שנה 41 י"ב תשרי תשל"ז, 6.10.76

העולם הזה

פרשת ידלין

גילויים חדשים של העולם הזה

100000 $ בשווייץ

קנוניית המיגרשים ידלין־עופר

1. עשירים

בית־ספר יסודי באיזור יוקרה ניכר בפקקי התנועה שיש מולו מידי בוקר ברבע לשמונה. מכוניות טובות מבית טוב פולטות ילדים אחידים לפרק זמן של כשש שעות. אחר־כך חוזרות המכוניות ואוספות את הילדים, כשהם מלומדים יותר, בחזרה הביתה.

המרחק בין בית־הספר והבית אינו עולה על כמה גושי בניינים (אלא אם זייפו ההורים את כתובת מגוריהם כדי שפירות־בטנם לא ילמדו עם בני בינונים או עניים — ר' להלן, סעיפים 2, 3) אבל מודל החיים של הכרך האמריקאי הנוצץ מכתיב זאת גם לעיר־המחוז האסיאתית המאובקת. רק בארצות מתפתחות (או טעונות־טיפוח) הולכים הילדים לבית הספר ברגל, עם הילקוט על הראש. כאן, בפאלסטינא, כמו אצל אנקל־ביל בניו־יורק, נוסעים לבית־הספר במכונית של ההורים. הטוב ביותר

איך עושים ספארי בדרך לבית־הספר

לשלוח את ה,שופר' להביא ולהחזיר את הילדים, אבל נהגים צמודים יש רק לקציני קבע. השאר נוסעים בדודג' של אבא או בסאאב של אמא. ילדים מסורקים היטב, למודי ,לגו' ו,פישר', שלא ראו קיוסק או תחנת־אוטובוס או מנקת־רחובות או פח־אשפה, אלא דרך חלון המכונית. כמו בסאפארי, לעבור במהירות, לראות, אבל להיזהר שלא לגעת.

ילדים תכליתיים, בנים להורים פראקטיים, דור שני לתרבות האיירקונדישן. לבית הספר נוסעים, חבל על הזמן. משחקים רק במישחקים חינוכיים שפותחו על־ידי טובי המומחים. הטבע גדל אצלם בבית, בעציצים, וכשמשחקים באינדיאנים (מה זה ?) צריך להיזהר שלא ללכלך את שטיח האקרילן הדקוראטיבי שעליו מונח כלבלב הפוליאסטר טהור־הגזע ובעל שושלת־היוחסין. אולי יש גם חתול. אבל את החתול צריך לבדוק היטב שמא הוא שייך לסעיף 3 (ר' להלן).

2. בינונים

שיכון לזוגות צעירים בעיר הררית. בתים דמויי־רכבות ובתים דמויי־מגדלים תקועים בתוך צלע הר מכורסם. על אף הנוף הטבעי, הירוק והעליז לשעבר, צבועים הבתים אפור מדכא או אוקר בוצי. הכביש מאספלט, מגרשי־החנייה מאספלט, גן־המשחקים מאספלט, החצרות מאספלט. ההר המנוסר טוייח באספלט.

השלט מודיע שכאן הוקמו שלוש־מאות יחידות דיור. שכחו לכתוב שכאן גרות כאלף יחידות אדם, בזוגות פלוס שניים פלוס כלב. כחלק אורגאני מן הפרוייקט הקימו מתכנני השכונה גם מודולים של בני־אדם, שירטטו אותם על הנייר, אישרו בוועדת הבנייה המחוזית ושלחו לייצור ולהרכבה טרומית. אחר־כך בא מנוף גדול, פרק מן המשאית את חלקי המשפחה עם האוטו והכלב וקבע אותם במקומם, בין הקירות והמשקופים.

כמו בכל מוצר תעשייתי, כולם כאן בני אותו גיל. כולם נשואים פלוס. כולם שותים ליטר פלוס. כל הנשים מעוברות. כל הגברים במילואים. כולם בייבי־סיטר של כולם. מעל כל הספות אותו גובלן ובכל מיגרשי החנייה אותה פיאט קומפקטית וחסכונית, שנתיים על הכביש.

מה ההבדל בין מיעוט־יכולת וסתם מיעוט

כולם קוראים עיתון־ערב ואת הפרפר ורואים טלוויזיה משמונה עד שנרדמים. כולם חושבים שיש שחיתות וצריך שינוי ולמה הממשלה לא עושה משהו. כולם חולמים להיות עשירים (ר' סעיף 1) אם כי איש איננו עני (ר' סעיף 3). כל מודול־אדם מורכב כאן ממקרר אוטומאטי מהחתונה ומכונת־כביסה־שש־תוכניות וסטריאו וואקס לפיאט. איש לא זקן כאן, איש לא חולה, איש לא מת. אמבולנס בא רק ללידות. כולם צעירים ונחמדים. כולם חברים בוועד־הבית ויודעים לחבר דו"ח האסיפה של שלשום במיטב הסגנון הצבאי הקצר והענייני : בישיבת הוועד מה־27 ביוני הוחלט לשכור ערבי (ר' סעיף 4) לניקוי המיקלט.

אשה אחת גרה בתוך אבטיח, וערבי אחד גר בקונטיינר

פעם התלבט הכותב האם ממציאי השיכונים האלה הם רשעים או שמא רח"ל טיפשים המה. היום מכיר הכותב בגאונותם הבלתי מבוטלת של אבות־השיטה : הם אינם טפשים. הם המציאו את התשתית למדינה. הם יצרו את השיא העולמי בבינוניות (ר' סעיף 2). הכל כל כך בינוני עד שאפילו המשקופים הצבועים באוקר־בוצי מתחילים לפהק. ומרוב פיהוקים שוכחת יחידת האנוש הטרומית שאפשר להקים מחסומים ולשרוף צמיגים, כפי שעושים לעתים העניים (סעיף 3) או הערבים (4) אשר טרם נתפרו אל תוך המודול השי־

על רוח הצוות המלכדת את הלחם, המרגרינה והנקניק לסנדביץ' אחד

כוני. למרות החלומות על עושר (1) וכוח, אין לעשירים ולחזקים שום סכנה. כאן גדלה ומתרבה, כמו בחממות־פטריות, שיכבת הטכנאים והמהנדסים וההנדסאים והפקידים והמבצעים. הם המיתרס העבה והאטום המפריד בין עניים (3) לעשירים (1). המדינה זה הם.

3. עניים

חנות מכולת בשכונה ירושלמית הידועה בציבור כ„שכונת מצוקה" או כ„שיכבה מעוטת־יכולת" או כשכונה בה גרים „בני עדות המידבר". בחנות המכולת מוכרים אוכל. אוכל פירושו מזון : לא לחיך האנין, אלא לקיבה. לכאן מגיעה עקרת־הבית המכונה „מעוטת־יכולת" (אם כי הכותב ניסה, ללא־הצלחה, לבדוק במה בדיוק בא לביטוי מיעוט היכולת) וקונה מדי־יום שלוש־ארבע כיכרות לחם אחיד, תה, שקית חלב, חמש־שש ביצים וחתיכת תחליף־לאקרדה. יש לה חמישה־שישה ילדים ואין בכוח הכנסותיה לקנות יותר.

הילדים שלה הם ילדים מסובסדים. הם אוכלים לחם מסובסד עם ביצה מסובסדת ושותים תה עם סוכר מסובסד. עכשיו רוצים העשירים והבינונים לבטל את הסיבסוד. למה הם צריכים לשלם, מהמיסים שהם לא מצליחים להעלים, את הביצה של הילד שלאימו הם קוראים „מעוטת־יכולת". העשירים (1) אומרים לה שתפסיק לעשות ילדים ולגדל מנטאליות ואז יוכלו הילדים שלה לנסוע לבית הספר כמו הילדים שלהם, והבינוניים (2) קראו בעיתון שסובסידיה זה שורש האנארכיה והרי שינוי זה מה שצריך, וסוף סוף גם הם משלמים מיסים, לא ?

ובעיני הכותב, שאינו ידוע כמחבר־אגדות, מצטיירת מהדורה חדשה של סינדראלה. בגירסה זו תצוץ יום אחד אותה פייה מפורסמת ותהפוך את הילד שלנו לחתול. אין צורך לרחם על הילד הזה, הוא יהיה חתול של עשירים (1) ויחיה בשלווה ליד כלב־הפוליאסטר הגיזעי דלעיל. הוא יאכל פילה בשמנת כל בוקר וגולאש בגבינה כל ערב. רק בלחם הוא לא ייגע, כי הוא יהיה חתול אנין. הוא לא יאכל אוכל מסובסד.

4. ערבים

מכולה שנגנבה מנמל אשדוד, אינה ראוייה לשום דבר. לכן היא נמכרת בחמישית ממחירה לבעל־מוסך מקומי, כדי לשכן בה את פועליו הערביים. לא ברור אם בעל המוסך משתייך לעניים (1), לבינונים (2) או לעשירים (3), אך בנקודה זו — זה לא חשוב. סוף סוף נמצא המכנה משותף לסעיפים 1 עד 3 והוא סעיף 4 : ערבים. ומכיוון שלערבי לא יאה למקום מגורים אלא קונטיינר משומש — אין צורך להרבות בתיאורי טבע.

אם הבינונים משמשים בידוד בין העניים לעשירים, הרי הערבים משמשים דבק מגע לסנדביץ' הזה, שלא יתפורר חלילה. אם הסנדביץ' יתפורר הוא יהיה סתם לחם ומרגרינה ונקניק־אווז. והרי כוחו של הסנדביץ" בליכודו, וכוחה של המדינה בסנדביצ'ה המלוכד. שיכבה שיכבה וערבייה, מעמד מעמד ועבדיו, איש איש ושנאותיו.

ולכן הבה ונאסוף את עשירינו, את עניינו ואת בינוניינו ונשיר במקהלה, בשלושה קולות, שיר הלל לערביינו היקרים, מלט מדינתנו וחוסנה.

בפרוס השנה החדשה בעצם הימים הנוראים ביום השנה למלחמת יום הכיפורים לקראת יום חיל השיריון לרגל יום העצמאות לכבוד יום השואה לחג יציאת מצרים לאחר אלפיים שנות גלות לזכר ישיבתנו בסוכות ביום השנה להצהרת בלפור לכבוד נצחון ששת הימים לזכר חורבן הבית בפרוס חג החירות בעצם ימי חנוכת מקדשנו ביום השנה לייסוד העיתון בחג מתן תורה לקראת ראש השנה לאילנות לרגל יום חיל האויר משנכנס אדר ב׳ לאחר שושן פורים לזכר יום הזיכרון לרגל ט׳ באב ולכבוד כ״ג יורדי הסירה אנו מגישים לכם

סימפוזיון חגיגי

המשתתפים

בדיון משתתפים הפעם שישה פרופסורים מכל שדרות הישוב, מכל שכבות הציבור ומכל גווני הקשת הפוליטית והמחשבתית בישראל. שישה פרופסורים מתונים, מכובדים, שקולים ומפוכחים אשר הוכיחו את יכולתם הניתוחית־אינטלקטואלית־ביקורתית ב־אלפי סימפוזיונים יוצאים מן הכלל במשך עשרות שנות קיומה של עיתונות עיברית, והרי הם:

פרופסור שר — חבר בממשלת ישראל, מחברם של ספרי איכות, מומחה לביטחון, אדם המשלב יכולת חזון רגישה עם כושר ניתוח תלת־ממדי.

פרופסור אלוף — בעל קתדרה באוניברסיטה, קצין מוכשר לשעבר, מחברם של ספרי מדע לאומיים לבר־מיצוות ושמחות אחרות, אדם המשלב מיקטרת מעולה עם טבק באיכות גבוהה.

פרופסור אישה — מומחית בינלאומית לסטא־טיסטיקה של בעיות חברתיות, מחברת קונטרסים, עקרת־בית למופת, אדם המשלב את היותה אישה פרופסור עם היותה פרופסור אישה.

פרופסור דתי — הסמכות המדעית לפילוסופיה יהודית, משתתף קבוע בכל דיון שבו יש צורך בפרופסור דתי, אדם המשלב אמונה יוקדת ובלתי מתפשרת עם מחשבה מדעית מתקדמת.

פרופסור סופר — מומחה לחינוך, מוסמך לער־כים, פובליציסט מזהיר, צעיר זועם, מחברם של ספרים עבי־כרס, חבר־כנסת לשעבר, ליבראל אמיתי, הומאניסט דגול, פטריוט נלהב, פילוסוף מפוכח, אדם המשלב את כל אלה ועוד ידו נטויה.

את הדיון מנחה פרופסור מנחה המשלב עיתו־נאות מנחה עם ליבראליזם מונחה.

רצינו לשלב בדיון גם פרופסור פרענק או פרופסור פועל, אך לצערנו לא עלה בידינו למצוא כאלו ועם הקוראים הסליחה.

פרופסור מנחה: ובכן, גם כשאנו מתכנסים הפעם, עדיין קיימות אותן הבעיות ואותם הנושאים ואותן ה־שאלות. לכן הייתי חפץ לפתוח בשאלה הרגילה: כ־יהודים, כציונים, כאזרחי ישראל — מהו סולם הדאגות מחד והתיקוות מאידך שלכם? מהו סדר העדיפויות שלכם בדאגות ומהו סדר התיקוות שלכם בעדיפויות — כאזרחי ישראל, כציונים, כיהודים? ואולי להיפך: כציונים, כאזרחי ישראל, כיהודים — מה יהיה לאור מה שהיה ובהתחשב במה שיש?

פרופסור שר: יש לי שלוש דאגות המדירות שינה מעיני — חוסר העליה, נישואי התערובת והפער החברתי. אך מאידך יש לי גם שלוש תיקוות המשכיבות אותי מיד לישון — הגברת העליה, הפסקת נישואי התערובת וביטול הפער החברתי.

פרופסור אישה: כן, יהדות התפוצות זה חשוב. ובעיקר יהדותה היקרה של ידידתנו האמיצה ארצות־הברית, שהרי זאת היהדות העיקרית שמחוץ לישראל.

מנחה: נכון.

פרופסור אלוף

„עוצמה ביטחונית וכלכלית היא הנו־תנת עוצמה רוחנית ליחיד ולאומה״

פרופסור מנחה

„אם אין תותח — לא יהיה קמח ולא יהיו יהודים ובוודאי שלא תהיה תורה״

אישה: קורה שם תהליך מוזר — היהודים מקבלים חופש, הם מתערים בחברה, הם מתעשרים, הם פעילים בכל תחומי החיים — בתרבות, באומנות, בתיקשורת, בעסקים, בפוליטיקה, בסיפרות, בכל. וחכי חמור — אין מגבילים אותם בכלל, בשום תחום. ליהודים בארצות־הברית פשוט טוב, וזה מדאיג אותי מאוד.

שר: אני רואה בחומרה רבה דווקא את היעלמותה של היהדות הרוחנית, המוסרית, הלמדנית, הנפלאה, הזכה, הטהורה. שכן ללא תרומתה הפיזית של היהדות הרוחנית לא יתקיים בנו הכוח להחזיק צבא הנותן בי־טחון לרוח הנפלאה הזאת של העם היהודי. שלושת הדאגות שהזכרתי קשורות לכן זו לזו בבסיס משולש שווה־שוקיים שאינו ניתן לעירעור — שהרי נישואי ה־תערובת יחסלו את העם היהודי, שהוא הבסיס הפיזי לקיום רוח ישראל סבא, ואם לא נחלום על עליה אז על הפער החברתי אין בכלל מה לדבר.

פרופסור סופר: מאוד־מאוד־מאוד מדאיג אותי ה־עניין הזה של הפער החברתי.

פרופסור אלוף: גם אותי.

פרופסור דתי: ואותי לא?

פרופסור שר

„יש לקח אחד ויחיד — העולם מסוגל לס־בול רק יהודי חזק״

פרופסור אישה

„אילו היה לנו כוח אז — היה היום העולם יפה יותר״

מנחה: בל ניתן לחילוקי הדיעות להפריד בינינו. גם אני מאוד מוטרד מהפער שאמרתם.

סופר: וצריך לחשוב על זה, ולחשוב על זה ברצינות. לאן נעלמה הרצינות המעמיקה שאפיינה כל כך את העם הזה? במקום זה זורקים ניירות ברחוב.

אישה: ודוחפים בתור לקולנוע.

סופר: שלא לדבר על הבירוקרטיה. מה הפלא אם זורקים ניירות ברחוב, כשאתה מוצף טפסים. ״טפסים־טפסים־טפסים״ במקום „מילים־מילים־מילים״. מתי נלמד כבר לדבר איש עם רעהו במקום להתכתב?

שר: הבירוקרטיה מתחלקת לשלושה סוגים — בי־רוקרטיה טובה, בירוקרטיה בינונית ובירוקרטיה רעה. וזה בדיוק שורש הרע — בגלל זה נתקל שליש מהאוכלו־סיה בבירוקרטיה רעה, ואני רוצה להזכיר שמדובר כאן במיליון בני־אדם, שגם הם כמובן, מצידם שלהם, מת־חלקים לשלוש.

אלוף: וזוהי הצרה בדיוק. אין פה עם — יש פה אוסף של עממים ועדות וכל מיני ברבארים אחרים. לא הצלחנו ליצור כאן עם, כי, ואני אומר את זאת במלוא האחריות, נכשלנו בחינוך. לא הצלחנו, בתקופה כה קצרה מחד וכה ארוכה מאידך, לתת להם את תרבותנו הנפלאה, נימוסינו המשופרים, ערכינו הנעלים. החינוך נכשל, וזה מדאיג אותי.

סופר: גם אותי.

אישה: ואותי לא? יש לי הרי שני ילדים.

שר: זה נכון, שכחתי להגיד בין שלושת הדברים שהזכרתי גם את החינוך.

מנחה: אני מבקש, אני מבקש. רבותי, בל ניתן ל־חילוקי הדיעות להפריד בינינו, הרי כולנו יהודים, לא?

דתי: כן, כולנו יהודים, ואסור לנו לשכוח את זה. ויהדות זה גם תרבות־דיבור.

סופר: ותרבות־דיור.

דתי: נכון, ואין זה מתקיים ללא זה.

שר: ושניהם אין להם קיום ללא הגורם השלישי.

דתי: נכון, ופה אני מתכוון לפירסומת. פירסומת זה אנטי־יהודי, זה אנטי תרבות־דיבור, זה אנטי תרבות־דיור, הפירסומת מדאיגה אותי.

אלוף: גם אותי, מאוד.

מנחה: את כולנו, את כולנו זה מדאיג. אני מבקש.

אלוף: ויש לזה רק פיתרון אחד — התנדבות. חינוך שיביא למוטיבציה שתביא להתנדבות.

אישה: צריך לעשות פירסומת להתנדבות.

מנחה: גם אותי זה מדאיג.

סופר: והשביתות, שכחתם את השביתות. כל יום יש שביתה חדשה.

מאין שואבים הללו את חוצפות הנפש הללו לעשות שביתות בשעות שכאלו? עוד לירה, עוד סטייק, עוד חולצה — מאיפה החומרנות הזאת? הזאת היהדות?

מנחה: זה מדאיג את כולנו.

דתי: שביתות זה אנטי־יהודי וגם שחיתות זה אנטי־יהודי.

אישה: זה נורא, השחיתויות האלו.

אלוף: צריך לקצץ להם את היד. יד חזקה.

שר: לשלושתם — לברבארים, לשובתים ולמושחתים.

אישה: צריך להיות חזקים, ישראל חזקה היא ערובה לביטחון, היא ערובה לחידוש המוסריות, היא ערובה להפחתת האלימות, היא ערובה לתרבות־דיור, ישראל חזקה היא ערובה לכל דבר יפה.

מנחה: נו, מה אתם אומרים על שר החוץ הזה?

שר: אה, עזוב אותו.

אלוף: מה יש בטלוויזיה?

אישה: פטרוצ׳לי.

אלוף: אח, זה חרא.

מנחה: כן, גם אותי מדאיג.

דתי: יש עוד בוטנים?

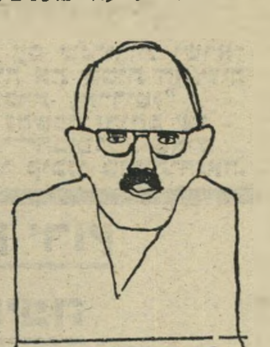
פרופסור דתי

„תורה מוסרית, יפה ונעלה שאין לה כוח אינה שווה את הנייר שעליו היא כתובה״

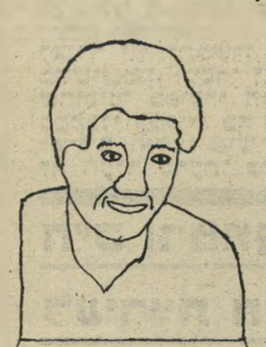
פרופסור סופר

„צדק חזק בעל־עוצמה הוא הצדק שייראה וייעשה״

סופר: ללא כוח לא יתכנו בוטנים.

דתי: או, קיי, אני הולך הביתה, אשתי מחכה לי.

מנחה: להתראות, תודה רבה.

דתי: תודה רבה לכם.

אלוף: שלום.

שר: להתראות, תקפוץ בשבוע הבא.

אישה: יאללה, בואו נפתח את הטלוויזיה.

תשקיף

מה קרה במישלחת הפרלמנטרית?

ח"כ יצחק נבון, שעמד בראש המישלחת הפרלמנטרית של הכנסת שחזרה מביקורים רישמיים בשטרסבורג וליסבון, עומד להגיש דין־וחשבון חריף ביותר על התנהגותם של חברי המישלחת במסע זה.

נבון עומד לטעון בדין־וחשבון שלו, כי ח"כ המפד"ל אברהם מלמד נעלם, מייד כאשר נחתה המישלחת בחו"ל, הופיע רק לעיתים נדירות ולא ביצע את אשר היה מוטל עליו לעשות.

כן יטען נבון בדו"ח שלו כי שניים מחברי המישלחת, הנמנים עם ותיקי הפרלמנטרים של ישראל, אינם מסוגלים כבר, מפאת גילם ומצב בריאותם, לייצג את ישראל ויש להימנע מלכלול אותם במישלחות פרלמנטריות בעתיד.

נראה כי הכוונה היא לח"כים של הליכוד הד"ר יוחנן באדר והד"ר אלימלך רימלט.

צפויים מעצרים נוספים של קציני צה"ל

פרשת העמלות שקיבלו קציני צה"ל בדרגות שונות מחברת ארדיטי בארצות־הברית מסתעפת והולכת, וככל הנראה צפויים מעצרים של קציני־צה"ל נוספים, בחשד כי קיבלו טובות־הנאה מהחברה.

עתה מסתבר כי הפרשה כולה נחשפה על־ידי שילטונות מס־ההכנסה בארצות־הברית, ולא כתוצאה מחקירת משרד־הביטחון.

חוקרי־המס האמריקאיים החלו לבדוק את סיפריי החשבונות של החברה, אחרי שהיא הועלתה במידגם מיקרי שבוחר המחשב מדי שנה. בעת הבדיקה הופיעו בספרים סכומים ששולמו על־ידי החברה כעמלות. הדבר אינו מהווה עבירה על חוקי־המס האמריקאיים, אבל כיוון שחוקרי־המס ידעו כי קציני צה"ל אינם נוהגים לקבל עמלות מחברות שעימם קשור צה"ל בעיסקות שונות, הם ביקשו לאמת את הרישומים בסיפרי החברה האמריקאית.

לצורך זה התקשרו עם שגרירות ישראל בוושינגטון, ומסרו לה את שמות האנשים שהופיעו בסיפרי חברת „ארדיטי" כמקבלי עמלות. כך נחשפה זהותם של קצינים ואנשי מישרד־הביטחון, שאיש לא העלה בדעתו כי קיבלו טובות־הנאה.

ח"כ ורטמן ירוץ לעיריית חיפה

ח"כ משה ורטמן, יו"ר הנהלת הקואליציה לוטש את עיניו לכהונת ראש־עיריית חיפה.

ורטמן כבר הקים מטה־פעולה בחיפה שמטרתו לארגן כוח ציבורי שיתמוך בהצבתו כראש רשימת המערך בבחירות לעיריית חיפה.

ורטמן שכר מישרדים, ותבע מעסקנים מקומיים זוטרים לחתום על הצטרפותם למטה־הפעולה שלו.

האם צפוי פילוג במפד"ל?

בעיקבות הישיבה הסוערת של מרכז המפד"ל בשבוע שעבר (ראה במדינה) החריפו היחסים בין ראשי הסיעות היריבות במפד"ל.

נראה כי ראשי הסיעות המתנגדות לרפאל גמרו אומר לעשות הכל כדי לסלקו מהמיפלגה, אפילו אם צעד מעין זה יגרום לפילוג במפד"ל, ערב הבחירות.

על רקע זה יש לצפות למסע גילויים והשמצות נרחב נגד רפאל. יריביו ינסו לחשוף מחדש פרשות שונות מעברו, שיש בהן כדי להכתים את שמו.

הופסקו סיורי הניידות באיזור גוש דן

מישטרת מחוז תל־אביב הפסיקה לאחרונה את סיורי הניידות בשעות הלילה, בכל ערי גוש דן.

מדיניות זו ננקטה אחרי שהונהגה קודם־לכן במישטרת ירושלים, במטרה לחסוך בהוצאות הדלק של המישטרה.

בדומה לירושלים, יוצאות הניידות מהתחנות רק אחרי שמתקבלת קריאה לעזרה או דיווח על מעשה־פשיעה.

שביתה בכור האטומי בדימונה

במקביל לשביתת האחיות שהתקיימה לפני כשבועיים, נערכה שביתה שלא הגיעה לכותרות העיתונים.

בעלת כספת שדודה התאבדה

אחת מבעלות הכספות בבנק „ברקלייס־דיסקונט" ברמת־גן, שרוקנו על־ידי שודדים שפרצו למרתף־הכספות של הבנק, התאבדה השבוע בתלייה. למרות שחוקרי המישטרה ממשיכים לחקור במרץ בפרשת השוד הגדול ביותר בתולדות המדינה, ומבטיחים לבעלי הכספות השדודות כי לפחות חלק מכספם ורכושם יוחזר להם, גוברת ההתמרמרות בין בעלי־הכספות, שרבים מהם אינם רואים כל סיכוי לכך שרכושם יוחזר להם בעתיד הקרוב. נראה שהתאבדותה של בעלת הכספת אירעה על רקע זה.

השביתה פרצה בכור האטומי בדימונה, שם הפסיקו העובדים את העבודה כליל למשך יומיים.

ראשי ההסתדרות מיהרו לדימונה, ואחרי 48 שעות של משא־ומתן מייגע עם ועד־העובדים החזק שבמקום, זכו העובדים במילוי מרבית דרישותיהם. עיקר הדרישה היה תוספות־שכר עבור תורנויות־לילה ו„עבודות מייוחדות," כהגדרת ועד־העובדים. לדיברי עובדים בכור היתה השביתה מוחלטת וכללית. „לא פירסמו את הדבר, מכיוון שאז היו נוצרות בעיות במו"מ ולא היינו מקבלים מה שרצינו להשיג," סיפר אחד ממארגני השביתה.

שוטרים ירו מעל ראשי אזרחים ברחוב

שני שוטרים של היחידה המרכזית של מישטרת מחוז תל־אביב, פתחו ביריי בצהרי יום השישי בשבוע שעבר ברחוב מרכז בעלי־מלאכה בתל־אביב, מעל לראשי העוברים־והשבים שהיו אותה שעה על המידרכות ברחוב.

שני השוטרים היו במעקב אחר שני צעירים החשודים כפורצים. כשאלה ניסו להימלט, פתחו השוטרים באש לעברם, למרות שאזרחים רבים נמצאו אותה שעה ברחוב. אחד החשודים נפצע, אך הצליח להימלט. הסתבר כי אחד השוטרים התגייס למישטרה רק שלושה ימים קודם־לכן. כיוון שלא היה בידו נשק מישטרתי, ירה באקדחו הפרטי. תיק התקרית נסגר, כיוון שאיש לא הגיש תלונה בהקשר זה.

תצומצם התמיכה בסרט הישראלי

מישרד־המיסחר־והתעשייה מתכנן הפעלת מדיניות חדשה של תמיכה בסרטים ישראליים, שפירושה המעשי הוא צימצום התמיכה במרבית הסרטים המיסחריים שיופקו בארץ. עד כה נהנו הסרטים הישראלים מהחזר־מס בשיעורים שונים, על־פי דרגת האיכות שנקבעה לסרט המוגמר. פירושו של דבר היה שסרט ישראלי מועדף על פני סרט זר בכך שהממשלה מחזירה למפיקיו חלק מהמיסים שהיא מקבלת מהצופים החוזים בו.

בממוצע הסתכם החזר־המס בסכום של 2 ל"י לערך לכל צופה.

עתה מתכנן מישרד־המיסחר־והתעשייה לקצץ בסכום החזר־המס בערך כ־50% לגבי סרטים ישראליים שצופים בהם יותר מ־300 אלף איש.

פירוש הקיצוץ יהיה הפחתת הכדאיות של ההשקעה בסרטים ישראליים, והענשת סרטים הזוכים בקהל־צופים גדול.

האמריקאים רוצים את אלכס גילעדי

חברת סי־בי־אס, אחת משלושת רישתות־הטלוויזיה הגדולות ביותר בארצות־הברית, הציעה חוזה־עבודה לשלוש שנים לעורך מדור־הספורט של הטלוויזיה הישראלית, אלכס גילעדי. ההצעה היתה על־תנאי, לאפשרות שהחברה תזכה במיכרז בזיכיון לשידורים מאולימפיאדת מוסקבה שתיערך בעוד ארבע שנים.

לגילעדי, שהצטיין בהעברת שידורי הטלוויזיה מאולימפיאדת מונטריאול לישראל, הוצע להצטרף לצוות־המפיקים של מחלקת הספורט בתחנה האמריקאית.

בשלב הראשון דחה גילעדי את ההצעה הקוסמת, בשל סיבות אישיות. אולם האמריקאים הבהירו לו שהצעתם עומדת בעינה עד ליום מתן הזיכיון לחברתם — אם אכן תזכה בו.

נסגר מועדון הסטודנטים בירושלים

מועדון־הסטודנטים של האוניברסיטה העברית בירושלים נסגר בשבוע שעבר, לאחר שורה של תקריות שאירעו בין סטודנטיות, שביקרו במועדון־דיסקוטק, לבין אורחים שהגיעו מחוץ לאוניברסיטה.

אגודת הסטודנטים של האוניברסיטה העברית החליטה על הסגירה אחרי שלדבריה, כוחות־המישטרה ואנשי המישמר־האזרחי שהגיעו למקום לא היו מסוגלים לסלק את האורחים הבלתי־רצויים. הללו נטפלו לסטודנטיות, והציקו להן גם בחדריהן שבמעונות הסטודנטים על הר־הצופים.

„אחרי שנוכחנו וראינו שהמישטרה איננה יכולה לטפל באנשי העולם־התחתון, החלטנו על סגירת המועדון," הודיע אחד מראשי אגודת־הסטודנטים.

לדבריו, הגיעו האורחים הבלתי־רצויים בחבורות גדולות, ו„אפילו המישטרה פחדה מהם."

אלוף צה"ל עזב את הארץ

האלוף נחמיה קין, מי שכיהן עד לפני כשנתיים כראש אגף־אפסנאות במטה־הכללי, עזב את הארץ, התיישב בחו"ל וככל הנראה אינו מתכוון לחזור לישראל בעתיד הקרוב. האלוף קין (51) הוא יליד רומניה, שעלה לארץ כמעפיל והתגיים לצה"ל במילחמת־העצמאות. במשך שלוש שנים, כיהן כנספח־צבאי בשגרירויות ישראל באיטליה ובשווייץ, לפני שמונה כראש אגף־האפסנאות ב־1972. באחרונה נודע כי הוא עבר להתגורר בצרפת אחרי שקיבל ירושה גדולה, ושם הוא מנהל מיפעל־טכסטיל. זמן קצר אחרי מילחמת יום־הכיפורים עורר האלוף קין ביקורת חריפה נגדו, כאשר נודע כי הורה להתקין בידה (אסלת־שטיפה) בלישכתו הצבאית.

איך פותחים יפה את השנה החדשה?

פותחים בונבוניירה של עלית

טוב לי עם בונבוניירות

עלית

פרסום ד״ר יעקבסון

„העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב גורדון 3, טלפון 03־243386. תא־דואר 136 • מען מברקי: „עולמפרס" • מודפס ב„הדפוס החדש" בע"מ, תל־אביב, רחוב בן־אביגדור • הפצה: „גד" בע"מ • גלופות: „צינקוגרפיה כספי" בע"מ • העורך הראשי: אורי אבנרי • המוציא לאור: העולם הזה בע"מ.

קורא יקר.

האיש שהטריח את עצמו לבוא אל משרדי המערכת, מייד אחרי תום ימי החג, דיבר אנגלית והיה נרגש מאד. הוא החזיק בידיו את גליון העולם הזה שעל שערו התנוסס איש־השנה, הרב משה לווינגר, והדברים שבפיו נשמעו כמחאה חריפה.

תחילה סברנו כי הוא בא למחות על משהו שפורסם בקשר לבחירת איש־השנה. אבל כעבור שניות מעטות הסתבר, כי מחאתו היתה קשורה בעניין אחר לגמרי.

„אין דבר כזה!" אמר האיש. „אני בא משם, ואני מודיע לכם במלוא האחריות: אין מקום כזה!"

הוא דיפדף במהירות בין דפי העיתון, והצביע על מדורו הסאטירי של חנוך מרמרי בגליון החג, שם פורסמה מפה של מדינת קולורדו בארצות־הברית, כשבמרכזה ממוקמת העיר אלטנוילנד־סיטי. „אני מכיר כל עיר וכפר בקולורדו," המשיך האיש למחות בהתרגשות, „ואני מודיע לכם כי אין עיר כזאת בשם אלטנוילנד. המפה אינה נכונה. מישהו היטעה אתכם."

הסתבר כי האיש אפילו לא קרא את רשימתו של מרמרי, שנלוותה אל המפה. הוא הגיע כאורח לחג, אל מישפחתו בישראל. ברגע שסיפר על קולורדו, מיהרו בני המישפחה לשלוף את גליון־החג של העולם הזה, הציגו לפניו בגאווה רבה את מפת קולורדו שהתפרסמה בעיתון. משום־מה לא מצא איש מהם לנכון לספר לתייר כי מדובר ברשימה סאטירית, וכי המפה הדימיונית שייכת לסאטירה.

זו אגב הזדמנות להבהיר גם לקוראים אחרים, שלא שמו משום מה לב לכך, שמדוריהם של חנוך מרמרי וקובי ניב, ממשיכי דרכו של הד"ר זוארץ ז"ל, הם המשכו הישיר של המדור zoo הארץ, ששבק חיים, וככל הנראה לא יקום לתחיה, כמו מייסדו ועורכו הראשון.

אותו תייר, על כל פנים לא נירגע עד שהגיע למישרדי המערכת, כדי להשמיע אישית את מחאתו על התיקון שהוכנס במפת קולורדו.

טיבעה של סאטירה, שקשה קצת להסבירה. ככל שטרחנו להסביר לאיש, שאלטנוילנד־סיטי אינה אלא פרי המצאתו של איש שמנסה להצחיק, איננו בטוחים שהוא קלט את השדר. איש מקולורדו מתקשה להבין מה מצחיק כל־כך בכך ששמים עיר שאינה קיימת, על מפת מדינתו.

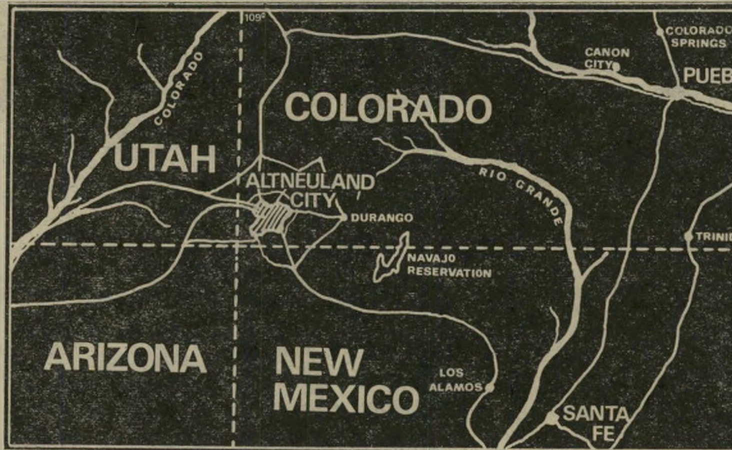

העיר אלטנוילנד במדינת קולורדו, במפתו של חנוך מרמרי
„אין דבר כזה!"

■ ■ ■

גליון השנה הביא גם לתגובה שונה. מבין כל קוראי העולם הזה, נמצא רק אחד שהרגיש שמשהו אינו כשורה ביד המחזיקה ברובה־הסער קלשניקוב, מול פניו של הרב משה לווינגר בתמונת השער. ליתר דיוק, אולי נמצאו גם אחרים שהבחינו בכך, אבל רק אחד מהם טרח להודיע לנו זאת. היה זה הקורא אופיר גורן, מדרך סטלה מאריס 30 בחיפה, ששיגר אלינו את הגלויה הבאה:

„הנני לציין כי בתמונת השער של גיליון 2038 נראית יד שכרוכה בתפילין. אך יד זאת היא יד ימין, ותפילין מניחים ביד שמאל. אני ילד בן 13 ולומד לבר־מיצווה, ובמיקרה אני מבין בעניין זה. אודה לכם אם תסבירו לי תמונה יוצאת־דופן זו."

ההסבר הוא פשוט. העובדה שתפילין נכרכים על יד שמאל לא נעלמה מידיעתנו. צלם המערכת, שעליו הוטל לצלם, לצורך תמונת השער, יד המניפה רובה־סער אל־על, למד את פירטי כריכת התפילין בדייקנות, כאילו התכונן בעצמו לטכס הבר־מיצווה. אלא שלצורך הנפת הרובה נעשה הדבר ביד ימין. התמונה היתה, כמובן, מבויימת, ומשום כך נראית בה יד ימין כרוכה בתפילין.

על כל פנים, עצם פנייתו של אופיר גורן מעודד. יש בה כדי להעיד באיזו מידה של עיון ודקדקנות בוחנים קוראי העולם הזה כל פרט ופרט המופיע בעיתון.

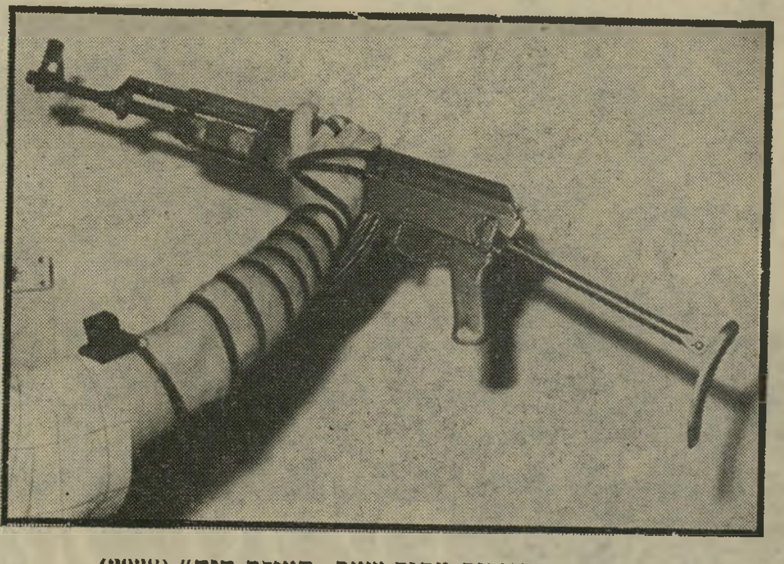

היד עם הקלשניקוב מתוך שער „העולם הזה" (2038)
יד ימין היא ההולמת

■ ■ ■

אם כבר עוסקים בפכים הקטנים שמאחרי עבודת המערכת, זה אולי המקום לספר מעט מעלילות צוות צלמי העולם הזה.

בהתאם למסורת המקובלת במערכת, הרי חוץ מהעורך הראשי, דווקא הצלמים הם אלה המעדיפים לגדל זקנים. ואומנם שני צלמי המערכת, שלמה סתר ופטר פן, הולכים שניהם בהתאם לאופנת המראה המזוקן.

אלא ששלמה סתר אינו מסתפק רק בזקן. להשלמת החזות האקסטרוואגנדית שלו הוא נוהג לחבוש גם מגבעת־קש, שהפכה כבר לסימלו המיסחרי. מדי פעם, כשהוא יוצא בתילבושת זו לעבודה, הוא זוכה לתגובות, המיועדות כנראה להוכיח את בקיאות המגיבים בתולדות האמנות או ההיסטוריה של קולנוע.

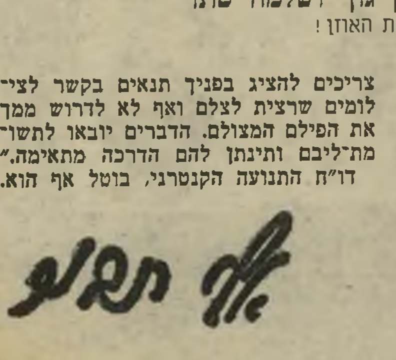
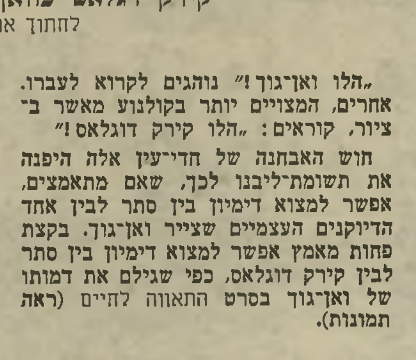

קירק דגלאס כוואן־גוך ושלמה סתר
לחתוך את האוזן!

„הלו ואן־גוך!" נוהגים לקרוא לעברו. אחרים, המצויים יותר בקולנוע מאשר בציור, קוראים: „הלו קירק דוגלאס!"

חוש האבחנה של חדי־עין אלה היפנה את תשומת־ליבנו לכך, שאם מתאמצים, אפשר למצוא דימיון בין סתר לבין אחד הדיוקנים העצמיים שצייר ואן־גוך. בקצת פחות מאמץ אפשר למצוא דימיון בין סתר לבין קירק דוגלאס, כפי שגילם את דמותו של ואן־גוך בסרט התאווה לחיים (ראה תמונות).

אנחנו רק מקווים שמרוב קריאות מעין אלה לא יחליט סתר יום אחד לחתוך לעצמו את האוזן.

■ ■ ■

פרשה אחרת, קשורה לצלם המערכת השני, פטר פן (הנראה בתמונה למעלה, לבוש בגדים סטריליים, בעת שנכנס לצלם את חדר הניתוחים הריק בבית־החולים הדסה, בעת שביתת האחיות).

פטר פן ב„הדסה"
אין דו"ח חנייה

לפני מיספר שבועות סיפרנו לך במדור זה (העולם הזה 2025) על תקרית שאירעה בינו לבין המישטרה בעת שצילם כתבה על לילותיהם של הממתינים לאשרות ליד השגרירות האמריקאית.

פטר התלונן על ששוטר רשם דו"ח למכוניתו כמעשה נקמנות. השבוע נענתה תלונתו בידי אורה ברנד, הממונה על תלונות־הציבור במטה הארצי של המישטרה. תשובתה מהווה למעשה אישור לתלונתו של פן והיא אומרת בין השאר: „אנו סבורים כי אנשי המישטרה לא היו צריכים להציג בפניך תנאים בקשר לצילומים שרצית לצלם ואף לא לדרוש ממך את הפילם המצולם. הדברים יובאו לתשומת־ליבם ותינתן להם הדרכה מתאימה."

דו"ח התנועה הקנטרני, בוטל אף הוא.

שלך תמוז

פרסוט פלד. משה עמר, גורברג

מכתבים

איזה איש? איזו שנה?

הפתעתם אותי בכך שבחרתם ברב משה לווינגר כאיש־השנה. הרב לווינגר הוא בסך־הכל דמות שולית ובלתי־מאוזנת, ש־אינה מייצגת כל ציבור שהוא. הוא אינו ראוי לתואר איש־השנה, ובהעניקכם לו תואר זה, גרמתם לפיחות התואר.

צבי טבצ'ניק, פתח־תקווה

...התוצאה הברורה של בחירת הרב לווינגר כאיש־השנה לא איחרה לבוא. הנה, בעוד דמותו ההרואית על רקע הקלשניקוב מתנוססת בכל הקיוסקים, אזר הרב הקנאי עוז מכך שאפילו עיתון כמו העולם הזה תומך בו, ומכתיר אותו בתואר איש־השנה, ויצא ל־מסע פרובוקטיבי נוסף, שנועד להמריד את תושבי חברון הערבים. ספק אם הרב לווינגר היה מעז להתנגד בגלוי לכוחות צה"ל ש־באו לעצרו, לולא הפכתם אותו לגיבור לאומי.

לווינגר

מ. מאיר, תל־אביב

● התואר איש־השנה אינו מוענק כפרס או כציון־לשבח. בין אנשי השנה של העולם הזה, נכלל בשעתו גם אדולף אייכמן, בעת שמישפטו בארץ הטביע את חותמו על מאורעות אותה שנה.

...לא היתה יכול להיות בחירה טובה יותר מזו. יישר כוחכם על שלא התפתיתם לבחור באיש־השנה את אחד מגיבורי מיבצע יונתן באנטבה, דבר שרוב קוראיכם — עד כמה שאני יכול להסיק מחוג מכרי — ציפה לו.

נמרוד ערני, תל־אביב

איזה עיתוי! בשבוע שבו פירסמתם כתבה על הכדורגלן בני טבק הוא הפך כוכב הנבחרת הלאומית. ובשבוע שבו הופעתם עם גליון איש־השנה של הרב לווינגר, הוא עלה שוב לכותרות. האם יש לכם חוש טלפאתי לקריאת המאורעות העתידים להתרחש, או שמא זה מה שקורה לאנשים שמקבלים פירסום בהעולם הזה?

חנה נשרי, חיפה

העיתונות כשופר ספקולנטי

שוב איכזבו הידיעות על מציאת נפט, כביכול, בקידוח באשדוד. ושוב נפלו אזרחים תמימים קורבן לבהלת ההתעשרות המהירה, כאשר השקיעו את מיטב כספם ברכישת מניות חברות־הנפט, ששעריהן עלו בעיקבות הידיעות הבלתי־מבוססות על גילוי הנפט באשדוד. כמי שהתפתה גם הוא להשקיע בנושא, מתוך ידיעה ש־המדינה זקוקה למשאבים לא־מעטים על־מנת לבצע קידוחים לגילוי הזהב השחור, אני רוצה להתריע נגד חוסר־האחריות של העיתונות הישראלית, שעל סמך שמועות־כזב מפרסמת כותרות־ענק היוצרות אשליה בציבור.

אינני יודע על סמך מה פירסמו עיתוני ישראל את המידע שפירסמו, וגרמו בכך להטעיית הציבור. אולם אני מצפה מעיתון

כמו העולם הזה שיערוך חקירה בנושא חשוב מעין זה, על־מנת לגלות אם גורמים ספקולנטיים אינם מפיצים ידיעות מטעות בכוונה־תחילה, כדי להעלות את מחירי המניות שברשותם ולהרוויח הון מבורותו של הציבור הרחב. גם הממשלה חייבת להתערב, כדי למנוע ביזיון מעין זה, החוזר על עצמו מדי כמה שבועות.

ק. ג., ירושלים

חגם של אנטבה

כל העולם היה מאוחד בדעתו שמיבצע־אנטבה הנועז נחל ניצחון מזהיר. ים של ריגשות־שימחה כבש את ההמונים. הרגש הסוער השתלט על השכל הקר, ולא נשאר מקום למחשבה מתונה, זהירה ומעמיקה. לית מאן דפליג שמיבצע זה הנחיל לישראל ניצחון צבאי. אך מה מעבר לזה?

ישראל חוזרת וטוענת, באמצעות כל שופרות התעמולה, שאצלה חיי־אדם יקרים, ואילו בארצות אחרות אין ערך לחיי־אדם, כביכול. אך בעיקבות מיבצע־אנטבה קיפחו את חייהם חמישה אנשים, שהיו נשארים בריאים ושלמים אילו במקום פעולת־אנטבה היתה מתבצעת עיסקת חליפין. ממשלת ישראל הוכיחה שוב שלמעשה, היא מוכנה להקריב כל מיספר אזרחים שלה על מיזבח הפילוסופיה המדינית שלה.

הדרך שנקטה ישראל באנטבה אינה מסמנת שום מיפנה חיובי. בדיוק אותה דרך נקטה ישראל בסיטואציות רבות בעבר. היה זה עלול להסתיים באסון נורא ובטבח טוטאלי. אבל היות שהמיבצע נגמר יחסית בכי־טוב, נדחקה הצידה ההכרה בנכונות ממשלת ישראל להקריב את חיי אזרחיה באשר הם, על מיזבח המדיניות העיקשת והקשוחה שלה, שלא להכיר בעם הערבי הפלסטיני כפארטנר לשולחן הדיונים.

שלום זמיר, אמירים

תרגיל מטרניך היהודי

הנרי קיסינג'ר עשה זאת שוב. כמו תמיד, יכול רק יהודי להכיר את חולשות־אנוש האמיתיות, ולדעת שאין דבר בעולם שאי־אפשר לקנות בכסף, כולל כבוד לאומי ועצמאות. וכך חזר מיודענו, מטרניך

היהודי, על התרגיל שעשה בישראל, גם ברודזיה. כמו שהצליח לקנות, לפני כ־שנה, את נסיגת ישראל תמורת כמה מיליארדי דולרים, כך קנה גם את החופש והעצמאות של הלבנים ברודזיה בנזיד־עדשים מפוקפק של הבטחה לתמיכה כספית בינלאומית.

מפליא שהרודזים לא למדו את הלקח ובלעו את הלוקש שהאכיל אותם קיסינג'ר, וזאת למרות שאצלם אין מחנה יוני חזק כמו בישראל. בעתיד, כשכל העיסקה הזאת תתגלה כבועת־סבון, יזכרו רק שמי שהגה אותה היה יהודי, שהיה מוכן למען האינטרסים הפוליטיים של הבוס שלו, להקריב לכפרות את האירופאים שבלב היבשת השחורה. ואחר־כך עוד מתפלאים שיש אנטישמיות.

משה עליאש, ראשון־לציון

פנים אחרות לדת

הייתי השבוע בחתונה לא־נורמלית בלי תיזמורת מחרישת־אוזניים, בלי ריקודים, בלי שירים יווניים ובלי בטיח. פשוט חתונה כמו שחתונה של יהודים צריכה להיות: בבית־הכנסת, באווירה רגועה ותרבותית. ממש מרענן־נפש. זה היה בבית־הכנסת על שם הרב כפוסי בחולון. אבל מה ש־הרגיזני היה החוצפה הישראלית המצוייה: צעירים רבים נכנסו אל בית־הכנסת ללא כיסוי ראש, ונערה אחת ישבה שם על כיסא אחד עם החבר שלה. הרהרתי ל־עצמי באותו רגע בעם־ישראל־חי, שאוי ואבוי לו אם כך הוא חי.

בתור מי שהיה עד לפני שנת אפיקורס

(המשך בעמוד 10)

המבחר המובחר של מגברי קול

רק מומחים בעלי יידע מקצועי, נסיון וקשרים בינלאומיים הדוקים כמומחי "חלילית" מסוגלים להציע לך מבחר כה מובחר של מגברי קול, במחירים כה סבירים!

מומחי "חלילית" מציעים לך מגברי קול: חלילית, פנדר, מרשל, דיאנקורד, מרלבורו וסולק במחיר החל מ־700 ל"י!

כמו כן מובטחים לך: שרות מעולה, ייעוץ מקצועי שוטף ואחריות מלאה.

בוא אל המוסיקה העולמית של "חלילית". כדאי לך!

"חלילית" עושה מוסיקה עולמית!

"חלילית" - פ. גרינשפון ובניו בע"מ. יצרנים. יצואנים ויבואנים של כלי נגינה סובחרים. כיכר השעון - יפו. טל. 822917

ADMARK

בקרוב ישווקו בישראל

סובארו־משא וסובארו מסחרית

סובארו למשא וסובארו מסחרית, דגמי 1977, ישווקו בקרוב גם בישראל — על כך נמסר מחברת יפנאוטו, יבואני סובארו לישראל.

דגם המשא של סובארו והדגם המסחרי מצויידים במנוע 4 פעימות המורכב בחלקה האחורי של המכונית וההנעה היא הנעה אחורית. 2 הדגמים מצויידים במערכת מעצורים כפולה ונפרדת לבטיחות מירבית ובמתלים מסוג מקפרסון לכל גלגל המגינים על המטען גם בעת נסיעה בדרך־לא־דרך הודות לקפיצים ולבולמי הזעזועים הנפרדים לכל גלגל.

ה"ה מ. ברנובסקי וד. ברקוביץ, מנהלי יפנאוטו, מסרו שדגמי סובארו משא ומסחרית מצויידים במנוע בן 500 סמ"ק המפתח עוצמה כפולה ויותר הודות למאוורר החשמלי שאינו פועל מכוח המנוע והודות לריכוז כל כוח־הסוס של המנוע להנעת הרכב. תצרוכת הדלק בתנאי נסיעה אופטימליים היא כ־20 ק"מ לליטר. ה"ה ברנובסקי וברקוביץ מסרו עוד כי שני הדגמים החדשים של סובארו הם אידיאליים וחסכוניים ביותר להובלת משאות קלים ומזון או לשימושים מסחריים, כולל מכוניות שירות עבור חברות המספקות שירותי תיקונים במען הלקוחות. הם הוסיפו כי המחיר הנמוך של הרכב, הוצאות האחזקה הנמוכות מאד והמבנה, הביצועים הטכניים המעולים ואורך החיים של המכוניות — מאפשרים חסכון של רבבות לירות לכל מפעל ובמקביל — הגדלת ההכנסות.

הסובארו משא מצוייד בתא נהיגה מפואר עם 2 מקומות ישיבה ובארגז משא עם רצפה ישרה באורך 2,05 מטר × 1,25 מ'. 3 המעקים הצדדים נפתחים לצדדים הן לפריקה וטעינה קלה ופשוטה והן לצורך הובלת מטען חורג. כמו כן, ניתן להוסיף לארגז המשא מושב אחורי מתקפל וגגון. מחיר המשאית הקטנה של סובארו יהיה כ־50 אלף ל"י.

הסובארו המסחרית מצויידת ב־5 דלתות — 2 דלתות הזזה בצדדים, 2 דלתות תא נהג בצדדים ודלת אחורית הנפתחת בכל זווית רצויה. המסחרית של סובארו באה עם חלונות סגורים בתא המטען ומחירה כ־52 אלף ל"י, או עם 4 חלונות בצדדים ומחירה כ־55 אלף לירות. המסחריות של סובארו מצויידות ב־4 מושבים — 2 מהם מתקפלים. מידות המכונית הן 3,035 מטר אורך × 1,340 מטר רוחב × 1,615 מטר גובה.

כמשב רוח רענן
ביום קיץ חם...

כך תחושי את והסובבים אותך כאשר תשתמשי באחד מארבעת הריחות המפתים בסידרת **"קויק פרש"** מתוצרת חברת "מדיליין" השוויצרית:
"פרינטן" באריזה כחולה **"ספורט"** באריזה וורודה **"אינטרמצו"** באריזה חומה **"אנטי־פרספירנט"** באריזה ירוקה

להגברת בטחונך העצמי ולשלמות נשיותך השתמשי ב**"בידקס"**, דיאודורנט נשי אינטימי יעיל ועדין שפותח ע"י גיניקולוגים ב־3 ריחות נפלאים:
"קלאסיק" באריזה לבנה, **"דיסקרט"** — באריזה כחולה, **"יאסמין"** — באריזה וורודה.

מופץ ע"י יצהר בע"מ. להשיג בכל בתי המרקחת והתמרוקיות.

מכתבים

(המשך מעמוד 8)

גמור, והפך למומחה לאלוהים אודות ל־מישנתו של הגורו בחוג למדיטציה, רוויתי נחת מהפסוק שנקבע כסיסמה מעל ארון־הקודש בבית־הכנסת הנ״ל: „שיוויתי ה׳ לנגדי תמיד.״

נח גיהנומי, חולון

אני מסכים עימכם בכל לב בבחירת הרב שמואל הכהן אבידור כאיש־השנה בתחום הדת. אכן, השירות שהרב אבידור עושה לדת היהודית בשידורי הטלוויזיה שלו בלילות־שבת לא יסולא בפז, והוא שקול כנגד כל מיסיונריות יהודית קנ־אית.

נודע לי כי בשבועות הקרובים עומדים להפסיק את שידורי הטלוויזיה של הרב אבידור, ובמקום זה לחדש את שידורי־הדת־מטעם, מסוג אלה המשודרים בתוכנית מורשה שבפיקוח המפד״ל. לדעתי חייב הציבור למחות נגד השתלטות זו של החו־גים הלאומניים גם על הטלוויזיה, ונגד הרחקתו של הרב אבידור משידורי־המופת שלו.

זאב קיסרי, תל־אביב

הסקופ לא הזיז

אני מתפלא שאיש לא מצא לנכון להגיב על הגילוי השערורייתי שהופיע בעיתונ־כם (העולם הזה 2037) אודות ישיבת התי־פוצות שהשתמשה בנערים ערביים כשפני־ניסיון בקורס למוהלים. העובדות המתו־ארות בכתבה הן מזעזעות. אם אומנם הן נכונות, לא ייתכן שלא להעמיד את האח־ראים למעשה ברברי זה לדין. ואם אין

בהן אמת, חייבים השילטונות לסגור את עיתונכם על פירסום השמצה זו. מאחר שאיש לא מצא לנכון להגיב, אני מניח שקשר־השתיקה, המקובל כל־כך בין ה־מימסד לבין העיתונות הישראלית, פועל שוב.

נפתלי כהן, באר־שבע

נזכרתי בבדיחה על השכונה היהודית, שכל בעל־מלאכה בה תלה בפתח חנותו את סימלו המסחרי, ורק המוהל תלה שלט שעליו מצוייר קומקום. כאשר ניגש אליו מישהו ושאל אותו ,אתה מוהל, אז מה פיתאום אתה מצייר קומקום בפתח חנותך?׳ השיב לו המוהל: „אז מה אתה רוצה ש־אצייר שם?״

כתבתם על שפני־הניסיון הערבים לקורס המוהלים בהר־ציון, היא בדיוק כמו אותה בדיחה. אז על מי רציתם שאותם פירחי־מוהלים ירכשו את מיקצועם?

נ. שינפלד, חיפה

מי רוצה חתול?

אני רוצה לנצל את המקום הזה, ולהציע תישעה גורי חתולים שהם בני ארבעה חודשים. אשמח לתת אותם לכל איש ו־נערה שיבטיחו לא להוציא את החתולים החוצה, לא למסור אותם לאגודת צער־בעלי־חיים, לבתי־חולים או אוניברסיטאות, או לידידים שלהם, מבלי לשאול אותי. יש לי מלבדם עוד חתולים (העולם הזה 2032), אבל באלה קשה לי לטפל ולכלכל אותם. אך גם אלה יקרים לליבי, וכבדה עלי הפרידה מהם.

אריה הלחמי, ת.ד. 36922, תל־אביב

הערב בהגרלת
כדור הזהב
של מפעל הפיס

פרס ראשון	500,000
פרס כדור הזהב	200,000
פרס ראשון עשוי להצטבר ל:	700,000

הערב בטלוויזיה
תוצאות
ההגרלה

מפעל הפיס

„צוותא״
המכון לאקדמאים
היכרויות באמצעות חברים
המנסה מצליח
טלפון 03-242591

בכל
בית
„עץ
הזית״

תן טרמפ לחייל

דיוקן של בזבוז

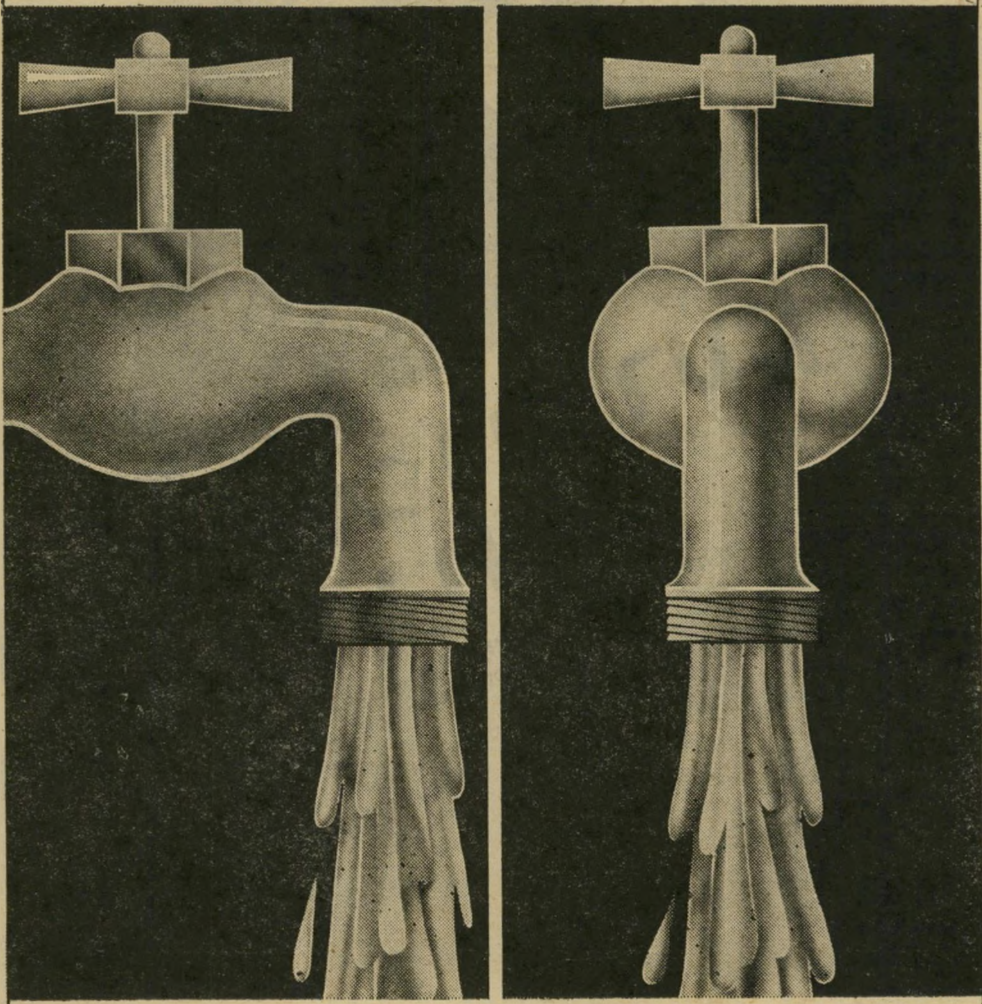

סגור את הברז בזמן

נציבות המים
מרכז ההסברה

זה היה העולם הזה

לפני 25 שנה

גיליון „העולם הזה", שיצא לאור לפני 25 שנה בדיוק, היה הראשון לשנת תשי"ב. עיקר הגיליון (5 עמודים) הוקדש לכתבת־תיאור „מצרים — בית־העבדים המתעורר". בין דיברי הסיכום לכתבה זו, הכתובה ברוח אוהדת לתנועה הלאומית המצרית, מובאת הערכה של המערכת, כי התסיסה במצריים עומדת להביא למהפכה: „...מתוך היצרים המתהפכים במצריים יתגבש, ללא ספק, קו חדש, אשר בו יזרום כל כוחה של מצריים. ייעודו של העם המצרי מראה דרומה, בכיוון מקור הנילוס. אולם חוגים רבים יעשו את הכל כדי למנוע איחוד זה, אשר פירושו סילוק הטומי * האנגלי והאפנדי המצרי כאחד. בעלי־האחוזות המצ־ריים, אשר הם למעשה השליטים האמיתיים, יודעים שאם תתחולל המהפכה הלאומית, והאנגלים יוצאו מהסודאן ומאיזור מיפרץ־סואץ, יבוא גם סופם הם." **

גיליון „העולם הזה" לפני 25 שנה פירסם כתבות על תנאי־החיים בבית־הספר הימי בחיפה, דיווח על מישפט־רצח של האחים יהודה וירוחם קרובלניק, שפרקליט־המדינה תבע עבורם עונש־מוות ***. „העולם הזה" שהיה לפני 25 שנה הביא את תצ־לומי שטרות־הכסף הראשונים שזוייפו בישראל.

בשער הגיליון: הרקדן טאלי ביטי, חבר להקת „טרופיקנה", שהגיע לישראל על־מנת ללמד מחול מודרני.

התמוטטות „מוסר העבודה" ✶ ה„קולחוזים" של ממשלת ישראל ✶ אלוף־הפיקוד משה דיין חונך בית־קפה ✶ דויד בן־גוריון חונך את שיכון „צהלה" ✶ אבא חושי זז שמאלה ✶ התה של מאו טסה־טונג ✶ הפנתרים הראשונים

„העולם הזה" 727
תאריך: 4.10.51

העם

היהודי הרביעי

כשהכריז ליאון בלום **** על שבוע־העבודה בן חמישה ימים, עברה בצרפת בדיחה: פועל אחד פגש פועל שני, מתבטל, שאלו למה הוא מחכה. ענה השני: היהודי משה אסר את העבודה בשבת. היהודי ישו אסר את העבודה ביום א'. היהודי בלום אסר את העבודה ביום ב'. עכשיו אני מחכה ליהודי הרביעי.

החודש קשרו כמה יהודים קשר למנוע את העבודה ככל האפשר. אותו יהודי משה אסר לעבוד ארבעה ימי־שבתות וחמישה ימי חגים החודש. מכיוון שאין זה מספיק, בא היהודי רוטנברג ***** (או יורשיו) וגרמו לכך שגם בשאר הימים עובדים רק חצאי־שעות מקוטעים, ובערבי שבתות וחגים אין, כמובן, לאיש חשק לעבוד.

התוצאה: השנה החדשה, שנה שהיתה צריכה להיות מוקדשת להגברת פריון־העבודה כדי להציל את המדינה מרעב ומהתמוטטות, מתחילה בנשף אחד ממושך של בטלנות.

(קאריקטורה זו של דוש הפכה את היוצרות. היא באה להראות את הסלידה הגוברת של המישפחה הישראלית מאכילת דגים, שנכפתה עליה על־ידי מישטר־הצנע במדינה.)

המשק

מה זה מיליון דונאם?

למסע־ההסברה של מישרד־החקלאות על הישגיו של פינחס לבון, הצטרף גם המדור לאדמות מוברות. מנהל המדור, ראובן אלוני ******, הוא משרידי אנשי מפ"ם שנותרו במישרד מימי היות אהרון ציז־לינג ******* שר־החקלאות. אלוני הודיע כי השנה הוחכרו שניים ושליש מיליון דונם, ובשנה הבאה יעובדו כשלושה מיליון דונם. אך הוא לא ידע להסביר מה קרה לארבעה מיליון הדונם, שהיו זרועים בשטח ישראל בימי המנדט.

הממשלה נתנה תשובה בעקיפין, בהח־לטתה האחרונה להקים מוסד קבלני ממשל־תי לעיבוד השטחים הנטושים, כדוגמת הסובחוז בברית־המועצות. שם הקימה הממשלה חוות חקלאיות שבהן קיבלו העובדים תשלומים יומיים מיידיים, ולא היו צריכים לצפות ליבולים, דבר שהכשיל את הקולחוזים.

גם בישראל לא עיבדו המתיישבים החד־שים את השטחים הנטושים שהוחכרו להם, כי מפאת חוסר כספים לא יכלו לחכות ליבול, אכלו (או מכרו) את הזרעים והלכו לעבוד בעבודות ציבוריות.

אדמות רבות, שהיו מעובדות לפני ארבע שנים, הפכו טרשים. ההסבר הרישמי: חוסר טרקטורים. אך כאשר חסרו טרק־טורים בברית־המועצות, ושאר ציוד מכני, ידעו להשתמש באת ובמעדר, וכאשר המילחמה מנעה את ייצור מחרשות־הסוס, השתמשו במחרשת־המסמר הקדומה. חוסר מגלים וחרמשים תוקן על־ידי גיוס תלמידי בתי־הספר לאיסוף יבולים בידיים.

אולם מישרדי ממשלת־ישראל מסתפקים בתיכנון תוכניות תעמולתיות ופירסום מיספרים הרחוקים מהמציאות. מדינה, שיבולי החיטה השנתיים שלה מספיקים להזנת אוכלוסייתה משך עשרה ימים בילבד, לא צריכה להתחשב, כנראה, במיליון דונם יותר או מיליון דונם פחות.

המעמד השני

סרט שחור לדגל הלאום

„אנחנו נמות כאן, נשחוט את נשותינו וילדינו, כמו שעשה אלעזר בן־יאיר במצדה!" כך החליטו כשש־מאות איש, היושבים עתה בבניין גדול של בית־הספר לבנות מיזרחי בקצה שכונת־התיקווה. לפני כעשרה ימים ישבו אותם אנשים בצריפים, שהקימו לעצמם לא רחוק מבית־הספר, על אדמה נטושה.

לפני כחמישה חודשים הובא אחד העולים — הראשון שהקים צריף במקום — לפני בית־המישפט, באשמת הקמת בניין ללא רשות. השופט שאל אותו על מצבו, שמע שהינו בעל משפחה בת שמונה נפשות, הטיל עליו קנס ושיחררו. אחריו באו עוד עולים, שהמצב האיום במעברות ובמחנות־העולים דחפם לחפש בית חדש. השמועה על השכונה החדשה, המוקפת ליד תל־אביב, פשטה בריכוזי־העולים, ומיספר הצריפים הגיע ל־200.

עד אשר בוקר אחד פעלה המישטרה. מאות שוטרים, פקחים ונוטרים הקיפו את האיזור, תבעו מהדיירים לעזוב את הצרי־פים, ולא — ייהרסו עליהם. ביצוע התפקיד האכזרי המיט על ראש השוטרים את חמת העולים בליווי צעקות, גידופים ובכי, שנמשכו שעות, עד אשר לבסוף לא עמד אף צריף בלתי־חוקי על תילו. התושבים, שנותרו ללא כל טיפול, פלשו לבית־הספר הקרוב, לבל יישארו תחת קורת־השמיים. המישטרה הודיעה להם שאם לא יעזבו את המקום, יפונו בכוח. תשובתם היתה: אנחנו מוכנים, אבל אם תשמשו בכוח, תגרמו לאסון לאומי. מאחורינו עומדים רבבות עולי עיראק, שהובאו למצב־רוח מסוכן ביותר על־ידי אפלייתם המתמדת לרעה.

העולים הניפו דגל לאומי על הקומה השנייה. העגידו אותו סרט שחור, והתכוננו לצעדי המוסדות. „אומנם כואב לנו לראות ילדים חפים־מפשע מתגלגלים ברחובות, משוללים מקום חינוך, אבל לא בנו האשם. העירייה היא האשמה, כי לולא רצתה בכך יכלה להפסיק את הבנייה לפני חצי שנה. אילו היו הורסים צריף אחד, אז לא היה קורה אשר קרה."

אנשים

✶ תשע דקות אחר שצוות שוטרים צבאיים רוכבי־ג'יפ הסיר את השלט „מחוץ לתחום" מעל קפה כסית־אשל בבאר־שבע, הופיע האורח הצבאי הראשון: **אלוף־הפיקוד משה דיין**. המטרה: לגימת ספל־קפה.

✶ בחנוכת שיכון צה"ל, צהלה, פיתח **דויד בן־גוריון**, שהופיע בתפקיד שר־הביטחון, שיחה דיקדוקית עם **אלוף שימעון מזא"ה** *, ראש אכ"א וועדת־השיכון של צה"ל. אחד הסעיפים: הצורך להשמיט את החיבור.

✶ **אבא חושי**, מלך העיר האדומה וראש עיריית חיפה, חזר והוכיח את אדמי־מותו. כאשר נתבקש, במסיבה לכבוד מישלוח מכוניות קייזר־פרייזר לאירופה, לזוז ימינה כדי לעמוד במרכז התמונה שצלם־עיתונות התעתד לצלם, סירב, בהס־בירו: „אם כבר לזוז — אזוז שמאלה."

✶ **ג'ווהרלאל נהרו**, ראש ממשלת הודו, פנה לברהמינים. כוהני ההינדים, שיתירו את השמדת הארבה, המסכן את תבואות הודו (המעטות) והקדוש להינדים, ואסור בפגיעה. אחר נתפנה למכת הקופים המקודשים, הזוללים את יבולי החקלאים. פיתרונו: ייצואם של הקופים לארצות־חוץ.

✶ אחרי שברית־המועצות וגרורותיה קנו את רובו המכריע של יבול התה בסין, נוצר מחסור במשקה הלאומי בסין של **מאו טסה־טונג**, שנאלץ להורות לאי־כרים לגדל יותר תה ובעל עלים משובחים יותר, כי הלקוחות הזרים התלוננו על טיב התה שנמכר להם.

✶ **קלארק גייבל** בן ה־49, המחכה לגט מאשתו הרביעית, בת ה־47, הפסיק את חופשתו, שאותה בילה בשחייה, בטניס ובגולף, בשל דרישותיה הכספיות המופ־רזות של אשתו. כאשר צלמים־מראיינים ניסו לצלמו חשוף־חזה, התנגד, ביקש ללבוש אפודה, והסביר: „אני לא מהסוג הזה."

---

* אלוף שימעון מזא"ה שב לחדשות בראש־השנה תשל"ז, כאשר מיפעלו היש־ראלי־איטלקי לציוד השקאה ברומא הוצת באמצעות פצצת־תבערה, כנראה בידי פלסטינים או אוהדיהם.

* כינוי לחייל הבריטי.

** כמה חודשים מאוחר יותר פרצה במצריים „מהפיכת הקצינים הצעירים".

*** עונש־המוות על עבירות־רצח היה עדיין בתוקפו.

**** ראש־ממשלה סוציאליסטי ממוצא יהודי, בשנות ה־30' בצרפת.

***** „הזקן מנהרים", מייסד חברת־החשמל, ומפתח מערכת־החשמל בארץ.

****** מאוחר יותר ממונה בפועל על מינהל מקרקעי ישראל, ובהווה הממונה על פיתוח שארם־אל־שייך (אופירה), בעלה של שולמית אלוני.

******* מראשי אחדות־העבודה, שהשתייכה אז למפ"ם (המאוחדת).

מכתבים

תרופת פלא — למי?

הד"ר רובין, זה שכתב את הספר כל מה שרצית לדעת על המין ולא העזת לשאול, פירסם לאחרונה את הסובין, כתרופה היאה לבריאות. למי שלא יודע — הסובין הוא הפסולת הנשארת אחרי טחינת החיטה ומשמשת כמאכל לבהמות.

בעלי החנויות של הצימחונים והטיבעונים וחנויות הדיאטה למיניהם, לא החמיצו את ההזדמנות, וקפצו על הרכבת של הד"ר רובין.

גם הם מפרסמים את הסובין כתרופת־פלא, אלא שעבור התרופה הפלאית הם דורשים גם מחיר פלאי — 6 ל"י לקילו, בו־בזמן שהקמח הלבן מחיטה עולה 2.5 ל"י לקילו בלבד. ומכאן — הסובין, תרופת־פלא למי? לקונים המאמינים התמימים, או למוכריהם הזריזים והפיקחים?

יוסף פליגלמן, תל־אביב

דיברים ויחסים

בגיליון העולם הזה (2037) במדור „תשקיף", פורסם כי מעמדו של האיגוד ליחסי־ציבור עומד להידון בקרוב בבית־הדין הגבוה לצדק. לדיברי הידיעה נדחתה בקשה של מר סמי טוויג, דובר המיפלגה הליברלית, להתקבל לאיגוד.

הריני מודיע בזה כי סמי טוויג לא הגיש מעולם את מועמדותו להתקבל ל־איגוד הישראלי ליחסי־ציבור, ומשום כך גם לא נידחה. אם יגיש סמי טוויג את מועמדותו, נשקול זאת בהתאם לתקנון האיגוד.

יוסף יהל, יו"ר האיגוד הישראלי ליחסי־ציבור, תל־אביב

● טעות שנפלה בניסוח הידיעה, היא שגרמה לאי־ההבנה. דובר המיפלגה הליברלית סמי טוויג, ניסה להתקבל כחבר ב־איגוד הדוברים בישראל (מיסודו של חוג הדוברים בירושלים) ולא לאיגוד ליחסי־ציבור. היה זה איגוד הדוברים שדחה את בקשתו להצטרף כחבר באיגוד. כל האמור בידיעה מתייחס לאיגוד הדוברים, ולא לאיגוד ליחסי־ציבור.

רגע של עיברית

בעיתונכם (העולם הזה 2038), בעמוד 47, בסיפור על סודו של נבל־ירושלים, נאמר על אבנר כרמי כי הוא „מכוון־פסנתרים במיקצועו". בעיברית נכונה צריך לומר „מכוונן־פסנתרים במיקצועו", או „כוונן־פסנתרים במיקצועו." בעלון למד לשונך מיום כ"א בחודש אייר תשכ"ז, בהוצאת המזכירות המדעית של האקדמיה ללשון העיברית, נאמר: „האיש המכוונן את מיתרי הפסנתר הוא כוונן־פסנתרים."

נע"נ, נוטרי עברית נכונה, תל־אביב

● עורך־הכיתוב כיוונן את מיתריו לפי צלילי נע"נ.

היצירה שנפסקה

ביום חמישי לפני שבועיים נעלם מהסטודיו־לציור שלי, ביפו העתיקה, כלבי־הקולי האהוב שלי, עוז. אני מצרף בזה את תמונתו, כדי שכל מי שיבחין בו או

עוז
היכן המוצא הישר?

יודע על מקום הימצאו, יסייע לו לשוב אלי. אני מוכן לפצות את האיש שיחזיר אלי את הכלב, במחירו של כלב מסוג זה בשוק. הכתובת להחזרה: רחוב קדומים 1, יפו העתיקה.

אשר עין־דור, תל־אביב

הממונה על הכנסות־המדינה משה נוידרפר (מימין) הורה למחלקת־החקירות של המכס שלא להעמיד לדין את איל־החולצות יעקב להב (משמאל), אחרי שזה נתפס בהונאת האוצר בסכומים של מיליוני לירות

החשבונות והספרים. וככל שהעמיקו לבדוק, כן גילו כי תחת ידיהם מצוייה אחת התרמיות הגדולות בישראל — מערכת של שיטות־העלמה שבהן אף לא חשדו קודם־לכן.

כך, למשל, גילו כי באחת ההזדמנויות ייבא להב אריג, ואיש־המכס רשם בטעות כי יש לשלם על כל מטר של בד זה מכס בגובה לירה אחת, במקום תשע לירות למטר. אנשי־המכס בטוחים כי כאשר מכר

נוידרפר

להבות

"רק חוו את המפתחות! אני סוגר את המיפעלים; אם לא מאמינים לי, אין לי מה לעשות כאן!" צעק — באחד מימי תחילת החודש — התעשיין יעקוב להב, בעל מיפעלי־החולצות להב, והטיח את צרור־המפתחות שבידו על השולחן. הצרור המשיך לצלצל עוד שעה ארוכה.

הנוכחים בלישכתו של הממונה על הכנסות המדינה משה נוידרפר, הממונה עצמו ומנהל־המכס־בפועל, אברהם אלנברג, הביטו בלהב סמוק־הפנים וכבד־הגוף, וקפאו במקומותיהם.

כאשר השליך להב — שמיפעלו מעסיק אלפי עובדים ומוכר מדי־שנה חולצות ביותר ממאה מיליון לירות, כולל ייצוא של 2 מיליוני דולרים לשנה — את המפתחות על השולחן, ואיים לסגור את מיפעליו, הוא ידע, כשם שידע גם נוידרפר, כי שלושה ימים לאחר־מכן אמור להתקיים במיפעלי להב שבבית־שמש ביקור של ראש־הממשלה יצחק רבין ושר־המיסחר־והתעשייה חיים בר־לב.

הביקור תוכנן כחלק מסיור בעיר, שבה מהווים מיפעלי להב חלק נכבד ממקורות־התעסוקה. נוידרפר ידע גם, כי אין זו הפעם הראשונה שלהב משליך את מפתחותיו על השולחן, וכי הוא עשה זאת כבר כמה פעמים בתקופת ספיר.

כעבור דממה בת שניות אחדות קבע נוידרפר: „כיוון שקיים חוסר־אמון בין להב לבין מחלקת־החקירות של המכס ומס־קנייה, נקים ועדה שתבחון את טענות הצדדים ותפסוק." להב נשם לרווחה. היה זה אישור כי הנוהל הישן, של סגירת תיקים, יימשך כמימים־ימימה. אלנברג, מצידו, החוויר מכעס ומתדהמה. הוא סבר, לתומו, כי חלפו הזמנים שבהם מורה הממונה על סגירת תיקים מפחד איומיו של העבריין הפוטנציאלי.

מייד אחרי שיצאו אלנברג ולהב את החדר, קיבל נוידרפר לראיון את כתבו הכלכלי של ידיעות אחרונות בירושלים, ישראל תומר, הצהיר, כפי שפורסם ב־גליון ערב־החג, כי „החוק יופעל בחומרה רבה נגד מעלימים." רק דקות ספורות קודם־לכן הורה נוידרפר שלא להפעיל את החוק נגד יעקוב להב, החשוד בהעלמות.

מי הרוויח מהטעות!

לפני חודשים אחדים השיגו אנשי מחלקת־החקירות של המכס מיסמך מעניין. היה זה מיכתב שכתב יעקוב להב לאחד מספקיו בגרמניה. במיכתב ביקש מן הספק, כי בחשבונות שהוא שולח על האריגים המסופקים למיפעלי להב, ישונו הרכבי האריג. כלומר, אם האריג שיסופק יהיה מורכב מכך־וכך אחוזים חומר־גלם סינתטי והשאר חומר־גלם טיבעי — כותנה — ביקש להב כי בחשבון האמור יקטין המוכר את אחוזי החומר הסינתטי, ויגדיל את אחוזי החומר הטיבעי. הסיבה: המכס על חוטים סינתטיים גבוה מאשר על חוטי־כותנה. לפי חישובי המכס ביחס לסחורה שאליה התייחס המיכתב האמור, הקטין להב את המיסים שהיה עליו לשלם ב־150 אלף לירות. סכום נכבד, לכל הדיעות.

ואם לגבי כמות לא־גדולה של סחורה בוצעה העלמה כה גדולה, מה קורה בשאר המישלוחים? שאלה זו עוררה את עניינם של אנשי מחלקת־החקירות של המכס ומס־הקנייה, אשר פתחו בחקירה שקטה של מיפעלי להב, עברו בשבע עיניים על כל

להב את החולצות המוגמרות מבד זה, הכניס בתחשיבו מכס בגובה תשע לירות ולא לירה אחת, ודורשים ממנו את ההפרש. אולם להב טוען כי מכר את המוצר לפי תחשיב של לירה אחת מכס, וכי משום כך אין הוא חייב לשלם כל הפרש.

אחרי שנאספו הנתונים הרבים, והסבריו של להב למתרחש לא שיכנעו, החליטו אנשי־המכס להפריד בין המימצאים. את פרשת המיכתב שנשלח לגרמניה, שהוא חומר לאישום פלילי טהור, העבירו לתיק נפרד. תיק זה, כמקובל במכס, נדון ב־וועדה מייוחדת של המכס, המחליטה אם להעמיד את החשוד לדין או להסתפק ב־כופר. הוועדה הורתה להעמיד את להב לדין בעוון השמטה והונאת המכס ב־150 אלף לירות. התיק נמסר גם לטיפולה של מישטרת ישראל.

שאר החומר, שנגע בעיקר לחישובים של המכס, הועבר לתיק אחר. החשד העיקרי המצוי בחומר זה הוא שלהב מייבא אריגים ללא מיסים, לצורכי ייצוא, תחת לייצאם הוא מוכר אותם בארץ, ומרוויח את המס הגבוה (תשע לירות למטר).

חישובי המכס ומס־הקנייה העלו, כי יעקוב להב חייב להם 3.8 מיליון לירות. כמחצית מסכום זה היא מיסים, שהמכס משוכנע כי בידו עובדות מוכחות לביסוס טענותיו לגביהם. אשר למחצית השנייה, אלה הן הערכות של מיסים המגיעים למכס על סמך חישובים שונים. כאשר ישבו אנשי־המכס עם להב וביקשו את הסבריו לראיות שנתגלו נגדו, טען כי חוקרי־המכס מתנכלים לו, וכי הוא אינו מוכן לדבר עימם כלל. הוא פנה אז אל שרי־ממשלה, כולל שר־המיסחר־והתעשייה חיים בר־לב, ואל ידידו הוותיק משה נוידרפר.

בדיונים פנימיים בין נוידרפר לבין אנשי־

המכס, טען הממונה על הכנסות המדינה כי מאחר שנוצר משבר־אמון בין להב לאנשי־המכס, מוטב שלא להעמידו לדין אלא למנות ועדה שתבדוק את טענות שני הצדדים. אנשי־המכס השיבו, כי חוקי מדינת ישראל קובעים, שעל בית־המישפט להחליט למי הוא מאמין, וכי אסור למסור חומר המחשיד בפלילים לוועדות פנימיות שתבואנה במקום בית־מישפט. מה־גם שהחומר על להב כבר היה בוועדה של המכס הקובעת אם יש מקום להעמדה לדין, וזו אכן החליטה להעמידו לדין.

החלטתו של הממונה על הכנסות המדינה בעניין זה היא חסרת־תקדים. והתקדים שהיא יוצרת, פשוט בתכלית: מעתה יוכל כל מי שלמחלקת־החקירות של המכס טענות כלפיו, לבוא ולדרוש שבמקום להעמידו לדין, ימנו ועדה, מאחר שאין לו אמון באנשי־המכס.

לפני שש שנים הורה פנחס ספיר לשילטונות מס־ההכנסה לסגור את תיקי החקירה נגד איל־החולצות ★ דליקה מיסתורית השמידה את סיפרי החברה

להב

בבית להב

משה נוידרפר הוא ידידו הקרוב של רואה־החשבון אליעזר טורנר, שהוא גם רואה־החשבון של יעקוב להב. והמיקרה שאירע החודש אינו הראשון מסוגו במערכת־ההגנה של נוידרפר על להב. שכן, דרכו של איל־החולצות אל הפיסגה רצופה חיפוי מצד השילטונות.

ההבטחה של מיכאל צור

הקאריירה של יעקוב להב החלה, למעשה, עוד בשנת 1960, כאשר הלך אל מנכ״ל מישרד־המיסחר־והתעשייה דאז, מיכאל צור. להב היה אז בעל בית־מלאכה לייצור חולצות, שייצא סחורה בכמה מאות־אלפי לירות לשנה. את בית־המלאכה ירש מאביו, ועבר לעבוד בו אחרי שסיים לימודי הנדסת־חשמל בטכניון, בתקופת מילחמת־השיחרור.

להב אמר אז לצור, כי בדעתו להגדיל את מיפעלו ואת הייצוא ממנו, לרכוש מיבנה גדול ברחוב וולפסון בתל־אביב, וכי הוא חושש מפני הסיכון הכרוך בכך. האם יעזור לו צור? צור הבטיח כי לא יניח לשניידמסר (רק אחר־כך הוא עיברת שמו ללהב) ליפול. ואכן הוא ויורשיו עמדו בדיבורם. להב לא נפל, מאז ועד היום.

בזכות המיפעל שהקים ברחוב וולפסון, הפך להב יצואן המייצא ביותר ממיליון דולר בשנה. תוך זמן קצר הבין, כי הרווח האמיתי איננו בייצוא, אלא במכירה בארץ. חולצת להב שנמכרה לחו״ל בשני דולרים, נמכרה בארץ ב־40 לירות לסיטונאי. הרווחים מן הייצוא היו קשים, וזעומים. כדי להגדילם הוא הקים, בשנת 1967, חברה לייצוא. באותה עת הודיעה הממשלה על מתן תמריצים מייוחדים לחברות שיעסקו בייצוא בילבד. כוונתה של הממשלה היתה לעודד את הגברת הייצוא. להב הקים חברה שפשוט ייצאה את מוצריו, שיוצאו גם קודם־לכן, קיבל את התמריץ הנוסף שניתן לחברות־לייצוא. שותפו לחברה זו היה דוב גוטסמן, אותו גוכל מחברת דיזנגוף — מערב־אפריקה שרימה והונה את ממשלת ישראל, ואשר אחרי ששר־המיסחר־והתעשייה השליכו מן החברה, העביר את עסקיו ללונדון שם הוא יושב עד היום.

להב הבין חיש־קל, כי הרווח הוא במכירה מקומית של סחורה שנועדה לייצוא. על בד מיובא למכירה מקומית מוטל מכס בגובה של 10—9 לירות למטר. אם הבד משמש לייצור סחורות לייצוא, אין משלמים עליו מכס. כאשר מוכרים בארץ בד שמיובא כאילו לייצוא, מרוויחים 10 לירות למטר בד כשאין משלמים את המכס.

ובכן, מה קל מלמכור בארץ עודפי ייצוא? ראשית, המכס מכיר בפחת של עשרה אחוזים מן הבד המיובא. פירושו של דבר שצריך להוכיח למכס שיוצאו רק 90 אחוזים מכמות הבד שיובאה ארצה. במציאות, הפחת הוא רק אחוז אחד עד שניים. שנית, אנשי־המכס קלים־לשיכנוע, כך שמי שמגלגל מחזור של כמה עשרות מיליונים, יכול בנקל למכור בארץ, תחת לייצא חלק נכבד מן הסחורה. וכשפינחס ספיר היה שר־המיסחר־והתעשייה או האוצר, ניתן היה לעשות זאת בגלוי.

הדליקה המיסתורית

בשנת 1968 התברר לפתע למכס, כי להב מכר בדים בארץ, במקום לייצאם, ומשום כך הוא חייב למכס ולמס־קנייה 7.2 מיליוני לירות. סכום זה היה חוב על ייבוא וייצוא במשך יותר מתישעה חודשים. חובם של כל היצואנים למכס באותה עת עמד על 10.2 מיליון לירות, ומכאן שחובו של להב היה המרכיב העיקרי בו.

האם חייבו השילטונות את להב לפרוע את החוב, או אולי העמידוהו לדין? ספיר הורה על פיתרון פשוט. הוא הוציא תקנת־מכס מייוחדת, הקרוייה „תיקון להב״. הקובעת שיצרן שהביא ארצה בד וייצר ממנו חולצות לשם ייצוא, ובגלל שינויים באופנה לא ניתן לייצא את החולצות, רשאי למכור את סחורות הייצוא שלו בישראל, והוא ישלם עליה מכס ומס מופחתים. באותה תקופה עמד הייצוא השנתי של להב על 700 אלף דולר. חובו למכס באותה שנה היה שקול כנגד המכס על ייצואו השנתי כולו!

אחרי שהוציא ספיר את התקנה, עשה הממונה על הכנסות המדינה כבר אז, משה נוידרפר, הסדר עם להב, שלפיו שילם זה פחות משליש מחובותיו.

שנים אחדות לאחר־מכן, בשנת 1971, נערכה באגף מטבע־זר באוצר חקירה מייוחדת על־ידי שימעון ליברמן, מפקח מייוחד באגף. הוא ערך את החקירה בשיתוף מחלקת־החקירות של מס־ההכנסה וראשה דאז, אליעזר שילוני. החקירות העלו, כי להב מרמה על־ידי מכירת סחורה בארץ, תחת לייצאה, וכי הוא מרמה את מס־ההכנסה בגובה המלאי שלו, ומשום כך שילם אחרי אחד הפיתותים שני מיליוני לירות פחות מכפי שהיה צריך לשלם כהיטל־מלאי. כן התברר, כי הוא מרמה בתמריצים שהוא מקבל. הוא מגיש חשבונות שלפיהם מגיע לו תמריץ בן 40 אחוזים לכל דולר ייצוא, בעוד שלמעשה מגיע לו רק פחות ממחצית הסכום שהוא מקבל.

התקיימה ישיבה מיוחדת של צמרת מינהל־הכנסות־המדינה, בהשתתפות משה נוידרפר, והוחלט על פשיטה על מישרדי להב, ברחוב וולפסון בתל־אביב, ועל תפיסה ובדיקה של כל סיפרי־החשבונות שלו.

ימים אחדים לפני הפשיטה המתוכננת נסע יעקוב להב לחו״ל, ונטל עימו את אשתו, יהודית. היה צעד בלתי־מקובל עליו, שכן תמיד היה אחד משניהם נשאר בארץ, לפקח על המיפעלים. זמן קצר אחרי נסיעתם פרצה דליקה במיפעל ובמישרדיו, והשמידה באופן יסודי את כל סיפרי המיפעל וחשבונותיו.

אך אנשי מחלקת־החקירות של מס־ההכנסה לא התייאשו, והחליטו להמשיך לחקור, כולל בדיקה של הדליקה וסיבותיה. כאן השליך להב את המפתחות בפעם הראשונה על שולחנו של שר־האוצר פינחס ספיר. מה נאמר בין השניים, לא ידוע. אולם, זמן קצר לאחר־מכן קרא סיפר את אליעזר שילוני אליו, הורה לו לסגור את התיק נגד יעקוב להב. שילוני הרים ידיים.

מאז הוראתו של ספיר ועד להוראתו של נוידרפר, החודש, חלפו שש שנים. אם לא תבוטל הוראתו של נוידרפר, אות היא כי לא השתנה הרבה במישרד־האוצר, וכי רבינוביץ הינו ממשיכה הנאמן של שיטת־ספיר.

יעקוב להב עצמו, שנתבקש להשיב על הטענות שהועלו נגדו על־ידי אנשי־המכס, טען כי אינו יודע על כך דבר, וכי הכל מצוץ מן האצבע.

התערבות בר־לב

תוך כדי הוויכוח של להב עם המכס, התעוררה בעייה נוספת. בה גרר להב את שר־המסחר והתעשייה, חיים בר־לב להתערבות לטובתו, היכולה להתפרש כהתערבות בנושא עבירות המס.

אנשי המכס, אחרי שהגיעו למסקנות החד־משמעית כי להב הונה אותם, תפסו את מלאי הבד שלו כדי לערוך ספירה מדוקדקת ולדעת כמה חולצות הוא מוכר בארץ וכמה הוא מייצא. מה עשה להב? הוא זימן פגישה בהולה עם השר בר־לב, בהשתתפותו של משה נוידרפר ונשיא התאחדות התעשיינים אברהם („בומה״) שביט.

בישיבה טען להב, כי אם לא ישחררו מייד את הסחורה שנתפסה, הוא יאלץ לסגור את מפעליו בבית־שמש. כיוון שבית־שמש היא עיירת־פיתוח, שהממשלה עושה הכל כדי למשוך אליה תושבים ותיקים ולפתח את תעשייתה, כדי להמציא מקומות־תעסוקה לאקדמאים, הסביר השר בר־לב, כי למישרדו יש עניין שהמפעלים של להב לא ייסגרו. אולם, הוא הדגיש, אין הוא רוצה כי פנייה זו שלו תתפרש כנסיון להתערבות בחקירת המכס נגד להב בעניינים אחרים.

נוידרפר התרשם מדברי השר, הבטיח כי יורה מייד להפסיק את הפעולות נגד להב כדי לאפשר לו להמשיך לייצר סחורה בשלושת מפעליו בבית־שמש, בהם מועסקים כ־430 עובדים. לאחר מכן פירש נוידרפר את דברי בר־לב פירוש רחב, ואנשי המכס החוקרים בפרשה הבינו כי בר־לב התערב לסגירת התיקים נגד להב, למרות שלא היתה לו כל כוונה מעין זו.

פירוש זה הוכחש נמרצות על־ידי עוזרו של השר, בועז אפלבוים. הוא טען כי השר רצה רק דבר אחד: למנוע סגירת מיפעלים בעיירת־פיתוח, אולם לא התכוון או רמז לכך שהמשך הפעלת המיפעלים יביא לסגירת התיקים. אפלבוים אמר כי השר גם לא רצה לדעת מה מתרחש בענייני החקירות של המכס נגד להב.

סגירת החקירה נגד להב על־ידי נוידרפר פגעה קשות במוראל של עובדי מחלקת־החקירות של המכס. כמה חוקרים במחלקה זו, המונה 35 איש, הגישו בקשות ליציאה לפנסיה מוקדמת. פירוש הדבר הוא חיסול מוחלט של מחלקת החקירות שעד כה איש לא העז להורות לה להפסיק לחקור מיקרה כלשהו. אבל אולי הם יוכלו להיקלט במיפעלי להב בבית־שמש, שכן השבוע בישר יעקוב להב, כי בתוכניתו לקלוט 250 עובדים נוספים במיפעליו שבבית־שמש.

כך גרמה התערבותו של נוידרפר לא רק להצלת להב, אלא גם לחיסול זרוע חיונית של מינהל הכנסות־המדינה שהוא עומד בראשו.

יגאל לביב

הצעת מישרד־הביטחון: לסדר
לשמעון פרס מיטה באולפני הטלוויזיה

יהושע רבינוביץ, „יה נרגז עוד יותר ואמר לצוותים: „נו, נו, מתי גם אתם כבר שובתים?"

■ איש־הביטוח **אביגד סנדלר** נפש לפני ימים אחדים במלון אכדיה שבהרצליה. הוא יצא לשחות בבריכת המלון, ותוך כדי שחייה נקעה עצם־הכתף שלו. כאשר הוצא מהמים מיהר אליו אחד המתרחצים בבריכה, עיסה את כתפו במומ־חיות והחזיר את העצם למקו־מה. לסנדלר הסתבר כי האיש שטיפל בו בהתנדבות לא היה אלא הזמר **אנריקו מאסיאס**. מאסיאס לא הסתפק בהחזרת העצם למקומה, העניק לסנדלר גם הזמנה זוגית להופעתו ל־מחרת היום. „כדי שתוכל לי־הנות ממני עד הסוף," הסביר.

■ ויכוח ער התנהל בין עיתונאים ותיקים וצעירים ב־מסיבה שנערכה לעיתונאי ה־וותיק **ברוניסלב דב לוין** הפעיל בעיקר בשטח העיתונות הפריודית, לרגל הגיעו לגיל 70 שנה. היה זה כאשר חתן־המסיבה אמר: „כשבן־אדם מגיע לגיל מסויים, הוא חי ומדבר רק על העבר. זאת הסיבה שקשה לי למצוא שפה משותפת עם נשים צעירות."

■ עורכו של בטאון חיל־האוויר, **משה** („פומי") **הדר**, גילה לאחרונה כי הקאריקטו־ריסט **רענן לוריא**, שהוא היום אחד הידועים ביותר במיקצועו בארצות־הברית, הת־חיל את דרכו כקאריקטוריסט בבטאון החיל, כשהיה עוד בן 16. בגיל זה היה רענן חניך קורס־טיס, אולם הוא נזרק מהקורס אחרי 125 שעות־טיסה, בגיל 17, בשל עבירה מישמע־תית באוויר. חניך נוסף באותו קורס־טיס, שנזרק כבר אחרי חמש שעות טיסה היה הבמאי־המפיק **מנחם גולן**. מדריך־הטיסה של השניים לא היה אלא ספן־השלום, **אייבי נתן**.

■ בשבת האחרונה ניראה **אדוארד וייץ**, המישקולאי

מאיר פניגשטיין

וגידי גוב, חברי להקת „כוורת" חמדו להם לצון באחת מהו־פעותיה האחרונות של הלהקה. גידי סירק את שערו של מאיר בתיסרוקת נשית, והתערב איתו על מאה לירות שהוא לא יעז לעלות בתיסרוקת כזאת על הבמה. מאיר התרגז ואמר: „אני כן אעלה," אולם לבסוף הפסיד בהתערבות. הוא לא העז להופיע בפני הקהל בתיסרוקת הסנסציונית, הסתפק בצילומים להנצחת המאורע.

■ דובר מישרד־הביטחון, **נפתלי לביא**, נשאל בחוג סגור איך זה לעבוד עם **שימ־עון פרס**. נאנח לביא, והשיב: „הדרך היחידה להשביע את רצונו של שר־הביטחון היא לסדר לו מיטה באולפני ה־טלוויזיה."

■ נשמע במישרד־הברי־אות: למה לשר־הבריאות קור־אים **ויקטור**? כי **שם־טוב** כבר אין לו.

■ בישיבת השרים לענייני שכר גילתה הטלוויזיה חוסר־תיאום מוחלט. למקום הגיעו שני צוותים, שהפריעו למהלך הישיבה והרגיזו את השרים. במייוחד התרגז שר־החינוך **אהרון ידלין**, שקרא לעבר אנשי־הטלוויזיה: „אני לא מבין איך אתם מגיעים בשניים! אחרי הכל, אני האחראי עליכם. ואני לא מסכים שאתם תעבדו בבילבול שכזה." שר־האוצר,

יהודה ברקן

שחקן הקולנוע והבוטיקאי ואשתו נילי (מימין), הנמצאת עתה בחודשי הריון מתקדמים, היו בין האורחים שבאו לפתיחת תערוכתה של הציירת־משוררת סוזי רוסק־אושרוב בגלריה תל־אביבית. סוזי, הידועה בחוגי הבוהמה גם כפותחת בקלפים ומגלה־עתידות, נת־בקשה על־ידי ברקן לגלות לו מה תלד אשתו. כשבישרה לו שייוולד לו בן, נשבע לה שאם נבואתה אכן תתגשם, ירכוש עשרה ציורים שלה במכה, ובינתיים הסתפק בציור אחד בלבד.

אליעזר מולק

למרות שמזכיר מועצת־פועלי־חיפה, אליעזר מולק, לא קיים בראש־השנה את קבלת־הפנים המסורתית שהוא עורך גם בפסח, כיוון שימים מיספר קודם־לכן שוחרר מבית־החולים לאחר טיפול בעיניו, לא ויתרו עסקנים רבים על ההזדמנות להביא למולק מתנת־חג. אל דירתו שברחוב דרך־הים בחיפה, הגיעו בשבת האחרונה פקידי מו־עצת־פועלי־חיפה ועסקנים אחרים בעיר, כשכל אחד מהם נושא עימו מתנה עבור המזכיר. כזכור, התעוררה בפסח האחרון שע־רורייה ציבורית כאשר נודע שמולק עורך בביתו קבלות־פנים מפו־ארות על חשבון מועצת הפועלים, ואת המתנות מקבל עבור עצמו.

אנשים

הישראלי שתפס את המקום החמישי בעולם במקצועו ב־אולימפיאדת מונטריאול, כשהוא משוטט בחוף בת־ים ואוסף בקבוקים ריקים. כשנשאל ל־פשר מעשיו, השיב וייץ, שהוא עולה חדש מרוסיה ואין לו קרובי־משפחה בארץ: „אני צריך להגיע לאימון בווינגייט ואין לי כסף לנסוע לשם, אז אני אוסף בקבוקים כדי למכור אותם בסופרמרקט.״

■ לאותו טכס הוזמן גם מנכ״ל רשות השידור, **יצחק ליבני**, בתוקף תפקידו כראש המועצה לארץ־ישראל יפה. כש־נשאל ליבני כיצד הוא מוצא זמן לבוא לטכסים מסוג זה השיב, בהצביעו על צ׳יצ׳: „נכנסנו לשנת־בחירות, לא?״

■ מפיק־הסרטים **דויד** („דידי״) **גולדשטיין** מחזיק דירה בלונדון, שבה הוא מת־גורר בכל פעם שהוא מגיע לבירה האנגלית. כשהגיע לשם לפני שבועיים, הופתע למצוא בדירתו תריסר היפים שפלשו למקום והתמקמו בו. גולדשטיין פנה למישטרה, אך זו סירבה לטפל בעניין ולפנות את הפול־שים, בטענה שקיים חוק בריטי מיושן, המגן על פולשים לדי־רות שאין מתגוררים בהן. דידי לא ויתר, אירגן מיספר חברים ישראלים וגירש את האורחים הבלתי־קרואים בכוח.

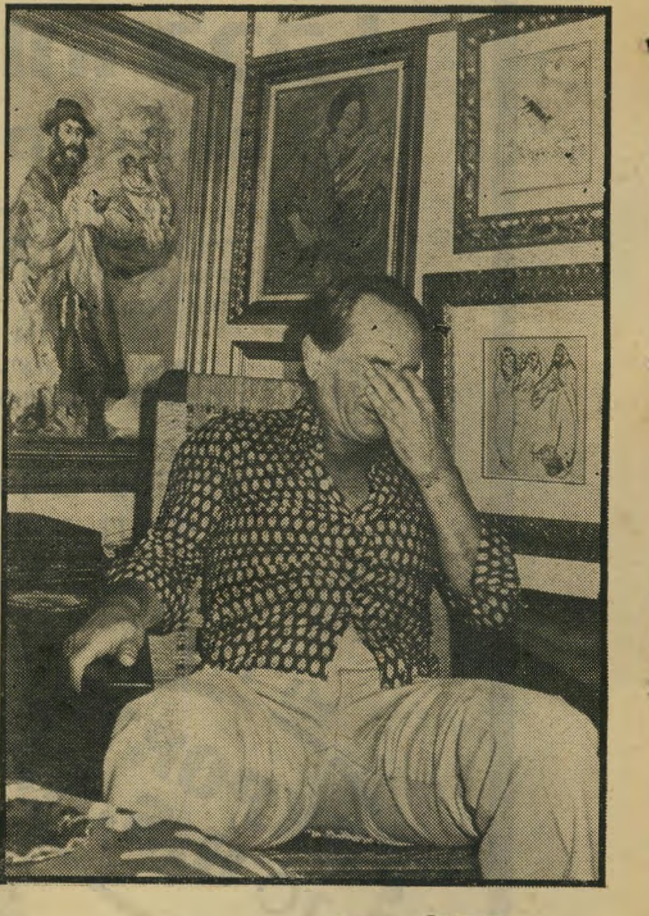

זאב ברלינסקי

השחקן הוותיק, שנעצר באחרונה כחשוד בהעלמת הכנסות ואחזקת מטבע־זר בביתו, התקומם נגד הפשיטה שערכו אנשי מס־ההכנסה על דירתו. כשהוא ממרר בבכי, מוקף תמונות יקרות, הסביר בר־לינסקי: „אלה תמונות שאספתי מציירים מפורסמים עוד לפני הקמת המדינה. עכשיו התמונות האלה שוות הרבה, ומוציאות לאנשים את העיניים. שני שלישים מחיי רעבתי וישנתי ברחובות תל־אביב. אפילו אביגדור המאירי כתב לי בהקדשה מיו־חדת שיר בו אמר: „הדלפון העליז / כי אחי הוא שכמוני / מלגלג לכל עוני / לחוסר ארמון וזוזים / יותר אין לי חרוזים.״

■ למחרת מינויו של מפקד חיל־הים החדש, אלוף **יוחנן** („יומי״) **ברקאי**, לתפקידו, התפרסמה בעיתונות תמונה ש־בה נראה יומי מקבל נשיקה מאמו. מסתבר כי ביום המינוי התערב יומי, הידוע בחיבתו הרבה לנשים, כי מייד לאחר טכס החלפת־הפיקוד שנערך בבסיס חיל־הים בחיפה, יזכה בנשיקה מאשה יפה. ואומנם, מייד לאחר הטכס קיבל נשיקה מאמו הקשישה. הוא זכה ב־התערבות.

■ בתחילת השבוע חנך מיפעל הפיס מיתקן ציבעוני חדש למימכר כרטיסי־פיס מול קולנוע מוגרבי בתל־אביב. ל־טכס הוזמן, על־ידי מנהל מיפעל הפיס **מרדכי אורן**, גם ראש עיריית תל־אביב, **שלמה** („צ׳יצ׳״) **להט**. במהלך הטכס דיבר צ׳יצ׳ בקול רם. אחד האזרחים שהצטופפו ב־מקום שאל אותו: „צ׳יצ׳, למה אתה צועק?״ צ׳יצ׳ ניפנה לעברו בכעס ואמר: „בעיר שלי מותר לי לצעוק כמה שאני רוצה!״

■ מנהל טכנאי גלי־צה״ל, **אריה עציוני**, מצא דרך מקורית להביע את מחאתו על המתרחש בתחנה הצבאית לפני מפקדו, **מרדכי** („מוטקה״) **נאור**. הוא מצא שלט ליד תחנת־אוטובוס, שבו כתוב: „התחנה מבוטלת זמנית״, והצי־בו בפתח חדרו של המפקד.

■ קברניט אל־על **אורי יופה** טוען, כי כששאלו את **משה דיין** מה היו הימים הקשים ביותר בחייו, השיב: „יום כיפור והיום הזה.״

הורוסקופ

את פוגשת אותו, את האחד, את מסתכסכת איתו. את עשוייה לאבד אותו ביום א׳ שבתחילת השבוע. זמן נהדר לצאת לטיול עם חבר או חברה טובה. זמן עוד יותר טוב להכיר את הנעלם, להיכנס להרפתקות קלות, לעשות שטויות ובכלל, להתפרק. לא זמן מתאים לעסקים או להחלטות.

השבוע מתחילות משאלותיך להתגשם. הדירה החדשה, אליה עברת, תיג־רום לך לשיפור היחסים עם בן או בת־זוגך. לך, בן שור, מצפה השבוע הפתעה מצד בן מזל סרטן, ממנו לא ציפית לשום פעולה חיובית. אם אתה אוהב להמר, כדאי לך השבוע לשים־לב לצבע השחור. בטח ילך לך.

שבוע טוב לביצוע עיסקות. בייחוד לך, בת תאומים. אבל כסף שנכנס בקלות, יוצא בקלות. עיסקה שהתחלת בשבוע שעבר, תסתיים בהצלחה. השתדל להתרכז באובייקט אחד, ואל תיפול לצדדים. זהו הזמן לקנות את החפצים בהם חפצת. קינאתך הרבה לשכנתך היפהפיה רק תג־ביר את מצב רוחך ותגרום לך רק סבל. בת תאומים. נוחי קצת.

אם אתה חושב, על בילוי חופשה קצרה בעתיד הקרוב, זה הזמן המתאים לתכנן את הפרטים באופן מעשי. מוטב שתצא לחופשה זו בחברת קבוצת אנשים מצומצמת, ותניח להם את מלאכת התיכנון וקביעת התאריך. מיכתב רשמי שאתה עלול לקבל בסוף השבוע. יגרום לך בעיות מבחינה כספית.

מסירותך הרבה לבן־זוגך תישא תוצאות. הוא מעריך זאת וישנה יחסו אלייך לטובה. אבל, למען השם, הפסיקי לנדנד לו. הוא משתגע מרוב די־בורים. למרות זאת הוא קשור אלייך בכל רמ״ח איבריו. ואת היא זאת התופסת מקום ראשון בליבו. לך, אריה, מצפה נסיעה גדולה לחוץ־לארץ.

אם את מתאכזבת מאד ביום ב׳ או ג׳ — זכרי שרצית בזה, ולא עשית שום דבר בסיסי כדי למנוע את הדבר. האיש שפגשת שוב אינו משאיר בפיך אלא טעם דל ותפל. זכרי שגם הוא אינו יכול לתת לך אלא מה שאת מרשה לו לתת. אל תהססי לצאת לבלות הרבה, לבשי בהיר.

נסיעתך האחרונה לחוץ־לארץ רק גרמה לירידה בהערכת האנשים הק־רובים אליך. נסיונותיך הנואשים לשפר את תדמיתך הציבורית עולים בתוהו בגלל הבדידות אליה הכנסת את עצמך. חוסר ההצלחה בענייני־מין יאפיין את השבוע לגביך ויגרום לך עוגמת נפש. תכירי אישיות מעניינת.

השותף שלך לא מרמה אותך. הוא פשוט עצבני ומרוגז כמוך. לכן החי־כוכים. מוטב שתנסה להיות יותר ותרן. את, בת עקרב, השתדלי לנהל את השבוע על מי־מנוחות. שום דבר לא בוער. התייחסי בסובלנות לסובבים אותך והשתדלי לפייס את השכנה שלך, או מישהו המקורב אלייך.

לא. עדיין אל תצאי לחופשה. זה כרוך בסיבוכים ואולי אף במחלות. אם יש לך בעיות כספיות, נסה לשבת עם נושיך, ולסדר כל הניתן לסי־דור, אבל אל תסתבך בישיבות מסובכות ביום ב׳ הבא, המסוכן מאד מבחינה פינאנסית ואל תוותר על פסיק, בענייני יוקרה או סמכות. אין זאת אומרת שתתיר רסן לעצמך ולמצב־הרוח שלך. הייה זהיר ונבון.

אתה מרבה לשבת במקומות ציבוריים בלי לעשות דברים מועילים, נסה לשנות מינהג פסול זה, לפני שיזיק לך. אל תנסי לחפש את עתידך בעבר — הוא עזב אותך וזהו! לעומת זאת, תפגשי השבוע אדם שיקסים אותך. בגישה נבונה, תצליחי לרכוש את חיבתו. בעיות נפשיות המציקות לך אינן מאפשרות לך להתרכז בדברים נחוצים. התייעצי עם רופא.

המתח מגיע לשיאו — ואתה בהחלט לא מצליח לנצל את ימיך בצורה הולמת. תן לעצמך ללכת — אבל אל תהיה חלש־אופי. שמור על ברי־אותך. אל תקלקל את הקשרים עם ידידיך האמיתיים. אתה תזדקק להם, והם שוחרים את טובתך. ניתוק כאוב הופך, בסוף השבוע, לעילה לא לקחת על עצמך התחייבויות נוספות — ובצדק. אל תיכנס להתחייבויות!

השבוע כולו, ואולי אף השבועיים הבאים, יעמדו בצילה של התרגשות גדולה שתעבור עליך בעקבות החלטה מסויימת. אם מקבל ההחלטה הוא אתה עצמך, אין ספק שהיא קשורה בעניינים שבלב. אם אחר הוא המחליט, תהיה התרגשותך צמודה לאינטרסים חשובים של אדם קרוב. כך או כך, אל תכלא את רגשותיך, גלה אותם לאנשים הקרובים לך ותזכה למנה גדולה של עידוד. אם תימנע מלגלות רגשותיך, אתה עלול להיתפס לדיכאון נפשי. בן דגים — עסוק השבוע בספורט.

כונניות ספרים

חדשות, להרכבה עצמית -

חסוך דמי הובלה והרכבה!

דגם היצוא החדיש לארה"ב - מעתה גם לך!

★ גב אחורי מחוזק בברגים, לייצוב הכוננית.
★ מחזיקי מדפים חדישים ליתר יציבות.
★ אפשרות להתאמת המדפים בגובה הרצוי.
★ 6 מדפים בתוך הכוננית הגדולה (2.14 מ' גובה).
★ חזית בעיצוב חדיש ונאה.
★ דף הוראות להרכבה עצמית

✱ המחירים כוללים מס ערך מוסף.

חדש
EXPORT TO U.S.A

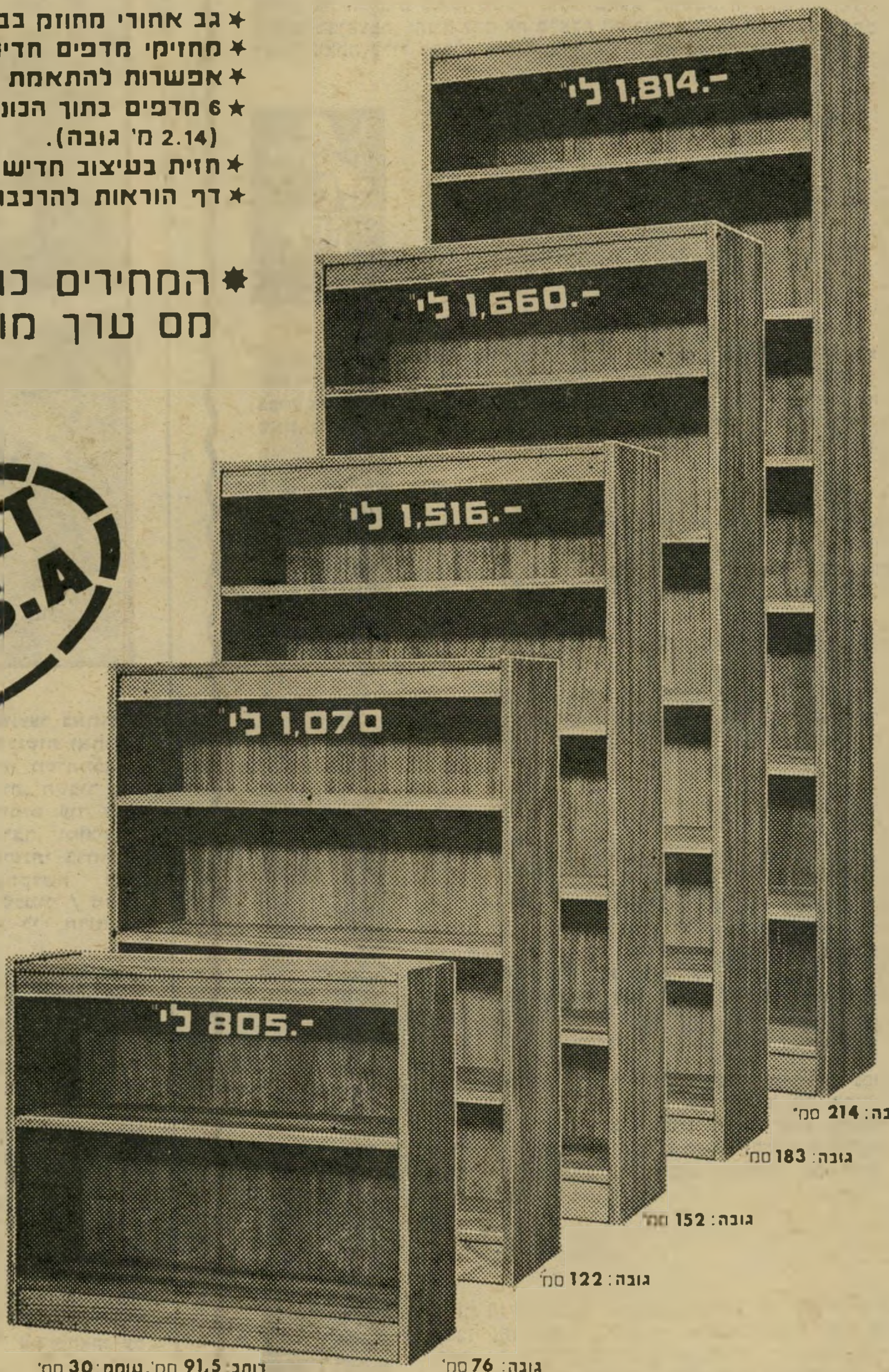

גובה: 214 ס"מ
גובה: 183 ס"מ
גובה: 152 ס"מ
גובה: 122 ס"מ
גובה: 76 ס"מ

דוחב: 91,5 ס"מ. עומק: 30 ס"מ

הזורע

תל אביב: רח' בוגרשוב 47 טל: 280141
ירושלים: רח' יפו 68 221858
חיפה: רח' הרצליה 1 526616
באר שבע: רח' בית אשל 45 78631

פרסום 'פרר'

הנדון:

לשעה קלה פעל המטכ"ל הלבן - והצליח

מיבצע נאצר

ברצוני לחזור לסיפור שסופר לפני שבועיים־שלושה, אחד הסיפורים ה־מרתקים ביותר שסופרו בארץ השנה.

כוונתי לדברים שאמר מאיר עמית בטלוויזיה, על מאמצי המו־סד להביא לשיחרור נידוני־קאהיר, אחרי מילחמת ששת־הימים.

כרגיל בישראל, עורר הסיפור ויכוחים סוערים על עניינים של מה־בכך — מאותן סערות־בכוס־מים־עכורים שמהן מורכבת הפוליטיקה הישראלית.

ואילו על מוסר־ההשכל של ה־סיפור — מוסר־השכל כבעל השי־לכות גורליות — לא דיבר איש.

■ ■ ■

הרכילאים, הקרויים בישראל „כת־בים מדיניים ו/או „פרשנים מדיניים", שאלו מייד בנשימה עצורה: מדוע הוא סיפר מה שסיפר?

האם הבטיחו למאיר עמית מקום בממשלה? האם הוא ביקש, בדרך זו, לשלם מראש עבור המי־נוי המיניסטריאלי הצפוי? האם קיבל על עצמו לדפוק את דיין?

שרי־הממשלה לא ישבו אף הם בפה סגור ובשפתיים קמוצות. בישיבת הממשלה הם שאלו שאלות נוקבות. ועוד לפני שהגיעו אל סימן־השאלה, הם רצו התוצה, אל הטלפון הקרוב ביותר, כדי להדליף את דיברי־החוכמה שיצאו מפיותיהם.

האם קיבל מאיר עמית היתר רישמי לספר לציבור על מעשי המוסד? האם מותר לפקיד בכיר לנצל כראות־עיניו את המידע שצבר בתוקף תפקידו?

מה זה כאן, הפקרות? מה יעשה היועץ המישפטי?

שר אחד השיב שסיפורו של עמית הוא בגדר „זיכרונות", ובישראל מקובל שכל אישיות ממלכתית מספרת זיכרונות — מי בכתב ותמורת מיליון דולר, מי בעל־פה ובחינם. אם מותר למשה דיין לספר על מעלליו, מדוע אסור לעמית?

שר־המישפטים הבטיח לבדוק ולברר ולסכם ולהציע.

פרשנים יותר רציניים עמדו על תפקידו של משה דיין בפרשה.

עוד בתקופת כהונתו כרמטכ"ל, גילה דיין אי־רצון מוזר להילחם למען שיחרור נידוני־קאהיר, שנשלחו להרפתקה אומללה על־ידי אגף־המודיעין של צה"ל.

אפשר היה לצפות לכך שהרמטכ"ל, שלמד עוד בפלמ"ח שאין מפקירים פצוע בשדה־הקרב, ייצא מגידרו כדי לשחרר את נידוני־קאהיר. ניתן היה להשיג זאת אחרי מיבצע־קדש, כאשר היו בידי צה"ל אלפי שבויים מיצריים, ביניהם הקצין ששימש כאב בית־המישפט הצבאי שדן את אסירי־קאהיר לעונשי מוות ומאסר. זה היה רק שנתיים וחצי אחרי העסק־ביש, אך דיין כאילו שכח.

אחרי מילחמת ששת־הימים באה שוב הזדמנות כזו. שוב היו אלפי שבויים מיצ־ריים בידי צה"ל. שוב אפשר היה להתעקש. ושוב גילה דיין, שהפך בינתיים שר־הבי־טחון, אי־רצון תמוה להילחם למען פקודיו־לשעבר, שנמקו כבר 13 שנים בכלא.

מדוע? מדוע לא היה דיין מעוניין בי־שיחרור האסירים ובשובם ארצה? האם לא רצה שהעסק־ביש יחזור לתודעת־הציבור? האם חשש שמא יתגלה כי אין הוא נושא רק באחריות רמטכ"לית עבור המיבצע, אלא שהיה מעורב אישית בתיכנון העסק ובמערכת הזיופים ועדויות־השקר שנקראה „פרשת לבון"?

אומנם, מילבד העולם הזה לא עורר אז איש את הנושא הזה*. אך על ראשו של דיין בער, כנראה, הכובע.

ומאחר שהמטרה ששמה דיין קידשה את כל האמצעים, המשיכו נידוני־קאהיר להינמק בכלא.

■ ■ ■

אך לא זה היה העיקר בסיפורו המרתק של מאיר עמית. העיקר היה טמון בהמשך הדברים, והוא חורג בהרבה אף מעבר ל„פרשה" ולגודלם של קורבנותיה.

הסיפור היה, בקיצורו של דבר, כלהלן:

למרות אי־הרצון הבולט של משה דיין וריפיון הממשלה, הח־ליט המוסד להביא לשיחרור ה־אסירים, ויהי מה.

מטעמים שהיו שמורים עימו, סירב הנשיא המצרי, גמאל עבד־אל־נאצר, לשחרר את נידוני־קאהיר גם תמורת החזרת השבויים המצריים. (הוא חשש, מן הסתם, שמא יתפרש הדבר ככניעה מצרית נוספת לישראל המנצחת. סימן כזה של חולשה, אחרי המפלה הצבאית, עלול היה לפגוע ביוקרתו).

כל הנסיונות להשתמש בשירותיהם של מתווכים בינלאומיים שונים העלו חרס.

המוסד כינס שורה של התייעצויות סודיות ביותר, שבהן שותפו לא רק אנשי־ביטחון, אלא גם פסי־כולוגים, מיזרחנים ועוד מומחים.

הם ניתחו את אופיו האישי של עבד־אל־נאצר, את מניעיו הפוליטיים והפסי־כולוגיים, וחיפשו דרך להשפיע עליו על־ידי פנייה ישירה אליו. היה ברור להם שאסור להם לפגוע בכבודו וברגישותיו, אלא להיפך, יש לנצל את חוש־הכבוד שלו, את גאוותו כדי להשיג את המטרה.

האיגרת שנשלחה לנשיא מצריים חוברה בקפדנות, בעזרת המומחים. כל מישפט, כל מילה, כל אות, נבחנו שוב ושוב, עד שהמנסחים היו משוכנעים כי היא מתאימה לנתונים פסיכולוגיים אלה.

הוצע לעבד־אל־נאצר לשחרר את אסירי־קאהיר במיסגרת חילופי־השבויים — אך לא בעת־ובעונה־אחת עם שיחרור שבויי־המילחמה של הצדדים. נאמר לו שהוא יכול לשחרר את האסירים במועד מאוחר יותר, כשיהיה נוח לו.

אם יתן את דיברתו לעשות כן, נאמר באיגרת, תסמוך ישראל על דיברתו, מאחר שהוא ידוע כאיש־כבוד המקיים את הבטחותיו.

כדי להקל עליו, הוצע גם שלא יעביר את האסירים לידי ישראל ישירות אלא ישלח אותם לאירופה.

סיכם עמית:

כאשר קיבל עבד־אל־נאצר איגרת זו, הוא שינה את עמדתו. הוא קיבל את ההצעה כמות שהיא. חילופי־השבויים בוצעו, ובבוא העת קיים עבד־אל־נאצר את המוסכם בדיוק נמרץ. ישראל, מצידה, שמרה את דבר שיחרורם של האסירים ובואם ארצה בסוד כמוס. הידיעה לא הותרה לפירסום — עד אחרי מותו של גמאל עבד־אל־נאצר.

■ ■ ■

מהו הלקח?

הוא פשוט מאד: בפרשה קטנה זו

מאיר עמית: ההימור הגדול הצדיק את עצמו

הופעלו השיטות הנכונות, שלא ננקטו מעולם למען השגת המטרה החשובה ביותר של מדינת ישראל — השגת השלום.

לשון אחרת: אילו הופעלו איתן השיטות בממדים גדולים, על פני תקופה ארוכה, כדי להגיע אל לב העולם הערבי ולהביא להשלמתו עם ישראל, היינו מגיעים מזמן אל חוף־המיבטחים של השלום.

לפני עשרים שנה בדיוק, באוקטובר 1956, פירסמתי במדור זה מאמר, שנשא את הכותרת „מטכ"ל לבן". הצעתי בו להקים מנגנון מיוחד, כמיניסטריון מיוחד או במיסגרת אחרת, לתיכנון ולביצוע יוזמות־שלום כלפי העולם הערבי. מטכ"ל לבן שיבצע מערכות־שלום, כשם שמטכ"ל החאקי מבצע מיבצעי־מילחמה.

הצעתי לשתף במנגנון זה פסי־כולוגים, מיזרחנים, אנשי־תיקשו־רת, תועמלנים, סוציולוגים, כלי־כלנים, מכרים אישיים של המנהי־גים הערביים ומומחים אחרים.

מאז ועד היום חזרתי על הצעה זו במאות מאמרים, נאומים בכנסת ושיחות פרטיות עם מנהיגי המדינה — לשווא. במנגנון העצום של ממשלת־ישראל, על שלל המיניסטריונים, האגפים, המחלקות והמזוורים, אין אף גוף אחד שיש לו התפקיד או היכולת לפעול בכיוון זה.

והנה, כאשר הקשבתי לדבריו של מאיר עמית, הבליחה במוחי המחשבה: הנה הוקם מנגנון כזה, לשעה קלה, ולמשימה חד־פעמית.

מקימיו לא חשבו באותה עת על גורל המדינה. הם ראו לפניהם תפקיד מוגדר ומוגבל: לשחרר כמה צעירים וצעירה אחת, שנפלו בפח באשמתנו. אך בתרגיל קטן זה הם הוכיחו את נכונותה של תיאוריה שלמה. הם נחלו הישג מזהיר.

■ ■ ■

הכה נתכונן שוב מקרוב בלקח חד־פעמי זה. מה היו מרכיביו?

קודם כל: הגישה הישירה. המתווכים נכשלו. הבשורה, המועברת דרך המסננת של גורמים זרים, בעלי אינטרסים והשק־פות אחרים. לא הגיעה אל ליבו של המנהיג המצרי. אך כאשר פנתה אליו ישראל במישרין, ונוצרה התיקשורת הישי־רה מאיש אל איש — נולד הסיכוי להבנה.

שנית: עמית וחבריו לא אמרו „אין עם מי לדבר". הם ידעו שמוכרחים לדבר עם הצד השני. הם ידעו מי האחראי בי־צד השני. והם שאלו את עצמם רק שאלה אחת: איך לדבר עימו.

שלישית: הם התייחסו אל הצד השני כאל בן־אדם. לא כאל מיפלצת, לא כאל „הרודן המצרי" (כפי שכלי־התיקשורת הישראליים קראו לו במשך שנים), לא כאל „היטלר הערבי" (כפי שקראו לו מנחם בגין, עיתוני־הערב ודומיהם.) אלא כאל אדם בעל כבוד עצמי, רגשות, היגיון, מערכת־שיקולים סבירה, שאיפות ואינטר־סים. בקיצור: כפי שכולנו מתייחסים יום־יום אל אנשים שעימם יש לנו עסק.

רביעית: למלאכה הוזמנו מומחים. לא פקידונים בעלי דרגה ותואר, ולא עסקני־מיפלגות שטיפסו בסולמות הקנוניות והחנו־פות אל תפקיד כלשהו — אלא פסיכולוגים, המתמחים בהבנת רחשי־ליבו של אדם. מיזרחנים, המבינים את המתרחש בארצות־ערב השונות. מומחים אחרים, אשר יכלו לתרום להבנת הצד השני.

חמישית: היתה נכונות להסתכן, להעז, לעשות מעשים בלתי־שיגרתיים. עמית עצמו סיפר שבעלי המיבצע שיקשקו מרוב דאגה. שמא לא יעמוד המצרי בדיבורו? שמא יקרה משהו ברגע האחרון?

הם העזו, קיבלו על עצמם סי־כון מחושב, והצליחו.

■ ■ ■

אני מציג כאן שאלה, המנקרת בליבי מזה שנים רבות:

מה היה כיום המצב במרחב, אילו הלכנו בדרך זו לא פעם אחת, בצורה מאולתרת, אלא במשך 28 שנים, שנה־שנה, יום־יום?

אילו לא ביצענו מיבצע מוצלח אחד בשיטה זו, אלא מאות מיבצעים — בשעות־כושר שונות ומשונות, פעם כלפי ארץ ערבית זו ופעם כלפי ארץ ערבית אחרת, פעם במגמה להשפיע על מנהיגים ופעם כדי להשפיע על מיליונים, פעם בחשאי ופעם באמצעות כלי־התיקשורת.

ואני מעז להשיב על שאלה זו:

אילו נהגנו כך, היינו משנים את הגישה של העולם הערבי אלינו מן היסוד. לא ביום אחד, לא במע־שה אחד, אלא בתהליך הדרגתי, עמוק, באותם רבדים פסיכולוגיים הקובעים את התנהגותם של עמים וממשלות.

ותוך כדי כך היינו משנים, כמובן, גם את עצמנו. כי תהליך זה היה מנחיל לנו גישה אחרת, וממילא גם מדיניות אחרת.

■ ■ ■

עברו שנים, אך התפקיד עדיין לפנינו.

הגיע הזמן להקים את „המטכ"ל ה־לבן", במיסגרת מישרד ממשלתי מיוחד ליוזמות־שלום.

ואם כבר רוצים לצרף את מאיר עמית לממשלה — מדוע לא למסור לו תיק זה?

---

* **העולם הזה** ידע כי שעה קלה לפני שמסר את עדות־השקר שלו בוועדת אולשן־דורי, בסוף 1954, נתקבל „האדם השלישי", אברי זיידנוורג־אלעד, על־ידי דיין לשיחה פרטית ללא עדים. אברי הצליח להעביר מידע על כך מן הכלא לידי **העולם הזה**.

מאת אורי אבנרי

במדינה

העם

ילד מופרע בשכונה

האומללות של הממשלה, הפרובוקציה של הקנאים והפחדנות של הקצינים מובילים לאסון רבתי

ליד מחסן גדול של חומר־נפץ משחק ילד מופרע בגפרורים. הוא מדליק גפרור אחרי גפרור, ומנסה את כוחו בזריקת גפרור בוער לעבר המצבור.

אם יצליח בכך, יתפוצץ המחסן בנפץ אדיר. לא רק הילד המופרע עצמו יתרסק, אלא השכונה כולה, על בתיה ותושביה, תעלה השמיימה.

ראש־השכונה אומר לילד: „פויה, ילד רע, תפסיק!”

השוטר אומר: „זה די מסוכן, אבל הוא ילד טוב.”

אמו של הילד מביטה בו בגאווה. דיירי השכונה מתעלמים ממנו, או מחייכים לעברו, או אומרים שזה לא בסדר. הם טרודים בבעיות חשובות יותר.

כך זה נמשך יום אחר יום, עד אשר...

ריכוז המופרעים. משל זה הוא תיאור נאמן למה שמתרחש בחברון. המאורעות ערב יום־כיפור אינם אלא חולייה נוספת בשרשרת זו.

קריית־ארבע אינה מקום־יישוב. קריית־ארבע היא מחלה.

בכל המדינה פזורים אנשים בעלי השקפת־עולם מעוותת, קנאים מופרעים וצמאי־מילחמה, שהיו רוצים לגרום להתלקחות כללית. כמו פירומאנים, המעלים תבערות כדי ליהנות ממראה הבתים העולים באש, מבקשים אנשים אלה להביא למילחמה בין ישראל והעולם הערבי כולו.

כשהם פזורים ברחבי הארץ, בקרב אוכלוסיה שפוייה ואחראית, אין אנשים אלה מהווים סכנה חמורה. אבל בקריית־ארבע הם קיימים בריכוז של 100%, חבורה של מופרעים המסיתים איש את רעהו, ששום דבר אינו בולם אותם.

ממשלה חלשת־אופי וחסרת־אחריות גרמה לשתילת ריכוז זה דווקא באחד המקומות הרגישים ביותר בארץ, ליד מקום הקדוש למוסלמים, בעיר פלסטינית בעלת תודעה לאומית מפותחת.

השר רפאל ובן־מאיר

„אתם מזייפים את הבחירות!”

הילד עם הגפרור הובא אל מצבור חומר־הנפץ.

מתי תבוא ההתפוצצות? ומה יהיו ממדיה? אין זו אלא שאלה של זמן ומיקרה.

חרפה לצה"ל. מאז ראש־השנה, ועל אף האזהרות החד־משמעיות שהושמעו באוזני הציבור והממשלה *, התקדמו הדברים בקצב מואץ.

תחילה בא הניסיון המגוחך של שילטונות צה"ל לעצור את משה לווינגר בעוון הפרת הוראות המושל הצבאי (העולם הזה 2039).

כל מי שהשתתף בקומדיה מחפירה זו המיט חרפה על צה"ל — וכל קצין צה"ל שנתן את ידו לכך נושא בקלון ואינו ראוי עוד ללבוש את המדים.

תוך גילוי של פחדנות מבישה, נרתעו קציני צה"ל מלעצור את העבריין. הוא נתבקש „להסגיר” את עצמו. החיילים שנשלחו לשמור עליו השתתפו במחזות של ביזיון. אלוף בצה"ל עמד לעיני המצלמות כמו פודל ששפכו עליו מים. לווינגר קירקס את כוחות־הביטחון, הפך את הממשלה ללעג ולקלס וירק על מדינת־החוק ומוסדותיה הנבחרים.

הפגנה עלובה זו של אומללות ממשלתית וצה"לית מוכרחה היתה לעודד את חבורת הקנאים להשתוללות גדולה יותר. היא אירעה ערב יום־הכיפורים, כאשר נפוצה ברחבי הגדה הידיעה המחרידה כי אנשי קריית־ארבע קרעו את סיפרי הקוראן במיסגד מערת־המכפלה.

אבוקה למילחמת־קודש. הציבור בגדה, העומד נזעם ונבוך מול מאורעות לבנון, מוכן עתה להתלקח בכל עת. קריעת סיפרי־הקוראן נראתה כאבוקה הקוראת למילחמת־קודש. בשכם, בחברון, ברמאללה ובתריסר ערים ועיירות ברחבי הגדה התקומם הנוער בזעם, שבת, הפגין, הקים מיתרסים. בחברון עצמה פרצו המונים לבית־הכנסת וקרעו תשמישי־קודש יהודיים.

הכל מוכן למילחמה הגרועה ביותר: מילחמת קנאים דתיים, שתקבור את שרידי שפיות־הדעת בקרב שני העמים, תחסל את ממשלת־ישראל, ותסלול את הדרך לפני שילטון הקנאים.

כל זה כבר קרה בעמים אחרים ובארצות אחרות, ומיליונים שילמו בחייהם עבור הפחדנות וחוסר אומץ־הלב של ממשלות עלובות. ממשלת ישראל, שהיתה עסוקה השבוע בבדיקת חבריה ופקידיה הבכירים במכונת־אמת, כדי לגלות מי מהם שקרנים ורמאים, עלולה לתפוס את מקומה בגלריה זו של ממשלות עלובות־נפש, הרות־שואה.

---

* ובראשן: בחירת הרב משה לווינגר לאיש־השנה תשל"ו, בידי עורכי **העולם הזה**, תוך ניתוח הסכנה הלאומית הקיצונית הטמונה בתופעה זו.

מיפלגות

זיופים, קללות ובושת פנים

ציר משתולל בעט באחוריו של השר בורג, והוא נפל מן הבמה

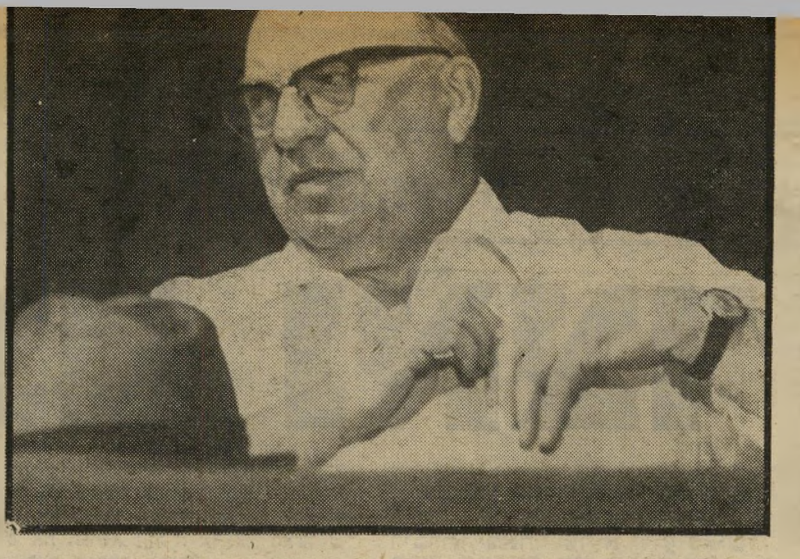

השר בורג

בעיטה באחוריים

בימת אולם בית הרופא בתל־אביב היתה עמוסה עשרות אנשים, דחוסים, דחוקים, דוחפים זה את זה, צועקים וצווחים.

לפתע פרצו בריצה לתוך האולם, ועלו על הבמה, שלושה אנשים: שר־הפנים הד"ר יוסף בורג, שר־הסעד זבולון המר, וח"כ יהודה בן־מאיר. בן־מאיר הסתער על הבמה, שהיתה כולה דחוסה בחובשי כיפות או כובעים, רבים מהם עטוריי זקנים, והחל צועק בקולו המנאפף: „זה סקנדאל! זאת שערורייה! הסתלקו מכאן כולכם! תפנו את הבמה!” זבולון המר, בקול שקט, שנבלע בהמולה הגדולה, ניסה אף הוא לצעוק: „פנו את הבמה!”

ועל כולם עלה קולו של בורג: „זייפנים! אתם מזייפים את הבחירות! תנעלו את הישיבה, תפסיקו לזייף, כאן זה לא תל־גיבורים!”

לפתע חדל בורג מצעקותיו. מישהו מתוך האספסוף שהשתולל על הבמה העניק לשר הנכבד בעיטה באחוריו. בורג כשל, והתגלגל מעל הבמה למטה, אל תוך האולם.

התדהמה שאחזה בקהל חברי מרכז המפד"ל, שהתכנס באותו יום בבית הרופא, ארכה שנייה אחת. מייד אחרי הבעיטה באחוריו של בורג החלו מתעופפות באוויר מאות מעטפות, גשם של נייר. היו אלה מעטפות־ההצבעה שנערכה באולם באותה שעה, אשר היו נתונות בתוך שלושה ארגזי־קלפי מייוחדים. היה מי שטרח להניף את ארגזי הקלפי באוויר, ולפזר סביב את מעטפות־ההצבעה שנמצאו בתוכם.

זיופים בריש־גלי. כדי להבין כיצד קרה ששרים, חברי־כנסת ועסקנים נכבדים של המפלגה הדתית הבכירה בארץ משתוללים, מכים זה את זה ומזייפים בחירות בריש־גלי, יש להכיר את מערכת־הכוחות בתוך המפד"ל, ואת הנושא שעמד על הפרק בכינוס זה של המרכז, המוסד העליון של המיפלגה.

את המערך הפוליטי של המפד"ל מרכיבות סיעות אחדות. בראש הסיעה הגדולה ביותר עומד שר־הפנים, יוסף בורג, המכונה על־ידי עסקני המפד"ל „הדוקטור.” סיעתו של בורג, למיפנה, מהווה 28 אחוזים מכלל חברי המרכז.

אחריה צועדת סיעת ליכוד ותמורה, זו של שר־הדתות הד"ר יצחק רפאל, המכונה במפד"ל „הגבוה,” עם 24 אחוזים מהצירים. סיעת הצעירים, זו של שר־הסעד זבולון המר ושל ח"כ יהודה בן־מאיר, מונה 20 אחוזים. סיעתו של מי שהיה שר־הדתות, הד"ר זרח ורהפטיג, מונה 14 אחוזים, סיעת־המושבים מונה 10 אחוזים וארבעה האחוזים הנותרים נמצאים בידי הקיבוץ הדתי.

אחרי תקופה ארוכה שבה היתה בין סיעות בורג ורפאל קואליציה, שמגמתה היתה לעצור בעד הצעירים מלהשתלט על המיפלגה, נתגלע קרע בין שני אישים אלה. בורג טען, כי רפאל לא עמד בהסכם שעליו חתמו השניים, רימה אותו וחתר מאחרי גבו.

בעיקבות הקרע בין השניים התחבר בורג, על 28 האחוזים שבידיו, עם הצעירים, שעוד קודם־לכן כרתו ברית עם סיעתו של ורהפטיג, והשיגו 34 אחוזים מכלל השליטה במיפלגה. הקואליציה החדשה של בורג־המר־ורהפטיג, שאליה הצטרפו במהרה גם המושבים והקיבוץ הדתי, יצרה רוב מכריע במיפלגה, נגד רפאל.

מצב זה נוח ביותר לבורג והמר, ואין הם מעוניינים לשנותו. רפאל, לעומתם, מעוניין בעריכת בחירות פנימיות במפד"ל, מאחר שהוא מאמין כי בעקבותיהן יגדל כוחו. מרכז המיפלגה כונס כדי להחליט, בהצבעה חשאית, אם לקבוע את מועד הבחירות מייד, על־פי הצעתו של רפאל, או לדחות את ההחלטה על הבחירות בחודש, על־פי הצעת בורג והמר.

מפלגה שסועה מבפנים. בורג טוען, כי מן הבחינה הטכנית אי־אפשר יהיה לערוך בחירות לפני חודש אפריל בשנה הבאה. בין הבחירות לבין כינוס הוועידה יחלפו עוד חודשיים. „בחודש יוני, חמישה חודשים לפני הבחירות לכנסת,” הוא טוען, „תופיע המפד"ל לפני ציבור הבוחרים שלה כמיפלגה שסועה וקרועה מבפנים, מיפלגה שהוועידה שלה תהיה בוודאי, מלווה בתיגרות־ידיים, שערוריות, זיופים וקללות. זה לא יוסיף לנו בבחירות, ואנחנו לא צריכים את זה.”

נימוקו של המר לדחיית הבחירות הפנימיות במפד"ל שונה. המר טוען, כי אלפים רבים מאוהדי ומצביעי המפד"ל לכנסת נטולים זכות־הצבעה בבחירות הפנים־מיפלגתיות. מתוך 140 אלף מצביעי המפד"ל לכנסת האחרונה, רק ל־70 אלף גם זכות־בחירה בבחירות הפנימיות.

המר דורש, איפוא, לערוך מיפקדי פנים, כמו במיפלגת העבודה, ולתת זכות־בחירה לכל מי שישלם „שקל,” הוא מס־החבר של המפד"ל.

אולם הגורם האמיתי לרצונם של בורג והמר לדחות את הבחירות הפנימיות הוא חששם מפני כוחו האירגוני של רפאל.

תן לי ואתן לך. בעיקבות הצלחתו של הרב מנחם פרוש בבחירות הפנימיות שנערכו במיפלגה הדתית האחרת, אגודת־ישראל, נתגלתה לצעירים, לדבריהם, קנוניה בין רפאל מהמפד"ל לבין פרוש מהאגודה. רפאל נתן לפרוש כ־3000 חברי מפד"ל מן הנאמנים לו, כדי שהוא ירשום אותם במצבת בעלי זכות־ההצבעה למוסדות אגודת־ישראל. תמורתם קיבל כ־3000 חברי אגודת־ישראל, הנאמנים לפרוש, כדי שאלה יוכללו ברשימות בעלי זכות־ההצבעה למפד"ל, ויצביעו עבור רפאל.

למשל, בנו של רפאל, שילה רפאל, בעל תעודת־זהות מיספר 0840302, המתגורר ברחוב ניסנבוים 20 בירושלים, מופיע ברשימת בעלי זכות־ההצבעה באגודת־ישראל (מיספר־בוחר 31437). שילה רפאל ידוע כאיש־מפד"ל פעיל וכאחד מתומכי אביו במפד"ל.

לעומתו מופיע אחד ממנהיגי אגודת־ישראל, סגן־ראש־עיריית בני־ברק ומי שהיה ראש־העירייה משך תקופה ארוכה, יצחק מאיר, ברשימת בעלי זכות־הבחירה בסניף בני־ברק מרכז א' של המפד"ל (מיספר־בוחר 480).

מה קרה בחדר הקטן? כשהוחלט, בתחילת השבוע שעבר, לערוך הצבעה חשאית בקרב חברי מרכז המפד"ל, בשאלה אם לקבל את הצעת רפאל ולקבוע לבחירות מועד קרוב, או לקבל את הצעת הגוש הנגדי לדחות את ההכרעה — הצעה שפירושה האמיתי הוא ביטול הבחירות הפנימיות למפד"ל — היו בורג והמר שלווים. הם ידעו כי כוחם במרכז יעמוד להם להפיל את הצעתו של רפאל. הם יצאו מאולם הדיונים, והמתינו שהכרוז יקרא להם לשים את מעטפת־ההצבעה שלהם באחת משלושת הקלפיות שניצבו על הבמה. אך להפתעתם הרבה היה גם יריבם שקט, ונראה בטוח בעצמו.

ואומנם, שליחים שיצאו בהולים מחוץ לאולם, כדי לקרוא לבורג ולהמר לחזור, הסבירו לשניים מדוע היה רפאל כה רגוע. טענו יריבין: ליד הבמה, בחדרון קטן, ישבו שניים מאנשיו של רפאל ובדקו את מעטפותיהם של אותם שנקראו להצביע, עוד לפני שהמעטפות הוטלו לקלפי. סביב הקלפיות עצמן היתה מהומה רבה. בכל פעם שהוקרא שמו של אחד המצביעים, כדי לזמנו לשים את המעטפה שלו בתוך תיבת הקלפי, נשלחו אל חריץ התיבה עשרות ידיים אוחזות במעטפות, מבלי שאיש יכול לדעת — בתוך המהומה הגדולה — אם המצביע עצמו הוא שהטיל את המעטפה שלו, או שמישהו אחר הטיל מעטפה תחתיו.

כאשר נקרא שמו של בורג עצמו, מיהר מישהו אחר להטיל מעטפה לקלפי, עוד לפני שבורג הספיק לעשות כן. שמו של בורג נמחק במהירות מרשימת המצביעים, כאילו כבר הצביע.

לסלק את רפאל! על המהומה שסביב הקלפיות ניצחו שלושה: משה פישמן, אחד מנאמניו הוותיקים של רפאל; שלום מלכה, הידוע כאיש־האגרוף של רפאל, חבר מזכירות המפד"ל — שאחר־כך טען בורג, כי הוא זה שבעט בו, ונהגו של רפאל, עמרם סיבוני המקבל את משכורתו מקופת המדינה.

למהומה תרמו קריאותיו הקצובות של סגן־ראש־עיריית קריית־שמונה, חבר המפד"ל אברהם יחזקאל, שישב באולם וקרא לעבר רפאל במשך שעות ללא־הרף: „תל־גיבורים! תל־גיבורים!”

התנהגותם של אנשי רפאל היוותה עדות חותכת לנבואתו של בורג בדבר מה שיקרה אם המפד"ל תלך לבחירות פנימיות ולוועידה: „זיופים, תיגרות, קללות ובושת־פנים.”

הסורים ביצעו מיתקפה מוגבלת

והשתלטו על הר הלבנון - מה הלאה?

ספטמבר השחור 2

„זהו הסוף!" עלץ פקיד בכיר בירושלים, כאשר שמע ברדיו כי כוחות סוריה והימין הנוצרי בלבנון פתחו במיתקפה כללית בהר־הלבנון.

„הסוף", כפי שהצטייר בעיניו: מיתקפה כוללת ברחבי לבנון, כיבוש השטח הנמצא בשליטת אש"ף והשמאל המוסלמי, חיסול אש"ף ככוח עצמאי.

אולם הפקיד דיבר מבלי לדעת את העובדות הצבאיות והמדיניות. מה שאירע השבוע בהר־הלבנון עדיין רחוק מן הסוף שהוא ייחל לו.

מיתקפה מוגבלת

נשיא סוריה, חאפז אל־אסד, הוא אדם זהיר. אין הוא אוהב להסתכן בקפיצות הרפתקניות. הוא קובע לעצמו יעדים מצומצמים, שהם בתחום האפשרי.

בשבועות האחרונים הציב אסד לעצמו מטרה מיידית: להשתלט על מרכז הר־הלבנון. הדבר דרוש לו כדי להבטיח את הדרך הראשית דמשק—ביירות, לשחרר את צבאו מן האיום המיידי מצד כוחות אש"ף, שהתבצרו בציר מרכזי זה. מטרה שנייה: להבטיח לבעלי־בריתו, אנשי הימין הנוצרי, את השליטה במחוז מרכזי זה, שבו יש ריכוז־אוכלוסייה נוצרי והשייך, באופן טיבעי, למיגזר הנוצרי של לבנון המחולקת־למעשה.

עיתוי ההתקפה לא היה מיקרי, והוא קשור בחורף הממשמש ובא. הדרכים המובילות מן המובלעת הנוצרית לעבר סוריה עוברות במעברי הרים, שהם מושלגים וחסומים במשך חודשי החורף. הסורים חששו שמא הפלסטינים עלולים לנצל חודשים אלה כדי להנחית מכה על המובלעת הנוצרית. היה צורך לפתוח ציר תנועה שאינו נחסם על־ידי השלגים, והדבר אכן נעשה במהלך המיתקפה.

תחילה ניסה אסד להשיג את יעדו בדרך של משא־ומתן, לחץ וסחיטה. הוא איים על אש"ף במיתקפה, אם לא ייסוג מאיזור זה. אולם אש"ף השיב בהצעה נגדית: ש נ י הצדדים ייסוגו מהר־הלבנון. המחוז יהווה מעין איזור־חיץ בין צבאות סוריה ואש"ף.

התביעה הרגיזה את אסד. הוא החליט החלטה פשוטה: ליצור עובדה מוגמרת בשטח, לסלק את אש"ף בכוח מן האיזור שממנו נתבקשו הכוחות הפלסטיניים לסגת מרצונם.

זה בדיוק מה שאירע השבוע: אחרי הכנה תותחנית מוחצת (בתנאי לבנון) תקפו הטנקים הסוריים ממיזרח, והכוחות הנוצריים ממערב. הצבא הפלסטיני נשבר בין לשונות הצבת. הר־הלבנון נפל בידי הצבא הסורי, שהבטיח לעצמו את רוב הקטעים של הכביש המוביל לביירות.

מדינת אש"ף קיימת

אולם מיתקפה זו היתה, מלכתחילה, מוגבלת. הדבר השתקף בריכוז הכוחות הסוריים: הוא הספיק למיתקפה מוחצת מוגבלת, אך לא למיתקפה כללית על המדינה־בדרך של אש"ף.

עם סיום המיתקפה, נשארה המפה הכללית של לבנון כמו שהיתה קודם־לכן:

- **קיימת מדינה אש"פית־מוסלמית השולטת באיזור שבין גבול ישראל ובין כביש דמשק—ביירות. נמלה העיקרי הוא צידון. מדינה זו שולטת גם במערב ביירות, ויש לה מובלעת נוספת בצפון, סביב העיר המוסלמית טריפולי.**
- המדינה הנוצרית שולטת באיזור החוף מביירות־המיזרחית צפונה, ובידיה גם חלק מן ההר.
- **המדינה הלבנונית השלישית, המסופחת למעשה לסוריה, שולטת בביקעה המיזרחית של לבנון, והיא כוללת עתה גם את מרכז ההר ואת מרבית הדרך לביירות.**

מדוע אין הסורים מנסים לכבוש את כל השטחים המוחזקים בידי אש"ף והמוסלמים?

לצורך זה דרושים כוחות גדולים, וייתכן כי, לדעת אסד, הסיכון הכרוך בכך חמור מדי.

אך יש גם מניעה פוליטית. המילחמה בצבא הפלסטיני מטילה על מישטרו של אסד עומס מדיני־נפשי כבד מאד. הצבא הסורי הוא צבא אידיאולוגי. הוא חונך לשינאה קנאית לישראל, וכל חייל יודע שמטרתו העליונה היא לשחרר את אדמת פלסטין הכבושה ולהחזירה לעם הפלסטיני. קשה מאד להסביר לחייל זה שלשם כך צריכים, קודם כל, להרוג אחים־פלסטינים, ולנהל מילחמה נגד אש"ף.

גורם פסיכולוגי זה מסביר את רוב מיגבלותיו של אסד בהרפתקה הלבנונית. למשל: רק חלק זעיר מבין 40 אלף הרוגי המילחמה הלבנונית נפלו מידי הצבא הסורי. נראה שצבא זה משתדל מאד להימנע מהרג — בניגוד לנוצרים, הששים למיבצעי שחיטה המונית.

סיבה נוספת להתאפקות הסורית: כדי להגשים את המטרה העליונה של כינון סוריה־רבתי, זקוק אסד ללבנון חלשה ומחולקת, על־פי העיקרון המקודש של „הפרד ומשול". אין הוא מעוניין בחיסול צד אחד, שייתן לצד השני מישקל־ייתר.

אין ספק שאסד שונא בליבו את המימסד הנוצרי הימני, המסמל את כל הדברים הנתעבים בעיני המישטר הסורי: בדלנות, עדתיות דתית, התנכרות לאידיאל הכלל־ערבי ולשאיפה הכלל־סורית, ריאקציה חברתית קיצונית ושילטון של קומץ בעלי־הון מושחתים.

אסד מוכן להיעזר במימסד זה להשגת מטרותיו שלו, אך אין הוא מוכן להגיש לו את לבנון על מגש של כסף.

עראפאת לא נפל

גם תיקווה אחרת של קברניטי ירושלים נבדתה, לפי־שעה. מזה זמן רב ממתינים בצמרת ישראל לנפילת יאסר עראפאת כימעט בכל יום. שמועות שונות על תסיסה בקרב אש"ף, על אכזבה מהנהגתו של עראפאת, על השתלטות יסודות פרו־סוריים וכו', התהלכו במיסדרונות המישרדים הממשלתיים בישראל.

הנטייה הישראלית המסורתית, להחליף את המציאות במישאלות־לב, נעזרת במידה רבה על־ידי שידורי התחנות הנוצריות בלבנון, המנהלות מערכה של לוחמה פסיכולוגית בשיטות הפרימיטיביות ביותר. הן ממציאות מדי יום סיפורים על ויכוחים סוערים בהנהגת אש"ף, על השמצות והדחות חדדיות, על עריקה והתמוטטות בכוחות הפלסטיניים — כל זה כדי לעודד תהליכים כאלה. בעולם אין איש מתייחס ברצינות לסיפורים אלה, והעיתונאים הזרים בלבנון מקפידים לשים זה בצד זה את גירסות כל הצדדים ולמסור דיווח אחראי. לא כן האנשים המכונים „כתבנו לעניינים ערביים" בכלי־התיקשורת הישראליים, שהם ברובם אנשים פרימיטיביים בעצמם, שונאי ערבים והולכים בתלם ההסברה הרשמית. אלה מפרסמים מדי יום את התשפוכת של התעמולה הנוצרית בהנאה ובאמונה, שהרי היא מתאימה בדיוק למישאלות הלב של ממשלת ישראל.

גם בשטח זה קיים שיתוף פעולה אוטומטי בין המימסד הנוצרי לבין ממשלת־ישראל. לשמועות אלה לא היה כל בסיס מציאותי. הן דומות לתיקוות לנפילתו הקרובה

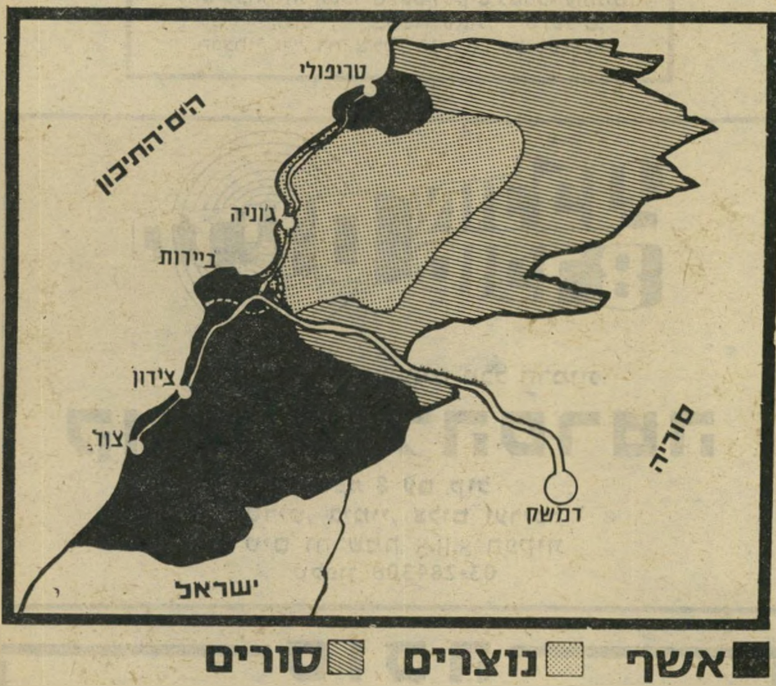

תיאור סכמאטי זה מראה באופן כללי את חלוקת לבנון לשלוש תת־מדינות, כפי שנוצרו כעת. במרכז המדינה, מצפון לדרום, רכס הרי הלבנון, שממנו גורש הצבא הפלסטיני במיתקפה האחרונה, כדי לפתוח את הדרך בין המובלעת הנוצרית לבין דמשק, בציר שהוא פנוי משלגים בחורף.

של גמאל עבד־אל־נאצר, שהתהלכו בשעתו בירושלים, אחרי מפלתו המוחצת במילחמת ששת־הימים (ולפני כן, אחרי מפלתו הצבאית במיבצע־קדש).

נאצר לא נפל, כי העם המצרי הבין שדווקא בשעת חולשה ותבוסה יש להתאחד מסביב למנהיג המסוגל לשמור על האחדות.

אותו הדבר מתרחש עכשיו באש"ף.

עראפאת לא נחלש. להיפך: מול פני ההתקפה הצבאית והמדינית המוחצת, הנערכת על אש"ף כימעט בכל רחבי העולם, למן הגטו הפלסטיני בכוויית ועד למיסדרונות האו"ם, מבינים כל הפעילים הפלסטיניים שיש להתאחד מסביב להנהגה הקיימת.

הנהגה זו מורכבת מראשי תנועת פתח, שהם גם ראשי אש"ף. היא התחזקה ביגלל כמה גורמים:

- **האירגון החזק ביותר שהתחרה בעבר בפתח באש"ף, א־צעיקה הפרו־סורי, מחוסל למעשה.**

עם פתיחת המילחמה הגלוייה בין סוריה ואש"ף, היה ברור לכל כי אל־צעיקה הוא אירגון־קוויזלינגים סורי. הפלסטינים בעלי־ההכרה שבקרב אל־צעיקה עברו לצבא אש"ף, האחרים שייכים עתה בגלוי לכוחות הסוריים, ואיבדו את הקשר עם ההמונים

(המשך בעמוד 20)

(המשך מעמוד 19)

הפלסטיניים. תהליך דומה עבר על אותם גדודי צבא־השיחרור־הפלסטיני שהיו מסו־נפים לצבא הסורי, ושהיוו למעשה חלק ממנו.

• עם פתיחת הלוחמה הסדירה, הפכו אירגוני־הפידאיון צבא כימעט־סדיר.

במצב כזה ניתן יתרון עצום לאירגון המרכזי, הגדול, שבנה אותו, ואילו איר־גוני־הטרור הקטנים של חזית־הסירוב איבדו מיוקרתם ומחשיבותם. זה אותו התהליך שעבר על אירגוני־המחתרת היהודיים בארץ באביב 1948, כאשר הולידה ההגנה את צה״ל, ויחידות אצ״ל ולח״י איבדו את חשיבותן ופופולריותן.

ברגע זה קיימת מדינה קטנה אך עצמאית של אש״ף ובעלי־בריתו, בהנהגת ראשי פתח, בעלת צבא סדיר פחות־או־יותר. היא נתונה בסכנה חמורה, ויש לה אויבים מסוכנים בכל רחבי העולם הערבי. אך היא קיימת.

יוזמה כלפי ישראל

השאלה היא: באיזו מידה יכולה מדינה זו לנהל מדיניות עצמאית, למשל, כלפי ישראל?

ליודעי־דבר ברור כי בקרב מנהיגי אש״ף־פתח השתלטו גישות ריאליסטיות מפוכחות, וכי הם רואים את המצב לאשורו.

הנהגה זו מוכנה עתה לפיתרון־שלום, על בסיס התוכנית להקמת מדינה פלסטינית בגדה וברצועה, תוך הכרה בישראל והסדר עימה. היא יודעת שאין כל מוצא אחר מן המצב.

אולם המצב המדיני־פסיכולוגי הקיים מקשה על ראשי אש״ף לנקוט יוזמה פומבית בכיוון זה.

כרגע נטושה מילחמה פסיכולוגית חריפה בין אש״ף וסוריה. אש״ף טוען כלפי

הנשיא סארקיס (שמאל) עם כניסתו לתפקיד
מי יבלום את הסורים?

סוריה שהיא נועצת סכין בגב מילחמת־השיחרור הפלסטינית, ומשתפת למעשה פעולה עם האוייב הציוני. כנגד זה טוענים הסורים כי אש״ף בגד במהפכה הפלסטינית, נטש את חזית־המילחמה נגד ישראל ומבקש להשתלט על לבנון הערבית.

במצב כזה קשה לאש״ף לצאת ביוזמה מדינית כלפי ישראל, שהסורים יוכלו לנצלה כדי להצדיק את מעשיהם.

ייתכן שאש״ף היה נוקט בכל זאת יוזמה כזאת, אילו האמין שיש אפשרות מע־שית להגיע לידי הסדר עם ישראל, וכי מחווה דרמאתית מצד אש״ף תיענה במחווה דרמאתית מצד ישראל. אולם נוכח הגישה האנטי־פלסטינית הקיצונית של ממשלת־ישראל, אין כעת סיכוי לכך.

אולם יוזמות שונות של אש״ף, כגון הודעתו של שר־החוץ פארוק אל־קאדומי בשבועון מצרי על המגעים שמקיים אש״ף עם מחנה־השלום הישראלי, מוכיחות כי הנהגת אש״ף מתכוננת להתקדם, בזהי־רות רבה, בכיוון זה.

יוזמה כלפי הנוצרים

בדי־בכד נרקמים מאחרי הקלעים יחסים חדשים גם בין אש״ף ותנועת הפא־לאנגות הנוצריות.

תנועה זו, שלוחמיה מהווים כמחצית הכוח הצבאי הנוצרי, נתגלתה לאחרונה במפתיע כגוף מתון. מנהיגה הוותיק והמפוכח, פייר ג׳מאייל תפס, באיחור, כי הימין הקיצוני הנוצרי מוסר את לבנון לידי האריה הסורי, כדי להימלט מן הזאב המוס־למי. אין לג׳מאייל אשליות: אם ישתלטו הסורים על לבנון, יהיה זה סופה של לבנון העצמאית, וגם סופם של הנוצרים בלבנון.

ג׳מאייל מודע גם לחולשתם היסודית של הנוצרים. בעוד שלמוסלמים בלבנון אין לאן ללכת, והם יצטרכו להילחם עד הסוף המר, הרי לנוצרים יש אופציות אישיות רבות. לרבים מהם יש קרובים מעבר לים, והם יכולים להצטרף אליהם בקלות. יש להם כישורים ואמצעים כדי להצליח גם בפזורה. אם תימשך המילחמה זמן רב, עלולים רבים מן הנוצרים בלבנון להגר מן הארץ השותתת־דם, ולהשאירה בידי המוסלמים.

משום כך נעשים עתה נסיונות רציניים להגיע לידי פשרה בין אש״ף והפאלנגות, כדי למצוא פתרון כלשהו שישים קץ למילחמה ושיבלום את הסורים. אין ספק שהנשיא החדש, אליאס סארקיס, קרוב בליבו לגישה זו. מובן מאליו שגם מצריים מעוניינת בכך.

אולם בסוף חודש ספטמבר 1976 — „ספטמבר השחור" השני של הפלסטינים בעשור זה — בטוח בלבנון רק דבר אחד: ששום דבר אינו בטוח.

אורי אבנרי ■

הספור שיוקרן מעל מסכי הטלוויזיה והקולנוע!
הספר שתורגם ל־13 שפות.
רב המכר בארה״ב ובאירופה

להשיג בחנויות הספרים ובקיוסקים לממכר עתונים
ספרי „כתר", גבעת שאול, ירושלים.
הפצה: „גד", רח׳ צ׳לנוב 13 ת״א, טל. 823701

אולפני ידיום סופר 8
לחובבים ומקצוענים מכל הרמות
קורסים להסרטה
סופר 8 עם קול
תסריט, בימוי, צלום ועריכה
פרטים והרשמה S.B.S הפקות
טלפון 03-284306

סוכה
סוכה לנצח — ודפנות
סוכה גולן - 275 ל״י
סנדי ת״א, אבן גבירול 190 טל. 444068

למרות הכל!
מחיר הפירסום של עמוד
ב־העולם הזה
הוא רק 2880 ל״י

האם שילמו ראשי המס את מס־הנסיעות החוקי?

רשימה של קברניטי „אל־על", שהוכנה באחרונה, מוסרת את שמות פקידי הממשלה שטסו לחו"ל בחברת „אל־על", במחלקה הראשונה, למרות שרכשו כרטיסים למחלקה הרגילה (תיירים). כרטיס רגיל לארה"ב וחזרה עולה 8000 לירות, וכרטיס במחלקה הראשונה 12 אלף לירות. ההפרש הוא 4000 לירות. על הפרש זה חל מס־נסיעות של 15%, שהוא 600 לירות לכרטיס.

לפי החוק, חובה לשלם מס־נסיעות מלא גם על טיסות־חינם, כך שאם חברת „אל־על" מעבירה נוסע ממחלקה רגילה למחלקה ראשונה ללא תוספת כספית, עליו לשלם את תוספת מס־הנסיעות.

מרבית השמות המופיעים ברשימה הם של פקידי־ממשלה בכירים, ויש לקוות כי מישרדיהם, ששילמו את מחיר הכרטיס, השלימו גם את המס כחוק. אבל בכמה מיקרים נסע הפקיד עם אשתו, ואין ספק שהאשה לא נסעה על חשבון ממשלת ישראל. האם שילמו ראשי מס־ההכנסה, שנשותיהם טסו באופן כזה, את הפרשי־המס המגיעים מהם ולהם? יודעי־דבר אומרים שלא כן. להלן רשימה ראשונה של נוסעים כאלה במחלקה הראשונה (המשך בגיליונות הבאים):

● הממונה על הכנסות המדינה, **משה נוידרפר** ואשתו, טיסה 001 לניו־יורק, 29.4.76 ● סגן נציב מס־הכנסה, **סלים מועלם** ואשתו, טיסה 1015 לניו־יורק, 25.4.76 ● סגן־פקיד־שומה למיפעלים גדולים, **אדוארד נאווי**, טיסה 1015 עם מועלם ● הממונה על התקציבים, **שירן שר־שלום**, טיסה 001 לניו־יורק, 21.3.76 ● מנהל רשות ההשקעות, **משה גורן**, טיסה 323 לפאריס, 23.1.76 (ל„אל־על" אין מחלקה ראשונה בטיסות לאירופה, אולם טיסותיה לניו־יורק נעצרות באירופה) ● יועץ הממשלה לאנרגיה, **צבי דינשטיין**, טיסה 001 לניו־יורק, 16.2.76 ● מנהלת אגף־הייצוא במישרד־החקלאות, **יהלומה שחורי**, טיסה 323 לפאריס, 29.2.76 ● מנכ"ל משרד החוץ, **שלמה אבינרי**, טיסה 001 לניו־יורק, 3.5.76 ● מנכ"ל מישרד ראש־הממשלה, **עמוס ערן**, טיסה 017 ללונדון, 5.5.76 ● מנכ"ל בנק „דיסקונט", **משה בנו גיטר** ואשתו, טיסה 337 לציריך, 3.2.76.

פרשת דירת זנבר נשנתה אצל מנכ"ל „טפחות"

מנכ"ל מן
המלצה לפטר

דין־וחשבון חשאי מהלך עתה אימים על המנהל־הכללי הכישרוני של בנק „טפחות", **משה מן**. זהו דין־וחשבון ש־הוכן על־ידי היועצים המישפטיים של משרד־השיכון, ונגנז על־ידי שר־השיכון מסיבות השמורות עמו. הדין־וחשבון נעשה אחרי שהתברר, כי מן לקח כהלוואה מבנק „טפחות", שאותו הוא מנהל, הל־וואה של 132 אלף לירות בתנאים נוחים במייוחד.

הדו"ח קובע, כי יסוד דיני חברות הוא חובת הנאמנות של מנהל לחברה. קיים ויכוח ער בין מישפטנים, בעיקר בין היועץ־המישפטי־לממשלה הפרופסור **אהרון ברק**, לבין הפרופיסור למישפטים **גואל־טירו פרוקצ'יה**, אם מנהל הוא שלוחה של החברה או זרוע שלה, אבל אין כל ויכוח על חובת הנאמנות שלו.

ההלוואה של משה מן אושרה לו על־ידי ועדה מיוחדת, שהתמנתה על־ידי דירקטוריון הבנק. משה מן הצהיר, כנדרש לפי סעיף 75 של פקודת־החברות, שהוא צד מעוניין בעיסקה, אך למרות זאת אושרה לו ההלוואה. אולם, כבר פסק בית־המישפט־העליון בע.א. 1/53—210, כי אין בהצהרה זו כדי לרפא פגם בחוזה, אם אומנם היה בו פגם ואם נעשה לצורך רווחתו של המנהל. הנה כי כן, אין מנוס מהמסקנה שבהביא המנהל־הכללי לפני הוועדה את העיסקה לאישור, שאף לה־פיק הנאה מניכסי החברה ונהנה ממעמדו ומהשפעתו. בנוסף, תזכיר „טפחות" מג־דיר את עיסוק החברה כמתן הלוואות למשתכנים על־פי קריטריונים של הממ־שלה. ההלוואה של מן לא עמדה בתנאים אלה.

מתן ההלוואה למשה מן ולעובדים אח־רים שזור פגמים מינהליים נוספים. הנ־חיות רשות החברות הממשלתיות קובעות, כי אין הדירקטוריון יכול להאציל סמ־כויות לוועדות־מישנה. החלטותיהן של ועדות־המשנה מהוות רק המלצות לדיר־קטוריון.

ההלוואות הנדונות של מן ואחרים, לא הובאו לאישור הדירקטוריון, וייתכן ש־אילו הוגשו, היה הדירקטוריון מפעיל לגביהן שיקולים נחוצים.

הנחיה 90.10 להנחיות רשות החברות הממשלתיות קובעת, כי „הממשלה הח־ליטה להורות לחברי דירקטוריון ומנהלים אחרים בחברות, המכהנים מטעם הממ־שלה... כי לפני שישתמשו בסמכויותיהם כמנהלים, בקשר לקבלת הנאה באחד או יותר מהנושאים המפורטים להלן, ייוועצו בוועדה מיוחדת בהרכב שר־החקלאות־והפיתוח כיו"ר, השר הממונה על החברה, שר־התיירות, שר־הבריאות, מנהל רשות־החברות־הממשלתיות ונציג שירות המ־דינה.

„הנושאים הם גם הענקת הלוואה, בונוס, או כל הנאה אחרת שיש בה תוספת שכר."

ההוראות לא מולאו במיקרה של משה מן. כן עבר מן על הנחיות רשות החב־רות לגבי מתן הלוואות לצורכי שיכון. ההנחיות קובעות, כי כל הלוואה של חברה ממשלתית לעובד למטרת שיכון תידון ותאושר בדירקטוריון, במישרד־השיכון ובמישרד הממונה על החברה.

גובה הריבית לא יהיה נמוך מ־7%, וההלוואות תהיינה צמודות. גם תנאים אלה לא קויימו. היועצים המישפטיים קובעים, כי גם אם יביאו את הפרשה לדיון לפני הדירקטוריון עכשיו, וזה יחליט לשלול את ההלוואה, לא יהיה ניתן לאלץ את המנהל להחזיר את ההלוואה, שכן הוא לקח אותה לפני מארס 1976, מועד תחילת תחולתן של הנחיות אלה. יחד עם זאת, לאור ה־פרת חובת־הנאמנות לחברה ולמטרותיה האמיתיות, יש לשקול את המשך כהונתו של המנהל־הכללי שלה.

סוף־סוף קיבל דולב אישור

מאבק בן שנים של העיתונאי **אהרון דולב** נגד עיריית תל־אביב, הוכתר בהצ־לחה. דולב ואשתו, הפסנתרנית **דינה אברך**, מתגוררים בשדרות חן מיספר 9 בתל־אביב. על החלקה, ששיטחה 594 ממ"ר עומד בית־מגורים בן שלוש קומות מעל קומת־קרקע חלקית ובו שתי דירות־גג. דירות־הגג הן בעלות שטח של 44 מטר מרובע כל אחת, ובהן שני חדרים ושירותים. דירות־הגג הוגדלו ללא רישיון, וגם שתי דירות־הקרקע הוגדלו ללא רישיון.

זה שנים מבקש דולב שיאשרו לו את הגדלת דירת־הגג שלו, על־ידי סגירת מירפסת־הגג הפתוחה של דירתו, ששיטחה 45 מטרים.

בדיקות שערכה מחלקת מהנדס־העיר העלו, כי שטח הבניין כיום הוא 160% משטח המיגרש, בעוד שמותר לבנות רק 127.75%. כל השנים לא אישרה ועדת־בניין־ערים את הבקשה, בגלל החריגה המופרזת מאחוזי הבנייה. אך לאחרונה אישרה הוועדה בנייה על הגג לשורה של אישים, כמו המנחה **מני פאר** והעי־תונאי **דן רביב**, ועתה אישרה גם את בקשתו של דולב, בתנאי שיסדיר גם חנייה.

עיתונאי דולב ופסנתרנית דינה אברך
מקום לפסנתר־כנף

הבורסה שים לב ל„אתא" ול„טפחות"

אחרי ששמעת לעצתנו, קנית את „כלל־תעשיות" וכבר הרווחת כסף רב, אל תמכור את המניה. היא עוד תעלה חזק. אבל אם נותרו לך כמה לירות, קנה מניות „אתא" ו„בנק טפחות".

למה „אתא"? ראשית, זוהי מניה טובה ומחירה נמוך. שנית, בימים אלה מסתיים המשא־והמתן על מכירתה, והמחיר שעליו מדברים הוא 3.5 עד 4 לירות למניה, שמחירה כיום בבורסה הוא בסביבות 170 ל"י. כל מחיר שבו ימכרו, יהיה גבוה ב־50 אחוזים לפחות מן המחיר כיום. זאת גם מבלי לדבר על מנהלה הכישרוני של החברה, עמוס בן־גוריון, הנשאר בתפקידו גם אחרי שינויי הבעלות.

מניות בנק „טפחות" כדאי לקנות מכמה סיבות. ראשית, השער כיום, 250 לערך, נמוך וכדאי גם ללא ספקולציה, שכן הבנק ידוע בנדיבות־ליבו בחלוקת רווחיו, כ־40% לשנה. הפעם צפויה חלוקת־רווחים גדולה במייוחד, שכן על הבנק להיפטר מריווחי־הצמדה גדולים. יש סיבה נוספת. הקשורה בהגדלת הון הבנק ושינוי מיבנה בעליו, ומשום כך יעלה שער המניות עד כמעט 4 לירות המניה.

משום כך, כדאי לך לקנות את שתי המניות הללו ולצרפן למניית „כלל־תעשיות" שבידך.

עצות לנוסעים לחו"ל

הארץ הזולה ביותר כיום באירופה, לתיירים וקניינים, היא אנגליה. מאז שנת 1970 ועד היום ירדה הלירה שטרלינג לעומת הדולר ב־40%, ולעומת הפרנק הצרפתי ב־60%. ירידת שער הלי"ש גרמה לכך שכדאי כיום לנסוע לאנגליה במיוחד (לטוס, ליתר דיוק) מגרמניה או מצרפת, כדי לערוך בה קניות רגילות.

לדוגמה סוודר העולה באנגליה 16 דולר, יעלה 26 דולר בצרפת ו־31 בגרמניה. בממוצע, מחירי ההלבשה באירופה עולים על אלה שבאנגליה ב־50 אחוזים! חליפה תפורה ביד תעלה באנגליה 145 דולר, לעומת 565 בארצות־הברית.

התיירים קונים באנגליה גם רהיטים, מכשירי־חשמל, ומוצרים מתוצרת ארצות אחרות. כך, למשל, זולות הסחורות הסקנדינביות או הצרפתיות באנגליה יותר מאשר בארצות מוצאן. כנ"ל אפילו לגבי מוצרי־סנובה. שולחן מהגוני מהמאה ה־19, למשל, מחירו באנגליה רק 350 דולר — מחצית ממחירו בארצות־הברית.

נוסף על הקניות, הנשים יכולות לעשות את שערן אצל וידאל ששון ב־6 דולר בלונדון, לעומת 25 דולר אצל ששון בניו־יורק. כרטיס להופעה חיה של שירלי מקליין בלונדון עולה פחות מ־3 דולר, לעומת מינימום של 15 בארצות־הברית.

תודות לירידת שער הלי"ש גדלה התיירות לאנגליה השנה ב־12%, ומצפים לבואם של 10 מיליון תיירים, מהם מיליון אחד שיבואו לעריכת קניות בלבד. תיירים אלה יוציאו, לפי ההערכה, 3 ביליון דולר — כדי לכסות את מחצית הוצאותיה של בריטניה על רכישות דלק.

עיקר התיירות הוא מנורווגיה, הולנד וגרמניה, אולם המחירים הזולים מביאים לאנגליה המוני אמריקאים, הבאים לקניות של סוף־שבוע בלונדון, במקום בביתם.

במחיר כפול מערכו, ובהפרש התחלקו מנהלי המשא־ומתן

100 אלף דולרים בשווייץ

על גבול תל־אביב ורמת־השרון, על שטח של 20 דונמים, צפונית־מיזרחית לצומת תל־ברוך, ניצב משך שנים רבות שלד של מיבנה גדול, ולידו עמד שלט ש־הכריז כי במקום זה יוקם מרכז־בריאות של אמריקה הדרומית בישראל, או „מדיקל־סנטר־ישראל־אמריקן".

ההיסטוריה של השלד ויוזמיו מרתקת בפני עצמה — אולם לפתע הפך שילדו של בית־החולים המסמר האחרון בפרשת אשר ידלין, נגיד בנק ישראל המיועד.

חקירה שנערכה על־ידי כתב העולם הזה סביב רכישת שילדו של בית־חולים זה על־ידי קופת־חולים העלתה, כי מוכרי השטח והשלד, קבוצת רופאים מאמריקה הדרומית, נאלצו לשלם סכום של 100 עד 400 אלף דולר מתחת לשולחן, חלקם בשווייץ, למנהלי המשא־ומתן עימם מטעם קו־פת־חולים, ונאמר להם במפורש כי לפ־חות 100 אלף דולר מסכום זה מייועדים לאשר ידלין עצמו.

החקירה לא הוכיחה, אומנם, כי ידלין אכן קיבל סכום כלשהו, אולם ודאי הוא כי השתמשו בשמו, וודאי גם שהוא היה שותף למשא־והמתן שנוהל לרכישת הנכס. ומה שוודאי מכל הוא שקופת־חולים שילמה תמורת הנכס פי־שניים משוויו בשוק וממה שהיו אחרים מוכנים לשלם.

לפני ימים אחדים, בעיצומה של סערת ידלין, נוצר קשר בין עורך־דין מפורסם לבין כתב העולם הזה. עורך־הדין סיפר, כי יש לו לקוח ששמו מריו גובקין, ששינה את שמו לעברית למאיר גוברין, והוא משמש כעת כנציג המגבית־היהודית בקאראקאס שבוונצואלה. גובקין הוא קרוב־מיש־פחה של משקיע גדול מאמריקה־הדרומית, שהשקיע כסף רב בתוכנית הקמת המרכז־הרפואים המייועד בצומת תל־ברוך. עורך־הדין סיפר, כי לפני כשנה סיפר לו גובקין סיפור מוזר. לדבריו, בעלי־המניות של המרכז הרפואי נאלצו להחזיר לקופת־חולים חלק ממה שקיבלו ממכירת הנכס. הם ישבו באמריקה־הדרומית, והמשא־והמתן נוהל על־ידי נציגיהם, עורכי־הדין רוברטו אהרון ובנו חיים, ושותפם צבי טמיר. אהרון וט־מיר, לדיברי גובקין, סיפרו למשקיעים כי קופת־חולים תקנה את הנכס בתנאי ש־הסכום שהם יקבלו מעל למה שהשקיעו, יוחזר על־ידם באמצעות אהרון־טמיר ליש־ראלים שגרמו לקניית הנכס. כיוון שדובר בסכומים נכבדים מאד, פנו המשקיעים אל קרובם, גובקין, בישראל, וביקשו ממנו ש־יבדוק אם אכן היה הכרח לשלם את הכסף שנדרש, או שמא היה זה תרגיל של אהרון־טמיר לקבל נתח בעיסקה.

עיסקת ה„מדיקל סנטר"

עורך־הדין המשיך וסיפר, כי גוב־קין הוא ידידו האישי של חיים אהרון, ושניהם פעילים בתנועת החרות. גובקין שאל את חיים אהרון לפשר התשלום המוח־זר, וזה הסביר לו כי הכסף נועד עבור מנהל המשא־והמתן מטעם קופת־חולים, וכי 100 אלף דולר ממנו הוכנסו לחשבון־בנק של אשר ידלין בשווייץ. עורך־הדין שמע את הסיפור מפי גובקין פעמים אחדות, בדק אותו אישית בכמה הזדמנויות, ואין לו ספק כי הסיפור נכון ומדוייק.

שיחת־טלפון שנערכה עם גובקין בקא־ראקאס הביאה לתשובה מתחמקת. הוא טען כי עליו לשאול את קרובו לגבי הפרשה, וכי אינו זוכר פרטים. עורך־הדין רוברטו אהרון שוהה עתה במישלחת ישראל לאו"ם, ושיחה־ עם בנו הביאה להכחשה נמרצת ב־נושא השוחד. חיים אהרון אישר כי הוא וטמיר נפגשו עם ידלין שלוש פעמים, מתוכן פעם אחת לארוחת־צהריים יחד עם עורך־הדין חיים גושן, שניהל את המשא־והמתן בנושא הרכישה מטעם קופת־חולים. בפעם שנייה נפגשו הארבעה בהילטון בתל־אביב, ופעם נוספת כאשר חתמו הצ־דדים על ההסכם.

שאלות שהופנו לשני מקורבין לשעבר של אשר ידלין ושותפיו לעסקים, יעקוב פאר וחוה ארליכמן (ראה כתבה מי בגד במי ?) מאשרות, כי גם להם היתה הפרשה ידועה. שניהם שמעו כי ידלין וגושן עשו את ה„מכה" שלהם בעיסקת המדיקל סנטר (המרכז הרפואי). שניהם שמעו שידלין לבדו עשה חצי־מיליון לירות, לכל הפחות, בפרשה. אולם שניהם לא היו קשורים בעיסקה ישירות.

לאחר חקירה נמרצת אותר המתווך — ליתר דיוק, מתווכת — בעיסקה, שנקראה השבוע להעיד במישטרה בנושא עיסקות־הקרקע שעשתה עם קופת־חולים. היא מס־רה, כנראה, גם פרטים על עיסקת ה־מדיקל סנטר. המתווכת טענה, כי הביאה את ההצעה לרכישת המדיקל סנטר לקופת־חולים ואחר־כך סירבו לשלם לה דמי־תיווך. לבסוף היא קיבלה 12 אלף לירות החזר־הוצאות אך לא דמי־תיווך, וזאת רק לאחר שאיימה במיכתבים של עורכי־דין כי תגיש תביעה נגד קופת־חולים. המתווכת סיפרה כי שמעה, שמתוך הסכום שקופת־חולים שילמה, כביכול, למוכרים — 2 מיליון דולר כ־400 אלף דולר הוחזרו למנהלי המשא־והמתן והתחלקו ביניהם.

מדוע סירבו לשלם למתווכת דמי־תיווך ? הסיבה הרישמית היתה שלפני קופת־חולים עמד לרכוש את הנכס סולל־בונה, בראשות צבי רכטר, ואף נחתם הסכם על כך. אולם אחרי שצבי רכטר סולק מסולל־בונה בוט־לה העיסקה, ואשר ידלין נכנס לתמונה.

אדריכלים מלוס־אנג'לס

כניסתו של ידלין לעיסקה נעשתה אף היא בלית־ברירה. תוכניתו־שלו היתה שונה. הוא פנה לאוצר בבקשה לאשר ל־קופת־חולים רכישת בית־חולים שלם, על ציודו, בחו"ל, והבאתו ארצה. סכום הקנייה עמד על 30 מיליון דולר. בית־החולים היה אמור להירכש באמצעות אמנון ברנס, ידי־דו הטוב של אשר ידלין. מקובל בעולם שעמלות בעיסקות כאלה נעות סביב עשרה אחוזים, ונקל היה לתאר כמה ירוויחו הק־שורים בנושא.

התוכנית לרכישת בית־החולים ב־30 מיליון הדולר בחוץ־לארץ הוכשלה על־ידי המפקח־על־מטבע־זר באוצר, דוב קנטרו־ביץ, שלא נכנע ללחצים וסירב לאשר הו־צאה זו במטבע זר, בנימוק שניתן לרכוש את בית־החולים בישראל. לידלין לא היה מנוס, איפוא, מרכישת שלד בית־החולים שבצומת תל־ברוך, כאשר, כפי שחושבים, מנהלי המשא־והמתן מרוויחים בעיסקה 400 אלף דולר. עתה נפתחה הדרך לייבא עבו־רו ציוד באמצעות ברנס.

הצעד הראשון שעשה ידלין עם הקנייה: הוא מסר את התיכנון למישרד־מתכננים בלוס־אנג'לס, העיר שבה מתגורר ברנס. ההוצאה: 200 אלף דולר למישרד הארכי־טקטים בראן אנד מיכלין. גם לכך ניסה קנטרוביץ להתנגד, אולם לאחר שביטל את התוכנית לקניית בית־חולים, נאלץ לוותר בסעיף זה. אגב, ידלין מסר לאותם אדרי־כלים גם את תיכנון שתי המכבסות הגדו־לות שקופת־חולים מקימה, בהשקעה של כ־60 מיליון לירות. כמה ארכיטקטים נו־דעים בארץ אמרו, כי בכל המיקרים ניתן היה לתכנן בישראל, ולחסוך את ההוצאה במטבע זר.

עיסקת המדיקל סנטר, הנחקרת על־ידי המישטרה, עלולה להתגלות כחמורה בעיס־קותיו של אשר ידלין. אולם גם שאר העס־קות שבהן הוא מעורב פוסלות אותו לח־לוטין לכהונה ממשלתית כלשהי.

התלונה הראשונה נגד ידלין הוגשה ל־מישטרה כשלושה חודשים לפני קבלת ה־החלטה של מועמדותו לשמש כנגיד. נראה כי לא נעשה דבר עד ה־8 בספטמבר, היום שבו ביקשה המישטרה וקיבלה, אישור של היועץ־המישפטי־לממשלה לפתוח בחקירה נגדו. ב־2 בספטמבר כבר פורסם בעיתונות דבר המינוי הצפוי.

אגב, ידלין שיקר בעת הופעתו בטלוויזיה ביום השישי האחרון, כאשר אמר כי הימר בלאס־וגאס באופן חד־פעמי ועל סכום קטן בילבד. קיימות עדויות של אזרחים ישרא־ליים נכבדים, שראו אותו מהמר על סכומים גדולים בבתי־הומרים שונים.

העיסקה המרכזית בפרשת ידלין עד כה, היא עיסקת המדיקל סנטר. על־מנת שה־מישטרה לא תייחס חשיבות רבה מדי ל־הכחשותיהם של עורכי־הדין המכובדים רו־

(המשך בעמוד 26)

יעקוב פאר (עם שומר־ראשו) *
עיסקי תיווך . .

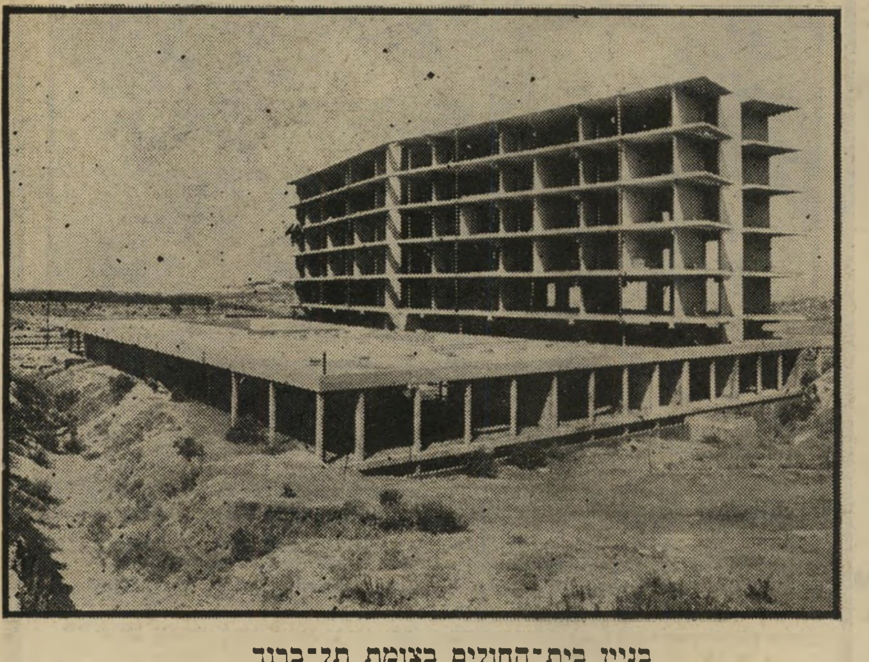

בניין בית־החולים בצומת תל־ברוך
...כסף בשווייץ

* פניו הושחרו לפי בקשתו.

כל פרשה – והארליכמן שלה

מי בגד במי?

דמותה של אשה אלמונית הפכה השבוע אחת מדמו־יות־המפתח בפרשת אשר ידלין. זמן קצר אחרי שנודע כי חווה (אוולין) ארליכמן, מי שהיתה בעבר ידידתו הק־רובה של אשר ידלין, מסרה למישטרה מידע מקיף אודו־תיו ואודות העיסקות שהיתה קשורה בהן עימו, נפתח נגדה מסע־השמצה פרוע.

האלמנה בת ה־36, אם לשני ילדים, העוסקת כמתווכת בעיסקות בניכסי־דלא־ניידי, הוצגה בציבור כאהובה ניב־גדת שמצאה שעת־כושר כדי לנקום את ניקמתה במאהב שנטש אותה. היו כאלה שאף ניסו לייחס לה את התפ־קיד שמילא בשעתו ג׳ון ארליכמן, יועצו של הנשיא ניכ־סון, בפרשת ווטרגייט. „כל אחד והארליכמן שלו," טען אחד העיתונים. והמסקנה המתבקשת היתה: כשם שג׳ון ארליכמן הכשיל את ניכסון בפרשת ווטרגייט, כך הכ־שילה חווה ארליכמן את אשר ידלין.

האמת היתה שונה.

חווה היתה, עד לפני כשלוש שנים, אשתו של קבלן בניין, שהסתבך בתקופת המיתון ונפטר בהתקף־לב. בעודו בחיים היו בני הזוג ארליכמן, שהתגוררו בשיכון בבלי בתל־אביב בשכנות לאשר ידלין, מיודדים עם ידלין. אחרי שהתאלמנה התהדקו היחסים בין אשר לחווה, וידלין הושיט לה עזרה בשעת מצוקה. הוא תמך בה, איפשר לה לקום על רגליה ולפרנס את עצמה.

לא היה צריך להשתומם על כך. חווה, בת עדות המיזרח במוצאה, היא אשה נאה מאד, נימרצת, פיק־חית ובעלת קסם אישי רב. בעבודתה, כסוכנת־ביטוח של אחת מחברות־הביטוח הגדולות, היא רכשה לעצמה חוג גדול של מעריצים. אשר ידלין היה רק אחד מהם.

במשך תקופה מסויימת שררו בין השניים יחסי־ריעות הדוקים ביותר. אך גם כאשר התרופפו יחסים אלה, לא [illegible] הנטושה המתכננת את ניקמתה בגבר [illegible]

[illegible] ־יאות של נשים קנאיות [illegible] דעתן ודחפה אותן [illegible] היתה אחת מהן. [illegible] לחקירה רא־[illegible], היא היתה נחושה בדעתה שלא לספר דבר שיהיה בו כדי להזיק לאשר ידלין. אומנם, בעבר טענה כי ידלין נהג כלפיה בצורה בלתי־אבירית ואף לא קיים כמה מההבטחות שנתן לה, אבל בכל־זאת שררו ביניהם יחסי־קירבה והם גם עשו כמה עסקים משותפים.

חווה לא נפגעה מכך שאשר, אחרי שנפרד מרעייתו דליה, בתו של אליהו גולומב ממפקדי ההגנה, בחר לחיות ולהופיע בפומבי עם עורכת־הדין טליה ליבני. שכן, במשך מיספר שנים קשר אשר ידלין קשרים עם כמה וכמה נשים ששימשו אותו כמו חווה ארליכמן.

נראה כי אשר ידלין לא נהג לפי הכלל הידוע „עסקים לפני התענוג". הוא נהג לשלב עסקים עם תענוגות ותענוגות עם עסקים. וכך אירע שחלק ניכר מהעיסקות אותן חוקרת עתה המישטרה, קשורות בדמויות של נשים, שמילאו תפקיד בחייו הפרטיים הסוערים של הגיזבר לשעבר מקיבוץ חמדיה.

■ ■ ■

היו אלה דמויות־קש שהוא יכול היה לרשום על שמותיהן עיסקות־קש שלא היה מעוניין ששמו ייכרך בהן. כך, למשל, היו לאשר ידלין יחסי־קירבה עם ידידה טובה של אחותו, שרה הרי. היתה זו מלכה הרצברג, מי שהיתה מזכירתו של אריק שרון במיפלגה הליברלית. מלכה ושרה הרי רכשו בשעתו במשותף וילה ברמת־פולג, שבדרך לנתניה. קיימת סברה שחלקו של ידלין בווילה רשום על שם עורך־הדין חיים גושן, המופיע כבעל שליש בווילה.

חווה ארליכמן נתנה את שמה לידלין כדי לרשום עליו דירה בבת־ים, שנמכרה לאחר־מכן ברווח של 50 אלף ל״י, מבלי שהיא עצמה ראתה את הדירה או ידעה היכן היא נמצאת. היא רק חתמה על מיסמכי הרכישה והמכירה שפרקליטו של אשר ידלין נתן לה.

חווה נתנה את שמה גם לרכישת מיגרש של קופת־חולים בנאות־אפקה, שנמכר לכאורה לאחיה, ש־הוא קטין, אזרח ארה"ב. מיספר חודשים אחרי הרכישה נמכר המיגרש ברווח נאה של כמאה־וחמישים אלף לירות, שהתחלקו בין חווה לאשר ידלין.

בפרשה אחרת העביר ידלין מיגרשים ברעננה על שם אחותו, שרה הרי, כאשר למעשה שניים ממיגרשים אלה הם שלו ושניים הם של חווה. מיגרשים אלה ניקנו בכספי התמורה לעיסקת ראשון־לציון, שנחשפה כבר לפני ארבע שנים (העולם הזה 1849).

עיסקה נוספת שביחס אליה העידה חווה ארליכמן כי התחלקה בדמי־התיווך עליה עם ידלין, נוגעת לשטח־קרקע בנתניה, ליד מלון ארבע העונות, שנרכש על־ידי עורך־הדין ברוך גולדמן ב־3.5 מיליון ל״י. חווה קיבלה מקופת־חולים דמי־תיווך בסכום של 35 אלף ל״י, בהם התחלקה עם ידלין. בעיסקה נוספת, של מכירת קרקע ליד בית־החולים בילינסון, היו דמי־התיווך 50 אלף ל״י. גם בסכום זה, טוענת חווה, היא התחלקה עם ידלין.

מדוע, אם כן, הסכימה חווה לספר לחוקרים את כל הידוע לה על עיסקותיו של אשר ידלין? מדוע סיפרה על החלוקה שהתחלקה עמו בדמי־התיווך בעיסקות המ־קרקעין השונות?

את התשובה לשאלות אלה ניתן למצוא בעדותו של אשר ידלין עצמו, בעת שנחקר במישטרה. היא עשויה גם להציג את חווה ארליכמן כנבגדת, ולא כבוגדת.

כאשר נקראה חווה ארליכמן למסור עדות במישטרה, הציגו לפניה קטע מעדותו של אשר ידלין. קטע זה התייחס לשאלת החוקרים בקשר למקורו של סכום בגובה 20 אלף ל״י, שהופיע בחשבון־הבנק שלו, ושידלין לא יכול היה להסתיר כי התקבל מחווה ארליכמן.

לפי הסבריו של ידלין שילמה לו חווה סכום זה מפני שרצתה לנתק עימו את הקשרים, ולפצותו על הסכומים שנתן לה במשך כל תקופת ידידותם ההדוקה. כאשר קראה חווה ארליכמן את ההסבר הזה, היא רתחה מזעם, החליטה לחשוף את האמת על מי שהיה ידידה הקרוב.

כך הפכה חווה ארליכמן דמות־מפתח בפרשת ידלין. היא עלתה בבת־אחת מאלמוניות, הפכה אחת הנשים המפורסמות במדינה. אין זה מעמד נעים ביותר בהקשר זה, שכן מכמה וכמה עברים מופעלים עליה לחצים ואיו־מים כדי להשפיע עליה לחזור־בה מעדותה.

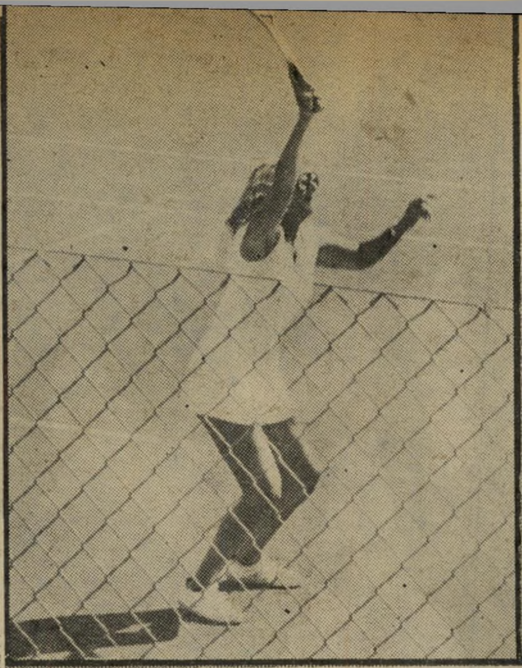

לאה רבין, רעיית ראש־הממשלה, מצטיינת
בפעילות על מיגרש־הטניס, היכולה לזכותה בתואר

ליידי מחבט

לאה רבין בפעולה על מיגרש־הטניס:

אם יש לישראל, לראשונה בתולדותיה, ראש־ממשלה שמתמצא קצת בספורט ואפילו עוסק בכך בעצמו, על מיגרש־הטניס, צריך לזקוף זאת על חשבון

כאשר מהצד השני של הרשת ניצב בעלה, ראש־הממשלה, אין לו שום סיכוי. לאה, ששיכנעה את בעלה לעסוק בספורט הלבן, היא טניסאית מעולה

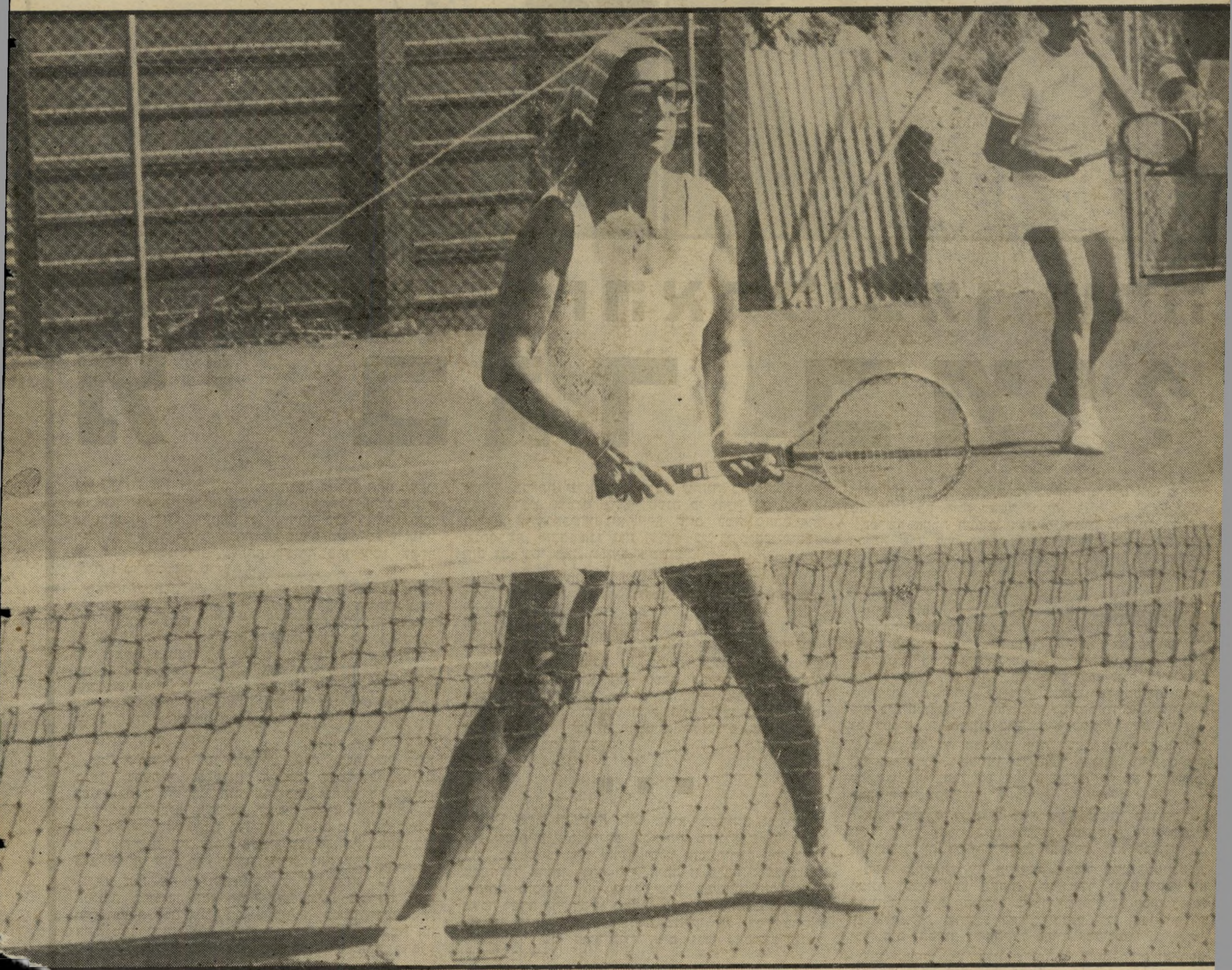

לאה רבין ניצבת בעמדה קידמית מאחורי הרשת, במישחק־טניס־זוג

האשה שמאחוריו. לאה („מנהלת המדינה") רבין, היא טניסאית פעילה, שאפתנית ונימרצת, היכולה בהחלט להוות דוגמא לאשה המשלבת פעילות ספורטאית יחד עם עסקנות, ניהול משק־בית וייצוג.

ממנו. „כשהם משחקים יחד," מעידה עליה אחת מחברותיה, שהשתתפה במישחק עימה ועם בעלה, „היא מכה אותו שוק על ירך. היא ממש משגעת אותו."

וזו אולי הסיבה, שרבין, המתמיד ב־מישחקי הטניס שלו, אם במלון הילטון בירושלים, בקאונטרי קלוב בתל־אביב או על מגרשי פרטנרים אחרים, מעדיף יריבים גבריים.

אלא שלאה רבין אינה מסתפקת רק

ה
הטנ
הממשל
של טד ק

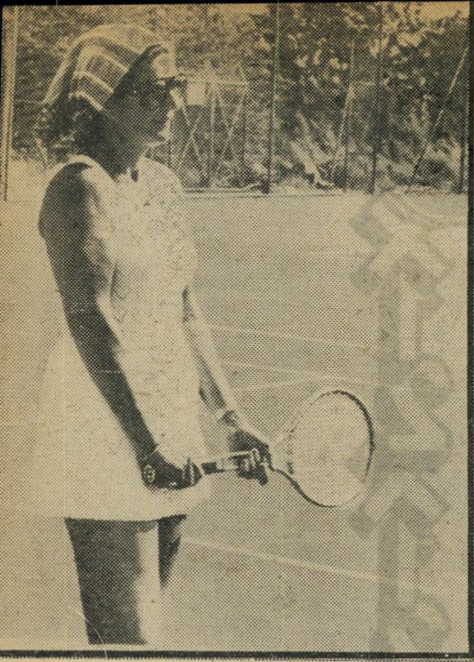

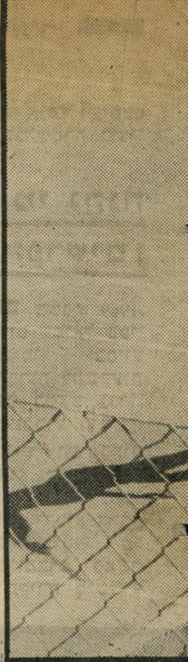

גישה מכת־פתיחה (מימין) חובטת בפור־הנד ובבק־הנד ונופשת אחרי המאמץ

כמו לאה רבין עצמה, כאחת הנשים היפות בתל־אביב; רות קידר הג׳ינג׳ית, אם לארבעה ילדים, שבעלה הוא פול קידר, אלוף־מישנה (מיל.), מי שהיה בעבר הנספח הצבאי של ישראל בתורכיה וצרפת והתפרסם בעת שהיה ניצול יחידי בתאונת מטוס שהתרסק לפני 15 שנה.

■ ■ ■

מבחינה ספורטיבית ניתן בהחלט להעניק ללאה רבין ציון של טניסאית מעולה. בהתחשב בגילה (48) היא מתנועעת בקלילות על המיגרש וחובטת להפליא. יש לה מכת־סרפ (מכת פתיחה) חזקה מאד שיריבותיה כמעט ואינן מסוגלות לעצור אותה. היא אינה מוותרת גם על כדורים הנראים כאבודים, רודפת אחריהם במהירות ולפעמים מבצעת מכות להטוטניות המצילות אותם.

יש לה רפלקסים יוצאים מהכלל והיא אוחזת במחבט כספורטאית עטירת־ניסיון וביטחון עצמי. נראה שאפילו אם היתה עולה על המיגרש בווימבלדון לא היתה מתרגשת במייוחד.

תוך כדי המישחק, בו צפה כתב הספורט של העולם הזה, היא גילתה גם זריזות וקור־רוח, בניגוד ליריבותיה שאיבדו מדי פעם את עצביהן. עד כמה שניתן להבחין הרי הפור־הנד (מכה קדמית) שלה הוא טוב יותר מאשר הבק־הנד.

מה שכנראה חסר ללידי מחבט הישראלית היא מעט רוח ספורטאית. כאשר הבחינה לאה רבין, תוך כדי המישחק על המיגרש בצהלה, בצלם וכתב העולם הזה, אבד לה לפתע ביטחונה העצמי. השניים הגיעו למקום במקרה, במיסגרת הכנת כתבה על התפתחות ענף הטניס בישראל. אבל לאשת ראש־הממשלה היה נדמה שהיא נרדפת. וכך כמעט התפתחה תקרית ספורטאית.

„מאיפה אתם?” התעניינה ורדה קייני, חברתה למישחק. כאשר הזדהו השניים, הפטירה לאה רבין: „זה ברור. מאיפה הם יכולים להיות — רק מהעולם הזה!”

„תסתלקו מפה!” צעקו לאה וחברותיה על הצלם והכתב. הן גייסו לעזרתן את מדריך הטניס במקום, יורם שימרון, שהוציא את הצלם והכתב באדיבות החוצה. אלא שלאה לא הסכימה שהם יעמדו גם מעבר לגדר. „אין להם מה לעשות פה!” פסקה אשת ראש־הממשלה. „זהו שטח ציבורי,” הסביר להן שימרון שהוא עצמו עיתונאי־ספורט בטלוויזיה, „מה אתן רוצות, שארביץ להם?”

מאוחר יותר, במיזנון, הסבירה לאה: „אתם רואים שאנחנו לא מעוניינות להצטלם...”

„למה לעשות מזה סקנדאל?” תמה הצלם פטר פן, „בארצות־הברית, בטי פורד, למשל, היתה עושה מזה הצגה. חוץ מזה אפשר לומר מילים יפות יותר מ,תסתלק מפה!’”

ואז הבהירה אשת ראש־הממשלה אמת־חיים פשוטה, שצריך כנראה לשנן אותה כדי לזכרה. „אנחנו לא נמצאים בארצות־הברית!” קבעה לאה רבין.

צבי הראל ■

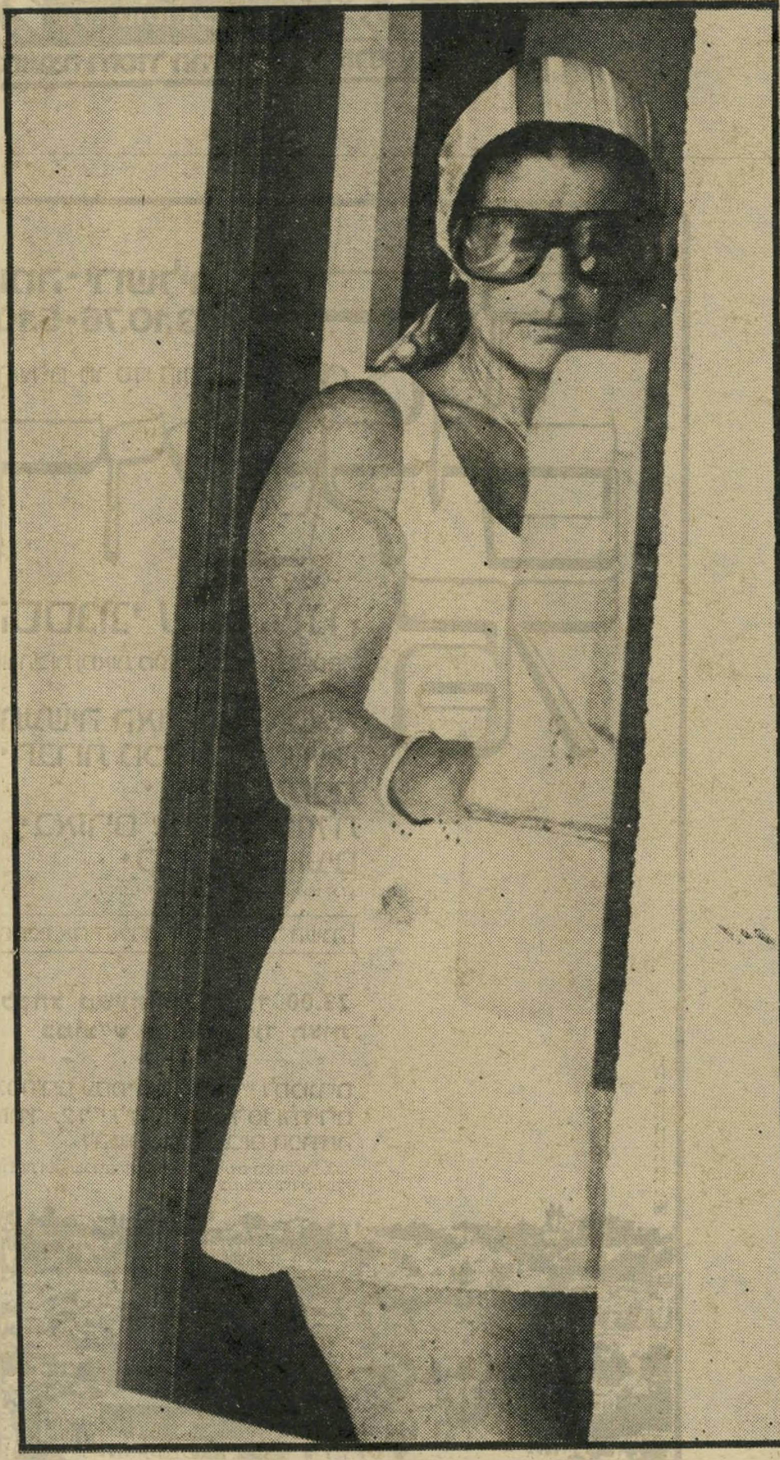

לא רוצה צלמים!

אחרי שהפסיקה את מישחק־הטניס שלה בשל נוכחות הצלם, מיהרה לאה רבין לתא־טלפון ציבורי להזעיק עזרה (מימין), התכעסה כשלא הצליחה להשיג קו פנוי (במרכז), ועזבה את מיגרש־הטניס עם חברתה בהבעה הנראית כאילו היא מוציאה לשון. **צילם: פטר פן** ■

(המשך מעמוד 23)

ברטו אהרון באמצעות בנו חיים ושותפם צבי טמיר, כדאי להזכיר למישטרה ולציבור מי הם שני אלה.

מי נהנה מן הפרשים?

צבי טמיר התפרסם בשנת 1969, בהתפוצץ פרשת הנוכלים שמואל שפירא ושלום בלומברג, שהקימו — בסיוע ראשי צעירי המפד"ל — חברות להשקעות והלוואות, ופשטו את הרגל ברעש גדול. שפירא נמלט לאמריקה, בלומברג הורשע.

צבי טמיר היה עורך־הדין של העיסקאות והרוח החיה של ההונאות. הוא נסע לשווייץ יחד עם שמואל שפירא, הציג מיכתב־ערבות על סך 100 אלף דולר, והביא ארצה חברת־ביטוח בשם אולד־קונטיננטאל, שערבה להלוואות שפירא־בלומברג. כאשר התפוצצה הפרשה והחלה חקירה מישטרתית, סירב טמיר להיחקר על־ידי כונס־הנכסים הרישמי, בתירוצים שונים.

אשר ידלין
צוחק על כולם

לשותפו, רוברטו אהרון, עבר עשיר יותר בהוצאת כספים ממשקיעים. בהיותו בעל קשרים באמריקה הדרומית הקים, בשנת 1962, חברה בשם יאמיקו להשקעות בישראל, בברכתו הנלהבת של פנחס ספיר. החברה גייסה 2.6 מיליון דולר, ורוברטו אהרון היה עורך־הדין שלה והכל־יכול בה. ראשית לכל לקח אהרון לעצמו חמישה אחוזים כיוזם. אחר־כך החלו ליזום עסקים, וקיבלו לרשותם שטח־קרקע חקלאי בקריית־אונו, ובהשפעת ספיר הפכו אותו לאיזור־בנייה ויזמו את שכונת קיראון.

אהרון היה עורך־הדין של השכונה, וגבה שכר־רישום מכל נרשם. דרך ניהולה של החברה העלתה את חמתם של בעלי־המניות באמריקה־הדרומית, ובשנת 1966 הם הדיחו את אהרון מניהול החברה, ובלחצו של פינחס ספיר קיבלו תמורת מניות יאמיקו מניות של כלל.

חקירה שנעשתה לאחר־מכן גילתה, כי אהרון חלב את יאמיקו ככל יכולתו. בשנת 1965 לבדה לקח לעצמו, תמורת טיפול בקיראון, את הסכומים הבאים: 105 אלף לירות ריטיינר, 348 אלף לירות תמורת חוזי משתכנים, ועוד 453 אלף לירות תמורת טיפול בחברות־בת של קיראון. מנכ"ל כלל, אהרון דוברת, שעמד על טיבו, שלל ממנו כל השפעה בחברה.

ב־1962 יזם אהרון את רעיון המדיקל סנטר, אסף 1.5 מיליון דולר מיהודים באמריקה הדרומית, הקים את החברה ולקח לעצמו 10 אחוזים מן המניות כיזם. הניהול הכושל הביא להפסקת הבנייה לפני מילחמת ששת הימים, ומאז עמד הבניין בלתי גמור.

הנכס עלה למשקיעיו כ־1.5 מיליון דולר. אשר ידלין הורה לשלם כ־2 מיליון דולר. מדוע? מן נהנה מן הפרשים?

יגאל לביב

ירידי האומה, ארועים ותערוכות בע"מ • ירושלים, בניני האומה, טל. 02-234882

זוהי הכתבה שהופיעה לפני ארבע שנים ב העולם הזה

ושרק עתה חוקרת המישטרה את העובדות הכלולות בה

עיסקת המיגרשים

זוהי הכתבה שהתפרסמה ב־7.2.1973 („העולם הזה" 1849), תחת הכותרת „עיסקת המיגרשים". כותרת המישנה של הכתבה אמרה: „העולם הזה" מגלה קנונייה בין מנכ"ל „שיכון עובדים" ומזכיר „חברת־העובדים". שר־השיכון אברהם עופר, שהגיב השבוע בחריפות על הידיעה שהמישטרה חוקרת את עיסקת המיגרש של מישפחת ידלין בראשון־לציון, לא הכחיש ולא הגיב בכל צורה שהיא על חומר החקירה, שהתפרסם במלואו לפני ארבע שנים.

הריח הוא השאלה העומדת לדיון, בקנונייה הסודית שעשו ביניהם אשר ידלין, מזכיר חברת־העובדים שהתמנה לאחרונה כבוס של קופת־חולים, ואברהם עופר, מנכ"ל שיכון־עובדים. בעקבות פירסומה — לראשונה — של הקנונייה בעמודים אלה, תתכנס מן הסתם ועדת־הביקורת של ההסתדרות לדון בפרשה, וממנה ייתכן שהכדור יתגלגל הלאה.

בפשטות, משמעותה של הקנונייה היא כזו: לידלין, החולש על כל האימפריה האדירה של מיפעלי ההסתדרות, היה מגרש קטן וצנוע בחור נידח, שלא יכול להיפטר ממנו. הוא פנה לשיכון־עובדים ההסתדרותית — אחת החברות שבאימפריה שלו — וזו קנתה ממנו את המיגרש והקימה עליו בניין, ובתמורה נתנה דירה לבעלי המיגרש. כך זכתה משפחתו של ידלין בדירה, שהיא רכוש עובר לסוחר הרבה יותר ממגרש לא מוצלח — וכן בתוספת כמה אלפי ל"י.

במסגרת קנונייה זו, שנועדה להעניק טובות הנאה כספיות לידלין ומשפחתו, תוך שימוש בכספיה והשפעתה של חברה הסתדרותית — לא היססו שני השותפים־לעיסקה אף להוליך שולל חבר של ועדת הביקורת המרכזית של ההסתדרות.

בעיסקה שהדיפה ריח דומה, לפני שש שנים, לא היסס מזכיר ההסתדרות דאז, אהרון בקר, להסיק מסקנות אישיות, גרם לפיטוריהם של מנכ"ל בנק־הפועלים, מנחם ים־שחור, מנכ"ל קונצרן גמול שלמה רעיף, וכמה פקידים בכירים בחברת הפרדסים יכין חק"ל.

פיטורים אלו באו אז בגלל מה שהתפרסם לאחר מכן כ„עיסקת הפרדסים", שעיקרה היה ניצול כספי החברה ההסתדרותית לטובתם הפרטית של אלה שפוטרו.

גם עיסקת הפרדסים נראתה בתחילה די תמימה, כאשר רק הריח שנדף ממנה היה משונה. אולם לאחר חקירה נמרצת של ההסתדרות וחקירה נוספת של המישטרה, התברר כי לא רק הריח הפריע — אלא העיסקה היתה גם לא כשרה.

הקנונייה בין אשר ידלין ואברהם עופר תתפרסם כ„עיסקת־המגרשים", והיא סובבת סביב מגרש ברחוב דרור 64 בראשון־לציון. במגרש היו שתי חלקות, בנות 900 מ"ר כל אחת. האחת היתה בבעלות משפחת ידלין, לפי החלוקה הבאה: האם, רחל ידלין, החזיקה בשתי שמיניות. האחות, שרה, בשלוש שמיניות. אשר ידלין החזיק גם הוא בשלוש שמיניות.

החלקה הסמוכה היתה שייכת לאדם אחר לגמרי. והנה, סמוך ליוני 1970, קנתה את החלקה הסמוכה אשה מחיפה בשם שרה הרי. היא שילמה תמורתה 45 אלף לירות — והסכימה לאחד את חלקתה עם החלקה של משפחת ידלין.

השלב הבא: שתי החלקות נמכרו יחדיו לקבלן בניין בשם אברהם יצחקי. לשרה הרי, שילם יצחקי 45 אלף לירות תמורת החלקה שקנתה זה עתה בדיוק באותו מחיר. ואילו תמורת המגרש של משפחת ידלין, הוא הבטיח לשלם בדירה בבניין שיוקם במקום, וכן בתוספת מזומנים. המחיר שבו רכש יצחקי ממישפחת ידלין את המגרש נקבע אף הוא ל־45 אלף לירות. כך, לפחות, נרשם בתיקי הטאבו.

עיסקה מוזרה

המשך העיסקה הסבוכה: במקום לבנות על שני המגרשים, מיהר יצחקי ומכר אותם לחברת שיכון־עובדים. ולא סתם מיהר — אלא מכר אותם עוד לפני שקנה: תיקי הטאבו קובעים כי הוא קנה את המגרשים ממשפחת ידלין ומשרה הרי ב־16 ביוני 1970 — אולם מכר אותם לשיכון־עובדים יומיים קודם, ב־14 ביוני.

בהמשך המעשיה הוקם על המגרש המאוחד בית בן שש קומות, ובו 22 דירות. דירה אחת נמסרה לאמו של אשר ידלין. שתי דירות־גג השאיר יצחקי בידיו, תמורת טירחתו. שאר הדירות נמסרו על־ידיו לשיכון־עובדים, אשר מכרה אותן כמקובל.

חלקו של יצחקי בעיסקה היה: קניית המגרש ומכירתו לשיכון־עובדים, ובניית הבניין למענה, במעמד של קבלן־מישנה.

בשלב זה, הדיף הסיר ריח קל בלבד: מדוע נדחף יצחקי לתווך בעיסקה בין ידלין לשיכון־עובדים? מה יש, ידלין כבר אינו מכיר בעצמו את שיכון־עובדים? לשם מה הנסיון לטשטש את הקשר בין ידלין לחברה ההסתדרותית?

שאלה אחרת: מדוע קנתה שרה הרי את המגרש — ומכרה אותו מיד באותו מחיר? איזו מין עיסקה זו?

הבניין בראשון־לציון*
עסק ישן —

השער מלפני 4 שנים**
חקירה חדשה

הריח גובר קצת, כאשר מתגלה כי שרה הרי המיסתורית איננה אלא אחותו של אשר ידלין. והוא מתעצם שבעתיים, כאשר מתברר כי בזמנו פנה אשר ידלין לחבר ועדת הביקורת המרכזית של ההסתדרות, סיפר לו על כוונתו למכור את המגרש. חבר ועדת הביקורת הזהירו מפורשות מפני מכירת המגרש לשיכון־עובדים.

חשד בכשרות

כאשר נוברים הלאה בעיסקה המוזרה, מתבררים עוד פרטים, שבכולם יש כדי להגביר את החשד בכשרותה.

המגרש של משפחת ידלין היה במקום נידח בראשון־לציון, ששום קבלן רציני לא רצה לבנות שם בית למכירה. לכן גם היה מחירו זול כל־כך — 900 מ"ר ב־45 אלף לירות בלבד. על־מנת שמישהו יקנה דווקא את המגרש הנידח הזה, ישקיע בו כספים רבים בבניית דירות למכירה — צריך שיהיה לו סיבות טובות לכך.

למנכ"ל שיכון־עובדים, אברהם עופר, היו סיבות כאלה. הראשונה — אופיו הנוח, ונטייתו הרבה לעשות טובות לידידים. אחרי ששיכן בדירות שיכון־עובדים את בני־משפחתו הרבים, ואנשי־מפתח שונים שנותרו אסירי־תודה לו — היה זה אך טבעי כי כאשר הבוס שלו, ידלין, עומד לפני השאלה כיצד להפוך את מגרשו הפרטי הנידח לרכוש נזיל יותר — הוא נזכר בפזמון הידוע של החיפושיות, עם מעט עזרה מידידי וכך, בעזרת הידידות, נכנסה שיכון־עובדים לתמונה, והתוכנית שהתגבשה החלה קורמת עור וגידים: ראשית ניקנה המגרש הסמוך. אחר, נמצא קבלן שיקנה את המגרשים מידלין — שכן ידוע היה כי אסור לידלין למכור ישירות לשיכון־עובדים רכוש פרטי.

הבחירה נפלה על יצחקי, שאותה עתה רצה להיכנס עם שיכון־עובדים לשותפות בבנייה על מגרשים שהיו לו בבת־ים.

יצחקי רק שמח לעזור, מילא את חלקו בעיסקה בלי שהרוויח בה — ואפילו הפסיד קצת.

אולם חוסר הרווח בעיסקה התנקם בדיירים: הבית ניבנה בצורה גרועה, הדיירים מלאי טענות ותלונות, ממלאים עד היום את העיתונים בקובלנות נגד הקבלן.

הטלפון הגורלי

אולם מלבד לדיירים, השתלמה העיסקה לכל הצדדים האחרים. אמו של מזכיר חברת־העובדים זכתה בדירה גדולה וחדשה — ובתוספת נשאר עודף של כמה אלפי לירות במשפחה. עופר זכה להדק מחדש את ידידותו האמיצה עם ידלין — שהוא הממונה עליו.

ולא רק הממונה: לפני כמה שנים, למשל, היה ידלין בורר בסיכסוך בין שיכון־עובדים לסולל־בונה על סכום של כמה מיליוני לירות. מאז ועד היום, יש לו יד ורגל במאות החלטות הנוגעות לשיכון־עובדים. אין ספק כי שיקוליו של ידלין, בכל מקרה, הם תמיד כלכליים טהורים ולגופו של עניין, אולם מה רע בכך אם הוא גם מיודד עם עופר?

בכלל, ידידות היא דבר יקר. דוגמה נוספת: לפני כמה שנים, פנה אל ידלין ידיד אחר שלו, מוניה שפירא, בבקשת עזרה. מוניה סוחר מכוניות משומשות גדול שהסתבך בחובות. פנייתו אל ידלין באה עקב רצונו לקנות עודפי סריגים של מפעל הסתדרותי שפשט את הרגל, בשם סריגי ערד. משום מה, סירבו למכור לו את הסריגים.

ידלין לא התעצל, טילפן אישית לממונה על המפעל, ודאג כי מוניה יקבל את הסחורה. מוניה פתח חנות מיוחדת בשם מגידו, מכר את הסריגים ברווח של מאות ל"י.

ב־1958 מינה אשכול את ידלין כמזכיר הסתדרות עובדי המדינה. כתב אז שבתאי טבת בהארץ: „אשר ידלין לא עבד מימיו אף לא שעה אחת כעובד מדינה. הוא אופייני לצעירים במפלגות המתיימרים להנהגה, שמעולם לא התמידו בעבודה בקרב ציבור. הוא לא גדל בתוך ציבור, ועל כן לא יוכל לעולם ליצגו. הוא מאלה החושבים שכל הדרוש למנהיג, זה לשון מתגלגלת ואוצר של פראזות נבובות."

היתה זו טעות מצידו של שבתאי טבת. אשר ידלין השאיר את הדיבורים לאחרים, העדיף את המעשים. כל מיני מעשים.

* מסומן בחץ: הדירה של מישפחת ידלין.
** גיליון **העולם הזה** 1849, מיום 7.2.73.

מישפט

ההבדל הקטן

מזכיר האיגוד הואשם ב„סחיבת" פריטים משלוש חנויות — וזוכה

קצין־הביטחון גמליאל קטן עקב אחר הגבר השחרחר, שהסתובב במחלקת ההל־בשה לילדים בכל־בו שלום בתל־אביב. הקונה גרר אחריו שני סלים מלאים בתק־ניות, וכן שקית־ניילון. לבסוף הוא ניגש לקופה, שם שילם עבור שתי חולצות. משכילה את עניייניו שם, הכניס את החול־צות לתוך סליו, והלך לדרכו. אולם, רק יצא את הכל־בו, ניגש אליו קצין־הביטחון ועצרו.

בחיפוש שערך גמליאל קטן בכליו של האיש, נתגלו גם שלושה זוגות־מיכנסיים שקנה בכל־בו ואשר את תמורתם לא שילם. הוא פשוט הכניס את המיכנסיים לסלו,

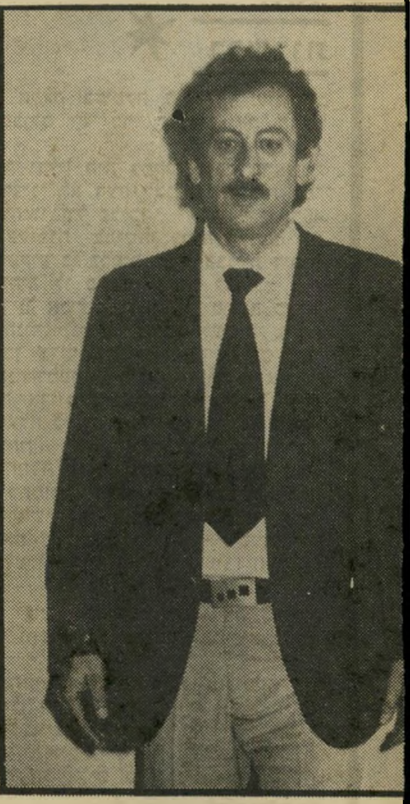

פרקליט מקרין

20 אגורות גורליות

ושילם רק עבור החולצות שהציג בקופה.

אך קצין־הביטחון של כל־בו שלום לא הסתפק בחיפוש אחר הסחורות שניקנו — או נגנבו — מחנותו. הוא גילה בתוך סליו של דניאל אוסקר (37) משיכון יוספטל בכפר־סבא, גם כלי־בית שתוויות־הזיהוי שעליהם גילו כי מקורם בכל־בו של המשביר לצרכן ברחוב אלנבי. בסלים נמצאו אף פריטי־הלבשה נוספים לילדים, שמקורם בלתי־ברור.

שלושה סעיפים. תחילה סירב האיש לגלות היכן רכש את כל הפריטים, אך אחרי שנעצר על־ידי המישטרה סיפר, שבאותו אחר־צהריים של ה־16 במארס 1975, ביקר גם בחנות של אתא ברחוב אלנבי.

נגד אוסקר, שהוא חבר מזכירות האיגוד הארצי של פועלי־היהלומים, הוגש כתב־אישום בן שלושה סעיפים. הוא נאשם בכך שבתוך שעה וחצי הספיק לגנוב משלוש חנויות במרכז העיר.

השבוע, לפני השופט גרוס, טען דניאל אוסקר, באמצעות פרקליטו עורך־הדין דרור מקרין, כי הוא פשוט שכח לשלם עבור המיכנסיים בכל־בו שלום. „ומה לגבי שני המקומות האחרים שבהם ערך קניות?" שאל השופט. „היכן הקבלות מחנויות אלה?"

הסכומים לא התאימו. הפרקליט הסביר כי אוסקר השליך את הקבלות מייד אחרי שיצא מחנויות אתא והמשביר, אך הוא שילם תמורת כל הדברים שקנה.

„אילו בדקו את הסרטים בקופות־הרושמות של שתי החנויות, היו מגלים את הסכומים ששילם תמורת הסחורות שרכש," טען הפרקליט.

התובע המישטרתי לא היסס. הוא מיהר לגלות לשופט, שבדק בהמשביר לצרכן, ולא גילה בסרט־הקופה של אותו יום את הסכום בן 170 הלירות — ערך הפריטים שנמצאו ברשותו של אוסקר. „אילו שילם עבור הדברים שגנב," אמר התובע, „היה הסכום הזה צריך להופיע על הסרט."

הסניגור קם ממקומו, וביקש מהתובע שיסכם שוב את שווי הרכוש השנוי־במחלוקת. הסתבר שהסכום האמיתי הוא 170.20, ולא 170 לירות. „רק משום כך," טען הסניגור, „לא נתגלתה הקנייה שערך דניאל אוסקר, בסך 170.20 לירות."

מתנות לילדים. לגבי הקניות שערך בחנות אתא, טען עורך־הדין שלקוחו לא שילם 271.55 לירות לקופה בבת־אחת אלא שילם קודם 201.20 ל"י עבור שני זוגות מיכנסיים, ואחר־כך עוד 70.35 לירות עבור הגופיות והתחתונים, וכי משום כך לא הופיע הסכום הכולל של 271.55 לירות על סרט הקופה־הרושמת.

השופט גרוס זיכה את דניאל אוסקר מאשמת הגניבות. לאור זאת, ביקש המזוכה שהמישטרה תחזיר לו את הפריטים שרכש בשלושת החנויות, ואשר הוחרמו כמוצגים מישפטיים. השבוע יעניק סוף־סוף לילדיו, את המתנות שבהן תיכנן לשמח את ליבם בפסח אשתקד.

מישטרה

שוטרים כגנבים?

הטבעת נעלמה בעת החיפוש בבית האזרח — הסמל הושעה בגלל חשד בגניבתו

כאשר נקשו חמישה שוטרים על דלת ביתו של אליעזר סוקניק, לפני שבועות אחדים, הוא קיבל את פניהם בשלווה. סוקניק, כיום סוחר־מכוניות, היה בעבר ידידן של כמה דמויות בעולם הפשע, והוא ממשיך להיות מוטרד כל העת על־ידי שוטרים, הסבורים כי הוא עדיין „בעניי־נים". לכן, כאשר הציגו לפני אשתו צו־חיפוש, המשיכו הסוקניקים באורח־חייהם הרגיל, הניחו לשוטרים לחפש.

אנשי החוליה, מהיחידה המרכזית ב־ראשות הסמל ניל היימן, עולה חדש מאנגליה, לא מצאו בדירה דבר. וכיוון שהיו אלה שעות אחר־הצהריים של יום השישי, אמרו „שבת־שלום" והלכו כ־לעומת שבאו.

הטבעת נעלמה. כמה שעות לאחר־מכן התלבשו הסוקניקים לקראת הערב, וכאשר ביקשה האשה לענוד טבעת ל־אצבעה, גילתה לפתע כי אחת מארבע ה־טבעות שנמצאו במגירת־התכשיטים שלה (שווייה: כ־6000 לירות), נעלמה.

קרוב למאה חיפושים כבר נערכו בבית סוקניק בעבר, ועדיין לא היה כדבר הזה. אליעזר ואשתו הפכו את כל הבית, לשווא. הטבעת איננה. סוקניק אץ לתחנת־המיש־טרה להתלונן, ונאמר לו לחזור ביום רא־שון. במשך השבת שוב חיפשו בכל הבית, ללא תוצאות.

כאשר הגיש סוקניק את התלונה, ביום ראשון, אמר כי אין לו ספק שאחד ה־שוטרים הוא שגנב את הטבעת. הוא אפי־לו הצביע על הסמל היימן כחשוד העיקרי. בעיקבות תלונתו של סוקניק נפתחה חקי־רה פנימית שקטה במישטרה.

החקירה העלתה תוצאות מפתיעות. הס־תבר כי מארון המוצגים של היחידה ה־מרכזית חסרים סכומי־כסף ששימשו כמו־צגים. החשדות כנגד היימן גברו, והוא הושעה מתפקידו.

למי אפשר להאמין? לפני כמה ימים הוא ביקש לנסוע לאנגליה, לביקור אצל הוריו. בבית־המישפט הודיע נציג המישטרה, כי הוא מבקש למנוע את הנ־סיעה כיוון שהיימן חשוד בגניבת חפצים בעת עריכת חיפושים. אך לאחר דיון קצר לפני השופט יהושע בן־שלמה, הס־כימה המישטרה לנסיעתו של היימן, אחרי הטלת עיקול על ביתו להבטחת שובו כעי־בור 45 ימים.

המישטרה עדיין חוקרת, וסוקניק המ־זועזע עדיין ממתין לטבעת. „אם השוט־רים גונבים בביתך," הוא אומר, „למי כבר אפשר להאמין?"

איש השומר־הצעיר ולוחם השלום מקשט בארצות־הברית את כנסיית וול־סטריט ואת בית־הספר הצבאי הגבוה בווירג׳יניה

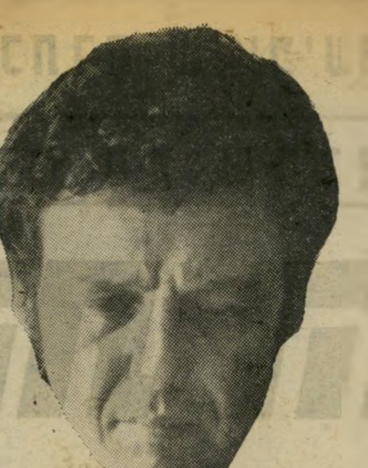

איזור הטיימס סקוויר בניו־יורק הוא מקום־מיפגש רצוף של פורנו־גרפיה, בידור ותעשיית־הלבשה. 365 ימים בשנה, עשרים־וארבע שעות ביממה חי האיזור ונושם בקיצבה של אמריקה.

שם, בלב־ליבה של אמריקה, בסטודיו שבמרומי הקומה ה־21, יושב מזה שבע שנים בחור ישראלי, שהוא אחד האמ־נים המצליחים ביותר בארצות־הברית. מצליחים — במונחים אמריקאיים, שכן הוא מקבל כיום יותר מרבע־מיליון דולר לכל עבודה שלו. מצליחים — במובן אמ־נותי, שכן יצירותיו מפארות כיום בנייני־יוקרה רבים ברחבי היבשת. וזהו גם אחד האמנים הבלתי־ידועים בישראל, שכן אינו טורח על קשרים עם הישראלים בארה"ב. ודי לו שבין הצמרת האמנותית והארכי־טקטונית של אמריקה; הוא נחשב כמיספר־אחד בתחומו.

עמירם שמיר הוא צבר, שהתאהב באמ־ריקה והפך לאמן היושב בפיסגה. עבו־דות הפיסול־ציור שלו, ובעיקר שילוב המתכת והזכוכית, שוכנות כיום במוזיאון בית־הספר הצבאי הגבוה בווירג׳יניה (ה־מקביל, בדרום ארצות־הברית, לווסט־פוינט); בלובי של תיאטרון יוריס בברוד־וויי; ברחבת המכון הטכנולוגי הגבוה לאופנה בניו־יורק; בכיכר מרכזית בלב

נירה ועמירם שמיר בסטודיו בקומה ה־21 בלב איזור תעשיית ההלבשה של ניו־יורק, עובדים נירה ועמירם על היצירות. היצירה הבולטת של שמיר, שפירסמה את שמו בארה"ב, היא קיר ציבעוני מזכוכית עבה, יצוקה בעורקי־בטון, במוזיאון ביה"ס הצבאי הגבוה בווירג׳יניה.

שמיר בחלונות הגבוהים

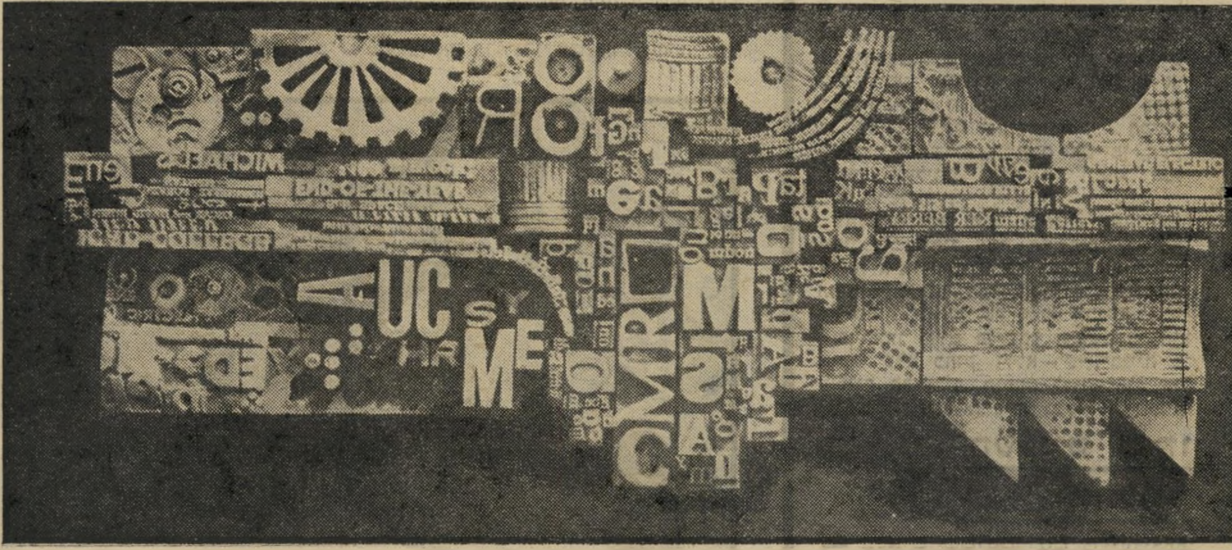

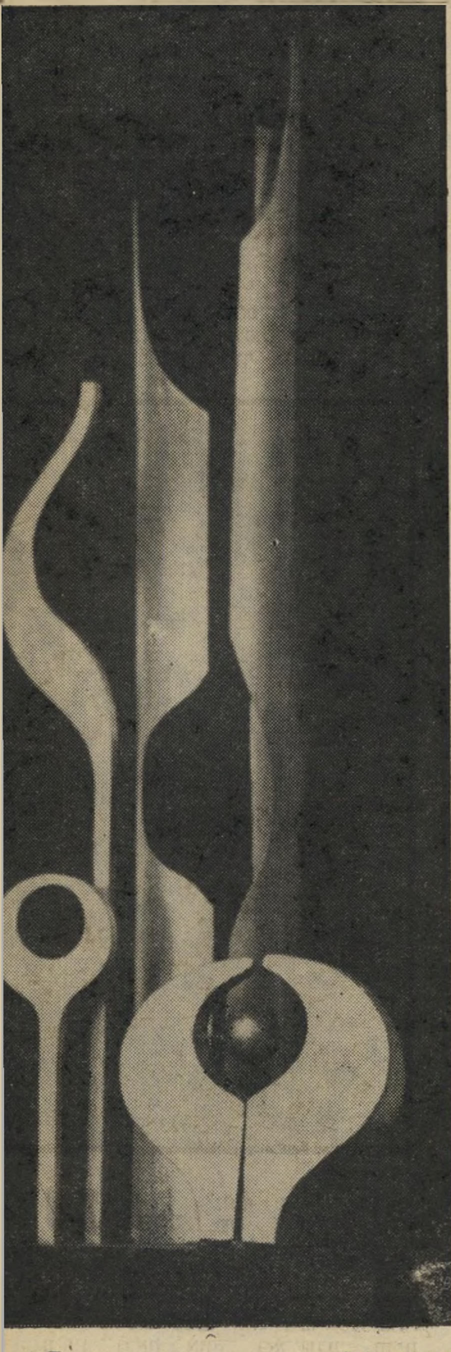

האותיות המדברות

בליט־אלומיניום שהוזמן על־ידי בית־הספר התיכון נורת־איסט בברוקלין, בעיר ניו־יורק. התב־ליט מושתת על אותיות הא"ב, המשולבות בסמלי תעשייה ומדע. שמיר זכה בהזמנה תודות למקוריות רעיון התבליט. „לא מספיק להיות גאון כדי להצליח," אומר שמיר, „צריך סבלנות וקשרים."

הוול־סטריט; בבניין העירייה באטלנטה — ועתה הוא עובד עם אשתו האמנית, נירה, על אחת מההזמנות היוקרתיות ביו־תר באמריקה.

עורך הירחון פנטהאוז, גוצ'יאוני, מקים עתה באיסט־סייד של ניו־יורק וילה, ש־תעלה בפארה על האחוזה המפורסמת של יו הפנר, בעל פלייבוי המתחרה. שמיר עושה את כל עבודות השיש והזכוכית של הווילה. עבודות מיוחדות של זכוכית מנופחת הוזמנו על־ידי שמיר עבור וילה זו ברחבי העולם, על־פי תיכנון מקורי בסיגנון המאה ה־13.

„לא די להיות גאון"

את הצלחותיו חב שמיר למיקרה. בשנת 1969, כאשר היה כבר ידוע למדי בישראל, צייר בולים ותיפאורן־תיאטרון מעולה, הוא הוזמן על־ידי או־ניברסיטת אילינוי לעשות בה את עבודת הדוקטוראט שלו. אוניברסיטה זו מזמינה מדי־שנה אמן אחר למשימה זו, משאירה ברשותה עבודות שלו, ורוכשת לה יוקרה. קדם לשמיר בתפקיד זה הסופר סול בלו.

בתום השנה התעכבו עמירם ונירה, עם שלושת ילדיהם, בניו־יורק, האריכו את הביקור ככל האפשר, כיוון שהתאהבו בעיר. לבסוף החליטו לחזור ארצה, ארזו את החפצים — ויום לפני הנסיעה פגשו במיקרה ברחוב, באמריקאי שעבד כ־גרפיקאי אצל שמיר בישראל. כאשר שמע כי שמיר מתכוון לחזור לישראל, הזמינו מייד אל כמה מלקוחותיו, ועוד באותו יום הוא קיבל הזמנה עבור מיפעל לייצור חוטי־חשמל. ההזמנה הוכנה תוך יומיים, למרות שלא היו לו כלי־עבודה או סטודיו. היא התקבלה בהתלהבות, שמיר החליט להישאר עוד קצת, ומאז הוא מתגורר ב־ניו־יורק.

שמיר מדבר בגילוי־לב על קשיי כי־בוש אמריקה. לא די להיות גאון כדי להצליח, הוא אומר. צריך סבלנות, זמן וקשרים. עד שהאנשים הנכונים שומעים עליך, עוברות כמה שנים. יש בניו־יורק לבדה כחמשת־אלפים ארכיטקטים, שהם נותני־העבודות הגדולים לאמנים כמו שמיר.

שמיר מגדיר עצמו כפסל־צייר, המשלב בציוריו גורמים פיסוליים. הוא התמחה בזכוכית, וגם רשם פטנט על המצאה שלו בתחום שילוב הזכוכית והמתכת.

שמיר נולד בתל־אביב בשנת 1932, התחנך בתנועת השומר־הצעיר, אולם הלך גם לצופים, בגלל החתיכות. הוא למד ציור אצל פאול לוי, ושם הכיר את אשתו, נירה, שהיתה דוגמנית של לוי. יחד עם נירה פתח סטודיו לגרפיקה, נכנס מייד לשוק העבודות וכבש לו מעמד ניכר ב־תיכנון תערוכות, בולים ותיפאורות־תי־אטרון.

בתקופת פרשת פנחס לבון, התנ־דב לעזור למפ"ם במערכת־הבחירות, ובמילחמת ששת־הימים היה עם הגדוד ש־כבש את יהודה ושומרון.

„התקפות־אולקוס מהכיבושים"

נעמי שמר אולי אינה יודעת זאת, אבל היא האשמה בגילוי פרשת הרס כפרי לטרון. כאשר עמדה נעמי שמר להוציא את תקליטה ירושלים של זהב, היא דרשה שעמירם שמיר יצייר את העטיפה עבורו. התברר כי עמירם במי־לואים, אחרי המילחמה. נעמי שמר פנתה אל יצחק רבין, שהיה אז הרמטכ"ל, וזה הורה להעניק לעמירם חופשה מיוחדת. הוראת החופשה השיגה את שמיר כשהיה ביריחו.

בנסיעתו לתל־אביב עבר דרך לטרון, והבחין כי הכפרים שראה במקום כאשר נסע לכבוש את יריחו, מצויים בתהליך הריסה. הוא עצר בקפה כסית, כולו מזוע־זע, וסיפר את הסיפור לעמוס קינן, שהיה עד־ראייה למעשה ופתח במערכה הציבו־רית נגד הרס הכפרים.

כיום מסרב שמיר לקרוא עיתונים יש־ראליים, כיוון שלדבריו הוא מקבל הת־קפות־אולקוס, כשהוא קורא על שיכרון הכיבושים ועל הפחד מפני השלום. הוא מעדיף ליצור בניו־יורק, במקום שבו אין בעיות התנחלויות ופליטים ומיסמכי־קניג.

הפסל זהו פסל־ברונזה של שמיר, הניצב ברחבת המכון הגבוה לטכנולוגיה ואופנה בניו־יורק.

ספורט

כדורגל

באר השיכרון

הדקה ה־89: אלפי אוהדים באר־שבעיים — מאוכזבים עד עומק נישמתם מאליליהם — יורדים ממרומי היציעים לעבר הגדרות המפרידות בין יציעי־הקהל למיגרש עצמו. התוצאה: 0:0 במישחק נגד בית״ר ירושלים, תיסכלה אותם עד כדי ייאוש מוחלט. הבאר־שבעיים כבר מצאו להם קורבן: שלום אביטן, חלוץ־החוד של הקבוצה, ששיחק עד לפני כשנתיים בבית״ר ירושלים.

מקהלה באר־שבעית שלוחת רסן נצמדה לגדר המיגרש, ובטווח שמיעה מאלילה שלום אביטן, החלה מכלה את זעמה בכוכב המקומי.

כל הקללות והעלבונות הופנו לעבר שחקן אחד, שלום אביטן: „בוגד! קנו אותך בכמה הרצלים! נעשה לך ככה, שלא תוכל לשחק כדורגל לעולם! עוד תקלל את היום שעברת לשחק מירושלים לבאר־שבע.״

„אביטן!״ — צעק לעברו ילד — „מחר יודיעו בחדשות שאשתך אלמנה!״

שער הניצחון. למן הרגע הראשון שבו דרך שלום אביטן על כר־הדשא ונגע בכדור, הוא החל סופג קריאות־גנאי והערות צורמות. בדקה ה־89 הוא נראה כאדם שחרב עליו עולמו. הכדורגלן נמוך־הקומה והמוצק כבר הירהר כיצד ייצא ויתמוק בעוד דקה — בתום המישחק — מפני הקהל הקנאי שימתין לו מחוץ לכותלי המיגרש, וימהר הביתה. הקהל הבאר־שבעי האשים אותו, כי התרשל בהופעתו מול קבוצת־האם שלו, בית״ר ירושלים.

רק לפני שבועות מיספר, בקרב ידידותי שנערך בין שתי הקבוצות בירושלים, גברו הבית״רים על אלופי הליגה מהעונה שעברה בתוצאה 3:2. עתה ציפו אוהדי הפועל באר־שבע לנקמה מתוקה במיגרשם הביתי. אך זו התמהמהה לבוא.

נותרה עוד דקה למישחק. אותה דקה — ה־90 — שבה הבקיע אביטן את שער־הניצחון. שער זה הציל את אביטן, יותר משהציל את קבוצתו מאובדן נקודת ביתית יקרה.

כשנשמעה שריקת־הסיום של השופט, משה אשכנזי, רצו אלפים מאוהדי הפועל באר־שבע, כאחוזי־טירוף, אל מחוץ לשער־הכניסה המרכזי, כדי לחכות לאליליהם ולהודות להם על הניצחון.

חגורת שוטרים חיה. העוינות בין האלופה, הפועל באר־שבע, לבין מחזיקת־הגביע בית״ר ירושלים, נשא אופי יוקרתי. היתה זו מילחמת־כדורגל בין שני המחנות הקנאים והאדוקים ביותר בכדורגל הישראלי.

על 35 השוטרים שהוצבו באיצטדיון העירוני בבאר־שבע הוטלו שתי משימות: האחת, להבריח את כדורגלני בית״ר ירושלים ב,מיניבוס׳ מישטרתי מפני אספסוף באר־שבעי שהתכונן לעשות בירושלמים פוגרום. התברר שהיה זה ניסיון לחסל חשבונות עם הירושלמים. משימתם השנייה של השוטרים היתה ליצור חגורה חיה שתגן על אלילי המקום מפני אוהדים קנאים, המבקשים להתנפל עליהם ולשאתם על כפיים מרוב הערצה. במשימה הראשונה עמדה המישטרה בכבוד. במשימה השנייה, שנראתה לכאורה קלה יותר, נכשלה.

מחדרי־ההלבשה יצא ראשון מאמן הפועל באר־שבע, אלי פוקס. ארבעה אוהדים עטו עליו, והרימו אותו על כפיים. אלי פוקס, אחד מגדולי כדורגלני־העבר של ישראל, מחה: „לא! עיזבו אותי!״ צעק בפאניקה. לאחר שנישא על כפיים לאורך 50 מטר, הוא ירד מיוזע. הזאטוטים מיהרו אחריו וביקשו רק דבר אחד: לגעת במאמן. אלי פוקס פתח בריצה. הזאטוטים המשיכו לרדוף אחריו עד שנכנס למכוניתו. הסיוט חלף אך ורק לגבי המאמן.

מי נתן? — אביטן! אוהדים באר־שבעיים הצטופפו בקירבת חדר־ההלבשה והמתינו לשחקן אחד יותר מכל: שלום אביטן, אותו כדורגלן שבמשך 89 הדקות הראשונות האשימוהו כבוגד, ואשר רק שערו המפתיע חסך ממנו „אי־נעימויות״. אחד האוהדים הבאר־שבעיים הגיע למקום ההתקהלות עם רמקול נייד. שיר־הלל של אגודותיהם. יש אולי אוהדים נלהבים יותר לשתי הקבוצות, אך פרדי ועמיאל, כל אחד בדרכו, חיים ונושמים רק דבר אחד: את משחקי קבוצותיהם על המיגרש. השבוע עבורם נחלק לשניים: הימים שאחרי מישחק והימים של לפני מישחק.

פרדי הצלם הקיטע, אוהדה המושבע של הפועל באר־שבע, היושב על פח מאחרי שער קבוצתו, ושהפך כבר לסימלה של הקבוצה, מדרבן את כדורגלני קבוצתו לשער היריבה.

שימחת הניצחון

כדורגלני הפועל באר־שבע בחדר־ההלבשה אחרי המישחק שבו גברה קבוצתם על בית״ר ירושלים בשיעור 1:0. משמאל לימין: שלום אביטן, רפי אליהו, מאיר ברד ואלון בן־דור (מתכופף).

גיבורו אביטן הפך את המעמד — בתום המישחק — למחזמר. האיש עם הרמקיול קרא בקול: „מי נתן?״ ומקהלה באר־שבעית השיבה לו בחרוזים: „אביטן!״ וחוזר חלילה: „מי נתן? — אביטן!״

סוף־סוף יצא אביטן מחדר־ההלבשה. חגורת־השוטרים לא הצליחה למנוע את התנפלותו של הקהל המשולהב על מבקיע שער־הניצחון. אלה שקיללוהו אך לפני דקות ספורות, החלו מנשקים אותו כעת. הקהל הבאר־שבעי ההפכפך שינה את התנהגותו מן הקצה אל הקצה. אביטן נישבה בידי מעריציו. הוא נישא על כפיים, וכמעט שנרמס.

לכאורה, נסתיימה ההצגה. אולם לגבי הבאר־שבעי פרדי לביא והירושלמי יוסף עמיאל, היו למישחק השלכות לאורך כל השבוע שלאחר־מכן.

הפתק של עמיאל. פרדי לביא הוא קטוע־רגל המדדה על קביו לכל מישחק של הפועל באר־שבע. יוסף עמיאל הוא המעסה של כדורגלני בית״ר ירושלים, שבמשך כל המישחק היה פיו פעור בהעוויה של מתח.

שתי דמויות אלה הפכו לסמלים החיים

כל ילד בבאר־שבע מכיר מקרוב את פרדי לביא, קטוע־הרגל.

כשמצלמה תלויה על חזהו, כדי להעניק לו מעמד של צלם־עיתונות, הוא תופס מקום מאחרי שער קבוצתו כמעט בכל מישחק. על הקבוצה שלו אומר פרדי: „הפועל באר־שבע זה כמו ממשלה קטנה. המאמן הוא ראש־הממשלה, השוער, רוני מוסקוביק, הוא שר־הביטחון. אלון בן־דור הבלם, הוא שר־ההגנה. שר־התיקשורת הם הקשרים רפי אליהו ואליהו עופר. שר־ההתקפה הוא החלוץ שלום אביטן. שר־המילחמה הוא החלוץ התוקפני אברהם נומה. האוהדים הם כמו העם. הם הולכים אחרי הקבוצה בכל מצב.״

בבאר־שבע שוררת בימים אלה אווירה של שיכרון. „כל באר־שבעי,״ אומר פרדי, „שוכח אחרי ניצחון כזה את כל צרותיו.״ יוסף עמיאל הירושלמי, לעומתם, הלך ביום־הכיפורים לכותל המערבי, כדי לתחוב פתק בין אבניו.

שמה של בית״ר ירושלים לבטח הוזכר בו.

עמיאל יוסף עמיאל, המעסה של קבוצת בית״ר ירושלים, הנחשב כאוהדה השרוף ביותר של הקבוצה, תופס את ראשו בידיו בדקה ה־90 של המישחק עם באר־שבע, כאשר הבאר־שבעים כבשו את שער קבוצתו. מימין נראה אוהד באר־שבעי מרים ידיו בצהלה על כיבוש השער.

האיש שעמד בראש ועדת הרפורמה במס־ההכנסה, הטיף לאזרחי המדינה לשמור על חוקי המיסים - האם שמר בעצמו על חוקי הבנייה?

אל לישכתו של ראש עיריית תל־אביב הגיעו בחודשים האחרונים מיספר תלונות, שעסקו כולן בנושא אחד: הבנייה הבלתי־חוקית בביתו של הפרופסור חיים בן־שחר.

תלונות מסוג זה הן עניין שיגרתי. חלק ניכר מעבירות־הבנייה המבוצעות בתל־אביב מגלה העירייה לא באמצעות פקחי־הבנייה שלה, המשוטטים ברחובות, אלא דרך התלונות — האנונימיות, בדרך־כלל — של שכנים מלאי־קינאה. גם הפעם היו התלונות אנונימיות. אולם הן היו יוצאות־דופן, לפחות מבחינה אחת.

הן הוטחו כלפי האיש שמזה יותר משנה הפך שם־נרדף למהפכה המיוחלת במוסר האזרחי במדינת־ישראל. חיים בן־שחר — או חב״ש, כפי שהוא מכונה בפי ידידיו — אינו רק נשיא אוניברסיטת תל־אביב. הוא האיש ששמו קשור ברפורמה במס־ההכנסה שהונהגה במדינה, אחרי שישב בראש הוועדה שקבעה וניסחה את כללי רפורמה זו. הוא האיש שהטיף בפומבי לציבור, כי שמירת חוקי המיסים והשוויון בתשלום המיסים הם מן העקרונות שעליהם תקום או תיפול הכלכלה הישראלית.

והנה, דווקא כלפי אישיות רמת־מעלה מעין זו, הופנו עתה האשמות כי היא־עצמה אינה שומרת את החוק. לא בתחום המיסים, כמובן, אבל בתחום רגיש וחשוב לא פחות — זה של חוקי הבנייה.

פרופסור חיים בן־שחר הואשם כי הוא בונה, שלא כחוק, וללא רשיון־בנייה מעיריית תל־אביב, תוספת לדירת־הגג שלו שבשכונת נווה־אביבים בצפון תל־אביב.

השכנים בדקו והתלוננו

הבנאים שטיפסו עם כלי־עבודתם, כשהם נושאים שקי־מלט כבדים על גבם, גרמו לדיירים רבים שברחוב הרב אשי 2, בשכונת נווה־אביבים בתל־אביב, לזקוף את גבותיהם בתמיהה.

מנוף קטן העלה קורות־עץ אל גג הבית בן שמונה הקומות שבמרכז השכונה, הנחשבת כשכונת־היוקרה של תל־אביב, שכן בה מתגוררים גם ראש־הממשלה יצחק רבין, שר־הביטחון שמעון פרס, ואישי־ציבור ידועים נוספים.

תחילה סברו הדיירים כי חומרי־הבנייה מיועדים לחממה של בני מישפחת רפפורט, המתגוררת באותו בניין. שכן, שבועות אחדים קודם לכן פירסמה מישפחת רפפורט הודעה על לוח־המודעות של הבניין, בה הביאה לידיעת הדיירים את העובדה שהיא ניגשת לבנות את החממה שאושרה לה לבנייה על גג הבית.

כמו בתים רבים אחרים בשכונה, מחולקת הקומה השמינית בבניין זה לארבע דירות, כשבכל דירה שני מיפלסים. המיפלס העליון נמצא על גג הבית. הוא מכיל חדר אחד, כששאר השטח משמש כמירפסת רחבה. בסלנג המקומי מכונות דירות אלה „פנטהאוזים״, למרות שהן בסך־הכל דירות עליונות, המחוברות אל הגג שמעליהן.

רבים מדיירי שכונת־היוקרה ביקשו להפוך את דירות־הגג הללו לפנטהאוזים של ממש: כלומר, לדירות־גג בנות שני מיפלסים. אולם עיריית תל־אביב אינה נוטה לאשר בקשות לבנייה על הגגות הקיימים. למרות זאת, בונים רבים מתושבי השכונה על הגגות, גם מבלי שיהיו בידם רישיונות מתאימים. עיריית תל־אביב אינה פועלת נגדם באותה תקיפות כשם שפעלה, למשל, נגד המסגר שבנה

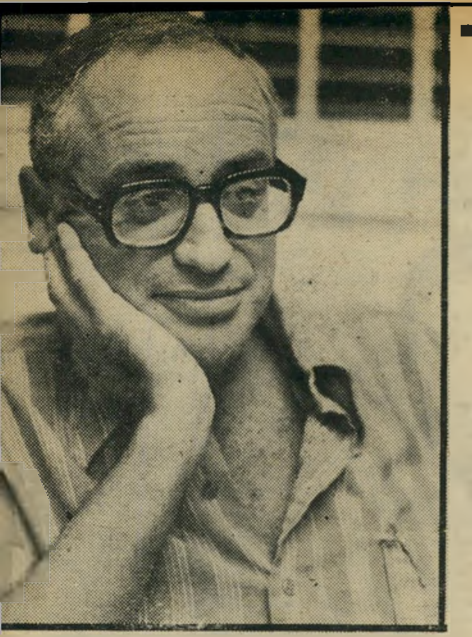

הרפורמה הפרטית של בן-שחר

בית־מלאכה ללא־רשיון בשכונת התיקווה, או נגד הערבים שהקימו מוסך ללא־רשיון ביפו.

משום כך, תמהו במיקצת שכניו לבניין של פרופסור בן־שחר, כאשר ראו את ערימות חומרי־הבניין מועלות אל גג ה־בית. „התפלאנו," הסבירה אחת הדיירות. „כל־כך הרבה חומרים בשביל סככה ל־חממה ?"

סקרנותם של השכנים העלתה, תוך זמן קצר, כי לא מדובר בחממה של רפפורט, אלא בחדר נוסף לדירת־הגג של פרופסור בן־שחר.

היו מי שנמצאו כדי לרוץ למחלקת־ההנדסה של עיריית תל־אביב, ולבדוק שם אם אומנם ניתן לפרופסור בן־שחר רשיון־בנייה לבנות חדר נוסף על גג דירתו. הסתבר כי רשיון כזה לא הוצא.

במילים אחרות: פרופסור חיים בן־שחר עבר על החוק. הבנייה על גג ביתו היתה בנייה בלתי־חוקית, כיוון שנעשתה ללא רשיון־בנייה רישמי ממחלקת ההנדסה של עיריית תל־אביב.

בנייה ✶ לפני הרישיון

לא שהדברים לא היו פשוטים כפי שניראו תחילה.

מסתבר כי הפרופסור בן־שחר לא בנה סתם ללא רשיון.

בחודש פברואר השנה הוא הגיש בקשה רישמית לוועדת־תיכנון־ערים של עיריית תל־אביב. בפנייתו ביקש נשיא אוניברסיטת תל־אביב להתיר לו לבנות על פיסת רבע־הגג הנמצאת ברשותו, חדר נוסף בגודל של שלושים מטרים מרובעים. „בתוקף תפקידי כנשיא אוניברסיטת תל־אביב," כתב חב"ש בבקשתו, „אני חייב לארח אנשים בביתי. יש לי שלושה ילדים, וכדי לא לפגוע בפרטיות של אף אחד מהם אני צריך להוסיף חדר, בצמוד לחדר־העבודה שלי, שישמש לאירוח."

נראה שנימוקיו של הפרופסור שיכנעו את חברי הוועדה. היה לו גם מזל. בדרך־כלל חולפים מיספר חודשים מיום הגשת הבק־שה לוועדה עד שהיא דנה בה. למזלו של הפרופסור התכנסה הוועדה כבר באותו חודש, והחליטה לאשר לו את הבנייה החריגה ולהוסיף חדר על גג הבית.

אולם, אישור זה של הוועדה עדיין אינו סוף־פסוק. למעשה הוא מהווה רק תחילת הדרך של מי שמבקש לסטות מ־תוכנית־הבניין המקורית. אחרי שמתקבל האישור מוועדת־בניין־ערים, יש להעבירו למחלקת־ההנדסה של העירייה. אז מתחיל תהליך ממושך של בדיקות וביקורות, עד שהמבקש מקבל את רשיון־הבנייה המיוחל המתיר לו להתחיל בעבודות הבנייה. כל בנייה הנעשית לפני קבלת הרשיון, גם אם אושרה בוועדת בניין־הערים, היא בנייה בלתי־חוקית.

את החדר על גג דירתו של הפרופסור בן־שחר החלו לבנות לפני שהתקבל רשיון־הבנייה. ב־8 במארס השנה פירסם בן־שחר, כפי שדורש החוק, הודעה על הת־חלת הבנייה ביומון הארץ. זהו פירסום פורמאלי, המיועד להזמין כל אזרח, שיש לו התנגדות מאיזו סיבה שהיא לבנייה שאושרה, לפנות למחלקת־ההנדסה העירו־נית ולהגיש שם את הסתייגותו לגבי ה־אישור שהוצא.

הפרופסור פנה, לדבריו, לוועד הבית שבו הוא מתגורר, וביקש גם ממנו אי־שור לבניית החדר הנוסף. „ועד־הבית נתן את אישורו עוד חודשים אחדים לפני ש־הגשתי את הבקשה לוועדה," טען בן־שחר השבוע. „כמתבקש מן החוק, תליתי על לוח־המודעות בפתח הבית הודעה על הת־חלת הבנייה."

בימים הראשונים של חודש אפריל השנה הוחל בעבודה. „עוד קודם־לכן," סיפר הפרופסור, „שכרתי את האדריכל אמנון שוורץ, שתיכנן את החדר והוא גם שניהל למעשה את כל המגעים הפורמאליים עם מי שצריך לנהל, כדי להשיג את אישור הוועדה. כשקיבלתי את האישור שכרתי קבלן ותיק, אדם בן 65, שקיבל ממני הו־ראה לבנות ללא רעש, ללא ליכלוך ועם הטרדה מינימלית לשכנים. זה היה העי־קרון שלי — במידת האפשר, לא להפ־ריע לשכנים."

הפרופסור ✶ החוויר

ראה שהקבלן הוותיק לא הקפיד לקיים את הוראותיו של הפרופסור. כמה מהשכנים טענו, כי עבודות הבנייה אצל בן־שחר היוו לגביהם מיטרד רציני. „בייחוד כשהעלו את הקרשים," סיפרה אחת השכנות, „חומרי הבנייה רוכזו ליד מיגרש־החנייה של הבית, וזה הפריע לא מעט."

נראה ששכנים אלה, שמנוחתם הוטרדה, הם שאצו לבדוק אם הוציא הפרופסור רשיון־בנייה מתאים. כשגילו שאין בידו רשיון כזה, שלחו את התלונות האנונימיות לראש־העיר. „מדוע מותר לנשיא אוני־ברסיטת תל־אביב לבנות חדר נוסף על הגג ולנו אסור ?" — נשנתה השאלה בכל ה־תלונות.

התלונות שהגיעו אל לישכת ראש־העיר הועברו אל ראשי מחלקת־ההנדסה. אלה דיווח חזרה, כי אכן, יש צדק בתלונות. לפרופסור בן־שחר טרם הוצא רשיון־בנייה, ואם הוא בונה על גג ביתו, הוא עושה זאת בניגוד לחוק.

„אני עצמי החוורתי !" אמר חיים בן־שחר השבוע, „כשדיווחו לי שאין לי רשיון־בנייה ושלמעשה, מה שביצעתי הוא בנייה בלתי־חוקית, החוורתי. האדריכל שלי הוא שהיה צריך לטפל בכל העניינים האלה. אשתי, יעל, קיבלה לראשונה את הידיעה על כך. היא מיהרה להוציא בעירייה את תיק הבית שלנו, וראתה להפתעתה שבאמת אין שם האישור הפורמאלי. טילפנתי מייד לאדריכל שלי, והוא אמר לי: ,זה בסדר. מחר אני אוציא לך רשיון.'"

פרק־הזמן הרגיל החולף בדרך־כלל מעת קבלת אישורה של ועדת־תיכנון־הערים במחלקת־ההנדסה העירונית, ועד לקבלת ה־רשיון לבנייה, הוא כשנה וחצי. כל אזרח שניסה להוציא רשיון כזה, יכול להעיד על כך. „פרוטקציונרים מקבלים את ה־רשיון תוך חצי־שנה," נוהגים לומר ה־פקידים במחלקת־ההנדסה „ומשלמי־שוחד תוך שלושה חודשים."

חיים בן־שחר קיבל את רשיון־הבנייה שלו תוך 12 שעות. ואפשר היה, כמובן, להלל ולשבח את הייעול במחלקת־ההנ־דסה בעירייה, לולא כמה־וכמה תמיהות.

כשקיבל הפרופסור בן־שחר, לפני כחו־דש וחצי, את ההודעה כי הוא בונה למע־שה ללא רשיון־בנייה, הוא „הוריד את פרופיל־הבנייה" כהגדרתו, אולם לא הפ־סיק אותה כליל, עד שיוצא הרשיון.

„בדרך כלל," הסביר אחד מעובדי מח־לקת־ההנדסה בעיריה „חולף זמן רב עד הוצאת רשיון־הבנייה, מפני שאחרי ה־אישור העקרוני של ועדת־בניין־הערים, צריכים לבדוק את המצב בשטח. את זה עושים פקידים רבים, כל אחד בתחומו. צריך לבדוק, למשל, אם המיבנה לא יפריע למערכות הביוב והאינסטלציה בבניין או אם לא יפריע לדיירים אחרים. זה לוקח זמן רב. לא ייתכן שסיימו את הבדיקות האלה תוך 12 שעות."

כדי לקבל את תגובת דובר עיריית תל־אביב לפרשה, היה צורך להמתין יותר מאשר המתין פרופסור בן־שחר לרישיון הבנייה שלו, אחרי שהסתבר לו שהוא בונה בצורה בלתי־חוקית. רק 24 שעות אחרי שהתבקש לכך, המציא דויד הלוי, דובר העיריה, תגובה רשמית: „פרופסור חיים בן־שחר קיבל את אישור הוועדה מפני שהוא אדם חשוב; לפני שבוע קיבל גם את רשיון הבנייה הפורמאלי. כך שעכשיו הבנייה היא חוקית ואין יותר בעיות."

סיכם הפרופסור בן־שחר את הפרשה: „כולם בונים בנוה־אביבים. אני כמעט בטוח שלרובם אין רישיונות. עם יד על הלב אני אומר שלא ידעתי שאני בונה בלי רישיון. מכל מקום, עכשיו הרשיון כבר בידי."

מאיר דורון

מיבנה על הגג

בבית שבפינת הרחובות יהודה הנשיא ורב אשי, בשכונת היוקרה **נווה־אביבים** בצפון תל־אביב, נמצאת דירת־הגג של הפרופסור חיים בן־שחר, שעל שמו נקראת רפורמת המיסים במדינה. החץ מצביע על המיבנה הנוסף שהוקם בדירתו. לדיירים אחרים בשכונה, שביקשו גם הם לבנות מיבנים דומים, לא אושרה הבנייה על־ידי העירייה.

חוקי או לא חוקי?

זהו החדר, בשטח של שלושים מטרים מרו־בעים שניבנה על גג דירתו של הפרופסור בן־שחר. שכניו של הפרופסור התלוננו כי המיבנה ניבנה ללא־רישיון. בירור בעירייה הבהיר כי ועדת־הבנייה העירונית אומנם אישרה את הקמת המיבנה, אך בהקמתו הוחל עוד לפני שהוצא רישיון־בנייה. רישיון הבנייה התקבל תוך שתים־עשרה שעות.

עליזה לשם, אשתו של שגריר ישראל לשעבר בדנמרק, שעמדה במרכז סערה ציבורית, פתחה מכון קוסמטי בירושלים ומשיבה בפעם הראשונה להתקפות עליה ועל בעלה

שגרירה היא גם אשה!

יופי לירושלים

רוצה להביא עליזה לשם, אשת השגריר־לשעבר משה לשם. בתמונה היא מציגה את אחד מסיפרי־הלימוד שלה, העוסק בתורת טיפוח היופי שלמדה בדנמרק, בסלון החדש שפתחה בביתה. לדבריה ישמש הסלון לטיפוח יופי של גברים ונשים, קרש־קפיצה לקראת פתיחת סלון בירושלים.

השמועות **עברו** במהירות הסילון מדנמרק הרחוקה אל ישראל הקטנה: שגריר ישראל בדנמרק, משה לשם, עורך הכנות להגר ולהישאר בסקנדינביה. משה לשם, דיפלומט ותיק בשירות משרד־החוץ, זכה בעיקר פירסומו דווקא לקראת סיום כהונתו כשגריר, ולפני שעמד לחזור לארץ ולזכות בתפקיד בכיר בצמרת משרד־החוץ.

שנים רבות נדד לשם עם בני־משפחתו בארצות רבות באפריקה, ארצות־הברית ואירופה. משך כל אותן שנים כימעט שלא זכה שמו להתפרסם בארץ.

מי שהביאה לפירסום שמו של לשם בדיונים בכירים במישרד־החוץ, מעל דפי העיתונים ובשיחות בלתי־רישמיות בין אישי צמרת היתה דווקא אישתו, עליזה, אשה נאה בתחילת שנות הארבעים שלה, מטופחת, המגלה ידע רב בנושאים שונים. „עליזה לשם עברה כל גבול!” טענו הדיווחים מדנמרק. „בעלה נהרס בגלל שהפכה פמיניסטית! היא הסיתה אותו להישאר בדנמרק ולעזוב את שירות־החוץ!”

עיקר הקצף יצא על עליזה בגלל טכס־הפתיחה הנוצץ שערכה בקופנהגן לסלון־יופי בניהולה, שאף נקרא בשמה. הסלון המפואר נפתח באיזור־יוקרה, במרכזה של בירת דנמרק, ליד אחד המפוארים שבמלונות סקנדינביה, מלון ד׳אנגלטר. השמועות שהגיעו לארץ לא יכלו להשאיר את הממונים במישרד־החוץ אדישים. אמנת וינה, הדנה בחובות ובזכויות של דיפלומט, קובעת כי „אסור על דיפלומט או בני־מישפחתו לעסוק בכל עיסוק מיסחרי במיסגרת או בשטח ארץ כהונתו ומחוצה לה.”

המיכתבים שנשלחו לשגרירות ישראל בקופנהגן זכו בתשובות מפורטות. „אשתי אינה מקבלת משכורת תמורת עבודתה,” השיב לשם למישרד־החוץ בירושלים. אולם הידיעות מדנמרק המשיכו להדאיג רבים. סופר בהן כי עליזה מקבלת משכורת גבוהה תמורת ניהול סלון־היופי, וכי כסף זה מועבר אוטומטית לחשבון־בנק סודי של בעלה, משה, באחד הבנקים בשווייץ.

הלחץ על ראשי מישרד־החוץ בישראל היה גדול. העיתונות והציבור שאלו: היצד? במיכתב שהגיע אל לשם הודיע לו סמנכ״ל מישרד־החוץ שעליו לסיים את תפקידו כבר בנובמבר 1975, במקום ביוני 1976 על־פי החוזה המקורי, „מכיוון שאשתך עברה מלימודים והתמחות, לניהול.” הובהר ללשם כי בעיקבות „שערוריית סלון־היופי” לא יוכל להוסיף לעבוד בשירות מישרד־החוץ.

לשם ביצע את ההוראה. חודשים אחדים לפני סיומה הרישמי של כהונתו, בתחילת חודש אוקטובר בשנה שעברה, עזב את דנמרק, יחד עם בנו מתי, בן ה־13, וחזר לביתו הישן שבירושלים. „היכן האשה?” המשיכו הכל לשאול. בקופנהגן הוסיפו להזכיר את שמה בעיתוני־החברה השונים, והיא נראתה עם אנשי החוג הנוצץ של דנמרק באירועים חברתיים רבים. עיתונים ושבועונים פירסמו כתבות על „אשת השגריר העומדת על שלה.” משה לשם יצא לשנת חופשה־ללא־תשלום, ובילה את מרבית זמנו בארץ, כשהוא מנסה למצוא מישרה מתאימה. נדמה היה, כי לפחות בפעם זו השמועות נכונות: לשם ובני־מישפחתו אכן יורדים מן הארץ. „אחרי שנים רבות בשירות הדיפלומטי, לא יסתגלו לשם ובני־מישפחתו לחיים בארץ,” קבע אחד הפרשנים.

„נמאס לי מהמסיבות!”

אז **באחד** ביולי הגיעה סטירת־הלחי לכל המשמיצים והרכלנים למיניהם. עליזה, האשה שמאחרי השערורייה הפיקנטית והמנופחת, נחתה בנמל־התעופה בן־

יופי בדנמרק

עליזה לשם מטפלת באחת מלקוחותיה בסלון היופי **אליסה** בקופנהגן. הסלון החדש זכה בפירסום רב בעיתונות הדנית, ועליזה זכתה לעמוד במרכזן של כתבות מצולמות רבות בשבועונים סקנדינביים. אחרי הכתבות בעיתונים קיבלה עליזה מיכתבי עידוד ותמיכה, גם מאזרחים ישראליים.

הבן הדוגמן

מירון לשם, **בן 12, היה** דוגמן מבוקש לביגדי־ילדים בעת שהותו בדנמרק. היום לומד מירון בירושלים.

גוריון בלוד. תוך ימים אחדים הפך ביתם הישן של בני מישפחת לשם, ברחוב טשר־ניחובסקי בירושלים, אחד הבתים הנאים והמסודרים ביותר. הבנים, מתי ומירון, החלו לומדים בבתי־ספר בבירה, ועליזה נפנתה לפתיחת סלון־ליופי חדש, הפעם ב־ביתה.

ושוב, כמו בימים הרחוקים, לדבריה, היא במרכז העניינים. עדיין קצת חולה ועוד לא התאוששה, אך מוכיחה שוב את היותה אשה חזקה. עם הרבה שאפתנות ואמונה־עצמית חזקה, היא מוכנה לעמוד נוכח כל מיתקפה של משמיציה־לשעבר.

עליזה לשם, ישובה לפני תמונת־קיר גדולה שצויירה בקופנהגן, ובה נראים כל בני מישפחת לשם יושבים בסלון ביתם בשגרירות ישראל בדנמרק, מסבירה כי די קשה להיות „האשה שמאחרי חשערורייה.״

„בסך־הכל, היום כבר לא איכפת לי כל־כך מה שנכתב ונאמר,״ סיפרה השבוע עליזה. „אני חושבת שבמעשי הוכחתי, יותר טוב מבכל דרך אחרת, שהרכילות במיקרה שלי היתה בלתי־מבוססת ולא־נכונה. הנה עכשיו חזרתי לארץ, פתחתי כאן מכון־ליופי, הבנים לומדים, הבעל מנסה להיכנס לעיסקי־מיסחר, והכל כימ־עט כמו שהיה, או כמו שרציתי שיהיה.

„מה שהרגיז אותי אולי יותר מכל, היה שהפכו אותי לאשת־שגריר גרועה. עשרים ושלוש שנים אני נוסעת עם בעלי בכל העולם, עוברת עם המישפחה מארץ לארץ, ואני לא חושבת שמעלתי בחובות המוט־לות עלי בתור אשת שגריר.

„הגיע זמן, וזה היה דווקא בקופנהגן שבדנמרק, עיר מתירנית ושוקקת־חיים, שהחלטתי להתחיל לדאוג גם לעצמי, כאדם, כאשה. עייפתי להיות אשת־שגריר העו־ברת רק ממסיבת־קפה אחת לשנייה, מ־קוקטייל אחד למישהו, ומשתתפת אך־ורק

מישפחה וכלב

מישפחת לשם, בהרכב כימעט מלא, בסלון דירתם בשגרירות ישראל בקופנהגן, חודשים אחדים לפני שהוחזר השגריר משה לשם לארץ בעיקבות „שערוריית סלון היופי״. מימין לשמאל: מתי, הבן הבכור, עליזה, משה והבן הצעיר מירון. כלב־הזאב של מישפחת לשם גרם למישפחה צרות רבות בעת שהותם בדנמרק. „הוא היה נשכן גדול,״ מספר מתי. נעדרת מן ההר־כב המישפחתי דנה, בתו של משה מנישואיו הראשונים.

„בסוף החלטנו שאני אתחיל ללמוד ב־בית־ספר ללימוד תורת היופי. זהו בית־ספר גבוה ללימוד קוסמטיקה בקופנהגן. לומדים שם במשך שנה, ברמה גבוהה, פיסיולוגיה, מיבנה השרירים, הרכב העור, אנאטומיה ועוד.

„כבר בתקופת לימודי התחיל להפריע לאנשים שונים שאשת שגריר לומדת לה־יות קוסמטיקאית. משום מה, אנשים חוש־בים שיש עבודות מכובדות יותר ואחרות המכובדות פחות, ולא נאה שאשת שג־ריר תעסוק בעבודה כזו.״

כשהיא משחזרת את פרשת סלון היופי בקופנהגן, מדברת עליזה בציניות גלויה על „כל אלה שהפרעתי להם,״ וממשיכה: „אחר־כך סיימתי את הלימודים וזכיתי בדיפלומה. אותה תקופה כבר היינו שלוש שנים בדנמרק. השתלבנו שם נהדר. המח־מאות הרבות הגיעו גם מאישים בצמרת המימשל הדני, וגם מסתם אנשים ללא השפעה. השתלבנו בחברה הדיפלומטית, והיינו זוג מבוקש מאד בכל מיני אירו־עים נוצצים.

„אני לא ראיתי בזה שום רע, ורבים אמ־רו לבעלי שאת תפקידו כשגריר הוא ממלא

(המשך בעמוד 40)

שלווה מישפחתית

עליזה לשם בביתה בירושלים. ברקע תמונה, שצייר הצייר הצרפתי ז'אק לקור, אשר בה נראית מישפחת לשם כשהיא תופסת שלווה באחד החדרים בדירתם בדנמרק. עלי־זה ומשה לשם נחשבו, בשהותם בקופנהגן, כ„זוג נוצץ״, ורבים ממכריהם היו אמנים.

בפתיחות של תערוכות ובאירועים ריש־מיים. התחלתי ללמוד, אבל לא לפני שקי־בלתי את אישורו המפורש של בעלי, משה, שעמד מאחורי כל הזמן. דנו בזה הרבה, בחדרי־חדרים של השגרירות. אני אישית מכירה נשים של שגרירים ישראליים רבים שעוסקות בהרבה עבודות, ואפילו מרוויחות מהן כסף רב. יש נשים של שגרירים ש־מציירות, מציגות תערוכות ועוד. לפחות בחלק מהמיקרים הן מתפרסמות בזכות היתן נשותיהם של שגרירים.

„יש נשות שגרירים שכתבו ספרים, מכרו אותם והרוויחו כסף, ואני לא רואה שום סיבה הגיונית שזה לא יהיה ככה. לפני שהתחלתי ללמוד בקופנהגן, יצא תיקון לחוק השירות הדיפלומטי של מישרד־החוץ האמריקאי, שמאפשר לנשות שגרירים לע־שות מה שהן רוצות, בארץ כהונתו של הבעל. לא הייתי מעזה ללכת ללמוד ב־קונגו, מקום שבו שהינו ארבע שנים, או בארצות שמרניות אחרות. אבל בדנמרק? למה לא?

בחוג הנוצץ

משה לשם (משמאל), שגריר ישראל בדנמרק, יחד עם אשתו עליזה (מחזיקה פרחים, לימינו), בפתיחת תערוכת פיסלי־קרמיקה בקופנהגן. בני הזוג לשם, שלמדו דנית תוך זמן קצר, השתלבו להפליא בחיים החברתיים בבירתה התוססת של דנמרק, קופנהגן.

„השילטון יצר קשר־גומלין כספי בינו לבין יצרני התרבות. קשר ששיחרר את התרבות מהעוצמה הטמונה בה. סופרים זוכים במענקי־יצירה ושוחרים לפתח השילטון לקבל הנאות שונות שזה מרעיף עליהם...”

תרבות השחיתות

א. „יצאה התרבות מקופחת”

בדיון שנערך בכנסת הראשונה, ביוני 1949, על תקציב מישרד־החינוך־והתרבות, נשא הח"כ/סופר ס. יזהר נאום, שסיסמתו היתה „יצאה התרבות מקופחת”. בנאומו אמר יזהר, בין השאר: „כנסת נכבדה. מכל ענייני התקציב, אני חפץ לדבר על עניין אחד בילבד, על עניין התרבות. הגדרות שונות במושג הזה. אחת מהן — וחוששני כי לא האחרונה בהן — שהתרבות היא ראשונה לנאומים ואחרונה לתקציבים. מה שלא שמענו בשנה האחרונה על הרוח, על גדולת־הרוח ועל כוחה של הרוח כנשק צבאי? מה לא נשמע ומה לא נאמר בעניין זה?!...

בהמשך טיעוניו בזכותה של התרבות אמר יזהר: „...באותם הימים, כאשר ישבנו בתוך מכונות והוליכו מולנו טנקים ואווירונים, אמרנו כי לא המכונה היא אשר קבעה את עמידתנו, אלא האדם העומד נגד האוייב. אמרנו כי הנשק הגדול הזה, זוהי אחת הסיבות להסברת הניצחון, להסברת הנס כפי שקוראים לו...

„בשעה שפלוני היחיד עושה לעצמו חשבון, בשעה שכיסו ריק ותקציבו אינו מתאזן, הוא מרשה לעצמו למחוק בשורה ראשונה את הספר, את התיאטרון ואת הדברים הנחשבים, מתוך קוצר־ראותו, לתרבות של מותרות. דומני שהמדינה אינה יכולה להרשות לעצמה להתייחס לכך בראייה קיצרת־מבט, כשם שעושה היחיד. מדינה צריכה להרחיק ראות ולחשוב על הנוער והמבוגרים שבה, ועל חייהם התרבותיים. עליה להעמיק ראות, שבאמת לא על הלחם לבדו יחיה האדם...”

ועל כן קבע יזהר באותו נאום, מראשית ימיה של המדינה: „...כשם שיש לדאוג לפיתוח שממות הארץ, כך יש להקדיש תשומת־לב והון, מחשבה ואנשים, לשם פיתוח השממות האלה, השממות הרוחניות...”

תוך הצגת נימוק כבד־משקל הדגיש יזהר: „...אולם אל יישכח הדבר שאנחנו, בארץ הזאת, נותרנו כמעט יחידים לתרבות ישראל: שאנחנו, בארץ הזאת, נותרנו יחידים לסיפרות עיברית, לאמנות עיברית. אומנם יש מקומות שונים, פה ושם בעולם, אשר עדיין גחלת ישראל לוחשת בהם. אבל מכאן, מהמקום הזה, אחת ההצדקות החשובות ביותר לקיומה של תרבות ישראל, הרי עלינו לעורר מה שהוא בשטח זה, לפתח מה שהוא... לא יתכן שנרד עכשיו מרמת תרבותנו, כשם שלא ייתכן שנרד מרמת־חיינו. תפקידנו להרים את העם אל הישגינו ולא לשתק את יכולתנו התרבותית, או לסגלה לרמה נמוכה וזולה יותר. טובה לא תצמח מכאן לאיש...”

לקראת סיום נאומו בכנסת, קבע יזהר: „...אשתקד לא היה מישרד מיוחד לחינוך ולתרבות. השנה קם המישרד הזה, ותוכניות לו להרחיב דעת ולהעמיקה. הוא מתכוון למיפעלים שונים, יזומים על־ידו, אשר בכוחם תעודד הסיפרות העיברית והיצירה העיברית ותצא מקרן־זווית של ליבטי כל אחד וכל קבוצה לנפשה, אשר בכוחה המועט תקום או תיפול — לקראת דרך סלולה יותר, בטוחה יותר, אשר בסופו של דבר תוציאם למרחב. ואין זה מוגזם, לדעתי, אם למטרה זו של קרן לסיפרות ולמדע, ליצירה בשדה האמנות ובשדה הרוח יוקצב סכום, סכום מועט זה של 20 אלף לירות, אשר נמחק בתקציב ואשר אין לתאר כיצד בלעדיו תוכל המדינה לנער חוצנה מן התפקיד הנכבד הזה...”

ב. יצאה התרבות מושחתת

מאז נאומו של ס. יזהר עברו על המדינה שנות־דור. כיום מקצה המדינה, לתרבות, באמצעות מישרד־החינוך־והתרבות, מדי שנה, סכום בן תשע ספרות. נוהגת, כמו אימצה מעצותיו של יזהר ב־1949, תוך שהיא מרעיפה את סכומי־העתק הללו על חיי התרבות בישראל, וזאת מבלי שהם יעלו במאומה את איכות התרבות־הישראלית.

לא רק שרמת־התרבות לא עלתה כלל, אלא שהיא שרוייה בתהליך־מתמיד של הידרדרות. בשנות ה־40' היתה התרבות־היהודית בארץ־ישראל תוססת, עירנית ופעילה יותר. מהדורה של ספר היתה מופצת ב־5000 עותקים בין קהל יהודי של חצי־מיליון תושבים. שחקנים מרדו במוסכמות והקימו את התיאטרון הקאמרי, שהיה למעשה התיאטרון העיברי המשמעותי הראשון בארץ. היו קבוצות סופרים שלחמו אלה באלה על דעת ואהדת הקהל, וזכו ליטול חלק בתהליך עיצובם של דפוסי־תרבות, שתרמו את „הנשק הגדול”, והיו סיבה „להסברת הניצחון. להסברת הנס” כפי שיזהר מגדיר זאת.

יחסו של הציבור הארצישראלי לתרבות עמד ביחס ישיר לעניינה של התרבות בחיי היום־יום. עניין שמנע את יצרני התרבות למיניהם מלהשתקע במיגדלי־שן ובכלובי־זהב.

אלא שמאז התפתחה לה בארץ תרבות עשירה, תרבות שבה יצר השילטון קשר־גומלין כספי בינו לבין יצרני־התרבות. קשר של תלות מוחלטת, קשר ששיחרר את התרבות מהעוצמה הטמונה בה. העושר הכספי המוענק לתרבות הוא מבוקר, כך שסופרים זוכים במענקי־יצירה מטעם

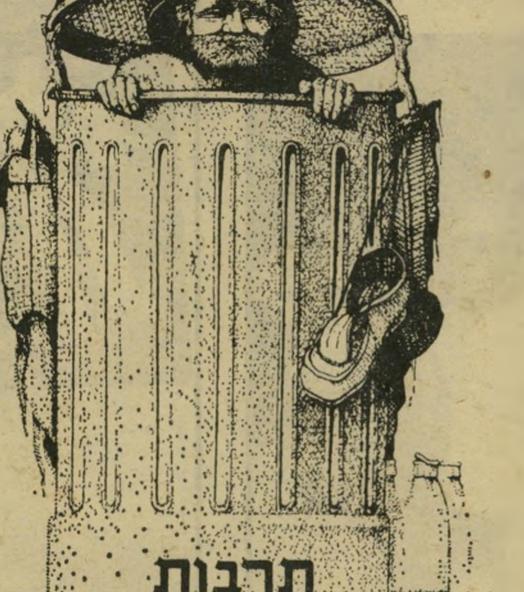

ראש־הממשלה ויוצרים יצירות מנותקות מהציבור, ושוחרים לפתח השילטון לקבל הנאות שונות שזה מרעיף עליהם. הנאות של מישרות ציבוריות שבעזרתן מחזיקה המדינה את הסופרים קצר. הממשלה רוכשת ספרים של משוררים צעירים קונפורמיסטים, כך שאלה אינם נזקקים לחסדי הציבור לשם רכישת ספריהם, ונוצר מצב של עדיפות מטעם אלה על יוצרים צעירים בעלי נטייה נונקונפורמיסטית, הנאלצים בגיל צעיר ללכת בתלם, על־מנת להתייצב על מישור תחרותי. יש לנו אופרה מסובסדת שאיש אינו הולך אליה. יש לנו תיאטרון לאומי, שבניגוד לתיאטראות לאומיים אחרים בעולם, מזה שנים לא תרם תרומה כלשהי לחיי התרבות, ומעלה מחזות־בולווארים מסחריים.

הבימה מסובסדת בסכום קרוב ל־9,000,000 לירות בשנה. עקרון הסיבסוד לתיאטראות בנוי על שיטת־הוותק התיאטרונית ולא האיכות התיאטרונית, כך שבליגת המסובסדים ניצבים, בעיקבות הבימה, התיאטרון הקאמרי, תיאטרון חיפה, החאן הירושלמי, ולהקת באר־שבע.

יצרני־התרבות הישראליים למדו בשנים האחרונות היכן מונחת הצלחת. משום־כך הם נאלצים לשמור על קשר־עין עם המועצה־לתרבות־ולאמנות, לשם קבלת מילגות, עידוד וסיבסוד. מחזאים, משוררים, סופרים ומבקרים התלויים למחייתם בגוף ממשלתי־פוליטי, נטולים חופש־היצירה, שהוא הערך הראשוני בתהליך יצירתה של תרבות.

כיום, בניגוד לשנות ה־40', נמכר ספר עיברי במהדורה בת 1500 עותקים. הסופר אינו נמדד בכוח־המשיכה שלו לגבי הקוראים, אלא בכוח המשיכה שלו לכלוב־הזהב. המועצה־לתרבות־ולאמנות מפזרת לו זרעונים ומלטפת את ראשו. הוא חי מסיפרות־עקיפה, נשלח להרצות בקיבוצים. עליו לתרגם עבור המועצה־לתרבות־ולאמנות. הוא מומלץ לכהונות של ניספחות־תרבותית, מתורגם ללשונות לועזיות על־ידי המועצה לתרבות ולאמנות, יושב בוועדות וזוכה בשכר־ישיבות. הוא עושה הכל, מלבד להתמודד על טעם הקהל. כך נוצר מצב שהקהל, היודע מהו ספר טוב, רוכש יותר מ־10,000 עותקים מספר כמו תוף הפח לגינטר גראס, ורוכש 1500 עותקים של ספר מקורי. קשה לרמות קהל, ויצרני התרבות מרמים את הקהל. אבל יותר מזה, הם מרמים את עצמם.

המועצה־לתרבות־ולאמנות דואגת לתרבות יצגנית. יש לה להקת בת־דור הנוסעת לדרום־אפריקה על־מנת לרקוד שם ריקודים אמריקאיים. יש במדינה שש להקות־מחול נתמכות, שעה שלמדינות בסדר־גודל דומה יש בקושי להקה אחת. כיתבי־עת זוכים במימון ממשלתי נכבד, כך שקשה למצוא בהם יצירות, או ביקורות בעלות אופי־ביקורתי על הנעשה בחברה־הישראלית — תפקיד שהוא אך טיבעי בכיתבי־עת דומים בארצות אחרות, שבהן הריכוזיות־התרבותית מבוקרת על־ידי הציבור. נוסף על כך, הפך מישרד־החינוך עצמו המוציא לאור של כתב־עת תרבותי מהודר.

המדינה בוחרת גם את סיפרי־הקלסיקה שעל תושביה לקרוא. פקידים קובעים איזה ספר של וירג'יניה וולף הוא קלסיקה, ואיזה איננו קלסיקה. המדינה מוציאה לאור קלסיקה צרפתית, ומתעלמת מקלסיקה עיברית.

שמונים אחוזים בקירוב מתקציב התרבות מושקעים בישראל הראשונה, מתוך מטרה מומחשת של לחם־ושעשועים. עשרים אחוז מתקציבי התרבות מושקעים בישראל השנייה דרך „האגודה לקידום אמנות לעם”, השולחת את חנן יובל לשיר את שירי רחל ואת שירו על א.ד. גורדון ברמלה, עיר־הדיסקוטקים. הבלט הקלאסי מגיע לערד, והמחזה איפה אתה ברל? מוצג בנצרת־עילית. האם זו התרבות שעליה דיבר ס. יזהר ב־1949? האם הוא התכוון שהמועצה־לתרבות־ולאמנות תתן להסתדרות מתנה שנתית בסך 5,000,000 ל"י? האם הוא התכוון שמשוררים וסופרים יתייצבו על סף מישרדיה של לאה פורת? האם הבאת לוציאנו בריו וזובין מהטה כמנהלים־אמנותיים במקום ישראלים המשמשים מנהלים־אמנותיים בניכר היא תרבות? האם העלאת אקווס על קרשי הקאמרי היא תרבות? האם היתה המועצה־לתרבות־ולאמנות מסבסדת תיאטרון זה למחזה מקורי, בנושא זה?

י"ח ברנר כתב פעם, כי בני־המושבות שוכבים מישכב־בהמה. האם הברנרים של היום זוכים במענקי־יצירה? האם הם נשלחים ללונדון לכהן כנספחי־תרבות? האם ממשלת ישראל מתרגמת את יוצאי־הדופן והמשמעותיים שביוצרי־התרבות שלה? האם זכה אי־פעם ש"י עגנון במענק כלשהו מטעם ראש־הממשלה? האם מישרד־החינוך טורח להוציא מהדורות עממיות של כיתבי עגנון? לא ולא, אבל הוא טורח להוציא לאור את כיתבי הזז, שהיה מקורב למי שצריך להיות מקורב.

המועצה־לתרבות־ולאמנות שולחת פקידים לנהל תיאטראות, ומשום כך אלה מעלים רפרטואר פושר וזול. הסופרים איבדו את החשק לכתוב למען הקוראים. עמוס קינן ויוסף מונדי כותבים מחזות הנגנזים במגירות בשולחן־הכתיבה שלהם. יש מי שרוצה להביא לידי כתיבת מחזות־גנוזים. חנוך לווין כתב את מלכת האמבטיה ולמד את הלקח.

קברני התרבות והאמנות אימצו לעצמם את מטבע־

הלשון של חיים ארלוזורוב: „דמוקרטיה־אדמיניסטרטי־בית", כך שפקידים נטולי־כישורים בתרבות קובעים מה יסובסד, ומה לא. אלה מבליטים את תפקידה של המדינה, כיוצרת מצב נתון שבו על התרבות לשמש חלק פעיל בהנצחת סדר־חברתי קיים. תרבות שהבעיות הפוליטיות־חברתיות־כלכליות מועתקות בה לרמה האדמיניסטרטיבית של המדינה, והיוצר הופך אביון־בשער. סיבסודם של יצרני־התרבות מביא לכך שהם נאלצים להעניק יתר לגיטימציה לשילטון.

ג. תרבות אחרת

במדינת ישראל חיים פחות מ־400 סופרים הנהנים, יחדיו, מהשקעה שנתית של 2.5 מיליון לירות ישראליות. זהו סכום מכובד. המושקע ברובו במטרות פוליטיות — לא תרבותיות. סכום זה הוא בבחינת השקעה שאינה נושאת רווחים. היות שסיבסוד־תרבות מקובל בעולם המערבי, מוטב שנלמד מהסייגים לסיבסוד, כפי שנקבעו באנגליה, על־ידי המועצה־לתרבות־ולאמנות שם.

ראשית, המועצה היא על תקן של רשות, עם פירוט־תקציבי פתוח לכל. לא יושבים בה פקידים. בראשה עומדת אישיות ציבורית המקובלת על הרוב. מענקי־היצירה מוגבלים ליוצרים עד גיל מסויים. סופר, משורר, שחקן, במאי, מחזאי ורקדן — מעבר לאותו גיל, שלא הגיעו למיצוי יכולתם, יש מידה של אי־צדק בסיבסודם. כאשר בא, למשל, במאי־צעיר, או מחזאי המחפש דרך להוכיח את עצמו, הוא נשלח במענק לעיר־שדה ופועל משך שנתיים, במשכורת, עם להקת־חובבים, והתוצאות מדברות בעד עצמן. סופרים מעבר לגיל־ההגבלה אינם מקבלים מן המדינה אסימון שחוק.

העיקרון הוא חלוקת כסף למכסימום אנשים ופרוייקטים. למשל, הכסף שהשקיע מישרד־החינוך־והתרבות בפסל של דני קרוואן בביאנלה בוונציה, תקציבו יכול לפרנס עשרה משוררים צעירים במשך שנה. לא ברור מדוע נזקקים סופרים מבוגרים כאהרון מגד, אמיר גילבוע, זרובבל גילעד או טוביה ריבנר, שכבר הגיעו לשנות ה־50 לחייהם, למענק־יצירה.

אלא שהמועצה־לתרבות־ולאמנות בישראל, 1976, היא מוסד פוליטי, בעל מגמות פוליטיות חברתיות מוגדרות. מוסד זה תובע מהפכה ושינוי — דווקא בגלל המפולת התרבותית במדינה. חלקה של התרבות במחדלי יום־כיפור, אינו נופל מזה של אלוף זה או אחר. המסובסדים יצרו אווירה תרבותית שחלק לה באותה מילחמה.

אין צורך לבטל את המועצה־לתרבות־ולאמנות. יש להרזות אותה. לחשוב בסידרי־גודל מחשבתיים של „תרבות ענייה". להעמיד בראשה שופט־עליון, אדם בעל איכות מוסרית, ולא שליח של קליקה פוליטית. אישיות שתקים ועדה ציבורית פתוחה, שתקבע ללא עזרת פקידים את הקריטריונים אשר לפיהם תפעל המועצה. ועדה שתהפוך את המועצה לרשות־עצמאית, שספר־התקציבים שלה יהיה פתוח לכל. רשות־עצמאית במתכונת רשות־השידור, שתשחרר עצמה מן המיגבלות, ואשר לנגד עיניה יעמדו אך־ורק חיי התרבות בארץ.

הצדק התרבותי, כמו הצדק, גם הוא חייב להיראות, ולהיות פתוח לכל.

קיראו לנחשים!

צאן ברזל

פעם היה למפא"י שבועון בשם הפועל הצעיר. עורכו היה ישראל כהן, והוא טיפח לצידו כישרון סיפרותי מבטיח בשם מרדכי אוטיקר. שנים נקפו, ומפא"י ההיסטורית סגרה את שבועונה ומינתה את ישראל כהן כנשיא אגודת־הסופרים (העולם הזה 3036), וזה מינה את מרדכי אוטיקר למזכיר האגודה.

מרדכי אוטיקר המיר בינתיים את שמו לעיברית, לאות־יקר, ודיעותיו על התרבות מצויות באחת מרשימותיו בהפועל הצעיר מחודש יולי שנת 1949, תחת הכותרת „קיראו לנחשים":

„אלמו אלומות, ערמו ערמות, בלשו בלוש היטב בכל חדרי נפשנו, התפרצו לכל הקדושה והחולין, אל תפסחו פסוח על גדולות וקטנות, צרפו אחת לאחת, את הכזב והטפל, ערטלו וחשפו וחפשו היטב כל מום והקימו לנו מיגדל־פאר, המתנשא והמטפס מעלה־מעלה. ובניתם אותו לתפארת, את מיגדל הקיטרוג שלכם, ולקחתם לכם לבנים — לבני הטיט, הקש והמוץ — מקשיי חיינו, מלבטי הגורל הגדולים והקטנים, ודליתם כל שיכשר לצרכיכם. ואם עדיין לא נגדשה הסאה, הוסיפו גרוד ובחוש, כרתו ברית השמאל והימין, הגבירו חיל, גייסו ,כל בחור וטוב', שירו שירים, התנבאו נבואות, זרקו מרה, ,קראו לנחשים'!

מרדכי אות־יקר
חץ מאשפתות

„הבן הבינו, שעתכם הגיעה, שעת המקטרגים ופושקי השפתים. וזאת לכם דעת; הגבירו קצב, אוצו במלאכתכם, היתפזו עשות במערבולת העתים. שאם יתיישרו חלילה ההדורים — ויתמוטט כל מיגדלכם...

„הוסיפו כדרככם לקלוע את מקלעת הלבירינט, המתפתל בדרכי חייכם המסובכות, עקלתונים עקלתונים. מה מזהירים מעשיכם ומחשבותיכם (כמתואר בכתובים שלכם) בזוהר של שותפות עד באה גדולה ופירות של נצחון נופלים לטנא, אך מה תתחמקו חמוק מכל קשיי חיינו ומפני כל שותפות בדרך של קוצים ודרדר! הוסיפו להלוך בביטחון בכתונת השריון שעל גופכם שהיא כקמיע לכם לשמרכם בדרך. הוסיפו לספר לנערי חסידיכם, ש,תפארתכם עצם היותכם', וככל שתחסרו — תחסר התפארת, תחסר גדולת המעשים, יחסר כשרון המחשבה, גדולת החזון, טוהר המעשה וכיוצא באלה, העולים על לבבכם. והוו מתפארים בעצמכם, כי בכם יתגאה ה,היום' וה,מחר' על המעמסה הכבירה שנטלתם על עצמכם בגאון ובשמחה על כתפיכם הדלות, והעמסתם את מלאכת הקיטרוג והפסילה. שכחו והשכיחו את הכלל הבלה מזוקן. ,שכל הפוסל במומו פוסל'. מרחו היטב את החצים בממסך של רעל, ויהיו פוגעים ומענים. אל ייסרכם מוסר כליותיכם, הלא הכל תעשו מתוך אהבה, ולא בכם האשמה שאין איש יודע איזה גבול בין זו אהבתכם לבין זו איבתכם. והיה ואותו חץ ששלחתם מאשפתות נקלע בלבות נעריכם. אל ירך לבבכם, אל תטו אוזן לכל האומר ,פגומים המה כלי הקליעה'; הוסיפו בבטחונכם להגות: ,אך מקרה הוא'. גם אם יחזור כהנה וכהנה. את מלאכת הקודש אל תטשו, אף לרגע; על המצפה עמדו ושלחו את החצים, עשו הלבנים — לבני הטיט, הקש והמוץ — ואת חומת הקטרוג הקימו לתפארת."

דומה שמרדכי אות־יקר יוכל לשאת את הדברים שכתב לפני 27 שנים, בוועידת אגודת־הסופרים שתיערך בפסח, בפני כל חבריה, שמזה שנים אינם מייצגים את המתרחש בסיפרות העיברית, ואלה ימחאו כפיים לדבריו שייאמרו בגנות אותם שאינם הולכים בתלם הסיפרותי של האגודה.

מאניפסט ציוני, '76

החווייה הישראלית

„שדמות — דייג'סט סיפרותי של התנועה הקיבוצית" — זוהי הכותרת המתורגמת של כתב־עת סיפרותי הרואה אור ארבע פעמים בשנה, בשפה האנגלית, והנמנה עם סידרה שלימה של כיתבי־עת אחרים מטעם, שמטרתם להכפיש את קרנה של הסיפרות העיברית בגויים. החומר הסיפרותי בשדמות רחוק מאד מלהיות יצגני לנעשה ולמתרחש בסיפרות העיברית, שבלאו־הכי מועטות בה יצירות הראויות להיות מתורגמות לשפה זרה כלשהי.

בחוברת 5 — 1976, המעוטרת בציוריו של חבר־קיבוץ בשם מארק שאגאל, מצויות יצירות נוספות של חברי־קיבוצים כמוחמד ואתד, יורם קניוק, דויד אבידן, ולטר בנז'מין. אחד מחברי־הקיבוצים שמפרסם בחוברת, והמתגורר בתל־אביב, הוא יגאל שנקמן, המוצג על־ידי המערכת כ„משורר, מבקר־סיפרות, מרצה ומתרגם... עבודותיו הופיעו בחשובי העיתונים בישראל, ושירו ,איתו ובתוכו' הופיע בשדמות חורף 5־1974...". בחוברת 5 — 1976, מתפרסם שירו „אני־מאמין ציוני". נדמה כי כמה קטעים משיר זה מעידים על האופן שבו מיוצגת השירה העיברית על־ידי משורר ש„עבודותיו הופיעו בחשובי העיתונים בישראל...":

„...ישראל היא / כפי שנועדה להיות — / מדינה ציונית / מולדת ליהודים / בעולם בו עליך / לחיות על בסיס לאומי / אם ברצונך להציל את נפשך... הציונות אין משמעה תעמולה / למען עצמה. / בעצם איננו זקוקים לכך / שכל יהודי העולם יבואו לכאן. // אנחנו עובדה קיימת כאן / עובדה שהפכה את היהודים בכל מקום / לחוש עצמם בטוחים יותר... הציונות היא קשר מיוחד / בין מדינת ישראל / והיהודים הפזורים בכל מקום, / עם מחוייבות ישראלית / לקלוט / כל יהודי הנזקק לעזרה או להגנה, / ומחוייבות היהודים הפזורים בכל מקום / לעשות כל שביכולתם / על־מנת לעזור לישראל להפוך מסוגלת / למלא את המשימות הללו... תמיד יהיו ישראלים / שיצאו ללמוד ולעבוד בחוצלארץ / ולעיתים יתיישבו שם. // תמיד יהיו יהודים / שיבואו ללמוד ולעבוד פה / ולעיתים יתיישבו כאן..."

ה,אני מאמין הציוני' של יגאל שנקמן מגיע לנקודת־השיא בשירו: „...איכשהו עלינו להבטיח / שהיהדות הפזורה בכל מקום / תתן ככל יכולתה / תעניק מוראל, תמיכה פוליטית וכספית..."

ובין לסיסמות החלולות הללו קיים דיון בין המשורר לבין עצמו, תוך שהוא שואל את עצמו אם אנחנו זקוקים לשטחים הכבושים, או לא, מבלי שהשיר נותן תשובה חדשה לשאלה. ולקראת סיום, מוסיף המשורר: „...על ישראל להיות מדינה יהודית / שיהדות הפזורה / תהא מאושרת וגאה בה / שתהא קשורה עם / העמים האחרים / שיהיו שמחים ואסירי־תודה / על שהיא (ישראל) נמנית על קהיליית העמים..."

למיקרא השורות הייצגניות הללו של השירה הישראלית, באנגלית, עולה ההירהור שייתכן כי מוטב שהשירה העיברית תמשיך להיות מיוצגת בפזורה / גולה / נכר על־ידי משוררים כמו ט. כרמי ודויד רוקח, שצניעותם עוצרת בעדם לחבר ,אני־מאמין ציוני' כלשהו, ושירתם אינה יכולה להזיק או להועיל בצורה כלשהי.

פרוטקשן סאפלמנט

בחטף

מינהג נקוט בין לבלרי קריית־ספר של הסיפרות־העיברית, לשאת פינקסים, ולרשום אימרות מפי סופרים. רק לפני שנה הוענקה לקהל אוהבי־הסיפרות על־ידי **מאיר ינאי** אנתולוגיה של השמצות סיפרותיות, כפי שנאמרו מפיו של **אליעזר שטיינמן,** בספר כך אמר שטיינמן. החודש נתברכנו בספר דומה מטעמו של **אברהם ברוידס,** שכיהן במשך שנות־דור כמזכיר אגודת־הסופרים. בספר פגישות ודברים עם סופרי הדור מצויים סיפורים, כמו זה המתאר את אנשי ההוצאה־לפועל המטרידים את הסופרת **דבורה בארון** על העלמת־מס־הכנסה. ברוידס מתאר, בלשונו הוא, כיצד עלה ירושלימה, וגילה את הדבר לאוזנו של יו"ר הכנסת דאז, **יוסף שפרינצק,** וזה הזעיק אליו את נציב־מס־הכנסה דאז **ב"צ ארגוב,** והורה לו להניח לסופרת. סיפור אחר מתאר את **אביגדור המאירי,** מתפרץ לישיבת ועד אגודת־הסופרים ומכריז: ,רבותי, אני זכאי לפרסם את דברי במאזניים ורשאי לקבל שכר־סופרים כדי שאשתי תוכל לקנות לחם ודג־מלוח! ואילו העורך, היושב פה איתנו, דוחה אותי ומטיל חרם על שירי. גם לי חלק במאזניים. הירחון אינו קניינו הפרטי של **יעקב פיכמן,** שהוא הנהנתן הראשי מן הקערה!'

אביגדור המאירי
וגם דג־מלוח

התוצאה היתה שפיכמן ואביגדור המאירי החליפו ביניהם מהלומות. במעין אפולוגטיקה, מציין ברוידס על דברים ששח לו המאירי בדרכם הביתה: „שום טרור לא יכריחני לשנות דעתי בענייני־שירה," ובהזדמנות אחרת הוסיף ואמר המאירי: „בעודי חי, מרחיקים ופוסלים אותי. אולי אחרי מותי יזכרוני לטובה. גם זה לא בטוח. ולפי שעה אינני מתכוון להסתלק.' במקום אחר בסיפרו מספר ברוידס, כיצד שיגר מיכתב לדויד **בן־גוריון** וביקשו לשאת דברים בוועידת אגודת־הסופרים. ואילו בן־גוריון סירב, ובמיכתב סירובו שאל: „אבל מהו תפקידו של כלל־הסופרים המאוגד?"

● שבועון־הסיפרות הבריטי טיימס ליטרארי סאפלמנט עומד להקדיש אחד מגיליונותיו הקרובים לסיפרות העיברית. אלא שגיליון זה לא ייצג כלל את הנעשה בסיפרות העיברית. משורר ישראלי ממוצא אנגלו־סכסי, שמעולם לא נימנה עם הבולטים בשירה העיברית, ונתפרסם באנתולוגיות שערך על שירה זו, שנועדו לרוב לרומם ולפאר את שירתו בניכר, שוהה בימים אלה בלונדון. ציפורי־שיר ישראליות, השוכנות בבירה האנגלית, מדווחות על השרירות שבה ממליץ זה מטעמו השירי לעורכי השבועון הבריטי. הדים מעצותיו הגיעו ארצה, כאשר הבולט במשוררים העיבריים היוצרים כיום, שמעודו לא פירסם שורה אחת של ביקורת, נתבקש לתרום ביקורת על ספר־שירים כלשהו. הדיעה ברחוב השירי הישראלי היא, שהגיליון המיוחד של ליטראריי סאפלמנט יזכיר באופיו את חוברות אריאל, שמפרסמת מחלקת קשרי־התרבות של מישרד־החוץ. ההבדל היחידי ביניהם יהיה נייר־העיתון הבריטי, לעומת נייר־הכרום הישראלי ● בימים אלה מבקר בארץ הסופר הרוסי הגולה **ויקטור נקראסוב,** המשמש בפאריס כסגן־עורך ביטאון הגולים הרוסיים קונטיננט. נקראסוב ניהל במשך שנים התכתבות עם סופרת־הילדים הקשישה **מרים ילן־שטקלים.**

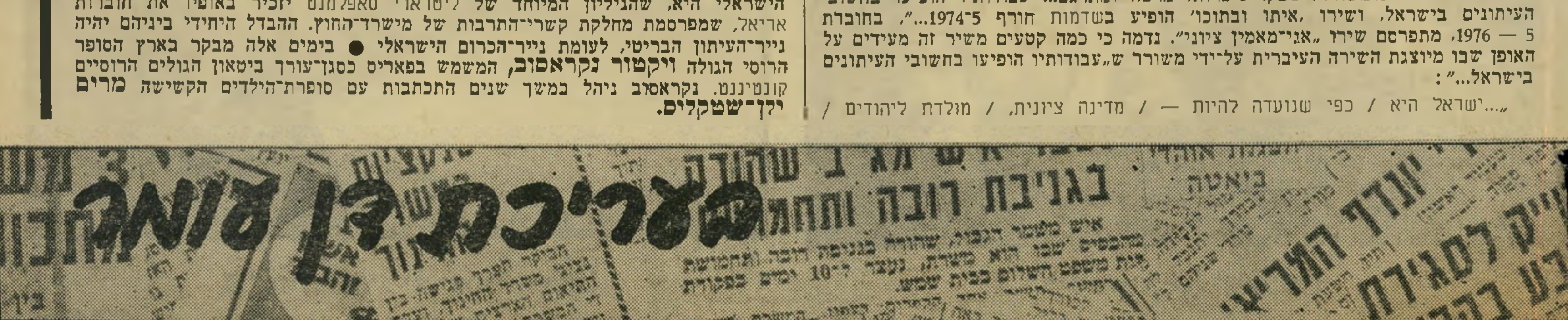

1. קן הקוקיה (ארצות־הברית)

2. סרט מתוק (צרפת—קנדה)

הסרט הטוב תשל"ו * הסר

מה צריך להתחיל אדם, בבואו לערוך חשבון־נפש עצמי של שנה שלמה, אם לא מן הדברים הקרובים אליו? כלומר, האם יש דרך טובה יותר להתחיל סקירה של סירטי שנת תשל"ו, מאשר במבט לאחור, אל הסרטים הישראליים של שנה זו?

ציניקאנים יאמרו: כל דרך טובה יותר. ואין ספק שיש הרבה מן הצדק בדבריהם. מדי שנה מבכה סיכום זה את מיקרה־הסעד החיוור ועלוב־הנפש המכונה עצמו, משום־מה, „הסרט הישראלי". מדי שנה נדמה שהנה־הנה הגיע לשפל המדרגה, משם אין עוד לרדת ומשם הוא חייב לעלות, ומדי שנה מוכיח יצור מוכה־גורל זה שהוא מסוגל לעלות על עצמו. זכותו של כל אחד מן הצופים להחליט מה דחה אותו השנה יותר, הצמד המשתין מול בניין האו"ם בלופו בניו־יורק, בירייוני־הפיאות של קוני־למל בתל־אביב, או ספר־הנשים הסובל מעוויתות ביופי של צרות.

אפשר, כמובן, לומר בפעם נוספת שאין מה לעשות, זה הקהל שיש בארץ, והוא מקבל את המגיע לו. ואכן, יש אפילו יבו־אני־סרטים המציינים שמאז „השתפרה" התעשיה המקומית כל־כך, ירד פלאים ה־יבוא של סרטים תורכיים, פרסיים, יווניים

שחקן השנה:
שון קונרי
„האיש שרצה להיות מלך"

שחקנית השנה:
רומי שניידר
„חשיבותה של אהבה"

והודיים. מי צריך פסולת מן החוץ (הסר־טים הטובים של ארצות אלה לא הובאו ארצה כמעט מעולם), כשאנו מתמחים ב־עצמנו בייצור פסולת?

אלא שטענה זו אינה אלא חלק מן האמת, ולא האמת כולה. כי ללא העידוד העקש־ני של מישרד־המיסחר־והתעשייה היש־ראלי, המצפצף על מה שמוצג על הבד כל עוד הוא יכול לזקוף לזכותו הפקה נוספת, מרבית יצירות־הנפל של הקולנוע הישראלי לא היו רואות אור כלל. אבל, כאשר עיקר שיטת העידוד של יוצרי הסרטים בארץ מבוסס על החזרי־מס, ה־תלויים במיספר הכרטיסים שנמכרו, ברור מאליו שכל פרזיט, עצלן וחדל־אישים ש־מקסים את בנות הטיפש־עשרה בחיוכו, מקבל אוטומטית עידוד וסיוע ממשלתי גדולים יותר ממישהו שמנסה להתמודד בצורה כלשהי עם המציאות הישראלית.

ואכן, כאשר בא מפיק־סרטים בארץ לבדוק את הפקתו הבאה, ועליו לברור בין סיפור על ירידה, ישראלים בחו"ל והנטל הפסיכולוגי של דור בוגרי השואה, לבין העימות בין מישפחת ברדוגו למיש־פחת ינקלביץ', מובן מאליו שיעדיף את האפשרות השנייה. לא זו בלבד שיוכל להפיקה יותר בזול (בורעקאס, געפילטע

* הסרט הרע תשל"ו * הס

1. הינדנבורג (ארצות־הברית)

2. ליסטומאניה (אנגליה)

3. זהות גנובה (איטליה—ארצות־הברית)

4. לאקי לוצ׳אני (איטליה)

ט הטוב תשל״ו * הסרט ה

פיש וסוסים להשכרה אינם דורשים השקעה גדולה), אלא שאף יש לו סיכוי סביר לכסות כימעט את השקעתו ממכירת הכר־טיסים בקופה, ולנפח לעצמו את הכיסים בתמיכה הממשלתית, שהיא רווח נקי.

הישג אחד, לפחות, חייבים לזקוף לז־כות הסרטים הישראליים. הם הצליחו להפיג סופית, בעיני העולם, את הרושם שזוהי מדינה של אנשי־רוח חושבים. יש־ראל מעורה עתה היטב במרחב, צריך רק להקפיד קצת על הליטוש הסכני, ולא יקשה להגיע לרמת השכנים.

וכדי שלא לחטוא לאמת, יש להוסיף על כל הגורמים האחרים, המובילים את תעשיית הקולנוע הישראלית אל עברי פי־פחת, גם את הרמה הממוצעת של הסרטים הזרים המוצגים לפניו, הלקוחים כולם מתוך שיכבה דקה של תוצרת מיס־חרית מאד, מתפשרת מאד, ולרוב לא־מעניינת־ביותר. מובן שקיימים גם יוצאים־מן־הכלל, סרטים טובים שזכו בהצלחה מיסחרית (לראייה: קן הקוקיה), או סרטים טובים בעלי נושא פיקנטי (לראייה: חשי־בותה של אהבה, על שחקנית המופיעה לפרנסתה בסירטי־פורנו), אבל זהו עדיין מיעוט מבוטל בהשוואה לחתך הכללי של היבוא.

שחקן־מישנה השנה:
קלאוס קינסקי
„חשיבותה של אהבה"

שחקנית־מישנה השנה:
שלי וינטרס
„התחנה הבאה גריניץ' וילג'"

באופן כללי, הקווים האופייניים למר־בית סרטים אלה לא השתנו בהרבה למן השנה שעברה. יש לציין ירידה מסויימת באולמות הפרברים בסירטי הקאראטה, לטובת סירטי־המין, הפולשים מדי־פעם גם לאכסניות מכובדות יותר (איזו מין בת־דודה, נחש מי בא...). דאגת מפיצי הסר־טים להסוות את מוצרם בשם שיעשה רושם מיני, גם־אם הסרט אינו כזה, גרמה לכמה סילופים אוויליים, שאולי הטיפשי מביניהם היה שינוי שם סירטו של מריו מוניצ׳לי, רומנסה עממית ל... בוא לפגוש את אשתי.

מובן שמי שבא כדי לפגוש באשת הזולת, בתחתונים ובלעדיהם, ונתקל תחת זאת בסרט רגיש ומעניין, שפך כעסו על האולם ועל אלה שרימו אותו, ודאג שאיש ממכריו לא יעשה מישגה דומה לשלו. ואילו האחרים, אלה שהיו מתעניינים בסרט אילו ידעו מה יש בו באמת, נרתעו מן השם ונשארו בבית. ועד שהספיקו הביקורות להתפרסם, ירד הסרט מעל המס־כים לבלי־שוב.

האלימות לבשה השנה, במרבית המיק־רים, את המעטה הצידקני והמתחסד שעטף אותה בסרטים כמו בראש מורם ומשאלת מוות. לשני אלה היו השנה צאצאים אין־

(המשך בעמוד 38)

ט הרע תשל״ו * הסרט ה

3. גייבל ולומבארד (ארצות־הברית)

4. בגידות שבנישואין (צרפת)

מריה שניידר
נציגת הדור החדש —

פלורינדה בילקן
— בטיבעיות מהממת

שרלוט ראמפלינג
המיסתורית שהפילה בפח את זיקני־ציון

(המשך מעמוד 37)
ספור, בכל מיני צורות ועל כל מיני בדים, ורק כדי להזכיר כמה שמות אופייניים לעניין: בקומה זקופה, הקומנדו האזרחי. אין זאת אומרת שסרטים אחרים התנזרו מאלימות, ולהישג מיוחד במינו הגיע סם פקינפה ברוצחי עילית, כששילב את כל טכניקות החיסול וההרג, אגרופים, מכות־קאראטה ואקדחים, בסרט שבו טרח במאי זה לחקות את החיקויים של עצמו.

הפחד המתוק באולם

אלימות מתוחכמת יותר באה לידי ביטוי בסירטי־האסון למיניהם, הממשיכים להלהיב את צופי ישראל אשר, כדומיהם בעולם הגדול, נהנים מעצם העובדה שהם יכולים לשבת בניחותא בכורסת בית־הקולנוע (זה, כמובן, יחסי, ותלוי בבית־הקולנוע), ולחוש בפחד המתוק בפני קטסטרופה נוראה, היורדת על ראש הזולת. רעידת האדמה הפליאה בנסיונותיה להפחיד, בעזרת רס־קולים שהוצבו באולם, אשר נועדו לעורר בצופה את התחושה שהקרקע באמת נפערת תחת רגליו, וחבל רק שעושי הסרט לא טרחו להשיג אמינות דומה גם על המסך, שם התמוטטו תיפאורות־הבלזה כמיגדלי־קלפים. אולם סרט־האסונות שבלע בינתיים את כל עמיתיו, והציב שיאי הכנסות עולמיים שלא היו עוד דוגמתם, היה כמובן מלתעות, שהפך את הכריש לאוייב מס. 1 של האנושות, והכנסותיו (בסביבות רבע־מיליארד דולר עד היום) הותירו את כל המומחים לטעם הקהל מאחור, כשהם פעורי־פה.

ואם האלימות, המין והאסונות הם מנת־חלקו של הקהל בישראל (ובעולם) מדי שנה, והחידוש היחידי בהם הוא הכמות שבה הם מסופקים, הרי היו השנה בשוק הסרטים בארץ לפחות שתי תופעות יוצאות־דופן: האחת, ניסיון חוזר להציג סירטי־תעודה; השנייה, הקרנות חוזרות של כמה סרטים קלאסיים.

אשר לסירטי־תעודה, נראה כי הצלחת אידי אמין דאדא פיתתה כמה מפיצים לנסות ידם בכיוון זה. וכך זכתה ישראל לראות, באיחור של כארבע שנים, את דפוק את הצבא, סרט־המחאה נגד מילחמת ויאט־נאם של ג׳יין פונדה ודונאלד סאתרלנד, שאיבד כל ערך אפשרי שהיה בו (אם היה לו בכלל כזה) עם תום המילחמה. כך הגיע למסכים בארץ משפחת מנסון, סרט תיעודי בערך בן אותו גיל, שעיקר מעלתו המסחרית היה, בזמנו, העובדה שיצא לשוק צמוד למישפטי המישפחה הרצחנית. היום, עם ריחוק הזמן והערך המפוקפק של החומר המוצג, הרי זה בפירוש... איטריות קרות.

שני סירטי־תעודה שונים, מפני שהם מוקדשים בעיקר לעולם החי, זוכים בהצלחה גדולה הרבה יותר. אנשים יפים, סרט דרום־אפריקאי המתאר את חיות הג׳ונגלים של מערב־אפריקה במצלמה אוהדת ובחיבה רבה, בערך לפי המסורת של וולט דיסני, היה אחד מלהיטי הקיץ האחרון. סרט אחר, עולם אכזר, מעין צאצא רחוק של מונדו קאנה, מתיימר לדבר על איכות החיים, כתירוץ להצגת זוועות תיעודיות, והצלחתו מוכיחה שמיספר הסאדיסטים הסמויים הנהנים ממראה אריה הזולל אדם במבט מקרוב, או מהסתכלות קרובה בציידי־ילידים הכורתים בסכין את אברי־המין של קורבנותיהם האומללים, גדל והולך. בשעה טובה. רק זה עוד היה חסר.

פרס־האיוולת לצנזורה

לפרס־האיוולת המיוחד של השנה ראוייה, בשנת תשל״ו, מועצת זיקני ציון היושבת בירושלים ומכנה עצמה „ועדה לביקורת מחזות וסרטים״ או, בשפת היומיום, צנזורה. גאונים אלה המשיכו השנה, בשרירותיות המקובלת עליהם להעביר ולפסול סרטים, כאשר החוק פוטר אותם ממתן הסברים כלשהם על החלטותיהם. ותחי הדמוקרטיה.

אבל במיקרה אחד, נפל צוות־המוחות הזה בפח שהוא טמן לעצמו. הם ראו את שוער הלילה, סירטה של ליליאנה קוואני על היחסים המעוותים שבין קצין אס.אס. לשעבר לבין אסירה שהיתה שיפחתו במחנה־ריכוז, והנפגשים 15 שנה אחרי תום המלחמה בווינה, שבה ממשיכים הנאצים למשוך בחוטים ולהשתיק פיות מאחרי הקלעים. ובכן, אבירי־המיספריים ראו את הסרט הזה פעם ופעמיים, בהרכב מלא, ואישרו אותו להקרנה. הסרט עלה על בדי הארץ, ומייד קם קול־צעקה של כאלה שטענו כי הסרט מבזה את כל מי שעבר את השואה על בשרו. מיותר לומר שמרבית הצועקים לא ידעו בכלל במה המדובר. הגדיל לעשות אותו נציג־סטודטים ירושלמי, שהופיע ברדיו כדי להכריז כי הוא, אישית לא ראה את הסרט, אבל אין זה משנה, הוא יודע שצריך לאסור אותו. עם ראיית־עולם שכזו מובטח לו מקום בכנסת, ועוד בעתיד הלא־רחוק.

לשמע הצעקה נרעדו המיספריים, ומייד נשלח מיכתב למפיץ: הסרט נאסר. המפיץ פנה לבג״ץ והפעם, שלא כרגיל, הוא לא ביקש לשנות החלטה של הוועדה (במקרה כזה קובע בית־הדין־הגבוה כי אין לו סמכות להתערב בהחלטות אלה, או אפילו לדרוש הסברים), אלא דרש שיוסבר לו מדוע שונתה החלטה של הוועדה. משך חודש ימים ויותר טרחה הוועדה למצוא הסבר סביר לשאלתו, ומשלא מצאה, נאלצה להיכנע. או אולי סברו כי מוטב שלא לתרץ הפעם, כדי שלא ייווצר תקדים לעתיד־לבוא.

מה שיצא מכל העסק הוא ששוער הלילה זכה בפירסומת עצומה, המפיץ הביא עוד כמה עותקים, שהוצגו בארץ בעת־ובעונה־אחת, והציניקאנים לעגו וטענו כי הצנזורה לא יכולה היתה לעשות לסרט טובה גדולה יותר.

אשר להקרנות חוזרות של סרטים, מצד אחד צריך לברך עליהן, משום שהן מאפשרות לרבים לראות יצירות שהיו נשכחות לולא כן, ומצד שני, על כמה מהן, כמו 60 שנות תהילה (שביקש לנצל את הצלחת אדוארד ה־7 בטלוויזיה), מוטב היה לוותר. עם זאת, העובדה שלהיות או להיות של לוביטש, פיגמליון עם לסלי הווארד או דוקטור סטריינג׳לאב מוצעים לקהל הרחב שוב, ובמידה ניכרת של הצלחה, אינה יכולה אלא לשמח.

ולבסוף, לפני שעוברים לסירטי השנה, יש להזכיר ארבעה במאים גדולים שהלכו השנה לעולמם, ואשר לזכות כל אחד מהם נתח נכבד מן ההיסטוריה של הקולנוע. הוותיק בהם, פריץ לאנג, שנפטר לפני זמן קצר, ליווה את התפתחות האמנות השביעית כמעט מאז התחלתה (ב־1916 כבר כתב תסריטים). הוא היה אולי הנציג הבולט ביותר של האכספרסיוניזם הגרמני המהולל, ואחד האנשים שהניחו את היסוד לקולנוע כפי שהוא מוכר היום. שני האחרים, ויטוריו דה־סיקה ולוקינו ויסקונטי, למרות הזמנים הקשים שעברו עליהם לאחרונה, היו שותפים לאחת המהפכות החשובות ביותר שידע הקולנוע, הלא היא הניאו־ריאליזם האיטלקי. אין כמעט סרט, מן המוצגים על בדינו, שלא חייב משהו לאחד משלושת היוצרים האלה, ומן הצדק הוא להכיר בערכם אחרי המוות, גם אם רבים התנכלו להם בחייהם.

כמוהם הבמאי הרביעי, מנושאי־הדגל של הפוליטיזציה בקולנוע ומבעלי ההשפעה החזקה ביותר על הקולנוע הצעיר באיטליה, פייר פאולו פאזוליני, שמותו הטראגי היווה מעין המשך ישיר ליצירו[illegible] האחרונות, שבהן הרחיב את הד[illegible] האכזריות חסרת־התוחלת ועל [illegible] שולטת במין האנושי.

[illegible]

הפתעה של השנה, מבחינה נועית, והשם החדש הבולט ביותר, מבין אלה שנחשפו בפני הקהל הישראלי, שייכים לסרט חשיבותה של אהבה. הבמאי אנדרי ז׳ולבסקי, בנו של דיפלומט פולני שהיה מבקר־קולנוע, עוזר־במאי של אנדרי (פנינים ואפר) ואידה, והספיק לעשות שני סרטים (שאחד מהם אסור עד היום) במו־

בג"צ חסר תקדים אילץ את הצנזורה הישראלית לאשר את „שוער הלילה" אחרי שאסרה אותו להצגה בלי הצדקה

אנדריי ז'ולבסקי
במאי השנה

פרנצ'סקו רוזי
חקירה חסרת־רחמים

יז'י סקולימובסקי
הבטיח יותר משקיים

לדתו, פולין, לפני חשיבותה של אהבה, שייך לאותה אסכולת וירטואוזים המסוגלים בעזרת מצלמה, תיפאורה והדרכת־שחקנים מדהימה, ליצור עולם מוזר, אפוף זוועות וביעותים, שונה לחלוטין מן העולם שנדמה כמוכר, ועם זאת עומד בפני עצמו ואמין בכל פרטיו. המופלא בכל זה הוא שמסקנותיו של ז'ולבסקי נוגעות לכל אחד, גם אם סיגנונו הקיצוני, המזכיר את הנאטורליזם הפולני מתחילת המאה, יוצר בצופים רבים רתיעה טיבעית. שליטתו בשפת־הקולנוע, והיכולת שלו להשתמש בכל האמצעים הטכניים של שפה זו, הן סיבות מספיקות כדי להכתירו כבמאי השנה.

באותו הקשר צריך אולי להזכיר במאי נוסף, יז'י סקולימובסקי, שנתגלה השנה לקהל הישראלי, בסיגנונו האישי המיוחד, בסרט יצרים עמוקים. גם סקולימובסקי, כז'ולבסקי, הוא יוצא פולין, ובתקופה שעשה את יצרים עמוקים נחשב עדיין כאחת התיקוות הגדולות של הקולנוע, בזכות הקשר הבלתי־אמצעי שהצליח ליצור בין דמויותיו לצופיו, בעזרת טכניקת הבימוי והצילום שלו. בינתיים, שעה שבישראל גילו שהוא קיים, הספיק כבר העולם להיווכח שהבטחותיו של האיש היו גדולות מכפי שקיים.

מציאות חברתית ופוליטית

עובדה אחת, לפחות, הסתברה השנה מעל לכל ספק. ארצות מיזרח־אירופה מיטיבות להכין קאדרים קולנועיים, וכאשר אלה אינם זוכים לפרוח במולדתם, הם מוכיחים את כישוריהם מעברו האחר של מסך הברזל. ואומנם, שניים מסירטי השנה נעשו על־ידי מיזרח אירופה.

האחד הוא סירטו של היוגוסלבי דוז'אן מאקאבייב, סרט מתוק, בעל עוצמה חזותית וחוצפה רעיונית גדולים כל־כך, שהם מצליחים להפוך אפילו את הדרשות הפוליטיות היבשות לחומר קולנועי מרתק. מאקאייב, המשתמש בסירטו במרכיבים מוסיקליים, תיעודיים וקולנועיים טהורים, כדי להביע את השקפות־העולם שלו הכופרות בקאפיטליזם ובקומוניזם גם יחד, הוא אחד היוצרים המקוריים ויוצאי־הדופן של הקולנוע בימינו. קשה להניח שללא סצינות כמו פיתוי קטינים, התעלסות על מיטת סוכר, הזדווגות במיגדל־אייפל או התפלשות של כוכבת עירומה במימרח־שוקולד, היה סרט זה נחשב מיסחרי די הצורך בשביל הארץ, אולם אין זה גורע דבר מן הערך האבסולוטי שלו.

מילוש פורמן, גם הוא יוצא מיזרח־אירופה, שם הוכיח את גדולתו עוד לפני שנים (בימים אלה ניתנת ההזדמנות לצפות בארץ שוב באהבותיה של בלונדינית). בהוליבוד נאלץ לעמול קשה כדי להגיע לבימוי סרטים, אולם בינתיים, שני הסרטים שעשה שם ראויים לתואר „יצירות מופת". הכוונה, כמובן, להתפשטות (שגם הוא הוצג השנה שנית), ולקן הקוקיה, גורף־אוסקרים נדיר. פורמן, שנודע כבר מזמן כאדם המצליח להפוך את הדמות האפורה ביותר למרתקת, בדרך המייוחדת שבה הוא מתבונן בה, נטל את ספר־המחאה של קן קזי, שהיה לתנ"ך המחתרת האמריקאית הסיפרותית של שנות ה־60', משום שתקף את המימסד האמריקאי החונק את הפרט, והפך אותו למשל בעל משמעות כלל־אנושית, סקיצה מוקדמת ומשכנעת של „1984".

שני סירטי־השנה האחרים נעשו בידי במאים ילידי איטליה. זהות גנובה של מיקלאנג'לו אנטוניוני הוכיח, לכל מי שהספיד את כשרונו של במאי זה, כי הוא עדיין יוצר חשוב ויחידי־במינו. בזמנו הפליא להציג את ההסתיידות הריגשית והחברתית של בני־מעמדו, הבורגנות האמידה באיטליה. אולם מאז, היו שסברו כי איבד את המגע עם התפתחות המציאות בעולם המודרני. זהות גנובה הוא תעודה המוכיחה את ההיפך.

כאן מעמיד אנטוניוני את גיבורו הקלאסי, המשכיל האפאטי המצוי המתייחס לעולם־ומלואו כמתבונן מן הצד, מול משבר מצפוני: הוא רוצה לשנות זהות, להפוך ממשקיף לשחקן־בפועל המשפיע על מהלך המאורעות. אבל מגלה עד־מהרה כי אינו מסוגל להתמודד כלל עם האתגר הזה. המסקנה הפסימית של הסרט, הרואה את המשכיל בעל הרצון הטוב וחסר־הישע כנציג של גזע העומד להיכחד, הוא אולי גם האשמה־עצמית ל אנטוניוני עצמו, הפונה בסרטיו רק למשכילים מסוג זה, המסוגלים להבין ולהבחין בכל מה שמרכיב את סרטיו, החל ממיבנה התמונות, דרך צורת התיפאורה ועד לפעלולי הרקע.

לעומתו, לאקי לוצ'יאנו הוא סרט מעודכן ביותר, פרי עבודתו של אדם הבוחן את המציאות החברתית והפוליטית של ימינו בקפדנות ובקור־רוח מופלא, ותוך כדי שימוש בעובדות ממשיות מוביל את צופיו למסקנות מהפכניות שאין מהן מנוס. שמו של האיש האחראי לסרט זה הוא פרנצ'סקו רוזי, אחד היוצרים החשובים ביותר היום בקולנוע, איש שכל אחד מסרטיו הוא חקירה מדוקדקת של פרשיה אמיתית; במיקרה זה, קורות־חייו של הגנגסטר לאקי לוצ'יאנו, מן היום שבו גורש מארצות־הברית אחרי מילחמת־העולם השנייה, ועד למותו. רוזי חושף את אחריותו של המימסד, הנלחם כביכול בפשע, לקיומו של הפשע. מבלי לסטות לרגע מן הניתוח הקר הוא מצביע על שחיתות הפרשטת בכל דרגות הסולם החברתי. נקודת־המבט המיוחדת שנוקטת מצלמתו, העריכה חסרת־הרחמים שאינה מבזבזת אפילו שניה אחת, מאלצת את הצופה להימצא בפעילות מתמדת ולנתח את כל המוצג לפניו, כדי שיוכל להבין מה קורה הלאה. הדמות מטילת־האימים בפשטותה של ג'אן־מאריה וולונטה בתפקיד הראשי, מהווה גורם בלתי־מבוטל להצלחת המיבצע כולו.

בין הצלחות־השנה הגדולות האחרות יש למנות, בראש־ובראשונה, את האיש שרצה להיות מלך, סרט שבו חזר ג'ון יוסטון לגדולתו מתקופת הנץ ממאלטה ואוצר סיירה־מאדרה, סרט שבו הרפתקה אגדית מופלאה של רודיארד קיפלינג לובשת גם משמעות פוליטית מודרנית מרתקת. קצת פחות מהוקצע, אבל מעניין כשלעצמו, היה הכפיר והרוח של ג'ון מיליוס, מי שיכול להיחשב כיורשו של יוסטון, כאדם שמקורותיו בכתיבה, ומעלתו הגדולה בשילוב עלילה מרתקת עם משמעות המסתתרת מאחרי ההרפתקה. מן הסרטים על הנוורוזה העירונית באמריקה, יש לציין את אחר־צהריים של פורענות ונהג מונית, שעה שביקורת שונה, אך חריפה לא פחות, על הערכים המסולפים של החברה האמריקאית, באה לידי ביטוי במישחק המכור. הנוסטלגיה לסיגנון קולנועי מימים־עברו באה לידי ביטויה המושלם ביותר בשלום לך יקירתי, המבוסס על סיפרו של ריימונד צ'נדלר משנות הארבעים. יאן טרל הראה כיצד אפשר להבוק סיפור בעל ממדי אפוס, ועם זאת להישאר אינטימי וצמוד לגיבוריו, במהגרים והארץ החדשה, ואילו ג'וזף לוזי ואינגמר ברגמן הציגו שני תרגילים מבריקים בקולנוע: הראשון, בשימוש שעשה במשולש הניצחי בסרט האנגליה הרומנטית, כדי לסקור מחדש

(המשך בעמוד 46)

ג'ין הקמן
בחזרה מן הסמים

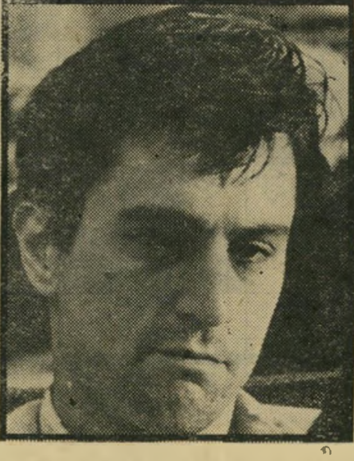

רוברט דה־נירו
מיבצע וירטואוזי —

אל פאצ'ינו
של בוגרי הסנדק

ויטוריו גאסמן
סרקאזם מונומנטאלי

שגרירה היא גם אשה!

(המשך מעמוד 33)

על הצד המעולה. בין השאר התיידדתי אישית עם נשים רבות, מן המפורסמות בדנמרק. אחת מהן, מומחית־יופי ידועה בקופנהגן ובסקנדינביה כולה, הציעה לי לנהל עסק שלה — מכון־יופי מפואר במרכז הבירה הדנית. ,כדאי לך לרכוש ניסיון,' אמרה לי. ,עכשיו יש לך רק הדיפלומה, וכשתגיעי לארץ שלך כדאי שיהיה לך גם ניסיון מעשי.

„ראיתי בזה אתגר, לנהל עסק כזה. לא דובר בכלל על כסף. נכון שאותה ידידה אמרה לי שכשאהיה בארץ, אפתח איתה בשותפות מכון־יופי גדול ומשוכלל, אבל לא דובר על תשלום מיד ליד בדנמרק, או בכל מקום אחר. התחלתי לעבוד רק אחרי שבעלי הסכים לכך, וזכיתי בפירסומת גדולה וחיובית בדנמרק.

„בהתחלה קראנו לסלון איולי, ורק מאוחר יותר החליטו כל מיני ידידים שלי שאליסה זה שם יותר אכסוטי, וכך הוסב שם הסלון לשם הדומה לשמי בעיברית.

„למדתי בבירת דניה המון, מבחינה מיקצועית. כשהוזמן בעלי לירושלים כבר הרגשנו ששם, כלומר בארץ־ישראל, לא יבינו זאת. בעלי חזר לארץ בתחילת אוקטובר יחד עם הבן הגדול מתי, בן 13, הלומד עכשיו בכיתה החמישית בבית־הספר התיכון בויאר בירושלים. אני תיכננתי להגיע לארץ בינואר. בדיוק לקראת סוף כהונתו של בעלי לקיתי במחלה גינקולוגית, והייתי צריכה להיות מאושפזת בבית־חולים ולקבל טיפול צמוד. אז, ואני אולי גם קצת מצטערת על זה, העדפתי שלא לספר את זה למשמיצים.

„חשבתי כשאחזור עם הבן הקטן, רימון, שעדיין אינו יודע עיברית ובדנמרק היה דוגמן לביגדי־ילדים, ייווכחו כולם שכל השמועות על הגירתנו מקורן בטעות, או בסתם שקרים. אלא שאז קיבלתי טלפון מבעלי מירושלים. ,מתי מתקשה מאד להגיע להישגים בעיברית בבית־הספר. כדאי שתישארי עם מירון בדנמרק עד סוף שנת הלימודים,' אמר לי משה.

„אני משיבה מילחמה שערה"

„ל היות דיפלומט, זה לא רק זוהר והרפתקות בהרבה ארצות, כסף רב ופירסום. זאת בעיקר עבודה שחורה, שמצריכה הרבה מאמץ והמון ויתורים. מתי, הבן הבכור, כמעט שכח עיברית. כשבעלי היה בניו־יורק, שלחנו אותו לבית־ספר דתי, כדי שלא ישכח עיברית. מירון התקשה מאד בשפה אז נשארתי בדנמרק. רק בגלל שמועות אני לא אלך להרוס שנת־לימודים של בני. כשנגמרה השנה, חזרתי לארץ. כל אותה תקופה המשכתי לנהל את מכון־היופי. ככלל, לא איכפת לי ולא היה איכפת מעולם מה חושבים האנשים, ומה הם מדברים. אני עושה מה שאני רוצה, ובוודאי שאני יכולה לעשות מה שאני רוצה כשכבר אינני אשת שגריר."

הכלב החדש של משפחת לשם, המחליף את הרועה הגרמני ש„עשה צרות" בקופנהגן, אינו נחשב ככלב נשכן, כפי שמצהיר מייד מתי לשם, הבן הבכור, באוזני כל אורח. „כתבו כאן בארץ, במיסגרת מסע־ההשמצות," הוא אומר בחיוך, „שהכלב שהיה לנו בדנמרק עשה צרות ונשך אנשים. אבל הכלב הזה הוא בסדר, ובכלל, כולנו מנסים להיות בסדר."

ברשות עליזה, שבעלה שוהה כעת לתקופה קצרה בארצות־הברית לרגל עסקיו, נמצאים מיכתבים רבים, שהגיעו מאזרחים ישראלים והמופנים לשר־החוץ. „מיכתבי־התמיכה הרבים היו הסוד שלי," היא מספרת. „זה מה שאיפשר לי להתגבר על כל הסערה והרעש שעשו סביבי בשנה האחרונה. כתבו אלי עיתונאים דניים, אזרחים ישראלים, אנשי הליגה־לסובלנות בסקנדיגביה ונשות־שגרירים רבות, שהביעו את תמיכתן בי.

„למעשה, כמו שהסברתי גם במיכתבי־התשובה אליהם, לא נלחמתי באופן עקרוני על מעמדה או זכויותיה של אשת דיפלומט. רק מאוחר יותר, ועכשיו בארץ, כשקצת נרגעו הרוחות, אני חושבת שיש מקום לדון מחדש במעמדה של הרעייה הדיפלומטית, אשת השגריר. אחרי הכל, אנחנו לא חיים בימי־הביניים."

עליזה אינה פמיניסטית מוצהרת. היא אינה רוצה להילחם נגד איש, ורואה עצמה כרעייה טובה לבעלה וכאם מסורה לילדיה. אבל „שגרירה היא גם אשה. אני חיה בארץ, פתחתי סלון ליופי לעצמי, ואם מתקיפים אותי אני גם יודעת להשיב מילחמה שערה."

תשבץ העולם הזה 2040

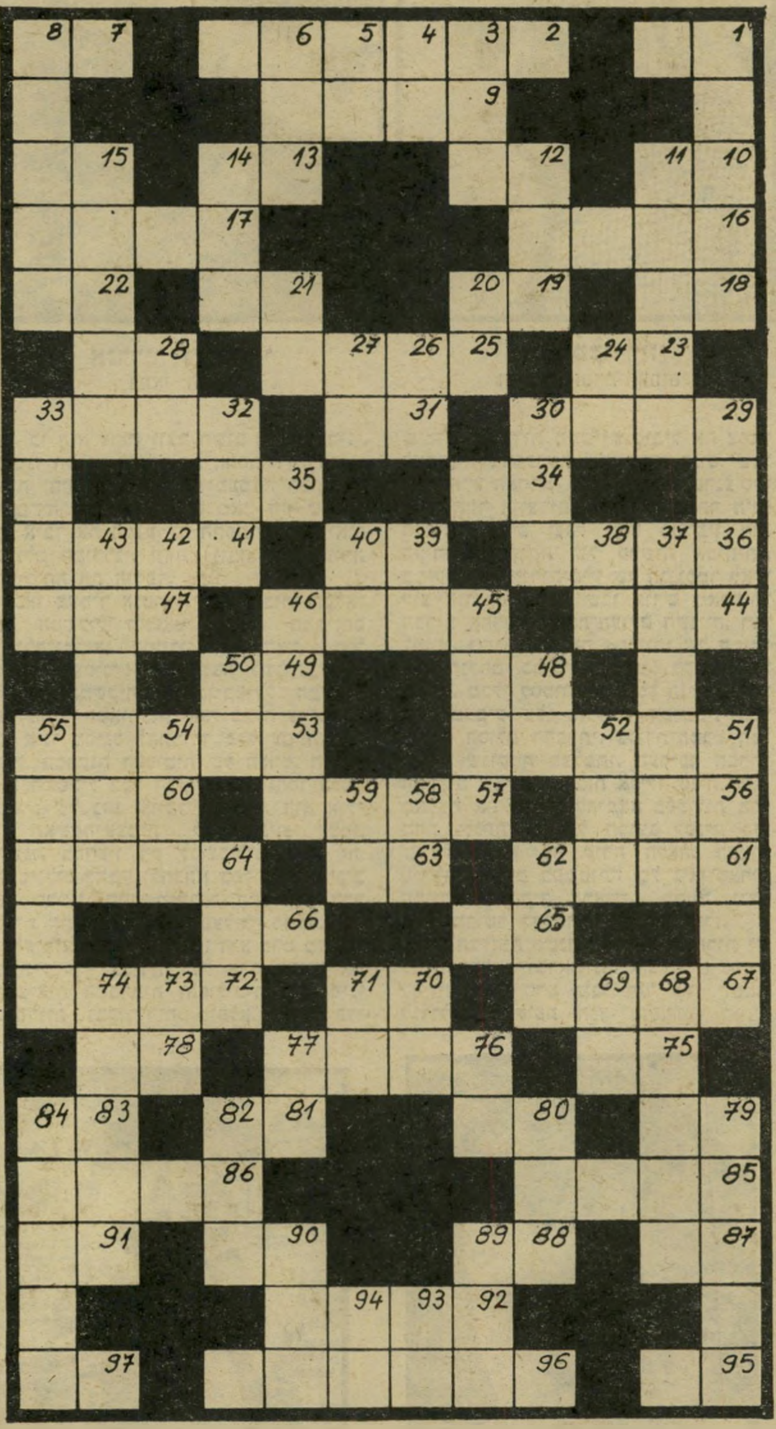

מאוזן:

1. אבר בראש; 2. יצור חי (2 מילים); 7. אחוריים; 9. כרות; 10. עבר; 12. כיגוי; 13. אפס כוחו; 15. ישיש; 16. כשפים אפריקאיים; 17. אישי; 18. חי איטי; 19; פרוסה; 21. מילת־שלילה; 22. ירביק; 23. קריאת־יגון; 25. אמנה; 28. מאור קטן; 29. מין מחצב; 31. מונח בפוקר; 32. הילת־אור; 34. זכר בבקר; 35. פריי־בטן; 36. מבגדי הקודש; 39. מיתקן לחימום ביתי; 41. החודש הראשון בשנה העיברית; 44. מן המעצמות; 45. אינסטיטוט; 47. הכא; 48. מופע, באנגלית; 49. נהר באפריקה; 51. בירת אריתריאה; 53. חוכמה; 56. זכר בבקר; 57. עונה; 60. תקופת 30 שנים; 61. סיוט; 63. ישן; 64. תנועה קלה; 65. מתרחש; 66. בתוכם. 67. חבל בארץ; 70. פתי; 72. כיסוי־עין; 75. מן הגפיים; 76. תערובת של דברים שונים; 78. מעבד את הבצק; 79. מחודשי השנה העיברית; 80. נוי, נועם; 81. מן הסכו"ם; 83. סיומת לרבות; 85. גלמיד; 86. ארץ, בארמית; 87. מבני קנדי; 88. אצן; 90. תבואה; 91. קריאה לאיסוף הבקר; 92. שן הפיל; 96. ירק־גינה; 97. מילת־שאלה.

מאונך:

1. התפוצצות; 3. זיז המשמש לחיבור חלקי־עץ; 4. בוא מלמעלה למטה! 5. קרס; 6. בינה; 8. נזיד בשר וירקות מאודה; 11. דוב קטן; 12. בפעם נוספת; 14. נסיגת הים; 15. מכה בפנים; 20. אחורי הגוף; 21. צאצאה; 24. בירה אירופית; 25. משמש בקפיצה לגובה; 27. כן, באנגלית; 28. מילת־זירוז; 29. מועבר על־ידי אווירון; 30. צוף מתוק; 32. מן האצבעות; 33. ראש־הממשלה (ש"מ); 37. עיר בקפריסין; 38. מטבע יפאני; 39. אולם; 40. חס־וחלילה (ר"ת); 42. קוץ; 43. הסרט האילם; 45. סופר אנגלי נודע (ש"מ); 46. מין קליע מאיר; 48. מיניסטר; 50. בהשאלה: מרכז; 51. תיפרחת מרובת פרחים; 52. דיכאון; 54. ערוץ נחל; 55. העזה; 58. בוסתן; 59. מיקווה־מים גדול; 62. זרז! 64. מחייתו־יער; 68. תיקרובת; 69. מצבת־זיכרון; 70. גיבעה קטנה; 71. מילת־שאלה; 73. רסיסי־לילה; 74. הצלה; 76. צאצא; 77. עבורך; 79. פרי־מיקשה; 80. מחלקי הדירה; 82. הדר; 84. סידורי הארה; 89. עיר בלבנון; 90. מתמצא, ידען; 93. יחידה בסולם־הצלילים; 94. עיר־כוהנים עתיקה במצרים.

קשקשת 2040

הפעל את דימיונך ונסה למצוא לציור שלמטה כותרת מתאימה, אשר תסביר מה אתה רואה בו. הצעות לכותרות יש לשלוח לפי הכתובת: „קשקשת", ת.ד. 136, תל־אביב. ההגדרות הקולעות ביותר תפורסמנה, ובעליהן יזכו בכרטיס כניסה זוגי לקולנוע **דרייב־אין** בתל־אביב, קולנוע־המכוניות היחיד בישראל.

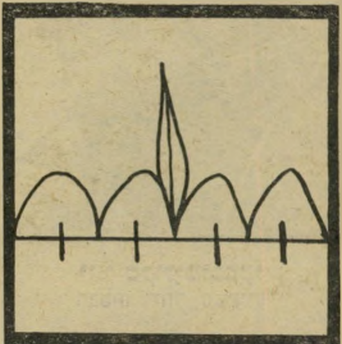

קשקשת 2037

- המחיצה לדתיים בחוף שרתון.
אורנה גל, רח' גרי צדק 6, יפו
- עיניים לגדר הטובה.
חווה שיי, רח' שפינוזה 46 א', חיפה
- כשגרז'ניק הוא גם פסנתרן.
שאול יהישלום, רח' אורלנסקי 7, פתח־תיקווה
- מעבר־חצייה לגמלים בסעודיה.
ציונה שרעבי, רח' יפתח 7, יד־אליהו, תל־אביב
- הגדר הטובה בחוף שרתון.
עופרה אברהם, שביל ארטר 1, ביצרון

השבוע בדרייב־אין
בשעות 5.30—7.30
וולט דיסני
„החיפושית דוהרת שוב"
בשעה 9.45
„החתיכות באות"

אנו מחפשים בתים חמים
עבור חתלתולינו החמודים
אגודת צער בעלי חיים

רחוב סלמה 30, יפו,
טל. 827621.

המישטרה עצרה את הפנטומימאי

ג׳וקי ארקין אחרי שאמרגנו, דני פלץ, התלונן כי הוא היכה אותו

הצגה פרטית בהחלט

פלץ: „הוא מטורף, גס־רוח ואלים!"

„הוא פסיכופאט! מאניאק! כל בן־אדם נחשב בעיניו כנאשם, כשהוא השופט הראשי!" הרקדן והפנטומימאי ג׳וקי ארקין עמד, נוטף זיעה, על בימת בית־הנוער, בתל־אביב וירה מטחי נאצות באמרגנו, דני פלץ, שלא נכח במקום.

„הוא מטורף, גס־רוח ואלים! כל אחד יודע שהוא טיפש, ורק הוא חושב שהוא יותר חכם מכולם, שכל אחד חוץ ממנו הוא דביל ולא יודע לעשות שום דבר," אמר האמרגן דני פלץ, כשהוא ישוב מאחרי מכתבתו הענקית שבמישרדו עטור־הפלאקטים.

שעות אחדות קודם־לכן התחוללה באותו מישרד עצמו, מאחרי אותה מכתבה ענקית עצמה, סצינה שנלקחת כאילו מתוך סרט. לגבי מה שקרה קיימות, כמובן, שתי גירסות שונות: זו של פלץ וזו של ארקין, אולם בדבר אחד מסכימים השניים: ג׳וקי ארקין החטיף מכות לדני פלץ. לעומת זאת קיימים חילוקי־דיעות בין השניים לגבי כמות המהלומות ואיכותן. בעוד פלץ טוען כי ארקין החטיף לו סטירה קטנה ועלובה, מצהיר ארקין בלהט כי היכה את אמרגנו מכות נאמנות, וכי סימני כפות־ידיו ואצבעותיו נותרו על פניו של האמרגן עוד שעות ארוכות.

כך זכו שוטרי מחלקת החקירות של מרחב תל־אביב, לשם הובל ארקין אחר־כבוד בניידת־מישטרה, להיות עדים לתופעת מוזרה: בעוד המתלונן־הנתקף טוען כי החשוד נתן לו סטירת אחת ותו־לא, הוסיף החשוד בתקיפה פרטים מפרטים שונים, והפך את התלונה הכימעט־היתולית לעניין רציני.

מספר דני פלץ על אותו אחר־צהריים־של־פורענות שהתרחש במישרדו: „אני עובד עם ג׳וקי ארקין כבר שנתיים וחצי, ואני שמח שאנחנו נפרדים. לא עבדתי עם ג׳וקי על חוזה. כשהיו הופעות הרמתי לו טלפון, ומסרתי לו היכן הן נערכות. הכל דפק בסדר, עד שיום אחד חגגנו את הצגת המאה של התוכנית, בארוחה חגיגית בכרם־התימנים שעלתה הרבה מאד כסף.

„לא עברו 12 שעות, בא אלי בן־אדם, נאמן המישרד, ואמר לי: ,ג׳וקי ארקין עובד מאחורי הגב שלך בדימונה.' הסתבר לי שהוא מכר הצגה מבלי להודיע לי על כך, כדי שלא יצטרך לשלם לי דמי־עמלה. קראתי לו למישרד. הוא בא וביקש סליחה. אמרתי לו שאמרגן לא מטפל באמנים בהתנדבות, הוא מרוויח מזה כסף, ושאני חושב שאין לנו מה לחפש ביחד. מאז קיים בינינו מתח.

„בערב ראש־השנה היו בינינו חילוקי־דיעות מיקצועיים. אני מנהל את האדמיניסטרציה של המישרד. אבל ג׳וקי הוא בן־אדם שלא צריך עצות, הוא מסתדר לבד, הוא חייב לעשות הכל לבד. לא היה לי כוח לריב איתו על כל דבר ואמרתי לו: ,אתה יודע מה, בוא נסיים את היחסים בינינו.' ביום שני השבוע הוא בא למישרד.

„הוא ביקש שאתן לו הופעות עד סוף אוקטובר. אמרתי לעצמי: לא מגיע לו, אבל למען הקליינטורה אני אעשה את זה. הוא ניגש למזכירה לקחת את רשימת ההופעות, ופיתאום אמר בקול רם: ,אתה יכול לשכוח מהקיבוצים, אני לא צריך אותך בשביל זה.' אמרתי לו: ,אתה יודע מה? אם תדבר ככה, אני אעכב לך כספים!'

„לפני שהספקתי לשים לב, הוא בא ונתן לי סטירה עלובה. בטח שלא החזרתי לו! יכולתי להרים עליו כיסא או ונטילטור, אבל למה לי להסתבך עם בן־אדם אלים שאי אפשר לדעת מה יהיה הצעד הבא שלו?

„המזכירה צילצלה למישטרה. עצרו אותו, ולקחו אותו בניידת. כשהגענו למישטרה, אמרו לי תלחצו יד תגמרו את העניין. אבל הוא, במקום ללכת לקראתי, טען כאילו הוא כימעט הרג אותי וכאילו הרס לי את המישרד, אז הגשתי נגדו תלונה."

אך גם לג׳וקי ארקין יש מה לומר על מה שהתרחש במישרדו של האמרגן: „אני עובד איתו כבר שלוש וחצי שנים. בזמן האחרון הרגשתי שהוא לא בסדר איתי, לא הייתי מבסוט מהצורה שהוא אירגן לי הופעות. הוא רצה שאופיע במיסעדות ובדיסקוטקים.

„התחיל להיות בינינו מתח. אני לא סובל איך שהוא מדבר עם אנשים, הפסיכופאט הזה. בכל ויכוח קטן שהיה בינינו, הייתי אני אשם, אני רע, כולם, לפי גירסתו של פלץ, שנאו אותי, כולם רצו להרוג אותי.

אני לא ילד בן ארבע והוא לא יכול לעבוד עלי. הוא מקבל יותר מדי אחוזים מהעבודה שלי. אני מזיע על הבמה, והוא לוקח שלושים אחוז. דני פלץ ידוע בכל הארץ בתור הסרטן של האמנים. יגאל בשן כמעט הרביץ לו לפני כמה חודשים. חשמלאי אחד כמעט חנק אותו למוות. היה בינינו ויכוח בערב ראש־השנה, אבל לא רציתי לקלקל לו את החג.

„קבעתי איתו לאחרי החג. היו שם השותפים שלו, ז׳אק יעקוב ונחום בייטל, שהוא מים פושרים — לא לכאן ולא לשם. פתאום פלץ התנפל, ואמר שיחזיק לי כספים. מה הוא, קומיסאר של עבודה? אני לא רוצה לעבוד איתו,

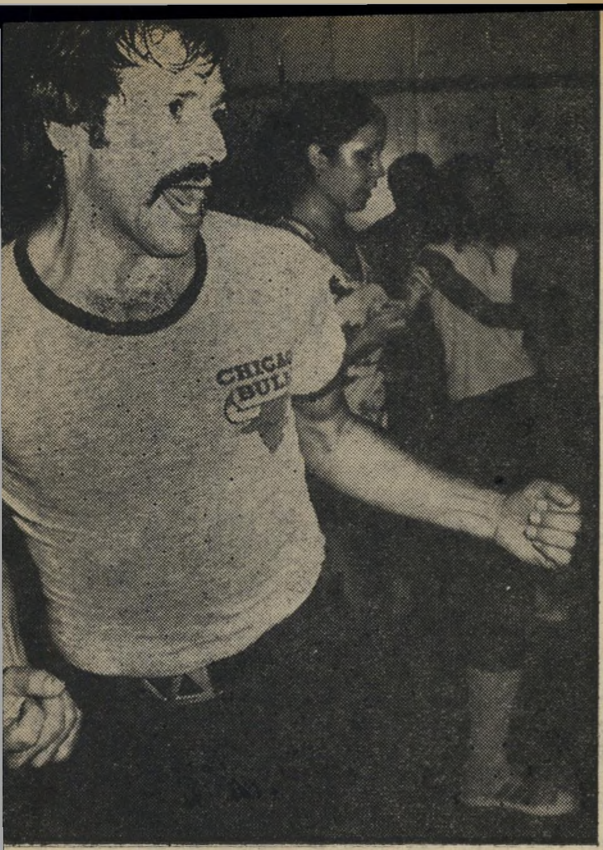

ג׳וקי: „הוא פסיכופאט ואידיוט!"

אני לא מוכרח. הוא יכול להכריח אותי להיות אמן שלו?

„עומד שם הדגנרט הזה, ומעליב אותי! שום גבר עם כבוד לא היה יכול לעמוד בדברים האלה! ואני גבר עם כבוד! אז הכנסתי לו בומבה, שהוא עף לחלון והתחיל לרעוד בכל הגוף ולצעוק: ,מישטרה, מישטרה!' הוא ממש נכנס לפאניקה, נעל אותי בחדר כדי שלא אברח לו חס־וחלילה. הייתי צריך לרוץ לחזרה לתיאטרון, ולא היה לי זמן.

„אמרתי לו: או קיי, תשלח את הניידת לחזרה. עמדתי לפתוח את הדלת, והוא עף משם רועד כולו. ראיתי שהבחור דפוק בראש והחלטתי למענו, כדי שלא יקבל התקף־לב, לחכות למישטרה במישרד שלו.

„כולם מכירים את דני פלץ, כולם מתים להכות אותו מכות־רצח. כעת תהיינה חגיגות בעיר. סוף־סוף מישהו עשה את העבודה בשביל כולם. אני לא בן־אדם אלים, אבל את דני פלץ צריך ללמד לקח!"

ג׳וקי: „הכנסתי לו באבי־אביו!"

פלץ: „זאת היתה סטירה קטנה!"

רחל מרחלת על כל העולם

הכיוון - הוליווד, אמריקה

חובבי הבוזוקי שמו בוודאי לב לעובדה שקצת שקט אצלנו בשטח היווני בזמן האחרון. ואין פלא. **אריס סאן** באמריקה, **טריפונס** גם הוא באמריקה, ומי שנסע יחד איתו לעזור לידו בשוק האמריקאי, היה **יהודה אלשיך**, מי שהיה מנהל־הייצור בהצגה מי מפחד מנישואין בכיכובה של **מנדי רייס־דייוויס**. הצמד הזה עזב אותנו לפני כתישעה חודשים, ומה קרה מאז? הנה.

מי שחשב שהדשא האמריקאי ירוק יותר מהיבלית המקומית טעה טעות חמורה, וקורותיו של מר אלשיך הנ"ל רק יאמתו את הפיתגם, שבשביל כבוד צריך לעבוד. כנ"ל גם בשביל שיהיו כמה לירות בכיס.

בגלל קשיים שונים עזב יהודה את ניו־יורק, ושם פעמיו לכיוון קליפורניה, שם הוא ניסה לעזור לאמרגן **דני יצחקי** להקים מועדון ישראלי נוסף.

אחרי שדני כבר קנה את המועדון, הוא החליט שלא לפתוח אותו, כי פתיחה כזאת היתה סותמת לו את הגורל על שרידי דולריו. הוא עזב את יצחקי, והחליט להמר על סן־פרנציסקו.

אך גם כאן, במקום מזל נכנס לו נאחס, ואחרי שבועיים תחת הגולדן־גייט, הוא נדד להוליווד. שם כבר באמת אזל ממונו, והוא פתח בחיפושים נואשים אחר עבודה. ניסה להיכנס לשו־ביזנס, עם המון חוצפה ישראלית, אבל לא התקבל. ואת מי הוא ניסה לגייס לעזרתו?

„פגשתי אפילו את טאלי (קוג'אק) סאוואלאס," הוא מספר. „אמרתי לו שהייתי מנהל־ייצור של הצגה עממית בישראל, ושינסה לעזור לי, אבל זה לא עשה עליו רושם. הוא דווקא ניסה נורא לעזור לי, אבל הוא לא הצליח, כי אני לא חבר ביוניון. טאלי בחור על־הכיפאק." אבל מה לעשות שכל הניסיון העשיר של יהודה בשו־ביזנס הישראלי החליק לטאלי על הקרחת המפורסמת, וכל זאת בגלל שיהודה לא חבר באיגוד, ובתור שכזה כל השערים סגורים לפניו. נקודה.

בלית־ברירה עבר יהודה קרוב יותר לצלחות של סטיקיית המי־ומי, שם החל לעבוד, „לא כמלצר חס־וחלילה. בסוף הייתי אפילו מנהל־המיסעדה," הוא מתפאר. וכאן אתם מגיעים לנקודה שממנה תבינו מה פיתאום אמריקה היא ארץ האפשרויות הבל־תי־מוגבלות.

יום אחד מבחין יהודה, בין הזוללים, בשחקנית **מרי ג'ינסון** שבאה לרפד את קיבתה. הוא ישר נדלק על השחקנית הצעירה, והתנדב אפילו לרפד לה באופן אישי, אבל היא דווקא בכלל לא ששה על המציאה. מצד שני, לא היה איכפת לה למסור לו את הטלפון שלה, כי באמריקה אף פעם לא מסרבים להצעות. מצד שלישי, היא גם לא התחייבה להיענות לו אם וכאשר יצלצל.

בתור ישראלי שלא יודע חוכמות, יהודה באמת צילצל והיא באמת סירבה לו. אז הוא צילצל עוד פעם, כמו בשיר, והיא סירבה לו עוד פעם, אבל בפעם השלישית היא כבר הסכימה.

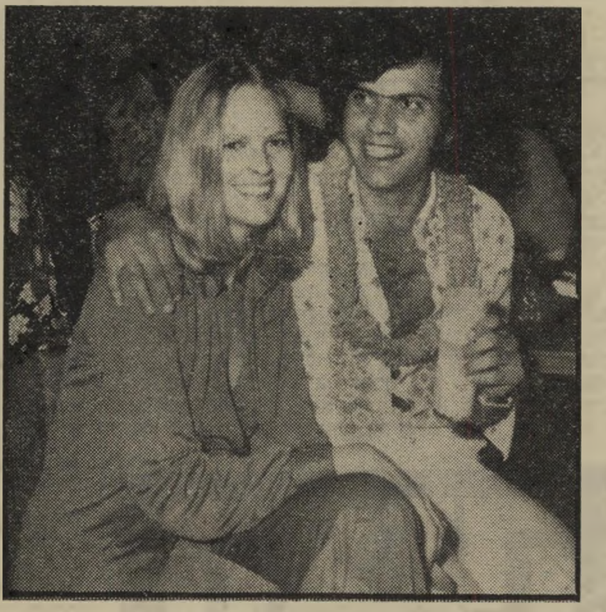

מרי ג'ינסון ויהודה אלשיך
התחלה חדשה

ומאז הם כל־כך ביחד, עד שהחליטו אפילו להתחתן.

יהודה בא איתה ארצה לעשות לה היכרות קרובה עם המש־פחה ועם החברים, אבל מרי גילתה מהר מאד שישראל זה לא בשבילה. „מי יתן לה כאן 6000 דולר לסרט?" אף אחד. אך יהודה לא תופס ייאוש. „העיקר שהיא אוהבת אותי ואני אוהב אותה, רייט בייבי?"

„ועוד העיקר קטן, וזה שאחרי החתונה אני מקבל באופן אוטומטי כרטיס יוניון, ויכול להתחיל להיות עובד־במה. אחרי החתונה אני מלך. אנחנו נשכור דירה בהוליווד, וההורים גם הם כבר נתנו את בירכתם."

זה שהיא מבוגרת ממנו בשנה שלמה, היא בת 25 והוא בן 24, זה בכלל לא מפריע לו. להיפך, עם ניסיון כשלה, אחרי שהיא שיחקה בהצגות כמו הלו דולי, קבארט, ובסדרות טלי־וויזיה עם לורטה לונג, היא יכולה רק להועיל לו.

ילד תפור ראשון

בין עליות מחירים ומס ערך מוסף, אני שמחה לשמוע שיש עוד נשים קטנות, העורכות לבעלים הגדולים שלהן מסיבות־הפתעה.

תארו לעצמכם. הבעל חוזר מהעבודה, לא יודע מכלום, פותח את הדלת וטראח, נופל לתוך ערימת אנשים עליזים השמ־חים ועולצים לקראתו.

המסיבה האחרונה מסוג זה נערכה הש־בוע לכבודו של יצרן־האופנה **רובר לדרמן**, וערכה לו אותה אישתו האוהבת, האופנאית **סימי**, שזכתה בשבוע האופנה האחרון בתואר התגלית של האופנה ה־ישראלית.

רובר הגיע לו לתומו הביתה והופתע, כאמור, על־ידי חברים שסימי טרחה להז־מין בעוד מועד, וביניהם עיתונאים, אופ־נאים, חתיכות ודוגמניות, שהרטיבו גרון וריפדו מעיים בשולחן עמוס בקאוויאר שחור ושמפניה. אבל מי שכמעט גנב את ההצגה, היה הזמר־העולה־חדש מלב־נון, **אלאן עבאדי**, שהנעים את אוזני האורחים בשירים הצרפתיים הכי מעור־טלים שהוא מכיר, כולל קיטעי חיקוי. עד שלכולם כמעט התפוצצה הבטן, המל־אה קאוויאר, מרוב צחוק.

כשהתאחרה השעה, וכבר היה אחרי חצות, מצאו כל המסובים סיבה לחגיגה

סימי ורובר לדרמן
ילד חדש

נוספת. כי היום החדש שנכנס היה, ב־מיקרה, גם יומולדתה של מעצבת־הפנים **נוגה שחם**, שהיתה אף היא בין האור־חים, כך שלכבוד האירוע ההיסטורי נתן אלאן הופעת ספיישל, וכולם מרחו להם עוד כמה סנדוויצ'ים.

אבל מה שכולם באמת מחכים לראות, אינו אלא ההפתעה שתכין סימי לרובר בעוד חודשים אחדים, כשתביא לעולם את הילד הראשון שהם תפרו בשותפות. כי רובר בן ה־51 הוא כבר סבא לנכדים, ואין נרגש ממנו לקראת הולדת הצאצא החדש מנישואיו עם סימי. רק שלא יגידו לו שזה בן־הזקונים שלו. מה יש, 51 זה כבר סוף העולם?

S נגד עין־הרע

אחרי שסיפרתי לכם את מעלליה של הדוגמנית **שרה מור** בארץ הפלאות אמ־ריקה, לפני חודשים אחדים, אני מוכרחה לומר שהבחורה הזאת מצליחה להפתיע אותי בכל פעם מחדש. טוב, קודם כל תדעו לכם ששרה, שהיא מבית שלא חסר בו שום דבר, הלוואי על כולנו, החליטה לשנות אזימוט, ולקנות מושגים חדשים של החיים.

כי שרה, שהיתה בזמנו אחת מנערות־הזוהר הבולטות של העיר, רקדנית, דוג־מנית פלוס כל מה שצריך, והיתה אפילו נשואה פעם, הספיקה להתגרש, לנסוע ב־עולם ולהגיע למסקנה שהאושר האמיתי של הבן־אדם לא מתבטא בבגד שהוא לובש, אלא בעושר הפנימי שלו.

שרה החליטה להפסיק את המירדף ש־ניהלה אחרי פרוות למיניהן, ואחרי־הזעקות האחרונות של האופנה העולמית, ולהסת־פק בג'ינסים וחולצות־תחרה אוורירית. אבל השאירה לה פה ושם דברים קט־נים שמוציאים את העיניים בהצלחה, לא פחות מהדברים הגדולים.

כמו, למשל, זוג־המישקפיים האופטיים שאתם רואים בתמונה, שהם מישקפיים רגילים לכל דבר, רק עם הבדל קטן. ב־קצה העדשה הימנית מורכבת האות S, משובצת ב־12 יהלומים נוצצים, ששרה קיבלה כמובן במתנה.

בשביל מה היהלומים? נו באמת, לא שמעתם שזה משפר את הראייה? אבל מכסימום, זה נגד עין־הרע, וגם זה משהו.

שרה מור
אזימוט חדש

י"ז המופלאים

בעיקבות פרשה בלתי־נעימה שאירעה לאחרונה, שהעלתה את כל מעגל־הקסמים לכותרות, עלתה וצפה לה אחת הפרשות המשעשעות אך גם העצובות ששמעתי מעודי, ולכן גם אספר לכם אודותיה ב־עילומי־שם, כיאה לדיסקרטיות ההולמת עניינים רציניים שכאלה.

מדובר ב**אשת־איש**, אשה נאה למדי, שנחשדה בין שאר משתתפי אותה פרשיה, ונעצרה אף היא. ואז הסתבר שהיא ובע־לה **העסקן** רוצים להתגרש כבר תקופה ארוכה, וכי בעת האחרונה הוא אפילו צמו־דה מאד **לאמן** ידוע.

אבל, כמו בכל מישפטי הגיטין, אם ה־עניין עדיין לא נגמר, הרי זה רק בגלל הילדים, המשמשים כסלע־מחלוקת ביניהם.

והנה, כשנעצרה האשה הקטנה, קפץ ה־בעל על המציאה ומיהר לנסות להוכיח לכולם בכלל ולבית־המישפט בפרט, ש־אשתו החוקית איננה מסוגלת לטפל ביל־דים, וכי משום כך הוא מבקש לקבל או־תם לרשותו הבלעדית.

קם העסקן, וכמו בסדרות הטלוויזיה שכר לו את שירותיו של אחד ממישרדי־הבילוש הפרטיים שנתברכה בהם עיר־החטאים שלנו, ועל הבלשים היעילים הו־טל לגלות עם מי הספיקה הרעייה הנאמנה לבגוד בו כשהוא היה במילואים, או (אוי לאותה בושה) כשהוא היה בבית.

בקיצור, תוך תקופה קצרה הביאו לו הבלשים י"ז מיקרי אהבות גנובות של הרעייה הנ"ל, ומאחר שראו כי עוד ידה נטויה והמיקרים מתרבים, הם לא הסכימו להמשיך לחקור ולספור לפני שהבעל ה־דאגן ישליש לכיסם עוד כמה ת'לפים פונטים כתוספת מאמץ.

העסקן הסתפק בי"ז המופלאים של אישתו, והחל בטיפול האינדיווידואלי ב־כוכבים. אך למזלו, הראשון שעלה ב־רשימה היה לא רק מאהב של אישתו, אלא גם אחד כזה שאהב אותה בלב ובנפש על־באמת. והוא לא היה סתם פושט, אלא בנה של מישפחה מפורסמת.

הבעל החליט לעבור על רשימת הי"ז, ולחסל איתם חשבונות אחד־אחד. וכשנתגלה בן המישפחה המפורסמת, הוא ניסה לשלוח יד בנפשו. אלא שהוא והעסקן תפסו פית־אום ידידות אמיתית, כמו שקורה לפעמים בין גברים, אחים־לצרה, ושניהם נוכחו ש־במקום שלא יוכל להצליח גבר אחד לבדו, טובים השניים מן האחד. שניהם החליטו להתאחד במאמץ משותף, ולהפליא את מכו־תיהם בי"ו הצדי'קים הנותרים, כנקמה משו־תפת באהובת כולם שבגדה בכולם. ראו הוזהרתם.

חופשה נעימה... עכשיו!

„קל" מזמינה אתכם לבלות חופשה נפלאה — עכשיו!
כי מזג האוויר נוח יותר, השרות אישי והעיקר המחירים נוחים יותר.
הכנסו ל „קל" ויחד נבחר את המלון המתאים לכם ביותר.

חסלע האדום (אילת) — ★★★★ מלון מפואר ומעוצב, מטבח משובח, יינות על חשבון הבית, מועדון לילה, תכניות בידור. מחירים מיוחדים!

מלון מוריה (אילת) — ★★★★ חדרים הפונים אל הים, בריכת מים מתוקים, פיאנו בר, שטחים נרחבים.

מלון מוריה (ים המלח) — ★★★★★ אחת האטרקציות המרכזיות בלב הנוף המקסים של ים המלח. אגף מרחצאות המרפא בתוך המלון. בריכה סגורה עם מי ים המלח, בריכת שחיה פרטית על החוף, טלוויזיה צבעונית בכל חדר.

מלון גני שולמית (אילת) — ★★★★ מיזוג אוויר מרכזי, בריכת שחיה, פיאנו בר וכו'.

מלון גני שולמית (ים המלח) — ★★★★ מיזוג אוויר מרכזי, בריכת שחיה, רדיו וטלפון בכל חדר.

מלון גני שולמית (אשקלון) — ★★★★ מיזוג אוויר מרכזי, בריכה, סאונה, מגרש טניס, בר ומועדון לילה, מבצע מיוחד לחברת „קל" — 380.— ל"י פנסיון מלא לזוג.

מלון מצדה (ערד) — ★★★★ המלון המפואר והמרווח בעיר: שקט, שלווה, אוויר צח, כרטיס נסיעה חינם לים המלח בנוסף לשרות המסודר, הארוחות הטעימות, ירק ובריכת שחיה. כשר. 340.— ל"י לזוג בפנסיון מלא.

מלון דיפלומט (ירושלים) — ★★★★★ 500 חדרים מפוארים, טלוויזיה בכל חדר, בריכת שחיה, בר, מועדון לילה, שרות מיניבוס, סאונה, משטחי דשא וגנים. 420.— ל"י לזוג חצי פנסיון.

מלון שלום (ירושלים) — ★★★★ אווירת בית וגן בתוככי העיר, 300 חדרים ממוזגי אוויר, בריכת שחיה, מכון ברי־אות, מועדון לילה אקסקלוסיבי, פיאנו בר אינטימי. לינה וארוחת בוקר לזוג 200.— ל"י, חצי פנסיון 310.— ל"י, פנסיון מלא 420.— ל"י.

בית הארחה „שורש" (מבואות ירושלים) — ★★★ אוויר הרים, חורשת אורנים, מגרשי טניס, בריכת שחיה, כרי דשא, חדרים ממוזגים מודרניים. החל מ־388.80 ל"י לזוג (כולל מ.ע.מ.) בפנסיון מלא.

מלון „קאונטרי קלאב" (תל־אביב) — ★★★★ מחירים של אחרי העונה במלון מיוחד במינו: בריכת שחיה אולימפית ומגרשי ספורט, כרי דשא עצומים, קרוב לעיר, אך בכל זאת רחוק ממנה. במחירים של החל מ־200.— ל"י לזוג לינה וארוחת בוקר.

מלון גני חמת (טבריה) — ★★★★ המלון לשפת הכנרת. מרחצאות חמי טבריה במרחק קצר, חוף פרטי, מגרשי טניס, גנים רחבי ידיים, מיזוג אוויר, בר ומועדון לילה. 330.— ל"י. האגפים בגן, 390.— ל"י בבנין המרכזי, פנסיון מלא לזוג.

קרלטון (נהריה) — ★★★★ כל חופשה חוויה. חדרים מפו־ארים, מיזוג אוויר, בריכת שחיה ומרפסת שיזוף, מועדון לילה מפואר, שרותי ביבי סיטר, מגרשי טניס, מטבח מעולה. לזוג 430.— ל"י פנסיון מלא, 450.— ל"י בסוכות פנסיון מלא, כולל מיסים.

מוטל צפת (צפת) — ★★★★ נופש בהר כנען, אוויר הרים קריר ומרפא, נוף נהדר. מיזוג אוויר, הסקה. 360.— ל"י לזוג פנסיון מלא.

מלון נוף (חיפה) — ★★★★ המלון החדיש של חיפה, נוף מרהיב עין. 100 חדרים עם כל הנוחיות, מיזוג אוויר מרכזי.

מלון שולמית (חיפה) — ★★★★ המלון למשפחה. גינה. המקום האידיאלי לנופש.

מחירי בתי המלון אינם כוללים חגים

הזמנת מקומות בסניפי „קל":

תל־אביב: גורדון 28, טל. 222042 (24 שעות ביממה)
סניף חדש
אבן גבירול 140, טל. 444480
ירושלים: המלך ג'ורג' 23, טל. 02-228258
ר"ג: ביאליק 56, טל. 731773

קל — שרותי נופש

ארקיע arkia

הנחות מיוחדות לרוכשי תוכניות
נופש וירח דבש
בטיסה של חב' ארקיע

הספור הבלשי המדהים ביותר של המאה

רוברט **רדפורד** דסטין **הופמן**

כל אנשי הנשיא

"ALL THE PRESIDENT'S MEN"

בהשתתפות:
ג'ק וורדן מרטין בלזם הל הולברוק
ג'ייסון רוברטס מוסיקה: **דויד שייר**
עפ"י סיפרם של **קרל ברנשטיין ובוב וודוורד**
בימוי: **אלן ג'י פאקולה**

שבוע 2

„מוגרבי" תל־אביב 4.30, 7.00, 9.30

„אורנע" ירושלים 4.00, 6.30, 9.00

וורנר־פוקס · פרסום גולן

...ושוב הבנק הבינלאומי הראשון - ראשון!

בתכנית החסכון החדשה

עוז צמוד ומשולב

התכנית הקצרה היחידה, הצמודה גם לדולר לפי השער הרשמי.

חינם! ביטוח חיים בגובה סכום ההפקדה

בוא אל הבנק הבינלאומי הראשון

תנוסוף בסוכה

מנת העוף פופולארית מאד בארוחה ישראלית טיפוסית בזכות בשרו העדין למאכל ומחירו הזול. וכשמדובר בתנוסוף של תנובה אפשר למנות עוד תכונות: נקי, דל־שומן וטרי תמיד, כי טריותו מוקפאת ונשמרת בצורה הטבעית והנכונה ביותר מרגע הכנתו במפעל ועד להכנתו במטבח. לכן עקרת־בית ישראלית יכולה לפנק את בני־ביתה בתפריטי תנוסוף טעימים גם בימות החול וגם בחגים.

מתכון לסוכות

בחג הסוכות, חג האסיף, מבטאים את שפע התנובה החקלאית בקישוט הסוכה בפירות ובירקות. תבשיל תנוסוף עשוי עם מגוון ירקות הוא מאכל טעים וערב ביותר המתאים לאכילה בסוכה. זוהי ממש ארוחה בקדרה אחת, הגישי הכל בקדרה אחת אשר תשמור על חומו ועל ניחוחו.

8 מנות: 2 תנוסוף מחולקים למנות. 1 כפית מלח, חצי כפית פלפל שחור, חצי כפית פלפלת (פפריקה), 1 ק״ג תפו״א, חתוכים לקוביות. 1 ק״ג בצל, חתוך לפרוסות, 4 כפות שמן, 1 כוס מים + 1 כפית אבקת מרק, 1 חבילת גזר ואפונה קפואים.

1. חלקי את תנוסוף לרבעים ותבלי בתבלינים.
2. טגני בסיר גדול ושטוח את הבצל בשמן עד שיזהיב. הוסיפי את חלקי תנוסוף וטגני אותם עד שישחימו מכל הצדדים.
3. הוסיפי את קוביות תפוחי האדמה. צקי כוס מים ואבקת מרק. כסי את הסיר ובשלי ברתיחה אטית כשעה וחצי, עד שתנוסוף מתרכך. טעמי ותבלי לטעמך.
4. כ־20 דקות לפני ההגשה הוסיפי שקיק גזר ואפונה קפואים. סגרי והמשיכי לבשל. המנה המתקבלת היא טעימה, משביעה וצבעונית. הגישי את תנוסוף והירקות כארוחה בקדרה אחת, אפשר בסיר בו בושלו.

תנובה העוף הצעיר בשקית הכתומה תנוסוף

צילום גברא

דרך כל לב ושן

אני יודעת שכאב־שניים זה עסק יקר וכואב, ואני לא מכירה מישהו שלא נזקק לרופא־שיניים לפחות פעם בחייו. אבל יש אנשים מאושרים, שיכולים ל־הרשות לעצמם כאב־שיניים כל החיים, כי יש להם רופא־שיניים צמוד.

וכך אני מגיעה אל טכס־האירוסין החגיגי שנערך במוצאי ראש־השנה בין רופא־השיניים הצעיר **שימשון שטרן** לבין בחירת־ליבו, דיילת אל־על **אורה מן**, בדירת־הגג עטורת־הצמחים של הצייר־דייל **עמי מור** ורעייתו **פינצ'י**. כי עמי ופינצ'יתו במילא רצו לעשות מסיבה עם פונצ' בהיכנס השנה החדשה, וכך החליטו לשלב שני אירועים במכה אחת. גם תחל שנה וברכותיה, וגם תחל שנה ואירוסיה. מה־גם שהם צד בשימחה.

אז ההילולה החלה על גחלים לוחשות בבר־ב־קיו על הגג של מישפחת מור, ובין חוח ומור, שמו על האש לא אחר מאשר כבש בריא ששימשון סחב מנהלל. הכבש הועלה כזבח נגד עין־הרע, וכדרך כל בשר הונח על־גבי השיפודים. בינתיים מזגה פינצ'י פונצ' צונן לכוסות, והקבלן **שימעון קדם**, המכונה צ'פאי, ערך את טכס־האירוסין לצלילי הסטריאו המשוכלל של עמי.

נו, ואיזו מתנה הביא לה שימשון? ובכן, קבל הקהל, הוא ענד לאוזניה של אורה זוג עגילים משובצים ביהלומים, כיאה וכיאות.

וכאן גם המקום להזכיר שהזוג המאושר הכיר זה את זה בטיסה מניו־יורק לישראל. אורה היתה דיילת, שימשון נוסע, ובקיצור, היכרות אווירית פאר־אכסלנס. הוא שם עין על הדיילת, החיננית, והיא לא התנגדה למסור לו באדיבות את מיספר־הטלפון שלה, אבל הוא לא התקשר במשך שלושה חודשים תמימים. וזו כבר אחת המעלות שלו — סבלנות.

כי אחרי שלושה חודשים שהיא כל יום ציפתה לטלפון ושאלה בין הטיסות אם שימשון צילצל, היא קפצה משימחה כשהוא סוף־סוף באמת צילצל ומאז, כמו באגדות, הם לא נפרדו.

יכול להיות שאחרי הנישואין ינסה שימשון לקרקע לו את אורה, שתנהל את הקליניקה שלו בתל־אביב. ואם זה יגרום לה כאב־שיניים קטן, דבר אחד לפחות מובטח לה: טיפול מסור בכל שעות היממה. העיקר לא כאב־לב, כי בשביל זה יש רופאים אחרים.

מסיבה אצל הברודים

בין מקבלי פניה של השנה החדשה במסיבה ובששון, היו גם כדורסלן מכבי תל־אביב והנבחרת הלאומית, **טל ברודי** ואשתו הנאה **רונית**, שניצלו את ההזדמנות הראשונה שנפלה לידיהם ועשו מסיבה בסטייל, כמצופה.

למעשה, היו הזוג ברודי חייבים את המסיבה הזאת כבר זמן רב לחבריהם האוהדים, וההזדמנות החגיגית לעריכתה היתה לרגל שלוש סיבות טובות.

הראשונה היתה לכבוד יום־הולדתו של טל אשר חגג מלאות לו 33. הסיבה השנייה: מכירת דירתם שברמת־אביב והעקירה לווילה חדשה ומרווחת בהרצליה־פיתוח, והסיבה השלישית היא ראש־השנה, שזו עדיין סיבה טובה למסיבה לא פחות מהסילווסטר.

אז לפני שטל ורונית אמרו שלום לדירתם הישנה, שבה נולדו גם שני ילדיהם הקטנים, הבן בן השנתיים והבת בת הארבע, הם רוקנו אותה לגמרי מכל הרהיטים, השאירו רק את מערכת־הסטריאו המשוכללת פלוס כמה פריטי־מסיבה שימושיים, ועם המון סימפטיה קיבלו את עשרות האורחים שלא רצו להחמיץ את המסיבה הספורטיבית.

הייתם צריכים לראות איך טל שלט במסיבה, בדיוק כמו על המיגרש. איך שלח שקיות עם קוביות קרח בקליעות מדוייקות מעל ראשי הרוקדים. עשה התפרצויות־יחיד עם פחיות־בירה צוננות, העביר מיד ליד בקבוקי־ויסקי וכידרר כדוריי בשר חמים ישר לפה.

כמוהו, גם שאר הענקים שהיו בחדר, הוכיחו שהם זריזים לא רק במיגרש אלא גם כשמדובר בריקודים, ובין המקפצים והנצמדים יכולתם לפגוש שם את **מיקי ברקוביץ, אמנון אבידן, מודי אבישר** וכוכב־הרכש האמריקאי **לו סילבר** ואחרים, שהראו לכולם שאפשר להסתדר גם כשאין מיזוג־אוויר. הם פשוט קינחו את הזיעה כמו על המיגרש, פיזרו מגבות, וכל אחד התנגב במגבת האישית שלו בדיוק כמו במישחקים.

האמינו לי שהיתה לי הרגשה שאני מורידה שם את הגובה הממוצע, וכאב לי הלב לראות איך כל החתיכות מקבלות נקע בצוואר מרוב מבטים כלפי מעלה. אך לא כולן מתחו צווארים.

הדוגמנית **חנה אורדן**, למשל, הגיעה עם בעלה הסטאז'ר, המתמחה במישרדו של עורך־הדין **צבי לידסקי**, והבלונדית היפה **ליאורה פרומצ'נקו**, הגיעה בחברת בעלה, **עמי פרומצ'נקו** מבעלי עלית.

ובשעה שתיים בלילה, אחרי שכולם מילאו את בני־המעיים ברוב מטעמים ומיבחר גבינות ומשקאות הייתם צריכים לראות איך הם נעמדו בשורה כמו ילדים טובים, לשחרר את הקלוריות בריקוד החדש טושה לה־טושה שהוא הצעקה האחרונה במועדוני־הים־התיכון ובמסיבות התל־אביביות.

טל השיג הקלטה מקורית של השיר, כפי שמגישים אותו במועדון באכזיב, כולל כל ההוראות המסובכות, ולאלה מבין האורחים שלא קולטים טוב צרפתית הכינה רונית פלאקאט ענק שניתלה על הקיר ועליו, באותיות גדולות ובעיברית, כל התנועות והצעדים. כל הנבחרת התייצבה לה בשורה, ומילאה אחר צו האופנה שהוא ריקוד מישושים עליז, וכך נמשכה לה השימחה עד שלוש לפנות־בוקר.

למי שהתפלא איך זה שאף שכן לא מתלונן, וכיצד זה לא מצטרפת הפוליציאה לחגיגה, כמו שקורה במסיבות אחרות, הסביר טל, שלפני המסיבה דאג לעבור משכן לשכן ולבקש באופן אישי רשות לעשות רעש, פעם בשנה. וכשטל מבקש כל־כך יפה, מי יכול לסרב לו?

טל ורונית ברודי
קודם השכנים

גרא מתגרה

רק נדמו צלילי שנת האשה הבינלאומית וכבר כולם שכחו משיחרור האשה. מה שלא קרה לתכשיטאית **רחל גרא**, שימי חשבון־הנפש כנראה עשו לה משהו.

רחל, הפותחת בקרוב תערוכת תכשיטים והדפסים בניו־יורק כבר יושבת על המיזוודות — לפני שהמטוס יספיק להמריא בכיוון מערב, סיפרה לי את אשר הגתה יומם ומקווה לעשות בליל.

כי מאז גירושיה מבעלה, **אלי**, הפכה אשה משוחררת שלא רק נאה דורשת, אלא אף נאה מקבלת ומקיימת.

לפני נסיעתה היא הספיקה עוד לערוך מסיבת־פרידה מוקדמת, שהתפריט בה היה על טהרת הגזרים, מה שהשאיר הרבה מקום לדימיון לכל שוחרי האסוציאציות, אך רעיון־הדור שלה הוא שונה בתכלית, אם כי מבוסס על אותו פרינציפ, והיא הרשתה לי לגלות לכם מהו, בתנאי שאדיע שכל הזכויות שמורות לה בלבד. בבקשה.

ובכן, שואלת רחל בתום, למה הנשים מקופחות? נכון שמקובל שיש בתי־פגישות שאליהם באים הגברים לקנות את אהבת הנשים לפי שעות? נכון. אז למה שלא יפתחו כזה בית־פגישות קונבנציונלי, בו תוכלנה גם גברות נצרכות לבחור את הזכרים המוצאים חן בעיניהם, מי לפי מישקל ומי לפי דברים אחרים? מה יש, לגברים מותר ולנשים אסור?

למה לה, לאשה המשוחררת, להסתבך בקשרים רומנטיים, חתונות ושאר הבלים שמרניים, אפשר לעזור לאשה החושקת בגבר לשתות חלב מבלי לקנות את הפר כולו?

מובן שחברותיה של רחל, אשר נדלקו לרעיון הציעו לה מייד למכור את הפטנט למרשה פרידמן הלוחמת, כדי שהיא מייד תציע אותו בכנסת, אבל רחל מעדיפה לעניין בו תחילה את העומדת בראש הליגה לשיחרור האשה בניו־יורק. כי, כמקובל אצלנו, כל רעיון המגיע מחו"ל מובטחת לו הצלחה מרובה יותר מראש.

אז בואנה בואנה הבנות, ונחזיק לרחל אצבעות, שתצליח במכירת הרעיון וכשתשוב ארצה, לאחר פתיחת הסניף הראשון לנשות אמריקה המשוחררות, תוכלנה סוף־סוף בנות ישראל לא רק לנבל את הפה חופשי, אלא גם לאסוף כמה גברים משוחררים, לתלות להם פנס אדום בחלון, להושיב קופאית בשער ולהתחיל לחלק לכל דיכפינא מיספרים.

ואם צ'יצ' כבר הציע לפתוח בית־זונות ליד בלומפילד, תסמכו עליו שהוא עוד יציע לפתוח בית מהסוג החדש ליד איצטדיון רמת־גן.

רחל גרא
קודם בניו־יורק

פירוקים בכוורת

תסכימו איתי שחמש שנים, זה בכל־זאת תקופה ארוכה כשמדובר בחברות וזו אולי הסיבה שגידי גוב מלהקת כוורת ז"ל, החליט לגמור את הרומן הממושך שלו עם חברתו מימי להקת הנח"ל **ענת מיכר**, העובדת כדיילת־שלום בנמל־התעופה בן־גוריון, תחת פיקוחו של **מייק פינחסי**.

גידי וענת, שליקקו דבש יחדיו במשך חמש השנים האחרונות, רק בישרו לכולם שהרומן ביניהם הסתיים, וכבר ראו אותם שוב חבוקים בהופעת־הפרידה של הלהקה.

וראה זה פלא. אותו דבר קרה גם בין הדבור **מאיר פניגשטיין** וחברתו, **דבורי רים**. גם שניים אלה שמו קץ לחברותם הממושכת בעת שמאיר שהה עם הלהקה במסע־הופעות בארה"ב. אבל כמו שהחבר'ה חזרו ארצה, השניים שוב ביחד, אוהבים ומאושרים.

פסנתרן הלהקה, יוני רכטר, החליט לפתוח את השנה החדשה עם חברה חדשה, נערה בשם **דפנה**, שהיא גבוהה ונאה.

הזוג היחידי השומר בינתיים על יציבות הוא **צ'רצ'יל** וחברתו, שדרנית־הרדיו **עיינה אילון**, וכמובן **אפריים שמיר**, הנשוי באושר לאשתו הזמרת **אסתר**, שהפתיעה לאחרונה בלהיט עצמי במיצעדי־הפיזמונים.

אשר לחברי הלהקה ככלל, נראה שהם עדיין לא החליטו על המשך דרכם. גידי השתתף בינתיים בסרט מסע אלונקות, מאיר פניגשטיין רצה להצטרף ללהקת־הליווי של **אריאל זילבר**, ועזב. **דני סנדרסון** שוקד על לחנים חדשים ומודיע לכולם שיש לו תוכניות חדשות שהוא לא מוכן לגלות, כי „לא מגלים חצי פסנתר." **אלון אוליארצ'יק** נסע לפני חודש לבוסטון, להשתלם במוסיקה, ולי לא נותר אלא להיאנח על פירוק הלהקה, שחלפה לה עם הרוח כמו כל הדברים הטובים.

(המשך מעמוד 39)

במסווה של מלודרמה, את היחסים בין המינים והמעמדות בחברה המודרגית; השני, בעיבוד המתוחכם והמפוכח ביותר, שנעשה אי־פעם לאופרה — במיקרה זה, חליל הקסם של מוצארט. ולבסוף, אהבה ומילחמה של וודי אלן, שהצלחתו המסחררת בארץ מוסברת, נוסף לעצם היות הסרט מצחיק, בכך שיוצאי מיזרח־אירופה רבים נהנו מן ההשתוללות של הקומיקאי היהודי המטורף בתוך הקלאסיקה הרוסית של המאה ה־19.

שפע של זבל מיותר

אשר לסרטים הגרועים של השנה, הקושי הוא רק בבחירה. המיגוון, כמובן, רחב. וזאת, אפילו אם אין מביאים בחשבון את סירטי־השוליים שחולפים ב־ארץ ללא משים, מדי שבוע.

ראשית יש, אולי, להתחיל באכזבות. המרה ביותר היתה זו שבסירטי ארתור פן. האיש הזה נחשב, לפני 10 שנים, כאחד הכוחות המקוריים ביותר של הקול־נוע האמריקאי, שני סרטיו האחרונים, חקירה באפלה ובמייוחד דו־קרב במיסורי, רומזים רק ליומרות שאין להן כיסוי. אם הראשון ניסה להשתלב בתוך מערך סירטי הבלשים הפרטיים, תוך התעלמות מכמה מן המרכיבים החיוניים היסודיים לסרטים מסוג זה, וצלל לתוך עולמו הפרטי של הגיבור, שלא היה מעניין במייוחד, תוך הצגה שיטחית ביותר של הסובב אותו, הרי הסרט השני היה אחד מכאבי־הלב הגדולים של השנה: מערבון בהשתתפות שני השחקנים המרתקים ביותר היום של הבד — מארלון בראנדו וג'ק ניקולסון — שהוא כל־כך מתחסד מבחינה פוליטית, כל־כך רדוד מבחינה פסיכולוגית, וכל־כך עייף מבחינה עלילתית, עד שצריך היה לחפש בנרות אותן הסצינות טעונות המתח והמשמעות, שבזכותן התפרסם פן בשעתו.

ומן האכזבות, לקטאסטרופות. וה־קטאסטרופה המגוחכת ביותר של השנה היתה, ללא ספק, הינדנבורג, אותו סרט־בידיוני שניסה לספר מה קרה לצפלין הגרמני המפורסם שעלה באש, ותוך כדי כך שכח שהיו בגרמניה גם נאצים. אם לא די בכך, הרי אחרי שהלאה את הצופה בסיפורים, הסתיים הסרט בהצהרה המודה כי מה שנאמר עד כה אינו בהכרח האמת, אבל ייתכן גם שאינו שקר.

קטאסטרופה מסוג שונה נשאה את השם היומרני ליסטומאניה, ואיפשרה לבמאי קן ראסל לשפוך על המסך מחזות מרהיבים של טעם רע וחולניות מופגנת, תוך התיימ־רות לגולל את חיי פראנץ ליסט, בדמות אליל־נוער. הדבר היחידי שניתן לומר לזכות ראסל, הוא שיש לו כישרון מייוחד לנצל קרטונים ונייר־כסף לעשיית רושם על המסך. פרט לכך נראים סרטיו כתר־גילים של ריפוי־בעיסוק לאנשים הסובלים מהפרעות מיניות חמורות, וכל קשר ביני־הם לבין הנושאים שהם מתיימרים להת־מודד עימם (כמו חיי מלחינים, למשל) מיקרי בהחלט.

הקטאסטרופה השלישית צנועה יותר, אך מיותרת לחלוטין. שמה גייבל ולומבארד, והיא פרי עמלו של סידני פיורי, שהעניק השנה אופרת־סבון מרוחה נוספת בשם שילה לווין מתה... וחיה בניו־יורק. גייבל ולומבארד, אחד החלוצים בגל חדש של סרטים על כוכבים הוליוודיים, הצליח לעו־וות את העובדות ההיסטוריות עד לבלי־הכר, העלה על הבד חיקויים זולים ועלו־בים של שני הכוכבים הגדולים ובנה סיפור שאפילו הרכילאיות הפחות־מכובדות בהוליווד לא היו מעזות להציגו בפומבי. עוד יותר גרוע מרע, פשוט מיותר.

הסרט הרביעי בסידרה זו לא היה מופיע בה כלל, מאחר שהוא אחת מאותן הפקות שוליות שאין שמים לב אליהן. אלא שה־הצלחה המיסחרית המסחררת של הבגידות שבנישואין על מסכי הארץ מחייבת את הכללתו ברשימה זו, בהיותו הסרט הצרפתי הקרוב ביותר, בהשקפות־החיים שלו, בת־בונתו ובהומור שלו, לסרטים המוצגים בערבי־שבת בטלוויזיה. הסיפור על גבר שבוגד באשתו שמתחברת עם האהובה, שעושה יד אחת עם הרעייה נגד הבעל, וכן הלאה, הוא עלבון לשחקנית ביבי אנדרסון, המופיעה בו; רומן־משרתות ש־צריך אולי להיכלל במיכסה של הסרטים הבאים מן המיזרח־הקרוב.

אפשר עוד להאריך את הדיבור, להזכיר את המבוכה שהתעוררה למראה המסע של ויטוריו דה־סיקה ושני גברים על נדונ־יה אחת של מייק ניקולס, את החידה שבאהבה לנצח של פיטר בוגדנוביץ', סרט מוסיקלי בלי זמרים, בלי רקדנים ומלא פוזות, או את פולחן ההערצה־העצמית של ברברה סטרייסנד בלאקי ליידי. אבל לשם מה סתם להתענות בזכ־רונות מרים? מוטב לעבור לשחקני השנה.

רומי שניידר בתפקיד־חייה

אין כל חידוש בקביעה שגם השנה, כמו בשנים האחרונות, היו תפקידי הגברים בקולנוע מעניינים הרבה יותר מן התפקידים הנשיים. לאיזו אשה התאפשר, במשך שנה אחת, לזכות במיגוון מרתק של דמויות כמו זה שנפל בחלקו של ג'ק ניקולסון בקן הקוקיה, זהות גנובה ואפילו דו־קרב במיסורי (שבו היה הוא־עצמו טוב בהרבה מן הסרט). היכן ההק־בלה הנשית למיבצעים וירטואוזיים כמו זה של אל פאצ'ינו באחר־צהריים של פור־ענות או זה של רוברט דה־נירו בנהג מונית (אגב, מעניין לציין ששניהם בוגרי הסנדק). ואיך אפשר להתעלם מן הברק של ויטוריו גאסמן בבושם נשים, שבו שילב סרקאזם מונומנטלי בפאתוס רגשני, או הכנות הספונטאנית והרגישות הדקה של אוגו טוניאצי בבוא להכיר את אשתי? איך אפשר לשכוח את ג'ין הקמן כ„פופאי" מן הקשר הצרפתי מס' 2, ואת מילחמתו ה־וירטואוזית להשתחרר מהשפעת הסמים ה־נרקוטיים שהוזרקו לו?

אולם אם יש שחקן שהצליח, השנה, להפריך סופית את דימוי הבריון המיק־צועי הפעלתן, ולגלות עומק ויכולת־הבעה נדירים תוך שמירה על חופשיות מוחלטת נוכח המצלמה, הרי היה זה שון קונרי. בין אם היה הגיבור העייף שאינו יכול להשלימו עם גילו, ברובין ומריאן, השייך הערבי המגלם את כל הפרימיטיביות המ־פוכחת של העולם השלישי בהכפיר והרוח, או הסמל הסקוטי שהוא סמל לאיש הלבן שאינו מסוגל לתפוס את משמעות הדו־שיח עם העולם השלישי, באיש שרצה לה־יות מלך, קונרי היה האישיות הקולנועית המעניינת ביותר של הבד בשנת תשל"ו.

מבין התפקידים הנשיים הראשיים, רק במעטים היה כדי למשוך בכלל תשומת־לב. כך, למשל, דמותה של ליב אולמן בשני פירקי האפוס השוודי המהגרים ו־הארץ החדשה, או דמותה של מאריה שניידר, כמייצגת הדור החדש המנסה לשווא להבין את גיבורו העייף של אנטונ־יוני בזהות גנובה (אלא שתפקידה בסרט היה, בסופו של דבר, צדדי למדי). מי שראויה לציון מייוחד היא פלורינדה בול־קן, שהסירה את דימוייה הזוהר הרגיל, והשתלבה בטיבעיות מהממת בדמותה של פועלת, בסירטו הלפני־אחרון של ויטוריו דה־סיקה, חופשה קצרה. גם את שרלוט ראמפלינג אי־אפשר לשכוח כשותפה מוזרה לקשרים סאדו־מאזוכיסטיים בשוער הלילה וכבת־זוגו של רוברט מיצ'ם המיסתורית בשלום לך יקירתי.

אולם מעל כולן ניצבת השנה רומי שניידר בתפקיד חייה, כשחקנית כושלת הנאלצת להופיע בסירטי־פורנו לפרנסתה, בחשיבותה של אהבה. אין ספק שהבמאי זולבסקי עשה נפלאות בהדרכת שחקנים, ועם זאת קשה להיזכר בסצינות כנות ומזעזעות יותר מזו שבה מודה השחקנית בכישלונה מול המצלמה ונדמה כאילו רומי שניידר עצמה היא הדוברת. בתפקיד כזה נתקלים רק לעיתים רחוקות, והיא מיצתה אותו עד תומו.

ההומו והאם היהודיה

בין שחקני־המישנה שבלטו הש־נה, אפשר לציין את אלסנדרו מומו, הנער בן ה־18 שניספה בתאונת־אופנוע זמן קצר לאחר ששימש נושא־כליו של גאסמן בבושם נשים. ואסור לשכוח גם את ניקול ויליאמסון, אחד השחקנים הגדו־לים של הבמה האנגלית, שגילם את ידידו ועוזרו הנאמן של רובין הוד ברובין ומרי־אן. או את ג'ון קאזאלה, עוד אחד מבוגרי הסנדק, שהיה השודד העצבני והנבוך באחר־צהריים של פורענות. אבל את אוסף שחקני־המישנה המרשים ביותר, כנראה לא מעט בזכות הבמאי, ניתן למצוא שוב בחשיבותה של אהבה. ז'אק דיטרונק, זמר במקצועו, יוצר דמות קורעת־לב כבעלה של השחקנית, שלמרות אהבתו אליה אינו יכול לספק אותה משום בחינה; מישל רובן, כחורבת־אדם מתמוטטת, שחי עם כלבו ועם כאביו; קלוד דופן, כמעט־מומיה המטילה חיתיתה על כל הסביבה, ומעל כולם קלאוס קינסקי, אותו נבל קבוע של מערבוני־ספאגטי, מסורף־להש־כיר בכל הפקה מפוקפקת הזקוקה לדמות שקל לשנוא ממבט ראשון. בחשיבותה של אהבה. כשחקן הומוסכסואלי המגלם את ריצ'ארד השלישי על הבמה, ומנסה לשכנע את עצמו ואת הקרובים לו בכבודו ובכיש־רונותיו, מפגין קינסקי את המיבצע הוויר־טואוזי המרשים ביותר של השנה של שחקן בתפקיד־מישנה.

לגבי שחקניות, הבחירה קלה יותר. אומ־נם, ברנדה ואקארו היתה חביבה מאד כעיתונאית חסרת־מוסר בפעם אחת אינה מספקת, ומריה שניידר היוותה ניגוד מענ־יין ורבגוני לג'ק ניקולסון בזהות גנובה (ויש אפילו הסוברים שתפקידה היה תפקיד ראשי), אולם אף לא אחת מהן פרקה כל עול בהנאה ובחדווה כמו שלי וינטרס בהתחנה הבאה, גריניץ' וילג'. זוהי האם היהודיה שאין למעלה ממנה, וגם מי ש־סבור כי היא הגזימה במיקצת בכל העניין, אינו יכול להתעלם מן העובדה שהיא גנבה את ההצגה מכולם.

ולסיום, אפילוג שנושאו הסינמ־טקים. במשך השנה, אורגנו בהם כמה מיב־צעים ראויים בהחלט לשבח, בשיתוף עם המכון־הישראלי־לקולנוע. למשל, שבוע ש־הוקדש לסרטים שהוצגו בפורום הקולנוע הצעיר בפסטיבל ברלין, ושבוע אחר ש־הוקדש לקולנוע המכסיקאי, ועוד שבוע של סרטים הולנדיים (בהקשר זה כדאי אולי להזכיר גם את שבוע הסרטים הצר־פתית). אך לא בכך העניין.

את הסרטים מציגים, אבל מיספר האנ־שים הבאים כדי לראותם... מוטב שיישאר בסוד. מן המיספרים שמצטטים מנהלי הסינמטק, מסתבר, שזול יותר היה לממן לכל אחד מן הבאים לשם בקביעות כרטי־סי־נסיעה לחו"ל, כדי שיראה שם סרטים כאוות־נפשו, במקום לקיים את המוסד כאן. מצטיינים בנעדרותם, שוב לדיברי מנהלי הסינמטק, הם הסטודנטים של החוג־לקול־נוע באוניברסיטת תל־אביב. ובכן, אם אלה פני הדור הבא של חסידי הקולנוע בארץ, מה צורך להציג סרטים טובים?

עדנה ודן פיינרו ■

השחקנים מאזינים להיטלר בתילבושת היטלר ב„להיות או לא להיות"
הקרנה חוזרת ומלהיבה

קיץ חפשי ומשוחרר עם טמפוני או־בה
o.b.

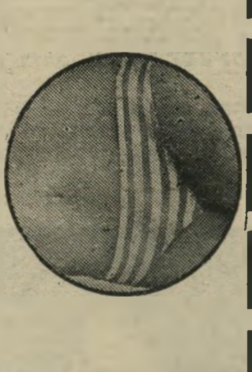

טמפוני או־בה נותנים לך הרגשת בטחון וחופש. תוכלי לשחות בים בביקיני, להתקלח, לרקוד ולרכב על אפניים

חדש! mini

לנערות ולבתולות מתאימים במיוחד טמפוני או־בה מיני, לטמפוני o.b. מיני
כשר ספיגה ענק כמו לטמפוני o.b. האחרים.

o.b.

היי חפשייה עם או־בה הטמפון הקטן שכבש את העולם

o.b.

להשיג בבתי המרקחת, בחנויות כל בו, בפרפומריות ובסופרמרקטים.

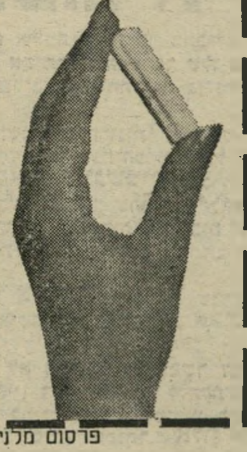

פרסום מלניק

מיכתבים לציפי

נערת הטרמפים

(1/40) בטוחה שהפרס השבוע מגיע דווקא לה. למה? „זה מפני שאינני מנסה להכיר בחור דרך העיתון. כבר עשיתי זאת פעמים רבות. זה למעלה מ־12 שנים שאני נוסעת בטרמפים בארץ, בתל־אביב, וקצת בחו״ל, ולמרות שהכרתי מאות בחורים (ובחורות שגם הן נתנו לי הרמה — LIFT), עדיין לא מצאתי מישהו מתאים.

מיכתב פרס

רצינות ושמרנות

ריח של ארץ־ישראל הישנה, ה־אבודה והנשכחת, כמו שאומרת נעמי שמר, עולה ממיכתבה של (3/40). ולמרות שהיא לו החברה־לתה שלי, אני בטוחה שתסכימו עמי שפרס־השבוע מגיע לה, ולו רק עבור האורגינל.

בת 17 וחצי שסיימה רק לפני חודשיים את בחינות־הבגרות שלה, ונמצאת כרגע בשל״ת מוקדם של הנח״ל. אינני מחפשת חבר קבוע דווקא. ברצוני סתם להכיר בחורים מעניינים. מיסגרת עולמי כרגע מצומ־צמת למדי. איני פוגשת אנשים חד־שים, וכל אלה שאני נמצאת עימם הם כאלה שאני מכירה מזה שנה וחצי.

„דרישותי מבני־אדם גבוהות בדרך־כלל. זאת, בעצם, בעייתי ביחסי עם אנשים. איני יכולה להימנע מביקו־רת, ובכך אני מצמצמת את מעגל חברי הקרובים, בעוד שאני רוצה להר־חיבו.

„מה שאני רוצה שיהיה באלה שיטרחו לענות לי, זה נטייה לקריאת ספרים, רצינות, וכן — קצת שמרנות. כבוגרת תנועת־הצופים אני אוהבת את הנוסטאלגיה של תנועות־הנוער, את השירים הישנים והטובים, ריקודי־עם, ומסתייגת מהמון דברים חדשניים. נו, אז יש ביקוש?״

* * *

מיכתב פרס השבוע — ובכל שבוע — מזכה את שולחו בשי חינם — חבילת מוצרי תמרוקים ויופי מתוצרת חברת הדס בשווי של 200 ל״י. הפרסים נש־לחים לזוכים בדואר.

אז זה בערך ככה — כל מה שמבוקש במיכ־תבים האחרים + אחד כזה שהכל כבר עבר עליו ובכל־זאת נשאר אוהב חיים וצעיר בנשמה ובמה שצריך — כולל מראה חיצוני (גם אני נגד כרס). אני 29/170, קווין סייז, יפה ונראית ב־20% פחות.״

קבלו אותה.

* * *

קצין בגולני

קצין צעיר, שמאז שהוריו נסעו לחו״ל הוא מרגיש את עצמו בודד, מסתגר עם ספרים ועיתונים וגר במקום קטן, שאני לא רוצה להזכיר את שמו מפני שממילא אין סיכוי שתדעו איפה זה. הוא, (2/40) אפילו לא יודע כמה הוא בודד, וזה אולי מפני שהוא משרת בגולני. מי שגילתה זאת היא דווקא אחותו, שכתבה אלי בשבילו ומתארת אותו כ„בן 22, בעל עיניים אפורות־כחולות, שיער שחור, גובה 183 ס״מ, אינטליגנטי וטוב־לב. ומאחר שבקרוב יוציא את רשיון־הנהיגה שלו, לא יהיו לו בעיות להגיע אלייך. כיתבי אליו, ואני מבטיחה— לא תפסידי.״

מי שרוצה לדעת יותר על האחות דווקא — מוזמן לכתוב אליו ולשאול.

* * *

סתם קריזה חולפת

מזל ש(4/40) שלחה אלי את המיכתב הזה עוד לפני יום־הכיפורים. כך שזה נחשב לה עוד לחטאים של השנה שעברה, ולמעלה בטח ימחלו לה על כך. זה מפני שהיא לומדת בבר־אילן. יש לה קשרים.

„הבדידות ביכלל לא מציקה לי,״ היא כותבת, כדי שלא תבינו אותה לא נכון, „והמין הנגדי כלל וכלל לא מושך את תשומת־ליבי. אבל מה — אני איכשהו לא מכוערת, ומדי־פעם מטרידים אותי בבקשות חוזרות ונישנות לבלות ולצאת בחברתם,״ רחמנא ליצלן.

„מי? את שואלת,״ היא שואלת, ומשי־בה במקומי: „כמובן, הבחורים. אבל הם לא מעניינים אותי, אם תסכימי איתי או לא.״ ואתם רק יכולים לנחש שאני לא מסכימה.

„במה שאני מעוניינת זה בחברות קצת שונה מהרגיל, ולא עם המין הנגדי. לא, אני ביכלל לא מה שאת חושבת. זו סתם קריזה חולפת. ,בא לי׳ להתקשר עם בנות מיני על טהרת הידידות והריעות. אולי יכתבו פעם על זו שאתקשר עימה ועל משהו כמו ,דוידה ויהונתה׳, למה רק ל־מין החזק שמורה הזכות לרעות אגדית, כמו זו שמסופר עליה בתנ״ך? גם אנחנו רוצות שבחים מהסוג הזה. אנו לא רק כלי־חרסינה עדינים ויפים. יש נשמה בכלים. אז מי מוכנה להיות הבת־זוג שלי שתכונה בשם דוידה?״

רק חשבתם שכבר לא יכולים לחדש לכם כלום.

* * *

בעיקבות באלזאק

„דייג־אוהב דגים? ודאי וודאי.

„צייר אוהב דוגמניות? יש להניח.

„אבל למה יש דוגמניות רק לציירים? למה אין דוגמניות לסופרים, למשל? אני למשל בחור בן 22, שיושב וכותב רומן וזקוק ממש לעזרתה של זו שתבין אותי ואת הספר, ותעזור לי להעמיד על הרג־ליים את הדמות הנשית שבו...״ נשמע מוכר, לא?

לא, הטכסט הזה לא נלקח מהסידרה ה־טלוויזיונית על באלזאק. אולי רק הרעיון נשאל משם. אבל מה זה משנה? (5/40) מחפש דוגמנית או אסיסטנטית, ש־תהיה בגיל 21—18 (להבדיל מהוגורה), עם עדיפות לחיילות. כדי שתזכה במיכרז עליה להיות נחמדה, אינטליגנטית, מאי־זור תל־אביב ובעלת חוש־הומור.

מי יודע? אולי הוא יכתוב את הרומן שלו עלייך.

* * *

מיכתבים לפירסום במדור זה יש להפ־נות לכתובת: **מיכתבים לציפי**, ת.ד. 136 תל־אביב. מיכתבים למכותבים במדור יש לשלוח במעטפה כפולה. על החיצונית יש לרשום את הכתובת הנ״ל. המעטפה הפנימית — מבויילת בבול של 50 אגו־רות — צריכה לשאת את מיספרו הסי־דורי של המכותב בילבד.

איזה מזל?

„למרות שהכל טוב ויפה, וההומור שלך תמיד מצליח להצחיק אותי צחוק בריא, מה דעתך לקחת בחשבון תחום נוסף?״ שואלת אותי רחל ש. מגבעתיים, ומציעה: „תבקשי במדורך שחור על גבי לבן שכל כותב וכותבת השולחים מיכתבים למדור, יציינו את תאריך לידתם המדוייק — כלומר, את המזל האסטרולוגי שבו נולדו. וזאת על מנת לחסוך צרה ופגע בעתיד, לכל אלה שיפגשו באמצעות מדורך. הרבה צרות צרורות ומרעין בישין יהיו כלא היו אילו הבני־אדם יקחו קצת יותר ברצינות נושא זה ששמו אסטרולוגיה. ושלא יעזו לצחוק מזה, כי באסטרולוגיה טמון פוטנציאל אדיר לטובת הפרט והכלל.

„נכון שיש לכם מדור הורוסקופ שבועי, אבל זה לא מספיק. אז אנא, אל תעקצי אותי על הצעת הייעוץ הפרטית שלי. וכדי להבהיר את כוונתי אני שולחת לך גם את טבלת ההתאמה בין המזלות. אם זה לא ישכנע אותך, הזמיני על חשבון המערכת אסטרולוג ותשמעי את דעתו על הצעתי. התוצאות ידברו בעד עצמן. אם תפגישי בן מזל אריה עם בת מזל סרטן — יהיה באלאגאן שייגמר בשיברון־לב. אך לעומת זאת, אם תפגישי בן מזל עקרב עם בת מזל סרטן, הרי זו הצלחה בטוחה.״

אולי אני לא כל כך מאמינה באסטרולוגיה, אבל כיוון שהצלחה בטוחה זו השאיפה שלי בחיים, אז לתועלתכם אני מפרסמת בזה את טבלת ההתאמה של המזלות. כדאי שתשמרו אותה. אין לי שום כוונות לפרסם אותה כל שבוע מחדש.

בת מזל טלה עם:

טלה — נפלא לפלירט.
שור — מפוקפק ביותר.
תאומים — מוצלח.
סרטן — טוב לנישואין.
אריה — טוב למיטה.
בתולה — אכזבה באהבה.
מאזניים — לא רע.
עקרב — מלא תיסכול.
קשת — מבדר.
גדי — מסוכן.
דלי — לא מבטיח.
דגים — חסר־סיכוי.

בת שור עם:

טלה — צמד־חמד.
שור — סביר.
תאומים — חסר־תיקווה.
סרטן — מרתק וקצר.
אריה — חסר־סיכוי.
בתולה — למה לא?
מאזניים — מדכא.
עקרב — צירוף גרוע.
קשת — מקסים וחולף.
גדי — מומלץ בחום.
דלי — לא מומלץ.
דגים — יש סיכוי.

בת תאומים עם:

טלה — אפשרי בהחלט.
שור — מפוקפק.
תאומים — חמור.
סרטן — מומלץ בחום.
אריה — מצויין לגבר.
בתולה — נפלא לגבר.
מאזניים — מדכא מאד.
עקרב — שואה.
קשת — אי־אפשר לדעת.
גדי — הצלחה בטוחה.
דלי — כישלון.
דגים — אפשרי.

בת סרטן עם:

טלה — רדוד.
שור — מצויין.
תאומים — מעורר סלידה.
סרטן — קרב־איתנים.
אריה — חמור.
בתולה — סוף מדכא.
מאזניים — קשר כפייתי.
עקרב — הצלחה בטוחה.
קשת — לא ולא.
גדי — חסר־טיכוי.
דלי — זיווג למופת.
דגים — מסעיר בלי עתיד.

בת אריה עם:

טלה — ידידות מצויינת.
שור — חסר־סיכוי.
תאומים — אין תיקווה.
סרטן — יחסי־ניצול.
אריה — מצויין.
בתולה — מפוקפק ומייותר.
מאזניים — חבל להתחיל.
עקרב — ייתכן שכדאי.
קשת — יחסים מאוזנים.
גדי — לא מומלץ.
דלי — יעיל ומומלץ.
דגים — חסר־שחר.

בת בתולה עם:

טלה — אין תיקווה.
שור — מקסים כבעל.
תאומים — מבורך.
סרטן — מאכזב וחסר־עתיד.
אריה — מבורך.
בתולה — לא מומלץ.
מאזניים — מוצלח.
עקרב — מפוקפק.
קשת — קשה לחזות.
גדי — ידידות בלי אהבה.
דלי — סוף מאמלל.
דגים — אפשרות סבירה.

בת מאזניים עם:

טלה — חסר־תועלת.
שור — משונה.
תאומים — אסון.
סרטן — אפשרי.
אריה — סיפור אבוד.
בתולה — תלוי בגיל.
מאזניים — זוועה.
עקרב — קשר חזק ושלילי.
קשת — אבוד.
גדי — מומלץ לסאדיסטית ומאזוכיסט.
דלי — יציב ולא מרגש.
דגים — אפשרות.

בת עקרב עם:

טלה — מייותר מלכתחילה.
שור — מוצלח.
תאומים — אפשרי.
סרטן — כישלון ברור.
אריה—חד־צדדי ללא עתיד.
בתולה — כישלון בטוח.
מאזניים — קשה לחזות.
עקרב — מאמלל.
קשת — כדאי מאד.
גדי — ידידים ואוהבים.
דלי — חסר־סיכוי.
דגים — חסר־תיקווה.

בת קשת עם:

טלה — חביב בלי עתיד.
שור — מוצלח ביותר.
תאומים — אפשרי במאמץ.
סרטן — תיקווה קלושה.
אריה — לא סביר.
בתולה — תלוי בגיל.
מאזניים — קיימת אפשרות.
עקרב—מפוקפק ולא מאוזן.
קשת — אין סיכוי.
גדי — פוטנציאל שלא מתגשם.
דלי — אסון.
דגים — חסר־תיקווה.

בת גדי עם:

טלה — מסעיר עם ניגודים.
שור — מהנה ללא עתיד.
תאומים — מדכדך.
סרטן — אסון לגדי.
אריה — לא מבטיח.
בתולה — מרהיב וחולף.
מאזניים — חסר־תכלית.
עקרב — מטרף לזמן קצר.
קשת — מלבב בלי תועלת.
גדי — אם אין ברירה.
דלי — אפשרי.
דגים — זיווג גרוע.

בת דלי עם:

טלה — פושר ויציב.
שור — מסוכן.
תאומים — מוצלח.
סרטן — מבורך.
אריה — מיותר.
בתולה — מועיל ומדכא.
מאזניים — לא רע.
עקרב — זיווג מצויין.
קשת — חסר התאמה.
גדי — יציב למראית־עין.
דלי — זיווג מושלם.
דגים — אווילי.

בת דגים עם:

טלה — שווה ידידות.
שור — פאשלה.
תאומים — נפלא לצרות.
סרטן — נדיר וחסר־סיכוי.
אריה — חבל על הזמן.
בתולה — קשה לנחש.
מאזניים — מסעיר וקצר.
עקרב — מסעיר וחולף.
קשת — אבוד מלכתחילה.
גדי — נידון לכישלון.
דלי — פושר.
דגים — אסור!

אף אחד לא מכיר את פניך כמון
adas
חוץ מאתנו-
תכשירי יופי לזוכים במדור

העולם הזה

זוהי חווה ארליכמן

ידידתו של ידלין שהפכה עדת-מפתח נגדו